

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ-EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR (RESİM-İŞ)
EĞİTİMİ DERSİ ÇERÇEVESİNDE ÇOCUK
RESMİNDE YARATICILIK KAVRAMININ
ALGILANIŞINA İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI**

Serap TÜTÜNCÜ

**İzmir
2006**

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ-EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR (RESİM-İŞ)
EĞİTİMİ DERSİ ÇERÇEVESİNDE ÇOCUK
RESMİNDE YARATICILIK KAVRAMININ
ALGILANIŞINA İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI**

Serap TÜTÜNCÜ

**Danışman
Yrd. Doç. Mehmet BOZTAŞ**

**İzmir
2006**

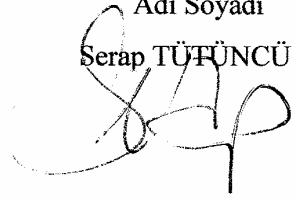
Yüksek lisans olarak sunduğum " İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

15.10/2006

Adı Soyadı

Serap TÜFÜNCÜ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından G¼zel Sanatlar

Eğitimi Anabilim Dalı

Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalında

Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Mehmet Bostan M. Bostan

¼ye : Yrd. Doç. Turan Eninoglu Turan

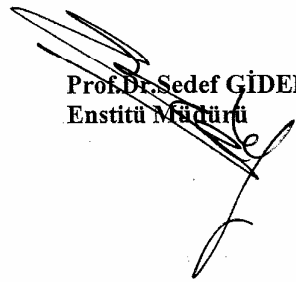
¼ye : Yrd. Doç. Dr. Hadiye K¼c¼kkorag¼z Hadiye

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen ¼ğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

15. / 09 / 2008

Prof. Dr. Sedef GİDENER
Enstit¼ M¼d¼r¼

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No: Konu Kodu: Üniv. Kodu:

*Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin Yazarının

Soyadı: TÜTÜNCÜ

Adı: Serap

Tezin Türkçe Adı: İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması

Tezin Yabancı Dildeki Adı: a case study regarding the perception of creativity in kids' painting within the framework of the Primary School Visual Arts course (painting and handiwork course)

Tezin Yapıldığı Üniversite: Dokuz Eylül

Enstitü: Eğitim Bilimleri

Yıl: 2006

Diğer Kuruluşlar:

Tezin Türü: Eğitim ve Öğretim

1-Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

2-Doktora

Sayfa Sayısı:206

3-Tıpta Uzmanlık

Referans Sayısı:15865

4-Sanatta Yeterlilik

Türkçe Anahtar Kelimeler:

1-İlköğretim

2-Resim iş dersi

3-Çocuk resimleri

4-Yaratıcılık

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1-Primary School

2-Visual Arts course

3-Kids painting

4-Creativity

Tez Danışmanlarının

Ünvanı adı soyadı: Yrd. Doç. Mehmet BOZTAŞ

Ünvanı adı soyadı: Yrd. Doç. Turan ENGİNOĞLU

Ünvanı adı soyadı: Yrd. Doç Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Tarih: 13.09.2006

İmza:

1-Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum

2-Tezimden dipnot gösterilmesi şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir.

3-Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.

ÖNSÖZ

Yaratıcılık kavramının, akla ilk etapta ‘‘ayrıcalık ve farklılık yaratan insan’’ kavramını getirmesi ve günümüzde her türlü meslek gurubunun, yaratıcı insanlara ihtiyaç duyulması sebebiyle son dönemde bakışlar, eğitim sistemleriyle yaratıcılık kavramının ilişkisine çevrilmiştir.

İnsanoğlunun yaratıcı yetisinin en doğal gözlemlendiği dönem çocukluk dönemidir ve bu dönem eğitim sisteminin ilköğretim basamağına denk düşmektedir. Bu sebepten dolayı ve doğası gereği, hassas bir yapı sergileyen yaratıcılık kavramı, çocukluk döneminin ilköğretim eğitimi aşamasında, daha çok desteklenmeye ve korunmaya ihtiyaç duymaktadır.

Genel eğitim sistemi içinde yer alan, sanat eğitimi çocuğun yaratıcılığını en rahat ifade edebildiği ve bununla beraber yetişkinlerin çocuk yaratıcılığını fark edilebilme fırsatını en çok bulduğu alandır. İlköğretim sanat eğitimi görevini yüklenen Görsel Sanatlar(Resim –İş Eğitimi) dersinin, yaratıcılık kavramıyla ilişkisi bu sebepten dolayı daha çok önemsenmek durumundadır.

Günümüz Türk Eğitim sistemi içinde yer alan Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersi, çocuğun yaratıcılığının geliştirilebilmesi adına önemli bir yere sahiptir. Bu önemden dolayı, ‘‘ Görsel Sanatlar(Resim –İş Eğitimi) dersi çerçevesinde, çocuk resminde yaratıcılık kavramının, algılanışına ilişkin bir durum çalışması’’ adlı araştırmayı yaparak, çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığı; bu kapsamda çocuğun yaratıcı etkinliği olan resim yapmasına, etki eden faktörlerin neler olduğu; yaratıcı etkinliklerin ne kadar uygulanabildiği; uygulanan yöntemlerin çocuğun resim yapmasında ne kadar etkili olduğu gibi sorulara cevaplar aradım. Bu araştırmanın çocuk resminde yaratıcılık kavramına ilişkin olumlu katkıda bulunmasını ümit ediyorum.

Görsel Sanatlar(Resim –İş Eğitimi) dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması’’adlı tezim

VI. Bölümden oluşmaktadır. I.bölümde, Tezin konusu ve genel çerçeve belirlenmiştir. II.Bölümde, konuyla ilgili literatür taranıp konuyla ilgili görüşlere ve yazarın görüşlerine yer verilmiş,III.bölümde araştırmanın yöntemi, modeli,veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiş,IV.Bölümde araştırmanın bulgu ve yorumlarına yer verilerek, V.bölümde sonuçlara ulaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmamda öncelikle beni her an yüreklendirdiğini hissettiğim hocam Yrd. Doç. Mehmet BOZTAŞ'a, sonrasında anlayışlı tavrından dolayı Yrd. Doç. Turan ENGİNOĞLU'na, her zaman gençliği olmaktan gurur duyduğum anneme, beraber aynı yöne bakmaktan büyük mutluluk duyduğum eşime ve bu çalışmada emeği ve katkısı olan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Serap TÛTÛNCÛ
İZMİR 2006

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	
TABLO LİSTESİ	ii,iii,iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
RESİMLER LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Amaç ve Önem.....	1
1.3 Problem Cümlesi	3
1.4 Alt Problemler	3
1.5 Sınırlılıklar.....	4
1.6 Sayıtlar.....	4

BÖLÜM II

1.EĞİTİM.....

2.TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM.....

3.GENEL EĞİTİM KURUMLARINDA PLÂSTİK SANATLAR EĞİTİMİ.....

4. SANAT EĞİTİMİ.....

4. 1. Sanat Eğitiminin Kapsamı Ve Önemi.....

4. 2. Sanat Eğitiminin Genel Amaç Ve İlkeleri.....

5.İLKÖĞRETİM SANAT EĞİTİMİ.....

5. 1.Resim-İş Dersinin Genel Amaçları.....

5. 2 Resim-İş Eğitiminin İlkeleri.....

5. 3 Resim-İş Eğitiminin Kapsamı.....

5. 4 Resim İş Eğitiminde Yöntem Kavramı.....

5.4.1. Sanat Eğitiminde Kullanılan Temel Yöntemler.....

5.4.2 Çok Yönlü Sanat Eğitimi Yöntemi.....

6.YARATICILIK.....

6.1 Yaratıcılık Zekâ İlişkisi.....

6.1.1 Çoklu Zekâ Kuramı Ve Sanat Eğitimine Katkıları.....

6. 1. 2 Çoklu Zekâ Kuramı'na Göre Zekânın Özellikleri.....

6. 1. 3 Çoklu Zekâ Kuramı'nın Görsel Sanatlar Eğitimine Getirdiği Yenilikler.....

6. 2. Yaratıcı İnsan Özellikleri.....	39
6. 3. Yaratıcı Kişiliğin Başkalarına Karşı Tutumları.....	40
6. 4. Kendine Karşı Tutumu.....	40
7. SANATSAL YARATMA	40
8.YARATICILIK VE ÇOCUK.....	45
8. 1. Çocukta Yaratıcılığı Etkileyen Faktörler.....	47
8. 2. Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi.....	50
8. 3. İlkokul Çağlarında Yaratıcılığın Gelişimi.....	51
9. ÇOCUK RESMİ.....	53
9. 1. Çocuk Resmi Özellikleri.....	56
9. 2. Çocuk Resminde Görsel Algılama Evreleri.....	60
9.3. İlköğretim Dönemi Çocuk Resminde Yaratıcılığın Gelişimi.....	66
9. 4 Çocuk Resminde Yaratıcılığa İlişkin Zihinsel Yetiler.....	68
9. 5. Çocuk Resminde Tipleme.....	70
9.5. 1. Görsel Algılama Açısından Çocuk Tipleri.....	70
9.5.2.Read'in Çocuk Resimlerini Anlatımsal Açıdan Tiplemeleri.....	73
BÖLÜM III	
1.YÖNTEM.....	76
1. 1Araştırma Modeli.....	76
1.2 Evren ve Örneklem.....	77
1.3 Veri Toplama Araçları Ve Çözümleme Teknikleri.....	77
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUMLAR.....	82
BÖLÜM V	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	175
KAYNAKÇA.....	185
EK 1.....	188
Ek 2	193

TABLO LİSTESİ

IV. Bölüm Tabloları

1.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 1	83
Tablo 1. 1, Tablo 1. 2, Tablo 1. 3	84
Tablo 1. 4, Tablo 1. 5, Tablo 1. 6	85
Tablo 1. 7, Tablo 1. 8, Tablo 1. 9, Tablo 1.10	86
Tablo 1. 11	87

2.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 2, Tablo 2. 1	89
Tablo 2. 2	90
Tablo 2. 3, Tablo 2. 4, Tablo 2. 5	91

3.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 3.1	94
Tablo 3. 2	95
Tablo 3. 3, Tablo 3. 4	96

5.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 5, Tablo 5. 1	100
Tablo 5. 2, Tablo 5. 3	101
Tablo 5. 4, Tablo 5. 5, Tablo 5. 6	102

6.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 6, Tablo 6. 1	104
Tablo 6. 2, Tablo 6. 3, Tablo 6. 4	105

7.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 7, Tablo 7. 1	108

Tablo 7. 2, Tablo 7. 3, Tablo 7. 4	109
Tablo 7. 5, Tablo 7. 6, Tablo 7. 7, Tablo 7. 8	110
Tablo 7. 9, Tablo 7. 10	111
8.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları	
Tablo 8, Tablo 8. 1	114
Tablo 8. 2	115
Tablo 8. 3, Tablo 8. 4	116
Tablo 8. 5, Tablo 8. 6	117
10.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları	
Tablo 10. 1	121
Tablo 10. 2	122
Tablo 10. 3	123
Tablo 10. 4	124
12.Sorunun İçerik Analizi Veri Analiz Tabloları	
Tablo 12 , Tablo 12. 1, Tablo 12. 2	129
Tablo 12. 3, Tablo 12. 4	130
Tablo 12. 5, Tablo 12. 6, Tablo 12. 7.....	131
13.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları	
Tablo 13, Tablo 13. 1	135
Tablo 13. 2	136
Tablo 13. 3, Tablo 13. 4, Tablo 13. 5	137
Tablo 13. 6	138
14.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları	
Tablo 14, Tablo 14. 1	140
Tablo 14. 2, Tablo 14. 3	141
Tablo 14. 4, Tablo 14. 5, Tablo 14. 6	142
15.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları	

Tablo 15. 1	145
Tablo 15. 2,Tablo 15. 3, Tablo 15. 4	147

16.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 16. 1, Tablo 16. 2	150
Tablo 16. 3	151
Tablo 16. 4, Tablo 16. 5	152

17.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 17	155
Tablo 17. 1, Tablo 17. 2, Tablo 17. 3	156
Tablo 17. 4, Tablo 17. 5, Tablo 17. 6, Tablo 17. 7, Tablo 17. 8	157
Tablo 17. 9, Tablo 17. 10	158

18.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 18 , Tablo 18. 1	161
Tablo 18. 2, Tablo 18. 3	162
Tablo 18. 4, Tablo 18. 5, Tablo 18. 6	163
Tablo 18.	164

20.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 20. Tablo 20. 1, Tablo 20. 2	168
Tablo 20. 3, Tablo 20. 4, Tablo 20. 5	169

21.Sorunun İçerik Analizi Veri Tabloları

Tablo 21, Tablo 21. 1, Tablo 21. 2	172
Tablo 21. 3, Tablo 21. 4, Tablo 21. 5	173

ŞEKİL LİSTESİ

II. Bölüm Şekilleri

Şekil 1. Guilford'un Üç Boyutlu Zekâ Modeli.....	33
Şekil 2. Maslow'un İhtiyaç Piramidi.....	42

IV. Bölüm Şekilleri

Şekil 1. 1.Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	87
Şekil 2. 2. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	92
Şekil 3. 3. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	96
Şekil 5. 5. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	102
Şekil 6. 6. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	106
Şekil 7. 7. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	112
Şekil 8. 8. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	117
Şekil 10. 10. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	124
Şekil 12. 12. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	132
Şekil 13. 13. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	138
Şekil 14. 14. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	143
Şekil 15. 15. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	148
Şekil 16. 16. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	152
Şekil 17. 17. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	159
Şekil 18. 18. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	164
Şekil 20. 20. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	170
Şekil 21. 21. Soru Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği	174

RESİMLERİN LİSTESİ

II. Bölüm Çocuk Resimleri

Resim 1. Çocuk Resminde Düzleme özelliğine örnek resim	57
Resim 2. Çocuk Resminde Tamamlama özelliğine örnek resim	58
Resim 3. Çocuk Resminde Boy hiyerarşisine örnek resim	58
Resim 4. Çocuk Resminde Saydamlık özelliğine örnek resim	59
Resim 5. Çocuk Resminde Karalama Evresine örnek resim	61
Resim 6. Çocuk Resminde Şematik öncesi Evreye örnek resim	62
Resim 7. Çocuk Resminde Şematik Evresine örnek resim	63
Resim 8. Çocuk Resminde Gerçekçilik Evresine örnek resim	64
Resim 9. Çocuk Resminde Mantık Evresine örnek resim	65
Resim 10. Çocuk Resminde Karar Evresine örnek resim	66
Resim 11. Görsel Algılama Açısından	
Görücü tip çocuk resmine örnek resim.....	71
Resim 12. Görsel Algılama Açısından	
Yapıcı tip çocuk resmine örnek resim	72
Resim 13. Görsel Algılama Açısından	
Karışık tip çocuk resmine örnek resim	73

ÖZET

İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının, önemli bir kavram olmasına rağmen, çokta hedeflenen amaçlara uygun bir gelişim izleyemediği ve uygulama aşamasında yaratıcılık kavramına ilişkin sorunların yaşandığı gözlemlenmektedir.

İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması adlı bu araştırmada; çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına, uygulanan eğitim programı ve öğretim yöntemlerinde yaratıcılık kavramının varlığına ve önemine değinilmektedir. Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersi çerçevesinde, çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığı belirtilmiş, Resim-İş Eğitimi dersinde uygulanmakta olan yaratıcı etkinliklerin neler olduğu, çocuğun sanatsal ve yaratıcı etkinliği olan resim yapmasına ne gibi katkısı olduğu tanımlanmıştır. İncelenen İlköğretim okullarında, resim-iş dersinde uygulanan öğretim yöntemleri, ders içi ve dışı uygulanan etkinlikler, ders öğretmeninin tutumu, okulun fiziki koşulları gibi etkenlerin, çocuğun sanatsal yaratıcılığına ne gibi etkileri olduğuna yönelik bilgiler elde edilmiş ve konuyla ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Konuya yönelik olarak, araştırmada model olarak “Tarama Modeli” kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yoluyla, evreni İzmir ili merkezinde bulunan 15 ilköğretim okulu seçilmiştir. Halen görev yapan 22 resim iş eğitimi öğretmenin algılarının saptanmasında, açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan hazırlanmış olan görüşme formundan yararlanılmış, veriler, katılımcı gözlem ve yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemi ile kaydedilerek, değerlendirilip, nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir

İlköğretim okullarında uygulanan, Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi çerçevesinde, çocuk resminde yaratıcılık kavramına daha çok önem verilip, özel yöntem ve tekniklerin uygulanabilirliğinin sağlanması, Milli Eğitim ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, hizmet içi eğitimlerle bu konudaki bilgilerinin güncellenmesi, gibi birçok stratejik kararların alınıp, uygulamaya sokulmasıyla; sorunların çözülebileceği ön görülmektedir.

ABSTRACT

It has been observed that, despite its importance, the concept of creativity in children's paintings cannot pursue a development that is consistent with the targeted objectives within the framework of the Primary School Visual Arts course (painting and handiwork course) and that problems pertaining to creativity concept are experienced at the practical stage.

In this research, which is called a case study regarding the perception of creativity in kids' painting within the framework of the Primary School Visual Arts course (painting and handiwork course), the perception of creativity at kids' painting, the existence and significance of creativity at the training programs and educational methods are elaborated on. Three features regarding this course are indicated. These are how the creativity concept is perceived, what the creative activities applied in the course are and how these contribute to the kid in making the painting that is having an artistic and creative aspect. The information regarding the impacts of the teaching methods and the activities applied in this course and outside the course, the attitude of the teacher, the physical conditions of the school is obtained at the primary schools analyzed in this study and some suggestions have been made regarding the subject matter.

"Screening Model" has been used in the research. By purposeful sampling 15 primary schools have been selected at the city center of Izmir. While identifying the perceptions of 22 painting and handiwork teachers who are still actively on duty a form that consisted of open and close ended questions has been used and the data have been recorded by means of the participative observation and semi-structured interview method. The assessments have been performed based on these data and a descriptive research has been carried out.

It is foreseen that the problems regarding this course can be resolved by taking many strategic decisions such as attributing more importance to creativity concept, facilitating the applicability of special methods and techniques, updating the knowledge of the teachers at schools by means of internal trainings

I. BÖLÜM

1.GİRİŞ

1.1. Problem

Sanat, insanın yaratıcı yetisini en özgür şekilde ifade ettiği bir alansa, insanın eğitim sürecinde, sanat eğitimi yoluyla, bu yetinin geliştirilebileceği kuşku götürmez bir gerçektir. Ancak son yıllarda, zihinsel yeteneklerin ön planda olduğu eğitim programların önem verilmesi ve uygulanması, sanatın yaratıcı düşünme yeteneklerinin ve yaratıcı yetinin eğitim sistemlerinde, kastiymiş gibi ikinci plana itilmesi sorunları devamında getirmiştir. Hızlı bir ilerleme kaydeden günümüz insanının, bu ilerleme karşısında ikinci planda bırakılmış olan yaratıcı yetinin eksikliğiyle, birey zihinsel ve ruhsal olarak tam anlamıyla işlevde bulunamayacak, sorunlarıyla yeterince baş edemeyecektir. Bu sebeplerden dolayı yaratıcı yetinin insanoğlunda çok küçük yaşlarından itibaren fark edilmesi ve eğitimle kurulan hassas ilişkisinin, doğru dengelere oturtulması gerekmektedir. Yaratıcılık kavramının Milli Eğitimin ilk ayağı olan İlköğretim okullarında, önemli bir yere sahip olmasının altında da bu sebepler yatmaktadır. Hal böyle iken bugün uygulanan eğitim programlarının, yaratıcılık yetisine verdiği yer, öğretmenlerin uyguladıkları öğretim stratejileri, okulların sahip olduğu donanım ve eğitimin en önemli ilkelerinden olan fırsat eşitliği ilkesinin sadece ilke olarak kalıp, uygulamaya sokulamaması, topyekûn eğitim sistemimizde, birbiriyle bağlantılı sorunların aşılammaması problemleri üst üste eklemektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yaratıcılık, insan yaşamının çeşitli alanlarında varlığını ortaya koyan, en özgün insan özelliğidir. 21.yy dünyasında önemini iyiden iyiye fark ettiren yaratıcılık, günümüzde en ihtiyaç duyulan insan özelliğinin başında gelmektedir. Bu ihtiyaç çerçevesinde eğitim sistemlerinin güne uygun hale getirilmesi de ve geliştirilmesi, önemle üzerinde durulması gereken bir konu haline gelmiştir.

Özgünlüğünü doğasından getiren yaratıcılık kavramı, insanın ruhsal dünyasıyla ilgili olan sanat alanında da, en önemli etkenlerden biri olması

sebebiyle, sanat ve eğitim kavramlarını bir araya getirip işbirliği yapmaya zorlamaktadır.

Sanat; insanın insan olma özelliklerinden biri ve en önemli özelliğidir. İnsanın, hayatı boyunca gördüğü, duyumsadığı pek çok eksiklik, çelişki veya hatalar; sanatın ve sanatın fonksiyonlarının yeterince kavranamayışından ve bunun sonucunda da sanatı hak ettiği yere oturtamayışından kaynaklanmaktadır. Bu eksiklik, çelişki ve hatalar ancak iyi bir sanat eğitimiyle giderilebilir.

Eğitim sistemleri içinde, bireyde var olan yaratıcı gücü geliştirme konusunda en etkin disiplin kuşkusuz sanat eğitimidir. Sanat eğitimi yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemleri çözmede, gördüğü, hissettiği şeylere karşı davranış geliştirmesinde son derece önemli bir görev üstlenir. Çünkü insanın hem bilişsel, hem duyuşsal, hem de psiko-motor alanındaki gelişimine katkıda bulunmakla kalmaz; insanın, yaratıcı yeti, estetik beğeni, zekâ ve toplumsal gelişimine de katkıda bulunur ve genel eğitimle birlikte bir bütünlük içinde düşünüldüğünde birey ve toplum için can damarıdır.

Çocuğun duygusunu, düşüncesini ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcı gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak ancak sanatın eğitim çerçevesi içinde eğitilmesiyle mümkün olacaktır. Gelişmiş ülkelere baktığımızda sanat eğitimi derslerinin zorunlu dersler olarak yerini almış olması, bu olabirliğin dikkate alınmış olmasından kaynaklanmaktadır.

İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş eğitimi) dersi çerçevesinde birçok etken çocuğun yaratıcı etkinliği olan resim yapmasına direk ya da dolaylı olarak etki etmektedir. Ders öğretmeninin çocuk resminde yaratıcılık kavramını algılayışı, verdiği önem ve uyguladığı öğretim yöntemi; okul içinde ve ders esnasında gerçekleştirilen yaratıcı etkinlikler ayrıca uygulanan müfredat programı ve okulun fiziki koşulları gibi etkenler, çocuğun yaratıcı yetisine doğrudan etki etmesi sebebiyle, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Amacı;

- Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersi kapsamında, çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığını ortaya çıkarmak;
- İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinde uygulanmakta olan yaratıcı etkinliklerin neler olduğunu ve yaratıcı etkinliklerin ne kadar uygulanabildiğini tanımlamak;
- İlköğretim okullarında uygulanan Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinin, çocuğun sanatsal yaratıcılık yetisine katkısını, ortaya koymak;
- İncelenen İlköğretim okullarında, resim-iş dersinde uygulanan yöntemlerin çocuğun resim yapmasında ne kadar etkili olduğu, ders içi ve dışı uygulanan etkinlikleri, ders öğretmeninin tutumu, okulun fiziki koşulları gibi etki eden faktörlere yönelik bilgiler elde etmek;
- Resim –İş Eğitimi dersi öğretim yöntemlerinde, yaratıcı etkinliklerin, daha çok uygulanabilmesine ilişkin önerilerde bulunmaktadır.

1.3 Problem Cümlesi

Bu araştırmada, İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş)Eğitimi dersi çerçevesinde, çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığı ve bu konuda neler yapıldığı sorusunun yanıtı bulunmaya çalışılacaktır.

1.4 Alt Problemler

Ayrıca araştırmanın alt problemlerini de;

—İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinde uygulanmakta olan çocuk resminde yaratıcı etkinliklerin neler olduğunu ve amaca uygun ne denli uygulanabildiği,

—İlköğretim okullarında uygulanan Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinin, çocuğun sanatsal ve yaratıcı etkinliği olan resim yapmasına katkısının ne olduğu;

—İncelenen İlköğretim okullarında, resim-iş dersinde uygulanan öğretim yöntemleri, ders içi ve dışı uygulanan etkinlikler, ders öğretmeninin tutumu, okulun

fiziki koşulları gibi etkenlerin, çocuğun sanatsal yaratıcılığına ne gibi etkileri olduğu soruları oluşturmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma; literatür taraması sonucu ulaşılan kaynaklar, konu ile ilgili uzman sanat eğitimcilerinin görüşleri, Milli Eğitim ilköğretim okullarına bağlı okullarda görev yapan Güzel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır. Araştırma bu çerçevede İzmir ili, 15 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan 22 Güzel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Sayıtlar

Araştırmada, aşağıdaki sayıtlardan hareket edilmiştir:

- Araştırmanın içeriği doğrultusunda, görüşme formu hazırlanmış ve görüşme sorularından alınan sonuçlarla, araştırmanın yapıldığı, Milli Eğitim ilköğretim okullarında görev yapan Güzel sanatlar (Resim-iş eğitimi)öğretmenlerinin görüşleri yansıtılmıştır.

- Belirlenen Milli eğitim ilköğretim okullarında, İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş)Eğitimi, dersinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığı, uygulanmakta olan yaratıcı etkinliklerin neler olduğu araştırılmıştır. İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinde uygulanan öğretim yöntemler, ders içi ve dışı uygulanan etkinlikler, ders öğretmeninin tutumu, okulun fiziki koşulları gibi etkenlerin, çocuğun sanatsal yaratıcılığına ne gibi etkileri olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca Resim –İş Eğitimi dersi çerçevesinde, yaratıcı etkinliklerin, daha çok uygulanabilmesine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

- Ölçme aracının yeterliği için uzmanların görüşü alınmıştır. Katılımcıların, görüşme sorularını cevaplandırırken hiçbir etki altında kalmaksızın tarafsız olarak cevaplandırmaları sağlanmaya çalışılmıştır.

II. BÖLÜM

1. EĞİTİM

İnsanoğlu, kendi günceli adına ve bir sonraki nesil için, hayatının her alanında belli tanımlamalara gerek duymaktadır Yaşamının devamı, sosyalleşmenin ve toplumsallaşmanın gereği, doğaya karşı kendi varlığını sürdürmek adına, yapılandığı sistem olan eğitim için de, bir takım tanımlamalar yapmıştır. Durkheim ‘‘Ergin nesillerin sosyal hayata elverişli olmayan üzerinde yaptığı etkidir.’’ derken, Rousse ‘‘Tabiat göre insan yetiştirmektir.’’ diyerek eğitimi, kendilerince tanımlamışlardır.

En temel özelliklerini dikkate alarak, insanda istendik davranışların değişikliğini oluşturabilmek, toplumla birey arasındaki uyumu sağlamak ve bireyin toplumla birlikte gelişimini sürdürebilmesi için uygulanan sürekli sistemli programlara eğitim diyebiliriz.

Genel tanımlamalardan yola çıkarak, eğitimin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz;

1-Beceri anlayış, yeterli bilgi elde etmek.

2-Kişinin uygun değerlerde, gelişimini sağlama.

3-Kişinin bedensel, duyuşsal, düşünsel yeteneklerinin geliştirilmesi.

4-Bilgi ve bilim verilerini, üretime, işe, insan gereksinimi sağlama sürecine dönüştürme etkinliği.

5-İnsan davranışlarının(bedensel, duyuşsal, düşünsel)doğa ve topluma uyumu sağlamak amacıyla değiştirme.

6-Kişinin toplumsallaşma sürecinden toplumsal yaşayışın ve toplumsal organizasyonunun zorunlu kıldığı, beceri, yetenek, bedensel ve düşünsel etkinlikleri, onarma, yaratıcı kılma.

7-Kültür ve uygarlık değerlerini, insan yaratımının bütün birikimlerini, gelecek kuşaklara aktarma ve bilginin yeniden üretilmesine yardım etme etkinliği.

8-Ulusal kültür, ulusal birlik ve bütünlüğü sağlama etkinliği.

9-İnsanı belirli bir yönüyle ya da belirli davranışlarının yetkinleşmesine yönelik olarak eğitmek.

10-İnsanı doğanın ve toplumun bir aracı, metalaşmış bir varlığı olarak eğitmek.

11-İnsanı tüm yönleriyle, varlık yapısını oluşturan bütün yetenek ve beceri bütünlüğünün yetiştirilmesini amaç bilerek eğitmek.(Topses, 1982: 93–94)

Tanımlamalarla ve amaçlarıyla nasıl bir yapıya sahip olduğunu irdelemeye çalıştığımız eğitim, düşünen insanın gelişmesiyle, bugün bilimin dallarında biri olarak, bilim dünyasında yerini almış; pedagoji, sosyoloji, psikoloji gibi birçok daldan beslenerek gelişimine devam etmektedir

2.TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM

Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitim, kurulan vakıflar tarafından yürütülmüş, ancak bu durum, Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletleriyle ilk kültürel ilişkilerle birlikte değişim göstermiştir. (Cicioğlu, 1985). Özellikle XVIII. yüzyılın sonuna doğru, Fransa'ya gönderilen öğrenciler ve Osmanlı Devleti'nin açtığı Mühendishane-i Berri Hümayun adlı teknik okul, batıya dönük ilk eğitim kurumu sayılabilir. (Tansuğ, 1985). Osmanlı Devleti'nde Milli Eğitim Bakanlığı görevini üstlenen ilk kurum, 1857 yılında kurulan Maarif-i Umumiye Nezareti'dir. Milli Eğitim Bakanlığı kurulunca, okullar sınıflandırılmış ilköğretim okulları, Sübyan mektepleri, ibtidaiye ve Rüştüye olarak isimlendirilmiştir (Koçer, 1980). 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Eğitimde Birlik Kanunu) ile ilkokullar 5,ortaokullar, 3 ve liseler 3 yıl olarak yeniden düzenlenmiştir. 2000 yılında yapılan düzenlemeyle, ilkokul ve ortaokul birleştirilerek, ilköğretim adını almış, zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmıştır. İlköğretimin sekiz yıla çıkarılmasıyla birlikte, fiziki alt yapı, öğretmen ihtiyacı ve programlarda bu duruma dayalı olarak yeniden ele alınmıştır. Ancak hepsinden önemli olan eğitim programlarıdır. Çünkü eğitim öğretimin gidişatını programlar belirlemektedir.

3.GENEL EĞİTİM KURUMLARINDA PLÂSTİK SANATLAR EĞİTİMİ

Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar sanat eğitimi alanı, Osmanlı hanedanlığının sınırlarında sıkışmış, çağın gerisinde kalmış bir görünümdeydi. Plastik sanatlar eğitimi, okullarda daha çok süsleme ve bezemelerin kopyasına dayalı yöntemlerle verilmekte ve ancak çok dar bir toplumsal kesime ulaşılmaktaydı.

Kültürel temeller üzerine kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti'nin önderi Atatürk, eğitime ve sanata olduğu gibi sanat eğitimine de özel bir önem vermiş ve daha Cumhuriyet'in ilk yıllarında, sanat eğitimi alanında büyük bir gelişim yaşanmıştır. 1925 yılından başlayarak, genel eğitim kapsamında örgün eğitim kurumlarında plastik sanatlar eğitiminin, "resim", "resim-iş", "elişleri" dersleri şeklinde yer aldığını görüyoruz. Örgün eğitimde resim dersleri temel eğitimde zorunlu, orta ve yükseköğretimde ise seçmeli dersler şeklinde yer almış ve bu durum da günümüze dek varlığını korumuştur.

1926'da İlkokul Programında Resim ve Elişleri derslerine yer verilmiştir. Bunu 1936 ve 1948 İlkokul Programları izlemiştir. 1968'e kadar değişmeksizin yürürlükte kalmış olan 1948 İlkokul Programında, Resim-İş dersinin amaçları kısaca, öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin ve estetik duygularının geliştirilmesi, öğrencilere işin sevdirelmesi ve sanat değeri olan eşyayı tanıma yetisi kazandırılmasıdır. Bu amaçlar, 1968 İlkokul Programında da korunmuştur. Yirmi dört yıl sonra uygulamaya konan 1992 tarihli İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programında ise, sanatsal ifade yollarının ve resim tekniklerinin öğretilmesinin önem kazandığı görülmektedir.

1938'de uygulamaya geçen Ortaokul Programında, haftada önce bir, daha sonra iki saate çıkarılan resim derslerinde, her üç sınıfta serbest ve doğadan resim, süsleme resmi ve sanayi resimlerine yer verilmiştir. Sanat tarihi örneklerinin incelenmesi de bu dersin kapsamına girmektedir.

1949'da Ortaokul Programına "İş Bilgisi" dersi konmuş ve 1970'e kadar başka bir değişiklik yapılmamıştır. "İş Bilgisi" dersi tarım işleri, ticaret işleri ile erkek öğrenciler için el işleri, kız öğrenciler için ev işleri bileşenlerini içermektedir.

Dersin amacı, yaşama hazırlık olarak beceri kazandırılması çerçevesinde belirlenmiştir.

1971’de ortaokullara, çağdaş bir anlayışla yaratıcılık ve özgünlük ilkeleri temelinde hazırlanmış olan İş ve Teknik Eğitimi Programı (Tebliğler Dergisi 1971/1652) uygulamaya konmuş, ancak 1983 tarihli İlköğretim Kurumları İş Eğitimi Programıyla (Tebliğler Dergisi 1983/2148), bunu izleyen süreçte iş eğitiminin mesleğe hazırlık özelliği öne çıkmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen komisyonların çalışmaları da önemli belgelerle sonuçlanmıştır. 1962’de toplanan 7. Millî Eğitim Şurası’na sunulan Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonunun raporu, sanat eğitimine ilişkin önemli saptama ve öneriler içermektedir. 1982 yılında “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Komisyonu Raporu” ve 1992’de “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu” hazırlanmıştır. Raporlarda önerilen kimi konular gerçekleştirilmiş olup, diğerleri geçerliğini korumaktadır.

İlköğretimde resim-iş ders sürenin yetersizliğinin yanı sıra, dersi olumsuz yönde etkileyen bir diğer durum da öğrenme çevresine ilişkin yoksunluklardır. Ayrıca halen yürürlükte olan, 1992 tarihli İlköğretim Okulları Resim-İş Eğitimi Öğretim Programı’nda, daha çok resim tekniklerinin öğretimine ağırlık verilmektedir. 1998 tarihli sanat eğitimcisi yetiştiren lisans programıyla arasında eşgüdüm de sağlanmış değildir.

Ülkemizde okul eğitimi, yedi yaş sınırı ile belirlenmiş olup, anaokulu ve anasınıflarında, yaş özelliklerine uygun bir yapı içinde yeterli bir sanat eğitimi verildiğinden söz etmek mümkün değildir.

1997–1998 öğretim yılında ilköğretimin ilk üç sınıfında haftada üçer saatlik Bireysel ve Toplu Etkinlikler dersinin konmuş olması, sanat eğitimi açısından yeni olanaklara elverişli bir ortamın oluşturulabileceği bir gelişmedir. (<http://.../BelgeGoster.aspx>)

2005–2005 Eğitim öğretim yılı itibariyle Resim İş derslerinin adı Güzel sanatlar eğitimi dersi olarak değiştirilmiş. Yeni müfredat programının, ilköğretim

2.kademesinde uygulanması süreci de 2006–2007 eğitim yılında başlanacağı bildirilmiştir.

Türkiye cumhuriyetinin kurulum aşamasında ulu önder Atatürk sanatın önemine özellikle dikkat çekmiş olsa da, ülkemizin aradan geçen gelişim ve eğitim sürecinde sanat eğitiminin yeterince yer alabildiği ve öneminin vurgulanabildiği tartışmalıdır. Sürecin böyle olmasının altında birçok neden yatsa da öncelikli sebepleri vardır.

Yeni yapılandırılma sürecinde ki bir ülkenin önceliklerinin arasına sanatın geç girmesi, geçmiş kültürümüz olan Osmanlı devletinde resim sanatının belli kurallar dâhilinde sürdürülmesi ve Anadolu da Türk toplumunun yerleşik kültüre geçiş sürecinin yavaş olması sayılabilir.

Sanat eğitiminin insan yaşamında tartışmasız çok önemli bir yeri olduğu bugün maalesef sadece belli bir ekonomik doyum, eğitim düzeyi ve kültürü edinmiş insanlar arasında kabul görmektedir. Hal böyle iken sanat eğitiminin önceliği ve sonrasında toplumda kabul görme gücü, günümüzde hala sorun olmakta ve tartışılmaktadır. Bu soruna yol açan en önemli faktörün ekonomi olduğu asla unutulmamalıdır. Çünkü ekonomik olarak doyum sağlamayan bireylerin estetik ve sanatlar bağlarının güçlü olması beklenemez. Ayrıca, sanat kültürünü, kendi kültürlerine çok önceleri sindirmiş olan batıdan edinilen bilgi ve tecrübelerin, eğitime ve topluma artarımı sürecinde uygulanan eğitim politikaları, sürecin hızlandırılma isteği ciddi problemlere sebep olmuştur ve bu sorunlar az ya da çok devam etmektedir.

Sonuç olarak; sanatın insan yaşamındaki önemi, küçümsenmeyecek kadar önemli olduğu tartışma götürmeyecek bir gerçek iken, maalesef hak ettiği önemi görememesi de, gerçek olduğu kadar, doğru bir saptamadır da. Yüzyıllar boyu insan eylemlerinde devamını sürdürse de sanat, böyle bir kanı karşısında kalmasının sebebi, özel bir güç olan yaratıcı yetiyi ve yeteneği bünyesinde barındırması ve ürütücü bir özellik gibi lanse edilmesidir de. Ancak yine de sanat, insanoğlunun yaşama adapte ve topluma uyum sürecinde gördüğü eğitim sistemlerinde yerini, en az bilim kadar, gerektiğinde edindiği vakit, önemi kavranacağı ve nesillere

aktarılabacağı bilincinde olunması, önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

4. SANAT EĞİTİMİ

İnsan yaşamının, devamını ve gelişimini gerçekleştirebileceği en önemli alan olan eğitim sistemi içinde, kendine öz, karmaşık yapısıyla yer bulmakta zorlanan sanat eğitimi, duyuların insan yaşamındaki dokunulmaz özelliğinden dolayı yüzyıllardır sekteye uğratılmış ve matematik, fen gibi bilimselliği tek ellerinde bulduran dalların egemenliğinden dolayı, varlığının kabulü gecikmiştir.

Sanat eğitimi, kimi düşünürlerce platoya kadar indirilmekte, kimilerince ancak 20. yy.da söz konusu edilecek bir etkinliğe kavuşmuş kabul edilmektedir. Yüzyılımızda giderek önem kazanan sanatla eğitim, duyuların ve tüm tinsel (manevi)eğitimin giderek daralıp sınırlanmış ve bir çeşit yalnızlığa terk edilmiş olduğu görüşleri üzerine ortaya atılmıştır. (San, 1979:s.2)

Ancak 20.yy başlarından itibaren; toplumların sosyal değişimiyle başlayıp, ihtilallerden makineleşmeye; teknolojiden bilime, günümüz dijital dünyasına uzanan insanın hızlı ilerlemesiyle birlikte; günümüzde insanın en ayrıcalıklı yanını oluşturan ve ihtiyaç duyulan, yaratıcılık kavramının önem kazanmasıyla da, sanat eğitimi genel eğitimde kendine yer açan, ihtiyaç duyulan bir öneme kavuşmuştur.

Sadece zihinsel yetilerden oluşmayan insanın, duyuşsal yanıyla ilgileniyor sanat. Yaratma Cesareti adlı kitabında Rollo May (May.2001:s.129)“Ya imgelem ve sanat, krema değil de insan yaşamının pınarı iseler? Ya Mantık ve Bilim sanat biçimleriyle türüyor ise ve sanat bilim ve mantığın ürettiği eserin süsü olmak bir yana onları temelde kuruyor ise” diyerek ortaya attığı savıyla, insanı çok daha derin düşüncelere sürüklüyor. Düşünce sınırlarını zorlayan bu savıyla birlikte yüzyıllardır egemenliğinin sefasını süren bilimi, biraz olsun rahatsız ederek, insanlık tarihini yeni kapılar açmaya zorluyor. Özgün yapısıyla sınırları zorlayan sanat, yapısını bozmadan insanın eğitim sürecindeki önemini bu şekilde kabul ettiriyor.

Sanat, sınırlarını asla belirlemeyen bir kavramken, eğitimin içinde yer alması ve sınırları belirli bir sisteme sanatı oturtmanın zorluğu ortadadır. Sanatın doğasındaki karmaşık örgüyü bütünüyle gidermek mümkün değil. Sınırlar çizmek

kesin yargılar koymak sanatın yapısına ters düşüyor çünkü. Bu işleyiş içinde aynı alanda söz konusu olan bir eğitimin, sınırlarının çizilmesi de mümkün değil. Ancak eğitim olayı, sanat olayı gibi bireysel bir etkinlik değil. İşte bu durumda Örgün eğitim içinde bireyi hangi süreçlerden geçirmemiz gerektiği, bilimsel bir yaklaşımla çözümlenebilir. Her ne kadar bilimle ve eğitimle tarz olarak farklı bir çizgide sürecine devam etse de sanat, bilim ve eğitimle yaşamına devam eden insan için ortak bir noktada buluşuyor ve karşılıklı iletişimlerine devam ediyor.

4. 1. Sanat Eğitiminin Kapsamı ve Önemi

Çağlar boyunca insan, güzel sanatların tümünü, bir takım düşünce sistemlerinin etkilerine rağmen, kendini ve ait olduğu toplumu geliştirme, zenginleştirme ve güçlendirme yolunda vazgeçilmez bir unsur olarak görmüş, kendi kültür birikimini bir sonraki nesle aktarma konusunda bilinçli ya da bilinçsiz olarak bundan yararlanmıştı.

Usta-çırak ilişkisiyle başlayan sanat eğitimi, 1800'lü yılların sonlarında 1900'lü yılların başlarına doğru, eğitim sistemindeki önemini fark ettirmiştir ve batı uygarlığında sanat ve yaratma kavramının, eğitime etkileri ve yararları üzerine araştırılmaya başlanmıştır. Birden çok kuramcı bu konuda, fikirlerini öne sürerek, sanatın eğitimle olan ilişkisine katkıda bulunmuş, sanatsal yaratmanın sanat eğitimi içindeki önemi kavrandıkça bilimsel çalışmalara gidilmiştir.

Sanat insanın hem öğrenme sürecinde, hem gelişim aşamasında etkin olan alanlarda biridir. Çünkü sanat, zekâyla birlikte duygu, düşünce ve duyular arasındaki, karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular. İnsanın bu iki yönünün, doğru eğitim sistemleriyle geliştirilmesi etkin bir gücü oluşturabilir.

Suat yetkin konuya şöyle bir açıklama getirmiştir;

Bilimsel yöntem, insan oluşumunun bir yönünü işliyor eğitiyorsa, diğer yönünü de sanat eğitimi işlemelidir. Çünkü insan yalnız akıl ve zekâ değil, aynı zamanda ve belki de her şeyden önce duygunluktur. Yaşayışımız boyunca edindiğimiz deneyimlerin niteliğini değerlendirmemize olanak veren duyum ve duyuları bir yana bırakamayız. Onlarda akıl ve düşünce gibi, iç varlığımızın vazgeçilmez parçalarıdır. Gerçekçi bir eğitim, bilim ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmalıdır. İnsanda köklü bir gereksinimi karşılayan sanatın,

kişiliği eğiten en önemli etmenlerden biri olduğu unutulmamalıdır. (Yetkin,1968:125)

Sanat eğitiminin ne olduğuna, nasıl bir yapı ve kapsam içermesi gerektiğine dair birçok görüş sunulmuştur.

Sanat eğitimi genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan okul içi ve dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Sanat eğitiminin amacı çocuğu sanatçı yapmak değildir. Sanat eğitimi çağdaş toplumda yetişen fertlerin her alanda yaratıcı olmasını sağlayan etkinliklerdir. (San, 1988: 11)

Sanatın insan oluşumundaki yaratıcı yeri bugün bile yeterince anlaşılmiş değildir. İlkın şu noktayı iyice belirlemek gerekir ki gerçek eğitim soyut ve zaman dışı bir varlıkla uğraşmaz, evrensel pedagojik bir ilkeyi aramaz. Gerçek eğitim esnasında pedagojik sistemin tarihi duruma uyması yönünde sürekli bir araştırmadır. Bu tarihi durum içinde bulunan insan çevresine körü körüne uymak için değil kendi ihtiyacına göre biçim vermek için yaşar. Çocukta yalnızca rasyonel düşünceyi geliştirmek duygunluğa karşı güvensiz davranmaya alıştırmak yarın ki insanı yarım bir varlık yapmak olur. Okul lise, üniversite her zamandan çok bugün mekanikleşmiş maddeci bir toplumda insanı, insanlıktan çıkaran gerçek kişiliğinden uzaklaştıran her şeye karşı dikkatle korunmak zorundadır. (Yetkin, 1968:126)

Yarını yükleneyecek olan çocuklarımızı eksiksiz ve tam olarak yetiştirmek istiyorsak rasyonel ve objektif düşüncenin gelişimini duygunluğun hayal gücünün ve kişisel dünyanın gelişimi ile dengelemek ilimle sanatın temelinde yaratıcılık yattığına göre her iki güçten de çocukları ve gençleri faydalandırmak zorundayız. Yükselmenin şartı iki kanatla uçmaktır.(Yetkin, 1968:127)

Sanat eğitiminin önemi, bugünün koşullarında hızla akan hayata çocuklarımızın adapte olabilmeleri ve hayatın zor anlarını aşabilmelerine yardımcı olabilmek için ortadadır. Sanat eğitimi ve kültürü edinmemiş bireylerle dolu olan bir toplum her türlü tehlikeye açık ve geleceği kuşku götüren bir sürecin içindedir de. Çünkü yaratıcı yetinin en çok barındığı ve

beslendiği alan sanattır ve yaratıcı yetinin devreye girmediği her türlü alanda insanoğlu taklit etmeye ve devamında sömürülmeye mahkûmdur da.

Sanat eğitimi sürecinde, eksiklikler ve devamsız zaman süreçleri yaşayan çocuk aynı zamanda yaşamın güzel yanlarını görmekten uzak yetişir ve hoşgörüsüz ve keyifsiz bir yaşam sürdürmek zorunda kalır.

4. 2. Sanat Eğitiminin Genel Amaç ve İlkeleri

En geniş anlamı ile güzel sanatlar eğitimi yetişmekte olan çocuklara ve yetişkinlere güzel sanatların yaşamındaki yerini ve önemini yaşayarak öğretip kavramasını sağlayarak belirli düzenlenmiş, bir programla çalışmaktır.

Yetişmekte olan kuşakları her alanda yaratıcılığa yönelten onlardaki bilgisel ve bilişsel gelişimin yanı sıra duygu uyum ve duyguların duyarlılığında eğitime yer veren bütüncül eğitimidir. (San, 1979:5) Okul öncesi dönemde sanat eğitimi hem uygulamaya dönüktür hem de sanatsal uğraşların bütün dallarını içine almaktadır.

Sanat eğitiminin amaç ve ilkeleri belli başlı 7 maddede toplanmıştır.

1. Sanatın insan yaşamındaki yerinin algılanması: Çocuk okul öncesinden başlayarak ergenin yardımıyla sanatsal faaliyetlerde yer alır. Çocuk kendi yaşı ve seviyesine göre sanatın pek çok alanında değerlendiren, izleyen, uyguluyor ve eleştiren biri olarak karşımıza çıkar. Müzeye gitmek, sergi gezmek, tiyatro seyretmek, müzik dinlemek gibi faaliyetlerde insan yaşamındaki yerini ve önemini algılar.

2. Yaşantı zenginliği deneyimler, kişilik geliştirme ve toplumsallaşma: Yeniliği seven ve üretken olan çocuk gelişim sürecinde yaratıcılığını ortaya koyar. Buradan özgür ve bilinçli bir tutum, onu duygusal etkinliklerini ortaya çıkabileceği bir yere getirir.

3. Güzeli, iyiyi arama çevreyi değerlendirme: Büyümeye başlayan çocuk, sanat eğitimi almaya başlamış ve çevrede oluşan sanatsal olayları artık değerlendirmeye başlamıştır. Eleştiri yapar ve güzeli arayıp anlamaya çalışır.

4. Çok yönlü ve açık fikirli yetiştirme: Sanat eğitiminin çocuğun bazı olay ve kavramlarda yorum yapabilen, çağdaş, yenilikçi, açık hoşgörülü, sosyal dinamik aktif bir kişilik getireceği mutlaklıdır.

5. Çağına uyum sağlama, disiplinler arası etkileşimi fark etme: Kendi başına düşünebilen, doğru soru sorabilen, ilişki kurabilen, sorulan sorulara cevap bulabilen öğrencilerin yetişmesinde sanat eğitiminin etkisi yadsınamaz.

6. Duygu Dengesi: Tiyatro, müzik, edebiyat, şiir sanat eğitimi akıl ve bilgi ağırlığı olan eğitim sistemi içinde duygulara ve heyecanlara yer veren bir seçenektir ve dengeyi sanat eğitimi kurar.

7. Kendi kültür değerlerini tanıma: Bir başka amaç ise yetişmekte olanların tüm sanat dallarındaki ve çevrelerindeki güzelliklere karşı duyarlılıkların artmasıyla ileride hem kendi toplumunun hem de öteki toplumların kültür ve sanat varlıklarını bilen, kendi kültürünü sanatını tanıyıp değerlendirebilen birer kişi olmalarını sağlamaktır. (San, 1979: 7-8)

Özetleyecek olursak, sanat eğitiminde bir süreç yaşanıyor ve öneminin kavranması, çocuğun bütün yeteneklerinin kavranıp, tanınıp geliştirilmesinin, amaç olarak alınmasıdır. Ayrıca, dengeli gelişen çocuğun topluma uyum sağlanmasında etkili olan sanatı tanıtmak, sanat ve eğitimci olarak yetişmek isteyenlere biçimlenme kazandırmaktır. Bunun sonunda ise iki temel ilke ortaya çıkmıştır:

a. Kişisel ve insani değerler ilkesi:

b. Sanatsal ve estetik değerler ilkesi:

Sanat eğitimcisi planlarını yaparken çocukların psikolojik yapılarını göz önüne alarak kişisel ve insani değerlerine tanıyıp ona göre amaç ve yöntem uygulama değerlendirme şeklini belirlemelidir ve algılanan şeylerin tekrarlanması yerine, çocukları sanat ve estetik bir ortama çekip yeni biçimler, yeni anlatımlar sağlanmalıdır. (Gençaydın, 1988:7)

İnsan, yaratıcı güçlerle donanmış olarak dünyaya gelir. Bu güçler insanın kendisini ve içinde yaşadığı doğal çevreyi, yaşamı tanımaya ve anlatmaya yöneliktir. İnsanın yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması bir bakıma yaşamın anlam

kazanmasıdır. Bu da bireyin estetik eğitimi ile sağlanabilir. Estetik eğitimin uygulama alanlarından biri ve en önemlisi de resim-iş dersidir.

5. İLKÖĞRETİM SANAT EĞİTİMİ

İlköğretimde çocuğun en keyif aldığı derslerin başında Görsel Sanatlar (Resim iş eğitimi) dersi gelmekte ve çocuk gelişimi açısından çok büyük önem taşımaktadır. İlköğretimde çocuk sanat eğitiminin görevini üstlenen resim iş eğitimi dersi, bu önemini gerek çocuğa özgürlük alanı tanınmasıyla, gerek kendini en iyi ifade edebildiği alan olmasıyla sağlamaktadır. Resim-İş Eğitimi, genel eğitimin bütünü içerisinde düşünülmeyle beraber kendine özgü eğitim yasaları ve yöntemleri olan bir alandır da. Ayrıca İnsanın yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve estetik eğitimin uygulama alanlarından biri de Resim-İş dersidir.

Gerçekleştirdiği endüstrileşme ile teknolojinin yarattığı yeni hayat biçiminin zor yanlarıyla karşı karşıya olan günümüz insanı, gittikçe duyarlılığını yitirme endişesi içindedir. Bu nedenle çağımızı sadece araç-gereç dünyası olmaktan kurtarıp, sanatla zenginleştirerek ve insani bir niteliğe kavuşturmak bu eğitimin temel amacıdır.

Resim-İş dersleri sadece sanat eğitimi vermekle kalmaz, onların tüm gelişimlerine yardımca olur. Sanat yolu ile insanlar kişisel bütünlüğe kavuşurlar ve dolayısıyla toplumsal bütünlük sağlanmış olur.

Resim-iş dersi, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini çizgi, biçim ve renklerle ifade ettikleri bir ifade dersidir. Aynı zamanda, öğrencilerin öğrendikleri konuları hatırla tutmalarına yardım eder. Bunun için bu ders eğitim için iki yönlü değer taşır. Resim dersine gereken önem verilmesi halinde duyguların eğitilmesi sağlanacak ve öğrenciler sanattan zevk alabilir hale geleceklerdir.

Resim, kalemle, boyayla vb. malzemelerle kâğıt veya bez yüzeyler üzerindeki renk ve biçim düzeni olup duyguları anlatma aracıdır. Resim kültür tarihinde anlatım aracı olarak da kullanılmıştır. Eski mağara devrinde bile insanlar, duygularını ve yaşam tarzlarını mağaranın duvarına yaptıkları resimlerle ortaya koymuşlardır.

XX. yüzyıla gelinceye kadar resim hep ressamların uğraşı alanı olup usta çırak ilişkisiyle kuşaklara aktarılmıştır. Yeni eğitim hareketleri ile okullara girmişse

de eski dönemlerden kalma kopyacılık yöntemi egemendi. Ülkemizde ise sanat eğitimi, 1926 ilköğretim programında Resim ve Elişleri derslerine yer verilmesiyle birlikte başlamış ve "Doğadan resim, gözleme dayalı resim", anlayışı önem kazanmıştır.

Resim-iş dersi çocuğun zihinsel ve duygusal gelişimini sağladığı gibi, duygu ve düşüncelerini anlatma olanağı, kendini tanıma fırsatı ve ifade özgürlüğü sağlayarak öğretmenlerde, çocuğu tanıma fırsatı verir.

Günümüz ilköğretim programı içinde yer alan resim iş eğitimi dersi Milli eğitim bakanlığı tarafından hazırlanan amaçlar ve ilkeler dâhilinde eğitime devam etmektedir. İlköğretim sanat eğitiminin ve Resim iş eğitimi dersi programının sağlıklı devam ettirilebilmesi için belirlenen amaç ve ilkeler şöyle sıralanmıştır.

5.1. Resim-İş Dersinin Genel Amaçları

1. Güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme.
2. Sanatı görsel bir iletişim yolu olarak kullanmada ve değerlendirmede öğrencilerin görsel okuryazarlığını sağlayabilme.
3. Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme ve her alanda kullanılacak yaratıcı davranışlar geliştirebilme.
4. Sanatın özgünlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme
5. Tasarıma yönelik hayat gücünü geliştirebilme.
6. Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.
7. Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.
8. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme ve estetik kişilik kazandırabilme.
9. Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkân tanıyabilme ve sanat yoluyla kendini ifade imkânı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.
10. Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme

11. Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.

12. Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme.

13. Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme. (MEB, 1997:16–17)

5.2.Resim-İş Eğitiminin İlkeleri

İlköğretimde uygulanacak resim-iş eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için aşağıdaki ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekir.

Bunlar:

1. Her çoğunun yaratıcı olduğu unutulmamalıdır.
2. Uygulamada bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır.
3. Uygulamalar sırasında iki ve üç boyutlu çalışmalara yer verilmelidir.
4. Resim-iş dersi diğer derslerin sürekli uygulama alanı olarak düşünülmemelidir.
5. Resim dersi diğer derslerle ilgili araç ve gereçlerin yapımı, onarımı gibi etkinlikler için ayrılmış zaman olarak düşünülmemelidir.
6. Dersler ilginç duruma getirilmelidir:
7. Zararlı etkenlerden kaçınılmalıdır: Özellikle ergenlik çağına giren çocuklar için, sanat değeri olmayan ve özgün tasarım örneği niteliği taşımayan zevkten yoksun konular seçilmemelidir.
8. Resim-iş eğitimi çocuğa göre olmalıdır.
9. Değerlendirme yaparken gelişime dikkat etmeli ve sergilemeye önem verilmelidir(MEB,1992:7–9)

Sağlıklı sürdürülmesi için belirlenen amaç ve ilkeler dâhilinde önemi ve gerekliliği vurgulanan ilköğretim sanat eğitimi, sürecine devam etse de uygulama aşamasında neler yapıldığı ve ilke ve amaçların hedefine ne kadar ulaştığı ve dünyada uygulanan sanat eğitim programlarıyla ne kadar örtüştüğü de ayrıca önemli bir konudur.

5.3. Resim-İş Eğitiminin Kapsamı

Milli Eğitim İlköğretim okullarında resim-iş eğitimine temel oluşturan başlıca çalışma alanlarını şöyle belirleyebiliriz:

- a) İki Boyutlu Çalışmalar
- b) Boyutlu Çalışmalar
- c) Eser İncelemeleri

a) İki Boyutlu Çalışmalar: Bunlar daha çok yüzey anlayışına dayanan resimsel çalışmalarını kapsar. Çizgisel ve renkli biçimlerde yapılabilir.

1.Çizgisel çalışmalar: Çocuğun yaşına, çevre imkânlarına ve gelişim düzeyine göre her sınıf ta yer verilmelidir. Bu çalışmalar için yumuşak kurşun kalemler, grafit çubuklar, füzen, mum ve pastel kalemler, renkli tebeşirler, kazıma uçları ve bunun gibi gereçler kullanılabilir. Ayrıca baskı tekniklerinden de yararlanarak çizgisel çalışmalar yaptırılabilir.

2. Renkli çalışmalar: Çocuğun kendini ifade edebilmesi ve yaratıcılığının ortaya çıkması, derslerde çeşitliliğin sağlanması ve çocuğun ilgisini canlı tutulması için, renkli çalışmalar dersin en önemli etkinliklerinden birini oluşturur. Renkli çalışmalar sulu boyalar, guaş boyalar ve pastel boyalarla yapılan çalışmalarını kapsar. Ancak bunların yanında renkli mürekkepler, renkli taşlar, renkli cam parçaları renkli kâğıtlarla da renkli düzenleme ve çalışmalar yapılabilir.

b)Üç Boyutlu Çalışmalar: Resimsel çalışmalar dışında kalan çok boyutlu modelaj, heykel, seramik ve tasarım çalışmalarını içerir. Çocuktaki nesne izlenimlerine dayanan biçimsel algılama, önceleri yüzey algılaması biçiminde olur. Bu nedenle, çocuk üç boyutlu nesnelere de yüzeyleştirir. Çocuk, nesnelere tanıdığı oranda onları üç boyut içerisinde algılar. Sürekli olarak resim yaptırmak, üç boyutlu algılama gelişimini sınırlı tutarak çocuğun tek yönlü gelişmesine neden olur. Bu nedenle, yüzeysel ve üç boyutlu çalışmalara yer vermek yararlı olur.

1.Modelaj ve heykel çalışmaları: Yoğrulabilen kil, plastilin, kâğıt hamuru gibi gereçlerle yapılır.

2.Tasarım çalışmaları: Tasarım çalışmaları deyince, çocukların seviyelerine göre, park, bahçe, anıt, çevre düzenlemesi anlamındaki tasarımlardan oyuncak

tasarımlarına kadar, çocukların yaratıcı güçlerinin ortaya dökebilecekleri her türlü işe yarayan özgün etkinlikler akla gelmelidir. Yaratıcı ve bilinçli bir sanat eğitimcisi, öğrencinin yalnızca yaratıcı güçlerini, imgelemlerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda kitle, boşluk, ışık-gölge- denge, ritim gibi biçimsel ve estetik ilişkileri öğretir.

c)Eser İncelemeleri: İlköğretim döneminde toplumumuzun kültür ve sanat değerlerine çocuğun ilgisini çekerek, bu ilgiyi sürekli olarak taze tutmak resim-iş eğitimi derslerinin işlevleri arasında yer alır. Çocuğun her türlü etkilenmelere açık olduğu ilköğretim döneminde, her sınıfta ilgisine, düzeyine ve çevre olanaklarına göre, müzelerden, sergilerden ve öteki sanat etkinliklerinden yararlanabilmesi sağlanmalıdır. (MEB 1992:5-11)

Kendi düzeyine göre sanat eserlerinin değerlendirilmesini, sanata ilişkin basit ama yaşayan bilgileri öğrenen çocuk, estetik değerleri sevmeyi ve paylaşmayı da öğrenerek sanat eserlerinin insanlığın ortak ürünü olduğunun bilincine varır.

Günümüz ilköğretim eğitim kurumlarında görev yapan resim öğretmenleri, amaçlar, ilkeler ve kapsamlar çerçevesinde verdikleri resim iş eğitimini, kendi tarzlarınca ve aldıkları eğitimle şekillendiriyorlar. Yıllık resim iş eğitim planlarının tasarısını hazırlarken, müfredat programı dışına çıkmadan, konu ve yöntem seçiminde sanat eğitiminin doğasından dolayı özgür olmaları öğretmene kolaylık sağlasa da; okulların sahip olduğu çevre koşulları, ekonomik durumları, sınıf mevcutları gibi etkenlerde eğitimi ve eğitmeni etkileyen önemli faktörler olarak varlığını sürdürüyor.

5.4. Resim İş Eğitiminde Yöntem Kavramı

Doğru bir tanım, sanat eğitiminin yöntem bilimle kesiştiği noktaları içeren bir tanım olabilir. Bu anlamda "Yöntem, bilim, öğrencileri öğretim programlarında öngörülen hedeflere doğru yöneltme ve güdüleme ile ilgili çalışmaları içeren bilim dalıdır." (<http://...unite4134.doc>) şeklinde bir tanımlama konuya daha sağlıklı yaklaşılmasını sağlar.

Sanat eğitimi yöntemlerinden söz etmeden önce seçilen yöntemin kıstaslarının ne olduğu nasıl bir yöntemin daha doğru olduğu gibi sorulara cevap bulmamız gerekecektir. Yöntemin öğretim programındaki hedefe uygunluğu en

önemli şartlardan birisidir. Aynı zamanda seçilecek yöntemin öğrencinin gelişim düzeyine de uygun olması gerekmektedir.

Kuşkusuz sanat eğitimi ya da yaratıcılık eğitimi yaşam boyu süren bir eğitimidir. Bu önemden dolayı örgün eğitim içerisinde yaratıcılığı geliştirtici yöntemlerin amaca uygunluğu ve uygulamaya yönelik yararları üzerinde durmak gerekmektedir.

Yaratıcılığı geliştirtici yöntemlere uygunluğu ve uygulanması konusunda, üzerinde tartışmalar süren yöntemler şunlardır:

1. Esnek olmayan uygulana gelen yöntemler,
2. Öğrencilerin çalışmasının öğretmenler tarafından düzeltilmesi.
3. Öğrencilerin belirli, kesin kalıplaşmış resim çalışmaları üzerinde çok ısrarla durulması.
4. Usta-çırak ilişkileri; salt bakarak öğrenme.
5. Kalıplaşmış sanat biçimlerinde ısrar.
6. Oyun gibi bırakınız yapsınlar, yöntemleridir. ([http//...unite4134.doc](http://...unite4134.doc))

Eğitimdeki amacımız yaratıcılığın geliştirilmesi ise kullanılacak tek ve değişmez bir yöntemden bahsetmek mümkün değildir. Çocuk resminde yaratıcılık eğitimi birçok koşulun bir arada bulunması ile mümkündür. Bu açıdan Sanat eğitiminde uygulanacak yönteminde bu koşullarla bağdaşması gerekmektedir. Fiziki şartlar açısından karşılaştıracak olursak birleştirilmiş eğitim verilen bir ilköğretim kurumunda sınıf ortamında izlenen sanat eğitimi yöntemlerinin merkezi bir okulda uygulanan yöntemle aynı olması mümkün değildir. Sanat eğitiminin gerçekleşmesi için gerekli koşullar sağlanmadan yöntemler üzerinde tartışmak anlamsızdır.

Bu durumda eğitim koşullarının eğitime uygun hale getirilmediği bir ortamda sanat eğitimi verilemez gibi bir yargı çıkarmak ta eğitim ahlakına ters düşecektir. Şartlar ne olursa olsun, eğitim koşullarını sağlamakta yükümlü olan herkes üzerine düşen görevi, bütün yaratıcılıklarını kullanarak yerine getirmek zorundadır. Sanat eğitiminin gerçekleşmesi için öncelikle okullarda uygun atölyeler düzenlenmelidir. Fiziki şartlar mümkün olabildiği ölçüde düzenlendikten sonra

uygulanacak sanat eğitimi yönteminin seçimi üzerinde etkili olan diğer faktörlerde göz önüne alınmalıdır.

Sanat eğitimi için uygulanacak yöntemin tartışılması, amaca uygunluğu ve uygulanabilirliği açısından sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacaktır. Sanat eğitimi yönteminin öğrencinin kişilik yapısına, içinde bulunduğu çevreye uygunluğu tartışılmalıdır. Temel kavramları kavrayabilmeye, yaratıcılığı geliştirebilmeye yönelik bir yöntem olmalıdır. Teknolojiden yararlanmaya sevk eden, öğrencinin muhakeme yeteneğinin geliştiren, araştırma, inceleme yapmasının sağlayan bir yöntem olmalıdır. Uygun yöntem sayesinde öğrenci sanatsal bilgiler kazanabilmeli, sanatsal etkinliklerde bulunabilmeli, sanat yapıtlarını değerlendirebilmeli ve estetik bir bakış açısı kazanabilmelidir.

5.4.1. Sanat Eğitiminde Kullanılan Temel Öğretim Yöntemler

Çok yönlü sanat eğitimi yöntemlerindeki yaklaşım sanat eğitimindeki temel disiplinlerin birleştirilmesi doğrultusunda ortaya konulmuştur. Çok yönlü sanat eğitimi yönteminden bahsetmeden önce sanat eğitiminde kullanılan temel yöntemler şunlardır:

1. Öğretmen Merkezli Yöntem

Ülkemizde çoğunlukla hala yaygın olarak kullanılmakta olan bir yöntemdir. Öğretmenin merkez olduğu bu yöntemde dersin işlenişi ve tüm sanatsal uygulamalar öğretmen verdiği yönergelerin öğrenciler tarafından gerçekleştirilmesi şeklindedir.

Genellikle ülkemizdeki ilk ve ortaöğretim okullarında sanat eğitimi, büyük kentlerde genellikle branş öğretmeni tarafından verilmiş olmasına rağmen, sanat öğretiminde bu dersi veren öğretmenlerin sanatsal bilgi birikimi, deneyimi ve ilgilerine göre sanat eğitimi yöntemleri belirlenmektedir.(Atut,2001:102)

Öğretmenin bilgi birikimi, deneyimi ve ilgisi bu yöntemde eğitimin yönünü belirlemektedir. Çocuğun yaratıcı kişiliğinin gelişmesi açısından olumsuz etkileri olan bir yöntemdir. Öğrencinin özgür düşünme ve karar verme yetilerini yok edecek bir yöntem olmasından dolayı yaratıcılık eğitiminde kullanılması açısından sakıncaları oldukça fazladır.

2. Müzikli Yöntem

Daha çok yurt dışındaki okullarda özellikle de Almanya ve Avusturya' da kullanılmış olan bir yöntemdir. Kullanılan bu yöntemde seslerin renk ve şekillere dönüşümünün çocukta yaratıcılığı geliştireceği düşüncesi ileri sürülmüştür. Müzikli yöntem sanat eğitimindeki ritim kavramının algılanması ve soyut düşünme ve imgeleme yeteneğinin geliştirilmesi açısından uygulanabilecek başarılı bir yöntem olabilir.

3. Kopya Yöntemi

Kopya yönteminin resim sanatında oldukça eskiye dayanır. Resim sanatı tarihinde uzunca bir dönem usta çırak ilişkisi içerisinde bu yöntem uygulanmıştır. Taklit etme prensibine dayanan kopya yönteminde karelere ayırarak ya da doğrudan kopya ederek nesnenin tıpkısı elde edilir. Günümüzde hala kopya yönteminin yaratıcılığı engelleyip engellemediği bir tartışma konusudur. Kopya yöntemi çizim tekniklerini kavrama ya da sanat eserini çözümleme açısından faydalı olabilecek bir yöntemdir.

4. Psikolojik Yöntem

Psikolojik yöntem daha çok çocuğun yaptığı resimlerden psikolojik özellikleri ön plana çıkarılarak çocuğu tanımaya yönelik uygulanan bir yöntemdir. Psikolojik yöntem sanat eğitimi alanından çok klinik anlamda tedavi, tanı yöntemi olarak kullanılmıştır. Çocuğun yaratıcılığının gelişmesi açısından kişiliğinin tanınmasının önemli olduğunu göz önünde bulundurursak, çocuğu tanımaya yönelik olan bu yöntem etkili ve çağdaş yöntemlerden birisidir diyebiliriz.

5. Bellek Eğitimi Yöntemi

Bellek eğitimi yöntemi temelinde çocuğun sanat eğitiminde daha serbest olması düşüncesine dayanır. Sanat eğitiminin katı kurallarla sınırlandırılmaması gerektiği inancıyla hareket edilerek belleğin harekete geçirilmesi düşüncesi ileri sürülmüştür. Pestalozzi "Öğrencinin çizdiği geometrik çizimler ölçü gibi katılıklardan uzak tutulması gerekmektedir. Öğrencinin yaratıcılığı çevreyi tanınması bu yönetime bağlıdır ve öğrenci bu yüzden sevdiği, bildiği, deneyim sahibi olduğu belleğindeki konularla resim yapmalıdır." (Erbay, 1997:44)şeklinde görüş bildirmiştir. Bu görüşe göre öğrencinin çevresine yönelik algılanması ön plana çıkmaktadır. Öğrencinin kendi çevresine ait bilgisini bellek yöntemiyle resme aktarılması söz konusudur. Ancak bu

yöntemin çocuktaki teknik ve uygulama bilgilerine yönelik deneyimi etkili bir şekilde geliştireceği söylenemez. Çocuğun tamamen bellekten resim yapması, onun bakmak ve görmek arasındaki farkı kavramasını da engelleyecektir. Dış dünyadaki nesnelere çözümleme konusunda yetersiz kalacaktır.

6. Drama Yöntemi

Drama yöntemi, çocuğun yaşantıları oyunlaştırması prensibine dayanan bir yöntemdir. Yaşantıların oyunlaştırılmasında belirli bir konu ya da sınırlama yoktur. Oyun doğaçlama olarak gelişir. Drama yöntemi ile öğrenci yaratıcı bir etkinlikte karşılaştırılmış olur. Kendi imgesini bütün duyu organlarını kullanarak seçer, aktarır, yorumlar ve sorgular. Yaratıcılık eğitimi açısından drama yöntemi çocuğun çok yönlü olarak gelişimine katkıda bulunacak yöntemlerden birisidir. Yaratıcılık eğitiminde çocuğun kendi hayal dünyasını keşfetmesi ve tanınması açısından kullanılabilir etkili bir yöntemdir.

7. Görsel Etkinlikler (Demostrasyon Yöntemi)

Çocukta görsel belleğin geliştirilmesi amacıyla uygun etkinliklerin düzenlendiği bir yöntemdir. Sergiler, slâytlar, hareketli gösteriler, tiyatrolar, videolar gibi görsel materyallerin kullanılarak duyu organlarının bir kısmı ya da tamamen harekete geçirilir. Kullanılacak görsel materyallerin planlanması bu yöntem açısından oldukça önemlidir. Görsel etkinliğin süresi, konuya uygunluğu, materyalin cinsi, etkinliğin gerçekleştirileceği yer amaca uygunluk açısından üzerinde durulması ve planlanması gereken sorunlardır. Plastik sanatların eğitiminde görsel etkinlikler yöntemi önemli ve etkili bir yöntemdir.

8. Bilgisayar Destekli Yöntem

Teknolojinin hemen hemen her alanda kullanılıyor olması, 2000' li yılları hız ve bilgi çağına dönüştürmüştür. Özellikle 1990 ' lı yıllardan bu yana teknolojinin getirdiği bilgi olanakları birçok iş alanında olduğu gibi eğitimde de yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bilgiye birçok kaynaktan ulaşmanın yanı sıra, bu sürecin hızlanmasında da teknolojik ürünlerin oldukça büyük faydası vardır.

Teknolojinin her geçen gün gelişmesiyle yaygınlaşan bilgisayarlar günümüzde sanat eğitiminde de bir yöntem olarak düşünölmeye başlamıştır. Eğitimde kalıcılığın sağlanması öğrencinin bilgi ve davranışları yaşantı haline dönüştürmesi ve bu süreci de bütün duyularıyla yaşaması ile mümkündür.

Bu süreç içinde öğrencinin bütün duyu organlarını harekete geçirmek açısından bilgisayar etkili bir araçtır. Sanat eğitiminde bilgisayar kullanımı öğrencinin imgelemine nesneye aktarmasında, öğrenciye hız kazandıracaktır. Seçenekleri anında görmesi, eksik duyduğu bilgilere anında ulaşması, eğitimini görsel ve işitsel bir teknikle gerçekleştirmesi açısından bilgisayar destekli yöntem, muhakkak uygulanması gereken çağdaş bir yöntemdir.

9. Kolaydan Zora Gitme Yöntemi

Kolaydan zora doğru öğretim yöntemi çocuğun zihinsel ve fiziksel gelişiminin göz önünde tutularak öğretim konularının önce kolaydan başlayarak daha sonra zora doğru ilerlemeyi ön gören bir öğretim yöntemidir. Çocuğun gelişiminin ilk basamaklarında kolay bilgileri, gelişimi ilerledikçe daha karmaşık bilgileri algılayacağı düşünülmektedir.

Yukarıda sıraladığımız temel yöntemlerin yanı sıra ekleyebileceğimiz diğer bilinen yöntemleri de şöyle sıralayabiliriz.

- Kapsamlı Düşünme; Birden fazla yöntem
- Beyin Fırtınası; (A. Osborn) Grup çalışması.
- Kuluçka Yöntemi; bir konu Üzerinde uzunca çalıştıktan sonra dikkat başka bir konuya çevrilir. Kuluçkaya yatılan esas konuya dönünce yaratıcılıkta sıçrama söz konusu olabilir.
- Not Alma Yöntemi; Eskiz, karalama birçok yaratıcı düşünce ya da bakış kâğıt Üzerine çabucak aktarılır. Bulunan çözümler, sürekli evrime uğrayarak gelişir ve zenginleşir. Her tür malzeme kullanılır, eskiz kâğıdı, pelür, bilgisayar vs.
- Sentez Yöntemi; Buluşlar çoğu kez birbiriyle çelişen, aykırı unsurların bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. (Örneğin: Picasso' nun kübizmin doğuşunu Afrika maskelerinden esinlendiğini söylemesi gibi.)
- Görsel İncelemeler; Bakma, gözden geçirme, denetleme, müzeler, sanat galerileri, kütüphaneler beyni zenginleştirecek kaynaklardır ([http://...drets.asp?id=196 - 60k](http://...drets.asp?id=196-60k))

Sanat eğitiminde genel olarak başvuru olan yukarıda saydığımız bütün yöntemlerin yanı sıra özel durum yöntemleri de kullanılabilir. Özel durum yöntemleri öğretmenin öğrencileri ile etkileşimi sırasında öğretmenin öğrencileri bilgiye doğru yönlendirmek için kullandığı yöntemlerdir diyebiliriz. Öğrenmeye yönelik,

duruma uygun yöntem seçeneklerinden öğrenci ya da öğretmen tarafından ortaya sunularak tercih kullanılmaktadır.

5.4.2.Çok Yönlü Sanat Eğitimi Yöntemi

Sanat eğitiminin son yıllarda tartışmalarla gündeme gelmesi ayrıntılı olarak eğitimciler tarafından incelenmesi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahip olduğunun kavranmasıyla olmuştur. Sanat eğitiminin yaratıcılık eğitimi olması açısından yaratıcı kişiliğin oluşmasında uygulanan bir kişilik eğitimidir aynı zamanda. Kişiliğin gelişmesini besleyecek birçok alanın olduğu göz önüne alınırsa, sanat eğitiminde uygulanacak tek bir yöntemle kişiliğin yaratıcı özelliklerle donatılamayacağını anlayabiliriz.

Yaratıcılığın buluş yapmayla eş değer olduğunu söyleyebiliriz. Bu açıdan bilimsel anlamdaki yaratıcılıkla sanatsal anlamdaki yaratıcılığın arasında büyük farklar yoktur. Çocuğun kendi hayatını yaratıcılığını denediği, sınıdığı, uyguladığı bir süreç haline dönüştürebilmek için sanat eğitimi gereklidir.

Sanat eğitimi öğrenciyi görmeye bir o kadarda aramaya, sormaya, denemeye, merak etmeye, yaratıcılığa vs. götürmelidir. Bu bağlamda disipline edilmelidir sanat eğitimi. Eğitim yöntemleri öğrenciye göre değişeceği gibi doğrudan rehberlik anlamında ya da serbest tarzda gerçekleştirilebilir. ([http://...drets.asp?id=196 - 60k](http://...drets.asp?id=196-60k))

Okullarda kullanılan öğretim yöntemiyle sanat ve eğitim kavramları birbirini tamamlayan kavramlara dönüşmüş bir şekilde öğrenciye sanat eğitimi sunulmalıdır. Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin gelişebileceğini düşünerek onun gelişimine uygun bir yöntemle sanat eğitimi verilmelidir. Öğrenmenin olmadığı yerde öğrencinin kendini geliştirerek yaratıcı etkinliklerde bulunması beklenemez. Ancak burada sözüne ettiğimiz öğrenme dar kalıplarla gerçekleştirilen bir öğrenme değildir.

Olca T. Kırıçoğlu bu konuda düşüncelerin şöyle dile getirmiştir:

Sanatta öğrenme gerçek bir yaratma sürecindedir. Bu sanatçıların yaratma sürecine eş bir çalışma bütünüdür. Onun için sanatçı gibi çalışarak sanatı öğrenmek başka türlü öğretim biçiminden daha kolaydır. Sanatçı gibi çalışmak demek;

a- Gereci, nitelikleri ve olanakları ile öğrenmek.

b- Gerece biçim verirken estetik bütünlüğü sağlamayı öğrenmek.

c- Kendi çalışmalarına olduğu kadar başkalarının çalışmalarına eleştirel bir tavırla yaklaşmayı öğrenmek demektir.

İşte burada gerekli olan "Estetik" dersidir. Genç olma yolundaki kişinin artık sanat konusunda bazı şeyleri öğrenmesi gerekmektedir. Genç öğrenecek ki yapabilsin, yaratabilsin. Gene öğrenecek ki ilgi duyabilsin, sevebilsin.(Kırıçoğlu, 1991:104)

Çocuğun sanatçı gibi çalışarak sanatı öğrenmesini sağlamak kapsamlı bir öğretim sürecinin planlanmasıyla gerçekleşir. Yalnızca kuramsal bilgilerle çocuk yaratıcı etkinlikte bulunamayacağı gibi, yine aynı şekilde yalnızca uygulamalı çalışmalarla da yaratıcı ürünler ortaya koyamaz. Gerek duyduğu bilgi ve birikimi edinmesine yönelik bir sanat eğitiminin gerçekleşmesiyle ancak çocuğun yaratıcı kişiliğini keşfetmesi, geliştirmesi sağlanır. Temelinde sanatsal bir düşünceye bağlı olmayan, estetik anlayışından uzak ürünlerin doğru bir sanat eğitimi sürecinin sonuçları olduğunu düşünmek yanlış olacaktır. Doğru olanı ise okullarda sanatı bir düzence (disiplin) alanı olarak gerçek yerine oturtmak ve alının gerektirdiği öğretimi yapmaktır. (Kırıçoğlu, 1991:104–105)

Yukarıda bahsettiğimiz bütün bu gerekçelerden dolayı sanat eğitimi süreci içerisinde uygulanan yöntemin esnek ve çok yönlü olması gerekmektedir. Bu anlayıştan yola çıkılarak sanat eğitiminin dört disiplin temelinde dayanması görüşü ortaya konulmuştur. Sanat eğitiminin dayandığı dört temel disiplin: Estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmalardır.

Amerika Birleşik Devletlerinde (Santa Monica, California) Getty Sanat Eğitimi Müfredat Geliştirme Enstitüsü tarafından yapılan periyodik toplantılarda özellikle sanat eğitiminde dört disiplin (Discipline Based Art Education. DBA) üzerinde yapılan araştırma inceleme ve uygulamalar geliştirilmiş ve tartışılmıştır. (Atut,2001:102)

Sanat eğitiminin kapsamlı bir eğitim olması gerektiği düşüncesinin yaygınlaşması ile birlikte çok yönlü sanat eğitimi yöntemleri de bu temel dört disipline dayalı olarak düşünölmeye başlanmıştır.

Sanat eğitiminin bu dört disiplini birleştirilerek sanat programları oluşturulmuştur. Sanat eğitiminde bu dört disiplinde Birleştirme: İçerik, denge, öğrencinin düzeyi, kapsam ve önem sırasına göre yapılır. ... İçerik sanat eğitimi programı içerisinde kaç sanat alanının yer alması gerektiği ile ilgilidir. ...

Denge, her konu alanın bu birleşmedeki oranıdır. ... Kapsam, birleştirme içerisinde yer alacak sanat alanındaki bilginin genişliği ve derinliğidir. ... Son olarak ardıllık yanı sıra sıralama düzeni, program içeriğinin öğrencilere sunuş biçimiyle ilgilidir .(<http://...unite4134.doc>)

Bu dört disipline dayalı sanat eğitiminin uygulanmasında tutumlarıyla eğitimi başarıya ulaştıracak kişi yine öğretmendir. Klasik tarzda düşünen, esnek olmayan bir öğretmen modelinin hâkim olduğu eğitim ortamında çok yönlü yöntemlerin uygulanması mümkün değildir. Birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemlerinin uygulama açısından başarıya ulaşması için aynı zamanda öğretmenin de bu anlayışa uygun donanıma sahip olması gerekmektedir. Öğretmen modelinin rehber niteliğinden uzak ve sanat eğitiminin bu dört temel disiplinine ait bakış açısı geliştirmemiş olması çok yönlü sanat eğitimi yöntemlerinin sınıf ortamında uygulanmasını imkânsız kılacaktır.

Bu açıdan yöntemin başarılı bir şekilde uygulanması aynı zamanda öğretmenin de yaratıcı özellikler taşıması ile yakından ilgilidir. Yaratıcı niteliklere sahip olmayan bir model karşısında yaratıcı kişilik eğitiminin gerçekleşmesi mümkün değildir. Öğretmen modeli ve kullanılan yöntem tüm bu açılardan bakıldığında sanat eğitimi sürecinde birbirine tamamen bağımlı etkenlerdir.

6.YARATICILIK

Yaratma eylemi ve yaratıcılık kavramı üzerine yüzyıllar boyu belli tanımlamalar ve fikirler ortaya atılmıştır. “Yaratma bir sezgi işidir”, “Yaratma dürtüdür”, “Yaratma ilahi bir güçtür”, “Yaratma bilinçle, bilinçaltının valsidir” gibi.

Yaratma sözcüğünün kökeni Latince “creare” sözcüğünden gelir. Doğurmak, var etmek, meydana getirmek tanımları anlamını karşılamaktadır.

Yaratma, yaratıcılık tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde az yada çok kendini var kılmaktadır. Sadece bilimsel ya da sanatsal anlamda değil, her türlü alanda rastlanan bir davranış biçimidir.

Yaratıcılık tanımları çok değişiktir. EP TORRANCE yaratıcı düşüncüyü bir sezgi süreci olarak kabul etmekte ve şöyle tanımlamaktadır: “Boşlukları rahatsız edici ya da eksik öğeleri sezip bunlar hakkında düşünüyü ya da varsayım kurmak, bunları

sınamak, sonuçları karşılaştırmak ve olasılıkla bu varsayımları değiştirip yeniden sınamak.” (Torrance, 1972; San, 1979: 12)

BARLETT ise yaratıcılığı, “Ana yoldan ayrılma, deneye açık olma, kalıplarda kurtulmak” (Barlett 1971; San, 1979: 12) olarak tanımlamaktadır.

Konuya farklı bakış açıları olması nedeniyle, yaratıcılığın bilimsel bir tanımını vermekte, ya da konuyla ilgilenen herkesin kabul edeceği ortak bir tanım üzerinde uzlaşmasında hayli güçlük çekilmektedir. Yaratıcılığın bilim, sanat, reklâm, moda ve piyasa sürülen ürünlerde olduğu gibi pek çok bilimsel, sanatsal, sosyal ve endüstriyel etkinliklere ilişkin hayli geniş bir alana yayılmış olması konuyla ilgilenen yazarların tanımlamalarında hayli farklı bakış açıları doğurmakta ve bu tanımlar birbirinden farklı öğeler vurgulamaktadır.

Sillamy'nin Psikoloji Sözlüğü'nde de şöyle bir tanıma rastlanmaktadır: “Yaratıcılık, sosyo-kültürel çevreye çok sıkı bir şekilde bağımlı olan, her yaşta, her bireyde potansiyel olarak bulunan yaratma istidadıdır.” Bu kendi kendine geliştirmeye ilişkin doğal eğilim, elverişli koşulları gerektirir. Toplumsal konformizm (uygunluk) ve ortalamadan sapma korkusu, yaratıcılığın engelleridir. İçinde yaşadığı dünyanın yeniliklerini yakalamaya çalışan ve henüz eğitimin konformist sınırları içinde sıkışmamış olan çocuk özellikle yaratıcıdır (Beaudot, 1969;Öncü 1989).

Tüm tanımlarda ortak olarak yer alan husus “yeni bir şeyin ortaya konması sürecidir. Torrance’ın “Rewarding Creative ve Behavior” adlı eserinde yer verdiği örnek tanımlardan Thurstone’un nitelendirmesine göre, eğer toplum bir fikri yeni olarak değerlendiriyorsa, herhangi bir ayırım yapılmaz. Thurstone’a göre eğer bir düşünür, ansızın sonuçlanıveren ve onun için bazı yenilikler ifade eden bir çözüme ulaşmışsa, bu yaratıcı bir eylemdir. Yine Thurstone’a göre fikir sanatsal mekanik ya da kuramsal olmalıdır. Eğer örgütlenmiş bir problemi çözüyorsa, uygulanabilir olmalıdır. Stewart’ta bu noktada Thurstone gibi düşünmektedir. Üretken düşüncenin, en seçkin devlet adamının, sanatçının ya da bilim adamının yanı sıra, mütevazı bir işçi içinde varolabileceğine işaret etmiştir. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 39).

Simpson (1922), “Yaratıcı yeteneği, alışlagelmiş düşünme düzenini aşarak, tamamen farklı bir düşünme biçimine geçme inisiyatifi olarak tanımlar.” (Torrance, 1965;Öncü 1989: 40).

Stein (1953), Thurstone ve Stewart’ın aksine yaratıcılığın içinde bulunduğu kültüre bağlı olarak tanımlanması gerektiğinde ısrar eder. Ona göre “yenilik” ya da “yeni olmak”, yaratıcı üretimin eskisinden farklı bir biçim olması demektir. Stein, yeni bir işin yaratıcısı olarak kabul edilmiş olması gerektiğine inanır. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 40).

Ferren’e göre de (1953), yaratıcı ürün, bilinmeyene doğru başarılı bir adım olarak nitelendirilmelidir. Selye de tanımında temel keşiflerin veya yaratıcı katkıların şu üç niteliği içermesi gerektiğini ileri sürmüştür. Doğruluk, geliştirilebilirlik ve şaşırtıcılık. Selye’ye göre, bunların sadece gerçekler olarak doğru olmaları yetmez, aynı zamanda yorumlandıkları biçimde de doğru, geliştirilebilir ve keşfedildikleri zamanda, bilinenlere göre şaşırtıcı (surprising) olmaları gerekir. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 40).

Torrance, yaratıcılığı probleme duyarlı olma süreci olarak açıklamıştır. Torrance’a göre bu tanımlama, insana ilişkin doğal süreci betimler. İnsana ilişkin kuvvetli gereksinmeler, her dönemde var olmuştur. Bir tanımlanmamışlık eksiklik ve uyumsuzluk hissettiğimiz zaman, huzursuzluk baş gösterir, rahatsız olur ve huzursuzluğu gidermeye çalışırız. Alışlagelmiş stratejiler yetersiz kaldığında, sıradan ve açık-seçik olan (fakat doğru olmayan) çözümlerle, inceleyerek teşhis ederek, yönlendirerek, tahminlerde veya yordama da bulunarak huzursuzluktan kaçınmaya çalışırız. Tahminler ve hipotezler test edildiğinde, değiştirildiğinde ve tekrar test edildiğinde, biz hala rahatlayamayız. Keşfimizi bir başkasına söyleyinceye kadar huzursuzluğumuz geçmez. Ayrıca, Torrance, kendi yaptığı tanımlamanın kullanıma hazır yetenek çeşitlerini, zihinsel faaliyeti ve süreci kolaylaştıran ya da ketleyen kişilik özelliklerini tanımlayabilmeye de olanak verdiğini ileri sürer (Torrance, 1965;Öncü 1989:41).

Torrance’ın “yaratıcı” terimini yazı, müzik ve sanat dalları dışında kullanılmasına karşı çıkan görüşler vardır. Kreuter (1964), Torrance’ın yöneliminin bir şekilde bilimsel yaratıcılığın gelişmesi doğrultusunda olduğunu ve tanımlamasının

da bunu açıkça gösterdiğini ileri sürmüştür. Torrance ise, kendi çalışmalarının, ressamaları, müzisyenleri, yaratıcı yazarları, felsefecileri, ilahiyatçıları, psikolog, sosyolog ve antropologları kapsamına aldığını ileri sürmüştür. (Torrance, 1965;Öncü 1989:41).

Yaratıcılığa ilişkin diğer bazı tanımlamalarda, konuya farklı açılardan yaklaşmaktadır. Örneğin Crutchfield (1962) ve Wilson (1956), yaratıcılığın konformizm (uygunluk) sürecine karşıt bir kavram olarak ele almışlardır. Bu araştırmacılarca da, genelde yaratıcılık, orijinallik, fikir katkıları, farklı görüş noktaları ve yeni problem çözme yolları olarak görülmüştür. Crutchfield, konformizme karşıt olarak kabul ettiği bağımsız (özgür) düşünmeyi, yaratıcılıkla eşdeğer tutmadığı halde, bağımsız düşünmeyi yaratıcı düşünme için gerekli görmüştür. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 41).

Mucchielli (1967) ise “Yaratıcılığı, fikirlere ilişkin zihinsel ve imgesel bir zenginlik olarak düşünür” (Torrance, 1965;Öncü 1989: 41).

Mott “Creativity and imagination” (1973) adlı kitabında yaratıcılık için, insanda açığa çıkmış ve gizli kalmış tüm yetenekleri geliştirme gücü, aynı zamanda yeni fikirleri biçimlendirme, icat etme ve keşfetme gücüdür.” der. Bunun yanı sıra yaratıcılık Mott’a göre, yoğun bir merak dürtüsü, sürprizli ve şaşırtıcı olabilme, başkalarının göremediğini görebilme ve farklı tepkiler verebilme yeteneklerini içerir. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 41).

Chaubers’e (1969) göre ise, “Yaratıcılığın düzeyine, yaratıcı ürünün oluşturduğu alana ve bu alandaki yaratıcı çabanın tipine çok az önem verilmiştir.” Bu düşünceden hareketle, yaratıcılığı organizma ile kendi çevresi arasında, yeni ve benzersiz ürünlerle sonuçlanan çok boyutlu bir süreç olarak tanımlar. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 41).

Chambers’a göre, “Yaratıcılığın boyutları düzey, alan ve tip olmak üzere üç biçimde düşünülebilir.” (Torrance, 1965;Öncü 1989: 41). Yaratıcılığın düzeyini ortaya konulan ürünle kıyaslamıştır. Chambers tedavisi olmayan bir hastalığı engelleyici bir ilacın bulunması yüksek düzeyde bir yaratıcılıkla örneklerken, küçük çaplı sorunlara bulunan çözümlere de yaratıcılığı daha düşük bir düzeyle nitelemiştir.

Yaratıcılığın alanı ise, içinde yaratıcı sürecin oluşturduğu ortamı göstermektedir. Böylece yaratıcılık, sanat, bilim, teknik, iş yaşamı gibi pek çok alanda ortaya çıkar.

Chambers, yaratıcılığın üç ana tipi olduğunu ileri sürmüştür; Kuramsal (teorik) yaratıcılık, fikir veya hipotezleri en üst düzeylerine ulaştırmaktan ziyade, sürece dayanır. Gelişimsel yaratıcılık ise, başkalarındaki yeni fikirlerin tanımlanmasına veya bu fikirlerin test edilmesine dayanır. Böylece, kaynağı başkalarında olan çalışmaların üst düzeye doğru yükselmesi sağlanır. Akademik yaratıcılıkta ise hem yeni fikirlerin doğması, hem de bu fikirleri işleyerek en yüksek düzeye ulaştırmak söz konusudur. (Torrance, 1965;Öncü 1989:42).

Bode, Kische ve Otto'nun "Yaratıcılık Eğitimi" (1979) adlı derlemesinde, Wernher Van Broun'dan aldıkları tanıma göre de yaratıcılık, "İnsanın belirli bir yeteneği olup bu yetenekte söz konusu olan şeyleri, işaretler ev konstrüksiyonları yeni bir biçimde kullanmak, birbirleriyle daha öncekinden farklı bir biçimde birleştirmektir." Yine Bode ve arkadaşlarına göre, "yaratıcılık" terimi, yalnızca sanatsal etkinlikleri çağrıştırmamalıdır. Zira yaratıcılık, bütün duyumları ve zihni ile bütün insanları kapsar. (Torrance, 1965;Öncü 1989: 42).

San'a göre de, yaratıcı süreçleri oluşturan yalnızca zihnin düşünsel yetileri olmayıp, aynı zamanda duyumlar, duygular, imgelem gücü gibi yetiler ve bunların tümünün birbiriyle bağlantıdır. İmgelem ile tüm duygusal yaşam alanları yaratıcılıkta etkin olup, zihnin tüm yetileri, düşünceler, düşünsel süreçler, duygular, imgelem etkileşimi içine girer, yaratıcı eylem de, bu yapının tüm parçalarını bir araya getirerek birleştirir ve sonuçta bir buluş, bir yenilik ortaya konur. (San,1979)

San'ın yukarıdaki betimlemesinden de anlaşılacağı gibi duygusal süreçlerinde işin içine girmesi, yaratıcılığın yalnızca bilimde ve teknikte değil, sanatta da başrolü oynadığı açıkça ortaya koyar.

Arık'ın "Yaratıcılık" adlı kitabında vermiş olduğu T.P. Jones'in (1977) tanımına göre; "Yaratıcılık, bireye farklı ve üretici düşünce zincirlerini kullanarak, alışılmış düşünce zincirlerinden kopma gücü veren, sonuçları bireye muhtemelen başkalarına da tahminler sağlayan fikirlerdeki esenlik, orijinallik ve duyarlılığın bir toplamıdır. (Arık, 1987)

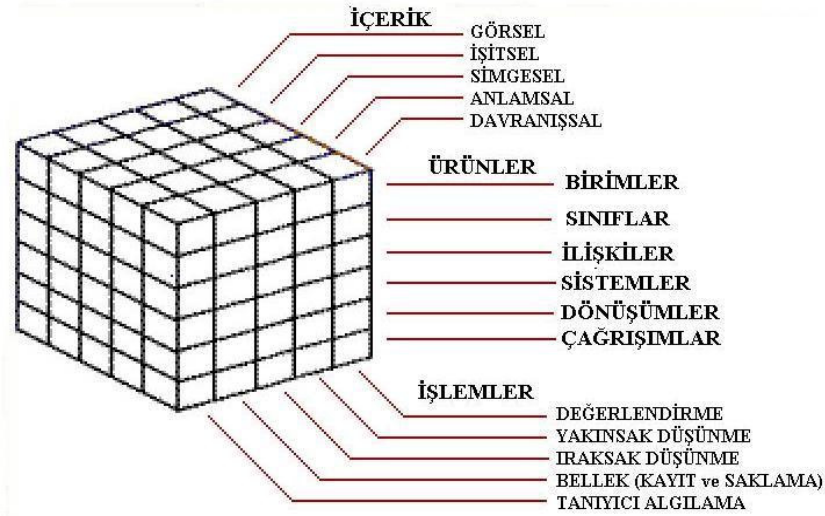
Şimdiye kadar betimlenmeye çalışılan çeşitli yaratıcılık tanımları, yaratıcılık olgusunun çeşitli yönlerine ışık tutmuştur. Bu tespitlerden, Guilford'un kuramı kuşkusuz son derece ilginç ve verimlidir. Ancak, önemle üzerinde durulması gereken bir husus, yaratıcılığın yalnız zihinsel etkinlikleri değil, kişiliğe bağlı olduğudur. Ayrıca aile, okul vb. toplumsal koşullarda işin içine girdiğinde sorun son derece karmaşıklaşmaktadır. Ancak her tanımın, ister nevrozlardan kurtulmak ve ruhsal bütünlüğü koruyabilmek, ister eksiklik duygularını ödünlemek, ister verimli düşünme yetilerini elde etmek veya zekânın çoğu kez göz ardı edilen bir boyutuna dikkat çekmek açısından olsun, şu veya bu yönden, yaratıcılığın insan yaşamında önemli roller oynadığına işaret ettikleri görülmektedir. Uzlaşmasında hayli güçlük çekilmektedir.

6.1. Yaratıcılık Zekâ İlişkisi

Yaratıcılık ile zekâ birbirlerini çağrıştırır nitelikte olmasına rağmen tanımlanabilir ve test edilebilir bir ilişkiye rastlanmamaktadır. Tanımlamalarda ortak nokta "yenilik" özelliğidir. Yaratıcılık sözcüğü yeteneklilik, iç görüş, sezgi, buluşçuluk ve hatta zekâ anlamında da kullanılıyordu. Her durumda yaratıcılığın içinde merak, imgelem, buluş, özgünlük gibi öğeler vardır. Yaratıcı birey, sorunlara yeni çözüm yolları bulan, karmaşık ve yeni düzeyde sentez yapabilendir.

Bir insanın akıcı düşünme yeteneğine sahip olması, o kişinin yaratıcı olduğunu belirler. Akıcılık, düşünce zenginliği ve çeşitlemeleri kapsar. Düşünülerin bol olması, yerinde ve sağlıklı kararları doğurur. Akıcılık kavramı üzerinde duran Guilford sözcüklerle ilgili akıcılık, çağrışımlarda akıcılık, düşünsel akıcılık, anlatımsal akıcılık, şeklinde sınıflamalar yapar. Beş zihinsel işlem sınıfı Guilford'a göre önemli rol oynamaktadır. Biliş, bellek, değerlendirme, yakınsak ve ıraksak düşünme.

Guilford'un (1959) "Üç Boyutlu Zekâ Modeli" hâlâ kullanılmaktadır.

Şekil 1. Guilford'un Üç Boyutlu Zekâ Modeli

Kazanılmış bilgiler, bellek zekânın bir yüzünü oluşturur. Kazanılan veriler, yakınsak ve ıraksak düşünme tarafından işlenir. Bu işlenişle bilgiler, özgün ve yeni sonuçlara götürülür. Yakınsak düşünme beklenen belirli yanıtlara yönelmiştir. Verimli bir düşünüş tarzıdır ama yaratıcılığın asıl dayandığı ıraksak düşünmedir. Bu düşünmede önceden hiçbir şeyin belirlenmemiş olduğu, türlü doğrultularda özgürce ve kendiliğinden yol alabilir.

Yakınsak düşünme, çözülmesi önceden belirlenmiş ölçüsü olan yöntemlerden yararlanabilecek biçimde bir sorun çıkınca etkili olur. ıraksak düşünmede ise, çözülecek sorunu keşfetmek, çözüme varmak için hangi adımlardan geçileceğini hiç bilinmediği halde onu düşünmek ve yeni terimlerle ortaya konmak söz konusudur. (San, 1979:12-13) Yakınsak düşünme "tek ve doğru bir çözüme" odaklanırken ıraksak düşünme tek bir odaktan çeşitli yönlere doğru yayılır. Bu düşünme esnek, özgün, verimli ve donatıcıdır Herhangi bir nesneyi bilinen kullanım alanlarından farklı amaçlarla değerlendirebilmek, tek bir sözcükten yola çıkarak çağrışım zincirleri kurabilmek, belirli bir malzeme ile çok sayıda ve değişik niteliklerde sistemler tasarlayabilmek ilk akla gelebilecek örneklerdir

Guilford ıraksak düşünme için gerekli sekiz temel yeteneği şöyle sıralardı:

- Probleme ve problem durumlarına duyarlık gösterme,
- Düşüncelerde akıcılık gösterme ya da başka bir deyişle fazla sayıda işe yarar fikir üretebilme,
- Alışlagelmemiş özgün ancak işlevsel fikirler üretebilme,
- Bir fikirden diğerine rahat geçme bilme,
- Sentez yeteneğine sahip olma,
- Analiz yeteneğine sahip olma,
- Karmaşık ilişkileri kontrol altına alabilme,
- Değerlendirme yapabilme. (Guilford,1959; Yontar, 1993:19)

Guilford'a göre "Yaratıcı düşünce sürecinin temelinde ıraksak düşünme yeteneğini görmekte ve bu düşünce sürecinde sezgi ve imgelerin önemini vurgulamaktadır."(Guilford,1959; Yontar, 1993: 19)

Getzels ve Jackson ergenlik dönemindeki öğrencilerle, Wallach ve Kogan ilkokul dönemindeki öğrencilerle yaratıcılık ve zekâ arasındaki ilişkiyi inceleyerek yaratıcılığın zekâdan bağımsız olduğu görüşüne varmışlardır (Ülgen, 1995: 47).

Yaratıcılık için belirli bir zekâ aşaması zorunludur. Ancak çok yüksek yaratıcılık düzeyi, çok yüksek bir zekâ düzeyine dayanmayabilmektedir. Aynı şekilde yüksek bir zekâ aşaması da, aynı derecede bir yaratıcılığı içermeyebilmektedir (San, 1979: 11).

Zekânın yaratıcılıkta tek başına belirleyici bir değişken olarak düşünülmemesine ilişkin görüşün geçerli olduğu görülmektedir. Üstün zekâyâ sahip kişilerin, yaratıcı bir kimliğe sahip üstün yapıtlar üretebileceği savı veya tam tersinin doğru olmadığını savunan sanat eğitimcileri ve psikologların görüşlerinde anlamlı bir fark yoktur. Burada üstün zekâyâ sahip bireyin yaratıcı bir kimliğe sahip olabileceği gibi, zekâ düzeyi çok yüksek olmayan bireylerin de yaratıcı olabileceğine ilişkin örnekler oldukça fazladır (Artut, 2001: 127).

Araştırmacılar yüksek düzeyde zekânın, yüksek düzeyde yaratıcılığı garanti etmediğini, yaratıcılıkla zekâ arasında yüksek düzeyde bir korelasyon olmadığını, daha zeki bir bireyin daha yaratıcı birey anlamına gelmediğini belirtmektedirler. Bu alandaki son araştırmalar ise yaratıcılık için minimum genel zekâ düzeyinin IQ:125 olması gerektiğini ortaya koymaktadırlar (Sungur, 1992: 13).

Görüldüğü gibi yapılan zekâ ve yaratıcılık tanımlarına dayanarak yapılan araştırmalarda ikisi arasında somut bir ilişki kurulamamıştır. Bu ilişkinin var olan zekâ tanımlarına göre arandığı gözden kaçırılmamalıdır

İnsan Zekâsı üzerine sürdürülen birçok araştırma da yeni bulgular elde edilip yeni savlar ortaya atılmaya devam etmektedir. Günümüz eğitim sisteminde köklü bakış açısını değiştirerek literatüre giren kabul gören savlardan biride çoklu zekâ kuramıdır.

6.1.1. Çoklu Zekâ Kuramı Ve Sanat Eğitime Katkıları

Eğitim sisteminin parçası olan sanat eğitiminde de yenilikler getireceği beklenen çoklu zekâ kuramı Harvard Üniversitesi profesörlerinden Gardner'ın, proje yöneticisi olarak üzerinde çalıştığı bir araştırma olan Proje Sıfır'ın (Project Zero) sonucunda ortaya çıkmıştır.

Kuramın geliştirilmesi esnasında, bir nöropsikolog ve eğitim profesörü olan Gardner, dâhilerle ve üstün yetenekli kişilerle, beyninde hasar olan hastalarla, otistiklerle, normal çocuk ve yetişkinlerle, farklı dalların uzmanlarıyla ve farklı kültürlerdeki kişilerle yapılmış çalışmalardan elde edilen bulguları incelemiştir (Coşkungönüllü, 1998:31).

Bu bulgular sonucunda Gardner (1983) “ *Frames of mind: The Theory of Multiple Intelligences* ” adlı eserinde İnsanların ne kadar zeki olduklarını değil hangi konuda zeki olduklarını önemseyen Howard Gardner zekânın tek bir ölçüyle özetlenmesine karşı çıktı. İnsanların klasik zekâ anlayışında olduğu gibi sadece matematik ve dilde başarı gösterdikleri zaman zeki sayılmalarının aksine; müzikte, sporda, dansa, iletişimde, resimde kendini gösterenlerin ve kendini iyi tanıyanların da zeki olduğunu iddia etmiş ve zekânın, iki değil (şimdilik) yedi yönü olduğunu savunmuştur

“Çok yönlü zekâ” kuramı, sayısal, sözel ve görsel boyutların bileşkesine dayalı tek yönlü ve tek yörüngeli eğitim sistemine karşı daha esnek bir kuram olması sebebiyle kabul görmesi çok daha hızlı olmuştur. Günümüz ilköğretim kurumlarında 2004 yılından itibaren “çoklu zekâ kuramı” uygulama aşamasına gelmiş ve yürürlüğe girmiştir. Her Branş öğretmeni kendi uzmanlığında öğrencide gözlemlendiği yetenek doğrultusunda öğrenciyi bir üst kuruma yönlendirme yetkisine

sahiptir. Tüm branş derslerinde başarı ve yetenek profili çıkarılan öğrenci bu bilgilendirme doğrultusunda bir üst kuruma gitme hakkı kazanmaktadır.

Hızla kabul görmesi ve esnek yapısı sebebiylede uygulama aşamasında ve eğitim kuramcıları arasında birçok tartışmaya sebep olsa da çoklu zekâ kuramı ve ilkeleri, günümüz eğitim sisteminde yerini almıştır.

Çoklu zekâ kuramının savunduğu 7 zekâ yönü şunlardır:

- Sözel (Dilsel) Zekâ: Yazı ve konuşma dilinde sözcükleri, kavramları etkili ve kıvrak kullanma yetisi ve eğilimidir
- Mantıksal/matematikselsel zekâ: Sayı ve simgelerle soyut ilişkiler çözümlenmeye yatkınlık; problem çözme, sorgulama, hesap yapma, deney yapma becerilerinde üstünlük;
- Görsel /alansal zekâ: İki ya da üç boyutlu durgun ya da hareketli görsel nesnelere algılama, yorumlama ve betimleme becerileri;
- Bedensel Eylem Alanında Zekâ: Bireyin kendisini el, ayak, baş, boyun, bel, diz, dirsek v.b. hareket yetileri ile ifade etmedeki yetileri ve becerileri.
- Müziksel Zekâ: İşitme algısında duyarlılık, seslendirmede üstünlük ve ritim becerileri;
- Sosyal Zekâ: Başkaları ile kolay ve dengeli iletişim ve etkileşim kurabilme;
- Kişiyeye dönük Zekâ: Kendi bireysel varlığını tanıyabilme ve geliştirebilme yetisi.

Gardner'a göre her insanda doğuştan yedi (dokuz) farklı zekâ boyutu değişik düzeylerde vardır. Bu kuramda yaratıcılık bağımsız bir boyut değildir. Eğitim ve yaşam süreci içinde alanların biri ya da birkaçında öncelik ya da üstünlük kazanabilen bir niteliktir. “Çoklu zekâ” kuramı açıklayıcı bir model olmaktan çok kitlesel bir eğitim felsefesidir.

6.1.2. Çoklu Zekâ Kuramı'na Göre Zekânın Özellikleri

Gardner, daha önce sözünü ettiği yedi zekâ alanı ile ilgili açıklamalarını 1999 yılında yayımladığı “İntelligence Reframed” (Zekâ Yeniden Yapılandırıldı) adlı eserinde yeni zekâ alanını da kapsayacak şekilde yeniden formüle etmiştir (Saban, 2001: 6).

Zekânın özellikleri, nitelikleri ve sınırları hakkında yapılan son araştırmalar ve elde edilen bulgular, insanın sahip olduğu zekâ potansiyeline ilişkin olarak aşağıdaki görüşleri ileri sürmektedir:

- Her insan kendi zekâsını artırma ve geliştirme yeteneğine sahiptir. Yakın zamana kadar, zekânın bütünüyle doğumla kazanıldığı, hayat boyu devam ettiği ve birey ile birlikte doğan bu zekânın geliştirilmesinin mümkün olmadığı görüşü hâkimken, şimdi zekânın insanın yapabilecekleriyle ilgili kendisi hakkında sahip olduğu ufkuyla paralellik gösterdiği kabul edilmektedir.

- Zekâ, sadece değişmekle kalmaz aynı zamanda başkalarına da öğretilir. Bu anlayışa göre hangi yaş ve seviyede olursa olsun insanın zihinsel işlevleri, performansları ve kapasitesi değiştirilebilir, iyileştirilebilir ve geliştirilebilir.

- Zekâ, insandaki beyin ve zihin sistemlerinin birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur. İnsan zekâsının, insanın içinde yaşadığı fiziksel, sosyal ve kültürel çevresini algılamasını, anlamasını ve kontrol etmesini sağlayan birçok yönü vardır.

- Zekâ çok yönlülük göstermesine rağmen kendi içinde bir bütündür. Bir birey günlük hayatta çözmesi gereken bir problemle karşılaştığında, bireyin zekâsının çeşitli yanları bir bütünlük göstererek belli bir uyum içinde çalışırlar.

- Her insan çeşitli zekâ alanlarının tümüne sahiptir. Her insan bütün zekâ alanlarına sahiptir. Ancak, her insanda bu zekâ alanları değişik düzeylerde bulunmaktadır.

- Her insan çeşitli zekâ alanlarından her birini yeterli bir düzeyde geliştirebilir. Eğer yeterli ve uygun destek, imkân ve eğitim sağlanırsa gerçekte her bireyin zekâ alanlarının hepsini oldukça yüksek bir düzeyde geliştirebilme kapasitesine sahip olduğunu ileri sürmektedir.

- Çeşitli zekâ alanları, genellikle bir arada ve belli bir uyum içinde çalışır. Çeşitli zekâ alanları birbirleriyle sürekli olarak etkileşim içindedir. Futbol oynamakta olan bir kişinin, koşmak, topu başkasına atmak ve topu yakalamak gibi özellikleri içeren bedensel-kinestetik zekâ alanına sahip olmasının yanında, bu kişinin kendisini oyun sahasına adapte edebilmesi için görsel-uzaysal zekâyâ ve oyunda ortaya çıkabilecek muhtemel anlaşmazlıkların çözümü için de sosyal zekâyâya sahip olması gerekmektedir.

• Bir insanın her alanda zeki olabilmesi için birden fazla yol vardır. Bir kişinin belli bir alanda zeki sayılabilmesi için herkesçe belirlenmiş kriterlere gerek yoktur. Örneğin bir birey bedensel-kinestetik zekâsıyla basketbol, futbol gibi sportif etkinliklerde çok başarılı olmayabilir. Fakat aynı birey yüksek düzeyde tiyatro, drama veya oyun yeteneği sergileyebilir (Saban, 2001: 17–18).

6.1.3. Çoklu Zekâ Kuramı'nın Görsel Sanatlar Eğitimine Getirdiği Yenilikler

Çoklu Zekâ Kuramı'nın Görsel Sanatlar Eğitimde birçok köklü değişiklikler yapabileceği düşünülmektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

• Çoklu Zekâ Kuramı'na göre uygulanan standart bir sanat eğitimi ders planı ya da müfredatı olmadığından, sanat eğitimcisi kuramın hedefine uygun düşecek şekilde çeşitli program tasarımları geliştirebilir.

• Görsel sanatlar eğitiminde ders konusu tamamlanmaya kadar, öğrencilerin hem sınıf içindeki tutum ve davranışlarının değerlendirilmesinde hem de ortaya çıkan sanatsal ürünün değerlendirilmesinde; zekâ türünün göz önüne alınarak öğrencilerin bireysel olarak yetenekleri ölçüsünde değerlendirilmesi gerekir.

• Ders planının hazırlanmasında konunun sekiz zekâ türüne hitap edecek şekilde hazırlanması bakımından, konu seçimi ve planlaması noktasında sanat eğitimcisine önemli görevler düşmektedir.

• Görsel sanatlar eğitimi dersinde görsel zekâyı hitap edilmektedir, dolayısıyla görsel zekâyı harekete geçirmek ve geliştirmek maksadıyla diğer zekâ türlerinin kullanılmasını sağlayacak ders planlarının yapılması gerekmektedir.

• Konunun tamamını bitirmek, müfredatı baştan sona uygulamak amacından daha çok, öğrencilere bütün zekâ türlerini kullanarak görsel zekânın gelişimini, bununla birlikte estetik algının oluşumunu ve sonuç olarak da öğrencilerin yaratıcılık duygularını harekete geçirerek orijinal sanatsal ürünler ortaya çıkarılmasını sağlamak daha yerinde olacaktır.

• Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanmış bir sanat eğitimi ders planında, her zekâ türüne sahip öğrencinin sanatsal çalışmalar üretebilmesi sağlanabilir. Böylece bütün öğrencilerin derse katılımı kolaylaşabilir.

- Çoklu Zekâ Kuramı tabanlı sanat eğitimi yönteminin geleneksel yöntemden çok daha kapsamlı olduğu ve günümüze kadar kullanılan birçok sanat eğitimi yöntemini de içeren nitelikte olduğu görülmektedir.

- Geleneksel yöntemde kullanılan sınıf ortamı Çoklu Zekâ Kuramı'na göre düzenlenmiş sanat eğitimi etkinliklerine göre daha yetersiz kaldığı düşünülmektedir.

- Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanmış sanat eğitimi etkinliklerinde, öğrenciler geleneksel yönetime göre daha aktif olabilir.

- Öğrencilerin her birinin çalışma konusu farklı olabileceğinden birbirine benzemeyen ve geleneksel yönetime göre daha özgün çalışmalar ortaya çıkabilir ve aynı ders içinde tasarım duygusunu değişik formlarla ortaya çıkarabilirler.

- Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanmış bir görsel sanatlar sanat eğitimi dersi öğrenciler için geleneksel yönetime göre daha zevkli, daha öğretici olabilir. (<http://... /index-ayaydin.>)

6. 2. Yaratıcı İnsan Özellikleri

Yaratıcı insanlar kendi ajandalarını kendileri yaratan ve diğer insanlara göre bağımsızca hareket ederek, konuları ile ilgili çok çalışan insanlardır. Bu insanlar yeniliğe, değişime karşı açık ve uyumlu olup, devamlı özgün arayışlar gösterirler. Performansları ile ilgili amaç tayin etme buna paralel standartları belirlemede diğer bireylere göre daha duyarlıdırlar ve genelde bu amaçlar ve standartlar diğerlerinininkine göre daha yüksektir. Yaratıcı insanlar kendi düşünme özelliklerini bilip, bu özellikleri denetim altına almada ve yönlendirmede sorumluluk gösterirler. Yaratıcı bireyler daha az yaratıcı bireyler ile karşılaştırıldığında, zekâ seviyeleri ya da akademik başarıları açısından bir üstünlük sergilemezler. (San, 1993: 71)

Torrance'ın oluşturduğu yaratıcılığa ilişkin kişilik özelliklerinden bir kısmı da şöyle özetlenebilir:

- 1) Düzensizliğe, karışıklığa tolerans,
- 2) Serüvenci,
- 3) Güçlü sevecenlik,
- 4) Başkalarının farkında,
- 5) Sürekli herhangi bir şeyle meşgul,
- 6) Gizemli olana ilgi
- 7) Güç işlere el atma,
- 8) Dış dünyaya karşı çekingen,
- 9) Cesaretli,
- 10) Bilinçli ve köklü kurallara bağlılık,
- 11) Görgü kurallarına uymayan,
- 12) Sağlık kurallarına uymayan,
- 13) Mükemmelliğe karşı istek,
- 14) Kararlı,
- 15) Farklı değer hiyerarşisine sahip olan,
- 16) Gayri memnun,
- 17) Aşırı düzenlemeden rahatsız olan,
- 18) Coşkulu ve

coşkusal duyarlık, 19) Enerjik, 20) Kolay beğenmeyip, hata bulan, 21) “Farklı” diye tanınmaktan korkmayan, 22) Güzelin, iyinin, alışılmışın dışında olduğunu bilen, 23) Merak ve yalnızlığı seven 24) Bireysel, sevgili, çalışkan, 25) Duygularını bastıramayan, 26) Otoriteye ters gelen ev direnen, 27) Amaca giden ya da kararlı, 28) Dik kafalı, değişen mizaçlı, kolay ikna olmayan, 29) Görsel algısı güçlü, çeşitliliğe değer veren, riske girmekte istekli, 30) Bazen kendi dünyasına çekilmiş sessiz sakin, 31) Kolay kıskırılabilir ve kızdırılabilir, 32) Düşünmeden harekete geçen, 33) Karmaşık bir kişiliği olan, 34) Kaygılı olarak belirlenir.

6. 3. Yaratıcı Kişiliğin Başkalarına Karşı Tutumları

1) Katılımcı olmayan, 2) Çok az yakın dostu olan, 3) Bağımsız, 4) Girişken, cesur, atılgan, 5) Kişiler arası ilişkilere çok az ilgi duyan, 6) Ana-babasından bağımsız, 7) Özellikle baskı altında, bağımsız yargılama yeteneği olan, 8) Klasik değer sistemine sahip kişilerdir.

6. 4. Kendine Karşı Tutumu

Madde I. 1) İçe dönük, ben merkezci, içsel kaygıları olan, 2) Yeni deneyimlere açık olan, 3) Kendini korumaya daha az istekli, 4) Kendi kendinin farkında olan, 5) İçsel olgunluk, 6) Büyük bir ego ve karakter gücü gösteren, 7) Aşırı heyecansal tepkileri olan, 8) Düşük ve heyecansal farklılıklar gösteren, 9) Kendini kabule daha az istekli bireylerdir.”(Torrance, 1965;Sungur, 1997: 26–28)

7. SANATSAL YARATMA

Sanatın bilinmeyen ama duyuşsal yanını oluşturan, bilimselliğe oturtulmakta güçlük çekilen ve ayrıca doğasıyla da bunu reddeden, en ayırıcı kavramlardan biri yaratma eylemidir. Kendi özünde birçok kavramı barındıran sanat, belki de en temel ve en kıskırtıcı olan bu özelliği ile insan doğasında ve davranışında kendini var kılıyor ve insanlık tarihinde kendi sürecine devam ediyor.

Özünde duyuları sezgiyi yaratıcılığı barındıran sanat platondan bu yana tartışıla gelmiş bir kavramdır. 17 ve 18. yy rasyonalistleri de ortaçağ düşünürlerinin görüşlerini benimseyerek, duyuların aracılığını karmaşıklık ve bulanıklıkla nitelendirmişlerdir.

Bu görüş sadece psikolojik alanda egemen olmamış, resim ve heykel gibi plastik sanatların, ortaçağın yedi serbest sanatı olan (gramatik, diyalektik, hitabet gibi söz sanatı ile matematiğe dayalı geometrik aritmetik, astronomi ve müzik) güzel sanatların dışında sayılmasına neden olmuştur. Resim ve heykel, el işi ve el sanatlarının mekanik becerisiyle ilgili bir iş olarak kabul edilmiştir.

Matematiksel düzene dayalı olduğu savıyla, gençlerin eğitimi için “Devlet”inde müzik sanatını öneren ve nesnelere yanılması görüntüsüne bağımlı olduğu gerekçesiyle resim ve heykel sanatını kuşkuyla karşılayan Platondan kaynaklanan bu görüş bu gün bile neredeyse tüm dünyada geçerliliğini sürdürmektedir.

Yaratma yetisi önemi ve yapısı kendi içinde gizemli bir bütünden, insanda doğuştan getirilen bir yeti olarak var olması, sezgi, içtepi ve imgelemin yaratıcılık kavramında yer alması ve zapt edilemez yapısıyla, insanın usçu sınırlama çabalarına karşın asırlardır varlığını devam ettiriyor.

Peki, neden yaratıyor insan? Bu sorunun cevabı üzerine düşünmeye başlanıldığı andan itibaren, bir ağacın köklerinden başlayan ve binlerce dalın uçlarına kadar varan su damlasının yolculuğunu çağrıştırıyor bir anda insanın. Bünyesinde birçok cevabı barındıran bu soru, hala bir şekilde gizini saklayan yaratma eylemini daha da zor ve çekici kılıyor düşüncede.

İhtiyaç duyduğu için yaratıyor insan. Maslow klinik gözlemlerine dayandırdığı “Güdüleme ve Kişilik” adlı eserinde, insanda ihtiyaçların hiyerarşi bir düzen içinde ortaya çıktığını belirtmiştir.

—Temel fizyoloji ihtiyaçları (açlık, susuzluk vb.)

—Güvenlik ihtiyaçları(sevgi, şefkat vb.)

—Benlik ihtiyaçları(saygınlık, başarı vb.)

—Kendisini geliştirme ihtiyacı(yapacağını yapma isteği, kişisel memnuniyet vb.)” (Maslow 1968; Pasinler,1996: 15)

Şekil: Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi

Maslow da “yaratıcılığı” ihtiyaçlar piramidinin en tepesindeki “kendini gerçekleştirme” aşamasına koymaktadır. Buna göre yaratıcılığın gelişmesi için sadece temel fizyolojik ihtiyaçların değil, arada kalan diğer ihtiyaçların da giderilmesi gerekmektedir. Ancak, Maslow’un kendisi de pek çok yaratıcının yaşamında bunların tam olarak gerçekleşmediğinin farkındaydı.

Maslow’un saptamalarından olan kendini geliştirme ihtiyacı içinde olan insan, kendini kendine kanıtlamak, doyumsuz egosuyla ölümsüzlüğe, sonsuzluğa ve tarihe kaydını yaptırmak için yaratıyor. Rollo May “Yaratma Cesareti” adlı kitabında yaratma eylemini tanımlarken kullandığı “Ölümsüzlük için duyulan bir özlemdir” cümleleri bu görüşü destekler niteliktedir.

Tarihe adını yazdırmış birçok sanatçının ve yaratıcı kimlikli insanların hayatını araştırdığımız vakit, özgünlük kavramına sadece eserlerinde değil, yaşam tarzlarında da rastlıyoruz. Örneğin; Evin geçimsiz ve huysuz çocuğu Fidel Castro babasının tarlasında çalışan işçileri greve sürüklemiştir. Günlük gerçeği kabul etmeyip, değiştirmeye çalışan yaratıcı kişilik örneğini de İbrahim Çağlı sergilemektedir. Paris’te kaldığı otelin garsonuna Türkçe öğreten tek kişi odur. Ünlü liderlerden biri olan İngiliz devlet adamı Churchill, yönetimi güç hırçın bir çocuktur. Henüz sekiz yaşındayken dadısının onu yanına çağırması üzerine, yanıtı “Söyleyin beklesin beni bütün dünya bekliyor, hele bir büyüyeyim.” olmuştur.

Bu örneklerden, yaratıcı tavra dair birçok çıkarımda bulunulabilmektedir. Ancak en önemli özelliğin olaylar karşısın da özgün tavrı olduğu dikkat çekiyor. San'ın aktarımıyla Landau da “daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilişkileri kurabilme; böylece yeni bir düşünme şeması içinde, yeni yaşantı, deneyimler yeni düşünceler ve yeni ürünler ortaya koya bilme yetisi” olarak tanımladığı yaratıcı yetisinin özgün tavrını vurgulamıştır. (San, 1979: 12)

Sanatsal yaratmanın bilim ve teknikteki yaratıcılıktan ayrı düşen en önemli yanı us dışı özellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Sanat eseri öznel gerçekliğin nesnel bir yansımasıdır, algılanmak üzere yaratılmış anlatımcı bir formdur, şiirsel anlatıma sahip bir mecazdır.

San, “Sanatsal Yaratma, Çocukta Yaratıcılık” adlı kitabında, insan tarafından tamamlanmış her işte, yaratıcılığın temel bir öge olarak bulunduğundan ve özellikle sanat etkinliklerinde bulunması kesinlikle gereken süreçler olduğundan söz eder. Sanatsal Yaratıcılıkla ilgili olarak da G. Conrad'dan aldığı şu tanımları verir: “Sanatsal yaratıcılık, kavram duygu ve imgeleme içine alan bir yaratıcı arama, araştırma ve bulma sürecinin algıdan doğmuş, duyum ve duygularla çağrışmış, etkili bir mecazın doğuşu sürecine başlangıç olmasıdır.” (San, 1979: 16)

San “Sanat Eğitimi Kuramları” adlı kitabında da sanatsal yaratmanın doğasına ilişkin şöyle bir yaklaşımda bulunmuştur:

“Sanatsal Yaratma sürecinde rol oynayan duyu, duyum, duygu, izlenim, imge, algı, bellek, çağrışım, imgeleme ve düşlem gücü, anlama, kavrama gibi yeti ve yetenekler ile usa vurma, yargılama, kavramlaştırma gücü ve yetileri ve tüm düşünme biçimleri, insan zihninde geçen, arada oluşan süreçlerdir. Duyu, duyum gibi fizyolojik yanları ağır basan yetiler yanında, ussal, yani usa ve usavurmaya ya da anlığa dayanan yanları daha güçlü olan algı, kavram ve benzeri yada duyumsal, sezgiler ve duygu yönleri daha güçlü yetiler vardır. Bunlarda tek tek düşünme süreçlerinde kimi zaman yarı bilinçli ve yarı bilişsel (bilish-öncesi) biçimde yer almaktadır. Bilinçlilik ile bilinçdışı ve hatta

zaman zaman bilinçaltının birbiriyle karmaştığı gibi bu süreç ve güçler de içi içe geçmektedirler.” (San, 1983: 52)

“Ruhbilim bugün bilişsel ve duyuşsal ayrımını yapmaktadır ama tanıma, kavrama, çağrışım bellek gibi yeti ve güçlerin tam ve kesin olarak ne yalnız bilişsel ne de yalnız duyuşsal alanla sınırlanamayacağı kabul edilmektedir. San’a göre, sanatsal yaratma, plastik sanat dallarında, bilişsel ve biliş öncesi aşamalardan gelen, kökeni bilinçaltında bulunan imgelerin yeni düzenlemeler haline dönüşmesi ve bunların dışa vurulması için en uygun malzemenin bulunmasından sonra, malzeme, üretici düşünme süreçleri içinde somut biçime, yani maddeye aktarılması sürecidir. Önemli olan bu dışa vurmanın, anlatımın, ifadenin tarzıdır.” (San, 1979: 16)

Sonuç olarak, var olmaya başladığı andan itibaren insanoğlu yaratıyor ve bu eylemine devam ediyor. Çünkü yarattığı sürece var olduğunu hissediyor insan. Hayatın içinde, belli bir zaman dilimi süresince devam edeceğinin farkında olduğu yaşamını, yaratarak var ediyor. Geçici olsa da, bunun bilincinde de olsa insan, belli bir boşalma (katharsis) yaşıyor yaratarak, rahatlıyor.

Yaratıyor insan, çünkü ilk insandan bu yana, yüzyıllardır doğasında var olan bu yetiyle direniyor yaşama. Çıkmazlarda yaşadığı acıyı dindiriyor yaratarak ve haz alıyor yaratılıyla. Biçimlendirme tutkusuyla, yapılandırıyor. Yeniyi, güzeli, özgünü, farkı yaratmaya çabalıyor. Özünde özgürlüğü barındıran yaratma eylemini, bilinçle biçimlendirip sunuyor insanlığa. Kendi dünyasını biçimlendirdikçe istiyor ve hissediyor. Her sunuştan sonra süreç kendini tekrar devam ettiriyor

Günümüz dünyasının hızı karşısında uyumu sağlayabilmek, kalabalık insan grupları içinde, yalnızlığıyla örselenen bireyselliğiyle, yetersizliğinin farkında, içsel acısını dindirmek ve uyumsuzluğun getirdiği huzursuzluğu yok etmek için yaratıyor insan belki de. Ama şu bir gerçek ki insan yarattığı sürece var olsa da ve sonrasında ayrılrsa da hayattan geriye tek kalan, yarattığı sanat eserleri, yaratıcı eylemin ve sanatın sürekliliğidir.

8.YARATICILIK ve ÇOCUK

Madde II. Yaratıcılık, insan yaşamında en saf şeklini, çocukluk döneminde göstermektedir. Son yıllarda insan yaşamında önemini vurgulayan bu kavramı ile ilgili araştırmalar yapılsa da, çocuktaki yaratıcılığın gelişimini konu alan, gelişimsel çalışmalar oldukça az sayıdadır.

Yaratıcı tavrın doğasından yola çıkarak, yetişkin bireylerde nasıl ki belirli, temel özellikler belirleyebiliyorsa, aynı şekilde çocukta yaratıcı tavır adına belirli saptamalarda da bulunula bilinir.

Yaratıcılık kendini yalnızca çocukların oynadıkları tecrübeler edindikleri çevrelerini kendilerine göre yorumladıkları, her yerde ortaya çıkar. Yaratıcılık teorisi, buluş zenginliği, orijinalite ve soruları yepyeni bir biçimde çözümlene yeteneği kendini çok çeşitli gövdelerde göstere bilir, görünüşünde hareket etmektedir.

Yaratıcı çocuğun, en belirgin özelliğini algıladığı, gözlemlediği ve öğrenmeye çalıştığı dünyaya karşı arsızca ve bıkmadan ürettiği sorularla karşımıza çıkar. Her şeyden önemlidir; o anda sorusunun cevabını alabilmek. Ayrıca aldığı cevabının ötesinde, bu cevabın, yarattığı tatmin, çok daha önemlidir.

Yetişkinler, kimi zaman yüksek düzeyde, çocuk karşısında kendilerini tehdit edilmiş hissederler. Kimi sorular, deneyler ve yeni düşünceler onların canını sıkar. Bu yetişkinler, alıılmamış fikirleri nasıl değerlendireceklerini, nasıl yanıtlayacaklarını da pek bilmezler. Böyle bir tavır karşısında yetişkin ne yapacağını bilemezken, çocuğun istediği tek şey tatminkâr cevap ve devamında motive edilmektedir. Bunun aksi olduğu durumlarda ki bu çok yaygın bir tavidir, çocukta bir takım duygusal ve davranış problemleri yaşanır. Bu merak, soru sorma, araştırma ve fikirleri deneme isteği bastırıldığı zaman çocukta,

1. Yanlış bir ben algısı,
2. Öğrenme güçlüğü
3. Davranış problemleri
4. Nörotik çatışmalar
5. Psikozlar oluşur.

Bu çocukların kendilerini anlamaları için umutsuz bir yardım gereksinimleri vardır. Bu sorunlarla karşılaşan çocuğun yaratıcılığını sürdürmesi de sancılı bir süreç girmiştir ve başka boyutta sorunlarda ortaya çıkar.

Örneğin; Yaratıcı çocuklar arkadaşlarına yabancılaşabilir, genel yeteneklerin tümüne sahip olmaya bilir. Cinsel normlarda sapabilirler. Kendi deneyimleriyle öğrenmeyi yeğlerler ve yalnızlaşa bilirler. Güç görevlere el atarlar tehlikeli görevleri küçümser, sürekli bir amaç peşinde koştura bilirler. Farklı değer yapıları oluşa bilir, kendilerine özel bir kişilik oluşturmak için yoğun bir çaba gösterirler.

Yaratıcılık konusunu açıklarken Carl Ropers, yaratıcılığın iki yolla arttırılabileceğini ve korunabileceğini, bunlardan biri, yaratıcı düşüncenin bireye “psikolojik güvenlik”, ötekisinin ise “psikolojik özgürlük” verilmesi olduğunu savunur.

Psikolojik güvenliğin başında;

1. Bireyin değerli olduğunu önceden koşulsuz kabul etme,
2. Bireyin dışından gelecek değerlendirmelerin azlığı,
3. Empati anlayış gelmektedir.” (Sungur, 1997: 46–48)

Böyle farklı bir yapı sergilerken yaratıcı çocuk, okul yaşamında da birçok çıkmazın içinde hissedebilir kendini. Okulla başladığı sosyal yaşamı ve eğitim yaşamında nedenini bilemediği birçok soruyla karşılaşmasının zorluğu yanında, davranışlarında ve sosyal iletişiminde anlamlaştırımadığı uyum sorunu da önüne çıkabilir. İşte bu devrede eğitim yaşamını sürdürdüğü okulun ve öğretmenlerin doğru tutumları bir anlam da çocuğun ya nefes almasına ya da boğulmasına sebep olacaktır.

“Chambers, birkaç yüz kimyager ve psikologdan oluşan yaratıcı bireylere kendilerini yaratıcı olmaya özendiren ve engelleyen öğretmeni tanımlamalarını istemiştir. Öğrencilerin bu sıralamalarına göre; yaratıcılığı kolaylaştıran öğretmen özelliklerini; öğrencileri bir birey olarak kabul etme ve öyle davranma, öğrenciyi özgür olmaya özendirme, öğrencilere model olma, sınıfın dışında onlara çok zaman ayırma, en iyiyi bekleme ve aşılabileceğini gösterme, heyecanlı olabilme, öğrencileri eşit kabul edebilme, öğrencileri doğrudan ödüllendirebilme, öğrenciyi ilgi gösterme, sürekli okuyan kişiler

olabilme, ikili ilişkide kolay iletişim kurma olarak belirtmiştir.” (Sungur, 1997:33)

Çocuk yaratıcılığının ve ruh sağlığının yok edilmemesi adına yetişkinler düşen görevler çocuklar tarafında fazlasıyla iletilmektedir. En önemlisi ise yetişkinlerin çocukluklarını unutmayıp, çocukların istekleriyle kendi tecrübeleri arasındaki hassas dengeyi sağlayabilme becerilerinde yatmaktadır.

Doğası gereği özgünlüğüyle insan davranışlarında kendini gösteren yaratıcı yeti, çocukta kendini yine farklı ortaya koymaktadır. İnsan yaşamında gerekliliğiyle önemli bir yere sahip olan bu yeti, kırılğan yapısıyla da çok daha doğru tavırlar istiyor kendine. Özellikle, çocukta bu hassaslığını çok daha belirgin ortaya koyan yaratıcılık doğru davranışlarla varlığını sürdürür. Dinlenildiğine ve önemsendiğine inandığı bir ortamda çocuk, özgüveniyle kendini daha iyi ifade eder. Bu destekle duyduğu hazzı yenilemek için daha çok caba harcar. Böylelikle gelişime açık daha eleştirel bakış açısına sahip yetiştirilmiş insanlar toplumunda yer alırlar. Böylece toplumun sağlıklı temellerde gelişebilmesi için yaratıcı yeti önemi bir kere daha ortaya çıkmaktadır.

8. 1. Çocukta Yaratıcılığı Etkileyen Faktörler

Yaratıcılık, insanlık tarihinin devamı adına toplumların ihtiyaç duyduğu en önemli insan özelliğinin başında gelmektedir. Bunun en bariz sebebi; toplum, sahip olduğu yaratıcı bireylerini, toplumun devamlılığını sağlamak için görevlendirmiş olmasıdır. Yaratıcılık kavramına bu açıdan bakıldığı zaman bu hassas yetinin önemi ve gerekliliği ortaya çıkmakta ve bu yetiyi etkileyen (besleyen ya da körelten) etkenlerin irdelenmesi birey kendisi ve insanlığın gelişimi adına zorunlu hale gelmektedir.

Yaratıcı yetiyi etkileyen faktörleri, insanın karmaşık yapısıyla değerlendirilmeye başlanıldığı vakit karşımıza birbiriyle etkileşim içinde olan binlerce madde ortaya çıkmaktadır. Bu maddeler belli temalar altında toplanıldığında ise kalıtım, aile, eğitim, toplum, kültür gibi ana başlıklara ulaşılır.

İnsan yaşamında; hala tam anlamıyla deşifre edilememiş gen haritası yaratıcı yetinin, kalıtımla ilişkisi adına hala sırrını bünyesinde barındırmaktadır. İnsanın ana rahmine yerleştiği andan itibaren, ana ve baba üzerinden aldığı kromozomlarla, genetik yapısı oluşmaktadır. Ancak bu bilgi hala yaratıcı yetinin ve insanın

yeteneklerinin kimden, neden ve ne kadar geçtiği sorularına cevap bulamamakta ve sadece gözlemler dâhilinde anne ve babaya benzerlik, soya çekim söylemleriyle sınırlı kalmaktadır.

Birey insanlığın yüzlerce farklı ve kendine özgü kültürlerinden gelmiş olsa bile dünyaya gözlerini açtığı ilk ortam ailedir. Tarih içinde toplumun yaratıcı dinamikleri görevini üstlenmiş olan bireylerin çocukluk yaşantılarında ki anılarına bakıldığında aile faktörünün çocuk yaratıcılığındaki etkisi ortaya çıkmaktadır. “Anton Çehov da henüz beş yaşındayken kendisine ders veren, disiplinli ve sert babasının anımsıyor. Heykeltıraş ve keman sanatçısı olan babası, zaman kaybı olarak gördüğü için çocukların oyun oynamasına dayanamazdı. Bunun tam tersine Çehov’un annesi de oğluna masallar yada genç kızlığında (tüm Rusya’yı dolaşması gibi) yaptığı çılgınlıkları anlatırdı. Babasına şefkat duyan Çehov, Goethe gibi yeteneğini babasından ruhunu da annesinden almıştır. Annesi, ev işleri ve altı çocuğunun bakımının yanı sıra Çehov’un, rol yapma ve tiyatroya olan ilgisini paylaştı.” (Singer, 1998: 19) “Henüz iki yaşındayken annesini, dokuz yaşındayken Leo Tolstoy, akrabaları tarafından büyütüldüğü için erkek kardeşlerine daha yakın olmuş. Tolstoy, güzel şarkılar söyleyen, resim yapan ve gizlice tavuk yetiştiren erkek kardeşi Sergey’e hayrandı. Tolstoy’u diğer erkek kardeşi Nicolas’da anlattığı fantastik öyküler ve yaratıcı keşif planlarıyla etkiliyordu.” (Singer, 1998: 22)

Aile bireyleri arasındaki iletişimin çocuk yaratıcılığı üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri çok güçlüdür. Kendini aile içinde ifade edebilme, spontane davranabilme, sevgi ve şefkat ihtiyacının doyurulması, ailenin sosyal ve ekonomik statüsü gibi çocuk gelişiminde çok önemli yer tutan bu etkenler, çocuğun gelişimiyle bağlantılı olarak yaratıcılığını da doğrudan etkilemektedir.

Yaratıcı bireylerin çocukluk dönemleri incelendiğinde çoğunlukla ana veya babalarından birisi, daha çok baba kaybı yaşamış olan yetim kişiler karşımıza çıkar. Çağdaş bilim adamlarından % 15’ nin 10 yaşından önce babalarını kaybettiği ortaya konmuştur. (Sungur; 1997: 180) Baba yoksunluğuna ilişkin bulgulara göre Lenin babası öldüğünde ön ergenliğe yeni girmişti. Napolyon babasını 15, Beethoven annesini 16 yaşında yitirmişti.

Yaratıcı kişiler genellikle ailede ilk doğum sırasına sahip çocuklardır. Gelecekte yaratıcı olacak çocuğun ev çevresi, entelektüel ve kültürel uyarıcılardan oluşan materyallerle doludur. Yaratıcılığı etkileyen rol modelleri, uzaktan, kişisel olmayan bir varlık ya da ortaya çıkan dehayı doğrudan etkileyen sevilen yakın bir kişi olabilir. Roe'nin klasik araştırması, 64 seçkin bilim adamından 39'nun ilk çocuk, 15 tanesinin tek çocuk, 13 tanesinin de ikinci olduğu ortaya çıkmıştır. (Sungur;1997: 180) Örneklerden de anlaşılacağı gibi aile yapısının ve yaşantısının çocuk yaratıcılığında etkisi büyük bir yere sahiptir.

Çocukta yaratıcılığı etkileyen bir diğer ana etkende eğitimidir. Eğitim kavramının en temel görevi bireyi toplum adına biçimlendirip, birey ve toplum arasındaki uyumu sağlamakken, çocukta yaratıcılık yetisinin kendini ortaya çıkarabilmesi için en önemli şart, çocuğun özgür bir alana sahip olmasıdır. Bu iki kavramın olmazsa olmazları taban tabana zıtken nasıl oluyor da birbirlerine ihtiyaç duyuyorlar. Birçok araştırma sonucunda, yaratıcılığın formal eğitim (okul) ile ilişkisinde ters bir u fonksiyonu ortaya konmuştur. Eğitim düzeyi arttıkça, yaratıcılık düzeyi de belli bir noktaya kadar artmakta, eğitim düzeyi yükselmeye devam ettikçe, özellikle ilköğretimin son yılları, lise sırasında ya da yüksek öğretime geçişte yaratıcılığın gelişme çizgisi ilerlemektedir. Einstein, “Aslında çağdaş öğretim yöntemleri, araştırma merakını boğmadı, bu narin küçük çiçek, uyarandan yoksun sadece özgürlük gereksinimi içerisinde... onsuz yok olup gidecek... başarısızlığa bile uğramadan” (Sungur; 1997: 181) sözleriyle, eğitim ve yaratıcılık ilişkisini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Günümüz eğitim sisteminde yer var olan boşluklar belki de eğitim ve yaratıcılık kavramlarının bir potada eritilebilmesinin zorluğundan kaynaklanmaktadır. Toplumun devamlılığı bireylerine verdiği eğitimden geçerken, bireylere ait yaratıcılık kavramı eğitimin kendisine öz yapısıyla çakışıyor gibi. Ancak, çağdaşlaşmak ve ilerleme kaydetmek ise eğitimin amacı yeni, özgün ve farklı olana ihtiyaç duyarken, onu yadırgamak yerine, bu özellikleri içinde taşıyan yaratıcı birey kavramını bünyesine almak zorundadır. Kat edilen yol, amacın belli olmasından çok daha önemlidir. Şu da bir gerçeklik ki eğitim sistemlerinde amaçlar hep belli iken uygulama ve yöntem alanında eğitim, belki de değişime ayak uydurmada

zorlandığından dolayı, hep problemler yaşanmaktadır. Bu problemlerin sebepleri ayrı bir perspektifle değerlendirmeyi gerektirirken formal eğitimin izlediği yol, aklın ve mantığın egemenliğini güçlendirerek; bilinmezi, özgün olanı ayıklamak ne yazık ki. Gerçeği, bilgiyi, eleştirel düşünceyi insan yapısına sindiren bu mantık; yeni, rahatsız edici, saçma olanı eleyerek düşüncenin kısırlaşmasına yol açıyor. Ancak farklı olanın kendine özgü olan gücü “Akıllı düşünürken deli tepeyi aşar.” atasözünden de anlayacağımız gibi insan yaşamının her evresinde etkindir. Zaten özel bir tabiata sahip olan bu özellik, insanın eğitim sürecinde otomatikman sekteye uğrarken, bilinçsiz eğitim politikalarıyla da daha çok zedelenme ihtimaliyle karşı karşıyadır.

Eğitim sistemlerinin amaçlarına ulaşmak adına, yapması gereken; yaratıcılık kavramını bünyesine almakla yetinmeyip, bu kavramı gerçekten bünyesinde özümseyerek ve kendi olanaklarını en sonuna kadar kullanarak, yaratıcılık yetisinin beslenmesini sağlamak olmalıdır. Bununca yolu bireyi kimliğiyle kabul edip ona kendi bünyesinde yaratıcılık yetisinin geliştirilmesi adına alan açmaktan geçer. Tüm bu sebeplerden dolayı toplumun gelişimi adına eğitim, bireyi özgür kılacak ve bireyin yaratıcılığını geliştirecek ortamları hazırlamak, doğru eğitim politikaları uygulamak; çocuğun eğitiminde üzerine düşen her türlü yöntemde oyunla eğitimi hedef almak; materyal problemini çözmek ve dünya gelişimine kapıların açmak zorundadır.

Sonuç olarak, her insanda az çok var olduğu kabul edilen bu yetinin hassas yapısında dolayı birçok faktörden olumlu ya da olumsuz etkilenmesi varlığını ortaya koymasına sebep olabilirken, aynı zamanda da geri çekilmesine sebep olabilmektedir

8. 2. Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi

Ligan (1957), çocukların hayal güçlerinin, birinci yılda gelişmeye başladığını ileri sürer. Çocuk, bu dönemde, nesnelere isimlerini sorar, yeni sesler ve ritimler üretmeye çalışır. Bir şey yarattığı zaman, önce değil, genellikle o şeyi önceden tahmin etmeye başlar, iki yaşlarında, özelliği olan olayları dört gözle bekler. Dokunabildiği, tadabildiği ve görebildiği her şeyi denemeye heveslidir. Çok meraklıdır, fakat merakını kendine özgü özelliklerle anlatabilir.

Ligon'a göre bu dönemde yaratıcı gelişim, çeşitli şekillerde uyarılmış olabilir, imgelem, basit oyunlarla, büyük bloklarla, oyuncak bebek ve benzeri şeylerle harekete geçirilebilir.

İki-dört yaş dönemi arasında, çocuk dünyayı yaşadığı oyunlarla ve yaşadığı olayların sözel be imgesel oyunlarla tekrarı aracılığıyla öğrenir. Doğanın harikaları karşısında heyecanlanır. Dikkat süresi oldukça kısadır ve yönlendirildiği takdirde, darmadağın bir şekilde etkinlikler yapar. Bağımsızlık duygusu ve kendisi için bir şeyler yapma isteği gelişmeye başlar, bu durum, onun kendi yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olur, fakat korku verici deneyimlerin yaşanması, yeni öğrendiklerine ve yaratıcılığına etki edebilir, engellenmeye öfke ile tepki verme eğilimindedir. (Ligon 1957).

Ligon ve arkadaşları, 4-6 yaş arasındaki tipik çocuğun iyi bir imgelem gücü olduğunu, fakat diğer bazı araştırmaların bulduğu; yaklaşık bu dönemin ortalarında imgelem gücünün azaldığına ilişkin, herhangi bir gözlem yapmadıklarını belirtmişlerdir. Ligon ve arkadaşlarına göre bu dönemde, çocuk ilk kez planlama becerilerini öğrenmeye başlar. Önceden bildiği oyun ve "işleri" planlamaktan hoşlanır. Taklide dayanan oyunlarda, yetişkin rollerini deneyerek öğrenir. Merakı ona doğruyu ve gerçeği araştırmadan örneklik eder. Oyunları çoğu kez hayal gücüne dayanır ve bu oyunlarda pek çok roller denenir. Bu dönem çocuğun da, yaratıcı sanatlarda, yeni deneyimlerde ve sözcük oyunlarında kendine güven geliştirebilir. Oyunlarda kullandıkları nesnelere gerçek olmayıp, ancak, onda bu fikri uyandıracak nesnelere olabilir." (Öncü, 1989: 36-39)

8. 3. İlkokul Çağlarında Yaratıcılığın Gelişimi

Ligon, ilkokul çağındaki yaratıcı gelişime dair bize şu bilgileri sunmuştur.

Ligon'a göre (1957) altı-sekiz yaş arasındaki çocuğun yaratıcı imgelem gücü, oyunlarda bile, ayrıntıları gerçeğine benzetecek ölçüde gerçeği arama çabaları içine girmiştir. Bununla birlikte, Torrance'ın gözlemlerine göre, pek çok çocuk, birinci ve ikinci sınıflarda tüm fantezilerini bir tarafa atar ve hayal güçlerinde çok fakirleşmeler olur. Yaptıkları resimler, daha çok temsil edici bir nitelik taşır. Ligon'un gözlemlerine göre ise, çocuk resimlerinde gerçeği yansıtmakta, fakat gördüğünden çok düşündüğünü çizmektedir. Eğer, okul atmosferi, mücadeleye davet edici ve

ödüllendirici ise, çocuk bu evrede öğrenmeyi sever. Çocuk kısıtlanmadığı takdirde, merakı gelişmeye devam eder.

Çocukta sekiz-on yaşları arasında çeşitli yaratıcı becerilerin kullanımı artar ve kendi yeteneklerini yaratıcı olarak kullanma yollarını keşfedebilir, güçlükleri yenen kahramanlarla özdeşleşmekten hoşlanır, bu nedenle hayal gücünü ve diğer becerilerini arkadaşlarına yardım etmede kullanması teşvik edilebilir. Bu dönemde artık ilgi ve çaba gerektiren uzun projeleri üstlenebilir. Çocuğa, orijinallğini ve yaratıcılığını ifade etmesi için her türlü fırsat verilmelidir; yeteneklerin ve yaratıcılığın ne denli kullanışlı olduğu çocuğa hissettirilmeli ve teşvik edilmelidir. Ligon ve arkadaşlarına göre, on-on iki yaşlar arasındaki çocuklar, keşiflerden hoşlanırlar. Kız çocukları, kitaplarda ve rol oyunlarında keşifler yapmayı tercih ederlerken, erkek çocukları kendi yaptıkları deneyimleri tercih ederler. Bu dönemde müzik yeteneği ve diğer sayısal yetenekler ve yaratıcılık hızla gelişir.” (Öncü, 1989: 45-47)

Simpson (1922), yaratıcı imgelemin gelişimini incelemek üzere yaptığı çalışmalarda, üçüncü sınıf başlarında yaratıcılık düzeyinin düşük olduğunu, ancak yılsonuna doğru belirgin bir biçimde arttığını bulmuş, bunu izleyen dördüncü sınıf başlarına ise bir azalma gözlemiştir. Bunu yukarıya doğru bir çıkış eğilimi izler, bu çıkış, altıncı sınıfın ikinci yarısında zirveye kadar ulaşır. Sonra yedinci sınıfta bir düşüş gözlenir ve sekizinci sınıfın başlarında da düşmeye devam eder.”(Torrance,1965; Öncü, 1989: 40)

Torrance (1963), çocuklarda yaratıcı potansiyelin gelişimi ile ilgili olarak çeşitli yaş gurupları çocuklar üzerinde uzun süreli izleme çalışmalarında yer aldığı birçok çalışma yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda çocuklarda yaratıcılığın gelişimini genelde yaşla birlikte artan, fakat bazı yaşlarda inişler gösteren bir gelişim eğrisi üzerinde sergilenmiştir.

Torrance, yaratıcı düşünme yeteneklerinin pek çoğu için söz konusu olan gelişim eğrilerini şöyle formüle etmişlerdir. Birinci sınıftan üçüncü sınıfa doğru düzenli bir artış vardır. Genellikle üç ve dördüncü sınıflar arasında belirgin bir düşüş ve bunu izleyen beşinci ve altıncı sınıflarda ise, yedinci sınıflar arasında yine bir

düşüş, sonra lisenin son yıllarına kadar bir artış görülür (Torrance, 1963;Yontar,1993: 19)

9. ÇOCUK RESMİ

Resim, çocuğun kendince anlamlaştırmaya çalıştığı dünyasını anlatım biçimi ve zihinsel gelişimin göstergesi sayılabilir. Çocuklar kendiliğinden yaptıkları resimleri, iç dünyalarını almaları nedeniyle, iyi analiz edildikleri takdirde onların gelişimlerini bize ayrıntıları ile yansıtırlar.

Çocuk resmi kendine özgü kalitesi ile çocuğun doğal yaşantısının bir ürünüdür. Yetişkinlerden çok ayrı görülen bu resimlerin oluşumu ardındaki çocuğun kendine özgü mantığı yatmaktadır. Bu mantık doğrultusunda çocuk insanı iki ayaklı bildiğine göre iki ayağı da gösterecektir.

Bugün dünyada bütün sanatçıları düşündüren kışkırtan onların anlamına erişmeye çaba gösteren bir çocuk “çocuk resmi sanatı” vardır. Sınırsız bir özgürlük içinde çocuk renkle biçimle konuşuyor. Çocuk ilk sözcükleri hecelerken genellikle ilk çizgileri de çizer. Önceleri anlamsız gibi görünen bu sembolik çizgiler giderek karakter anlatım özelliği kazanır. Veya en yavaş yaşamın gerçeğin ifadesi olur. Çocuğun resimleri ile ifade ettiği şey model olan doğanın “ yeşil ağacı değil, modelin karşısında duyduğu heyecandır. Tıpkı bir sanatçı gibi onlarda doğayı kendi kişisel açılarından görürler. Rengi severler. Boyalar onların mutlu araçlarıdır. Saf renklerin armonisini tinsel olarak bulup verirler. (Kirişlioğlu: 1979: 60)

Çocuktan başlayıp, sanatçıların gelişimine kadar yürüyen bu aşamayı bozacak bir sınır yoktur. Bu gelişme bütün bir oluş ve ileri gidiştir. Çocuk resimlerinin ciddiye alınması çağımıza özgü bir olgudur. XX. Yy. sanat tarihinden bu yana, sanat alanında günümüze değin üstünde durulmayan nice değerler ortaya çıkarılmıştır. Çocuk resminin yanı sıra ilkelerin sanat yaratışları halk sanatının verileri sanat olgusuna bakış açımızı değiştirirken, yepyeni ilham kaynaklarını da ortaya çıkarmıştır.

Çocuk resimleri sanatçılardan birçoğunun gözünü yepyeni bir dünyaya açmıştır. Bu dünya kimi kez esin kaynağı, kimi kez yoğurup arınma kaynağı olarak belirliyor. Sanatın doğayı taklit etme olmadığını, sanat alanındaki kuralları aşmasını

bilmeyenler için yardımcı değil ayak bağı olduğunu çocukların ve ilkelerin yapıtlar hissettirmiştir bize.

Çağımız resim sanatının çok büyük ustaları çocuk resimlerinden yararlanmışlardır. Klee'nin, Miro'nun, Olbuet'nin birçok resmi bu savı doğrular niteliktedir. Bedri Rahmi'nin birçok resminde ustaca kullanılmış bir çocuksuluk vardır. Fikret Mualla kimi resimlerinde sanki çocuk resimleriyle özdeşleşmek ister.(Edgü, 1980:39)

Bütün sanatçıların bir ilham kaynağı vardır. Çocuk ise ilham kaynağını kendi dünyasında ve çocuksu gözle baktığı çevresinde bulur. Çocuk yaratır. Çocuğun iç dünyasının anlaşılması iç çatışmalarının ortaya çıkarılması onun çok yönlü gelişmesinde önemli bir etmendir.

Çocuk çevreyle olan bütün yaşantılarını resimlerinde anlatır. Yaşadığı hissettiği duyguyu ve öğrendiği her türlü bilgiyi resimle aktar. Bunu yapmaktan haz duyar. Çünkü farkına varmadan, doğal sürecinde kendi alanını yaratmış ve kendi dilini geliştirmiştir

Çocukların resimler aynı zamanda 2 ayrı olayın kanıtıdır. Birinci çocuk resimleri çok yönlü gelişmelerini gösteren belge olma niteliğini gösterir. İkincisi zihinsel gelişimin göstergesidir.

Çocuk resimleri, zekâ gelişimlerine kavram kuramlarıyla ilgilidir. Belirli nesne gruplar içinde ayrılıkları ve benzer ilişkileri ayırım sayan çocuk yine belirli bir sınıf nesnenin ayrıntılarını, karakteristiklerini göre bilir. Ve bunu resimlerinde gösterirse bu o nesneye ait ve düzeyde bir kavram elde ettiğinde göstergesi sayılır. Bu bağlamda çocuk resimleri çocuğun zekâ düzeyini de belirlemiş olur.(Kirişlioğlu,1991: 62)

Çocuğun yaptığı ruhsal ve gelişimsel yapılanmada yer alan bu resimler, çocuğun dünya ile kurduğu ilişkinin yaratıcı olmanın göstergesi sayılır. Çocukların yaptığı resimlerden 10 yaşına kadar olan bölüm zekâ seviyesini belirlemede ölçüdür. Çocuğun yaptığı çizgiler ve gelişiminin bir belgesidir. Çocukların içyapıları ve dış dünya ile ilişkiyi sağlayan bir boşalma aracıdır. Buradan çocuğun çok yönlü gelişiminin temelinde ruhsal ve gelişimsel olayların resimlerine yansıdığını çıkarabiliriz. (Demirci,1974: 40)

Çocuk kendi resimlerinde düşüncelerini ayrıntılarıyla anlatma olanağı bulur. Resimle çocuk ve yetişkin arasında iletişim kurmak kolaylaşır. Oyun gibi çocuğun ilgisini her zaman canlı tutar, çocuğun dış dünyayı algılaması resimle ortaya çıkar. Gördüğünü yansıtmaya en uygun formu çizmeye çalışır. (Yavuzer, 1992: 12)

Çocuğun düşünüş şeklini ve içeriğini anlamada yardımcı olması sebebiyle de çocuk resmi önemlidir. Çocuğu incelemenin getirdiği avantajlar dışında, kültürel ve sosyal değerlendirme olanağı verir. Böylece çocuk resminde yaşın ve diğer etmenlerinde etkisi görülebilir.

Çocuk resimlerinde konu seçmedeki ve yorumunda ki cesaret yabana atılacak bir davranış değildir. Çocuğun, renk seçimindeki özgün tavrı, boya kullanımında aldığı keyif, kompozisyon oluşturma esnasında öncelikleri, kendine has tutumunun, bencillik denilebilecek derecede egemen oluşu ve kullanılan malzemeyi, bedensel gelişimine uygun olması koşuluyla, ne olursa olsun tutkuyla ve şevkle kullanması; kendi dünyasında resim yapmanın ne denli özgün bir eylem ve dil olduğunun kanıtıdır.

“Bir yarışmaya katılan binlerce resim arasında büyükler gibi başarılıydı da ama bunlardan hiçbirini seçmedik. Nedeni açık. Çocuk resmi çocuğun diliyle konuşmalıydı. Bu dünyanın saflığı el değişmemişliği kurallar dışında kalmışlığıydı. Onun ana niteliği bu nitelik değil bir çocuğun büyük bir ressam niteliğinde olabilir. Çünkü onlara doğru bakmamızda insanoğlundaki yaratıcı gücü göreceğiz. Yaratan el öldürmesini bilmez.”(Eyüboğlu,1980:20)

Dünyaya gelen insan yavrusunun, yaşamı öğrenme sürecinde edindiği ve içgüdüsel olarak yapmaktan zevk aldığı eylemdir resim. Çocuk önceleri dünyaya, algı düzeyinde varlığını ve farkındalığını, çokta bilinçli olmadan, algıladığı dünyayı resmeder. Oluşturduğu dilin, anlaşılıp anlaşılama gibi bir kaygısı yoktur. İlk başlarda onun için sadece bir oyun ve zevk aldığı bir eğlencedir. Kişisel ve sosyal gelişimiyle birlikte, sonraları yaptığı resimlerde kaygılarda başlar. Git gide resim yapmak aracı bir rol üstlenir. Resim, çocuk için bu süreçte bilinçli ve farkındalığı kesin bir eylemdir. Kimi öfkesidir, kimi can sıkıklığı, kimi istediği. Yaptığı resim ne olursa olsun kendinindir ve yarattığı dil artık ifade yoludur.

Gelişim sürecinde ilerleme kaydedildikçe sosyal çevre katılır, resimlerde değişimini sürdürür. Eğitim sürecinin de eklenmesiyle resim, çocuğun güzel kaygısı ve anlaşılabilme isteğine aracı olur. Doğru strateji ve hedeflerle oluşturulmayan eğitim politikaları, sürecinin işlemesi esnasında uygulanan yanlış ve şekilci tutum, güzel kaygısıyla birlikte, genel görsel doğruları öğretirken çocuğun resmine, oluşturduğu dile, ifade özgürlüğüne, ister istemez müdahale eder. Çocuk daha güzeli yapma kaygısıyla yaptığı resmi iyiden iyiye değiştirir. Çocuğun diline, doğasına dokunulmuştur artık. Çocuğun yaptığı resmin, kendine haslığı kime göredir artık. Öğretmenine göre mi, beğendirme kaygısına mı, yoksa sadece kendi için mi? Bu ince çizgi kaydırıldığı vakit- ki ülkemiz eğitim sistemimizin kaygan zemini belliyken – yapmaktan zevk aldığı için yaptığı resim, duygusunu anlatma yolu olan resim, artık kendinin olmaktan çıkar. Burada devreye değişime etki eden etmenler girer. Sorumlu tutulan birçok etken varken sebebi tek bir kaynağa bağlamak çok ta akılcı değil aslında.

Zaten hassas dengeler üzerinde devam eden bu istek bir anda istenmeyen bir engele takıldığı vakit, isteksizlik, üzüntü ve kişiliğe yapılan saldırı gibi hissettirir çocuğa. İçte duyulan öfke kimi geriye götürürken çocuğu ve tamamen koparıırken bu istekten, kimi çocukta aksi tutuma hırs ve öfkeye sebep olur. Her çocukta aynı etkiyi yaratmayacağını göz önünde bulundurmamak zorunda olan yetişkinler bu hassas dengeye uygun koşullar hazırlamalılardır. Oluşturulması gereken en önemli koşulları, öncelikle eğitim alanında gerçekleştirilmelidir de üstelik. Günümüzde çok zor yakalanan ve dünyanın belki de en çok ihtiyaç duyduğu insan özelliklerinden olan yaratıcılığın resim sanatından ve çocuk dünyasından beslendiğini unutmamak gerekir.

9.1. Çocuk Resmi Özellikleri

Çocuğun gelişim sürecinde, yaptığı resimlerde kendi gelişimine paralel farklı özellikler gösterir. Çocuk resimleri özelliklerine göre iki grupta incelenir.

1.grup, özelliklerine göre 4 bölüme ayrılır:

- a. Düzleme özelliği
- b. Tamamlama özelliği
- c. Boy hiyerarşisi
- d. Saydamlık özelliği

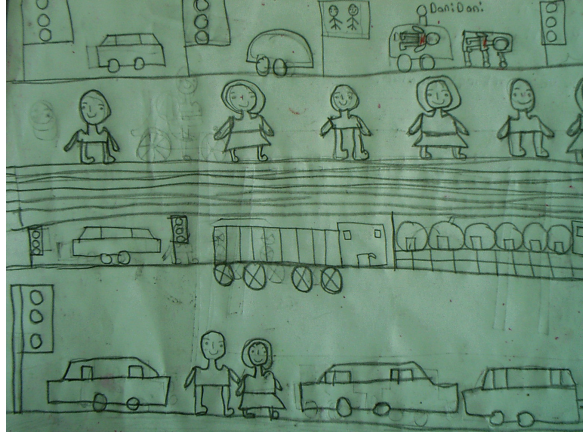

Resim 1

Yaş 10

a. Düzleme Özelliği: 2–12 yaş grubunun ilk evrelerinde çocuklar bilinçsiz olarak “resim yaptığım kağıt düzdür düz bir yüzeye her hangi bir nesnenin resmini ancak düz olarak yapabilirim” diye düşünür.

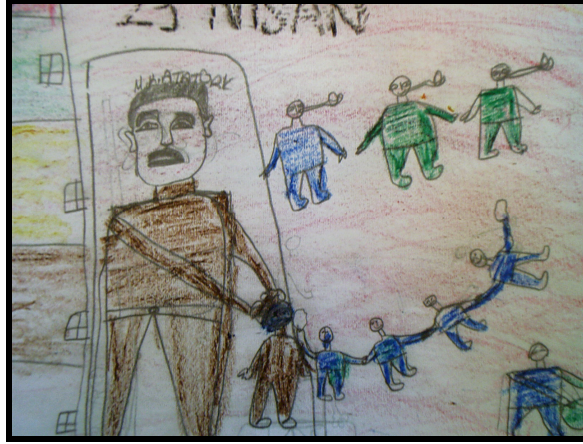
Düzdür, düz bir yüzeye herhangi bir nesnenin resmini ancak düz olarak yapabilirim diye düşünür. Bu, resim yapılan yüzeye göre eşyanın uydurulması düşüncesinden kaynaklanan bir anlatım biçimidir. Örneğin, bir masanın tablası ve ayakları, uzayıp giden bir yolun görünüm, çocuklardan bazıları tarafından tam açılmış, yatmış olarak çizilir. Belirtmek gerekirse, çocukların burada da anlatımlarındaki esas fikir, nesnenin görüldüğü gibi değil kendi düşüncelerine ve kağıt düzeyine göre uydurma endişelerinin bir oluşumudur.

Resim 2

Yaş 11

b. Tamamlama Özelliği: Aynı yaş grupları içinde çocuklar doğaya dıştan değil içten merkezden bakar ve görmeye çalışırlar. Çocuklarca tüm olaylar kendileri içindedir. Yani çocuklar doğal olarak her olayı kendi iç görüşleri açısından değerlendirip yorumlama çabası güderler. Doğa dört yanı ile gösterilir. Tamamlama niteliği taşıyan çocuklara sözelimi evlerinin resimleri yaptırılmak istense çoğu kez ev, bahçe, ağaçlar, yol ve tüm anımsadıkları nesnelerin resme girmesi düşünülür.

Resim 3

Yaş 9

c. Boy Hiyerarşisi Özelliği: Zaman zaman çocuk resimlerinin çoğunda onlarca önemli olan kişilerin veya nesnelerin özellikle kendi dünyalarındaki kahramanların boyları büyükçe bir yer kaplar. Daha da önemlisi bu kişi veya nesne kompozisyonunun önemli bir yerini beklide ön plana yerleştirilir. Çocukların bu anlatım özelliğini, biz minyatürlerdeki anlatıma benzetiriz.

Resim 4

Yaş 9

d. Saydamlık Özelliği: Bu özelliği bulunan çocuk resimlerinde ana tema çocukta bir bütünlük endişesinin varlığıdır. Çocuğa göre insan tüm bir bütünlük içinde anlatılmak istenir. Şöyle ifade edelim. Çocuklar portresel anlatımından çok figürsel anlatıma ağırlık verirler. Gene aile konusunu ele alan bir çocuk resmi incelendiğinde ailenin bireyleri tam bir bütünlük içinde verilmeye çalışılır. Aileyi ilgilendiren tüm unsurlar ele alınır. Evin çatısı, duvarları ve bölümleri buradaki aile bireyleri ve öteki tüm eşyalar (duvardaki saat, takvim, ayna, tablolar, yerdeki halı, koltuklar, soba içindeki odun, kömür, ateş hatta elektrik lambaları ayrı ayrı resimde gösterilir. Evin dışının içinin tümüyle gösterilmesi olayı resme bir saydamlık niteliği verir.(Sezer,2001:17)

2.Grupta kavramlara ilişkin özellikler vardır.

a. Realizm: Realist eğilim egemendir. Atı koşarken, ördeği yüzerken, yaprağı düşerken çizer. Öz bakımından realist olan çocuk resminde 2 zıt eğilim görülür. Şematizm ve idealizm. Şematizm, objenin özelliklerini koruyarak basite indirger. İdealizm, objenin dış karakterini zenginleştirir.

b. Tekrar ve Simetri: Şekiller, renklere verilen orandan daha önemlidir. Eşyayı en basit eşliyle biçimlendirir. Bazı motif ve biçimlerin tekrarı dikkati çeker.

c. Orantı: İki ayrı durumda ele alınabilir.

— Nesneyi oluşturan elemanların arasındaki büyüklük orantıları, bunu kâğıda bildiği için doğru aktarır.(Ağaçlar, çiçekler)

— Farklı nesnelere arasındaki orantı mesafeye ve büyüklüğe bağlıdır. Çocuk arka plandaki nesneyi küçültmeyi düşünmez.

d. Espri: Resme oyun karakteri vermek çiçeğe güneşe insan yüzü yapmak mizah duygusunun basitçe ifadesidir.

e. Kurallara Uygun: Kurallara uygun biçim genel amaçlı resimler, balığın, insanın, yandan görünüşü en iyi yapısal bilgiyi veren görünüşüdür.

f. Simgesellik: Geleneksel simgeler anlatılmak istenen yada görünüşü hakkında çok az bilgi taşırlar. Genel çizimler yaparak başlar.

g. Çocuk resminde tip: Her obje için bir tip oluşturulur.

— Durağanlık, değişmezlik

— Tipin korunması

— Tipin değişimi

İlk resimdeki formdan başlayarak tipin korunması doğaya ters olmasına rağmen gövdesiz inşa çizmesi kendi tipine getirdiği korunma ve değişkenliktir. Ama ilk formdan uzaklaşmaz.

h. Çocuk Resminde İçerik: Bilgi üç elemandan etkilenmektedir. Bilgi + bilginin hangi yönünü kullanmak + yansıtarak resim yapmak.”(Yavuzer,1992: 72–80)

9.2. Çocuk Resminde Görsel Algılama Evreleri

Çocuk resimleri basitten karmaşığa doğru giden bir yapıya sahiptirler. Bu gelişim organik biçimde oluşur ve algılama ile ilgili bir kavramdır. Çocuklar gördükleri nesnelere eş değerlerini resimlerinde yaratarak ortaya çıkarırlar. Çocuk gördüğünü değil bildiğini çizer. Çocuğun gelişimi resim açısından yaşa bakarak incelenmektedir. Fakat buna tam bir kesinlik getirilemez.

Her çocuk okula bireysel farklılıklarla geldiği gibi, değişik gelişim süreci özellikleri de gösterir. Coğrafi, ekonomik, kültürel, toplumsal ve kalımsal özelliklere göre kimi çocuklar erken gelişim gösterirken, kimi çocukta olumsuz etkenler nedeni ile sağlıklı bedensel, zihinsel ve algısal gelişim süreci yaşayamazlar. Çocuğun yaratıcı

güçlerinin ortaya çıkarılması amacına gelişim evrelerinin ve özelliklerinin bilinmesi büyük bir önem taşır.

Evreler:

- a. Karalama Evresi
- b. Şematik öncesi Evresi
- c. Şematik Evresi
- d. Gerçekçilik Evresi
- e. Mantık Evresi
- f. Karar Evresi

Resim 5

Yaş 5

- a. Karalama Evresi

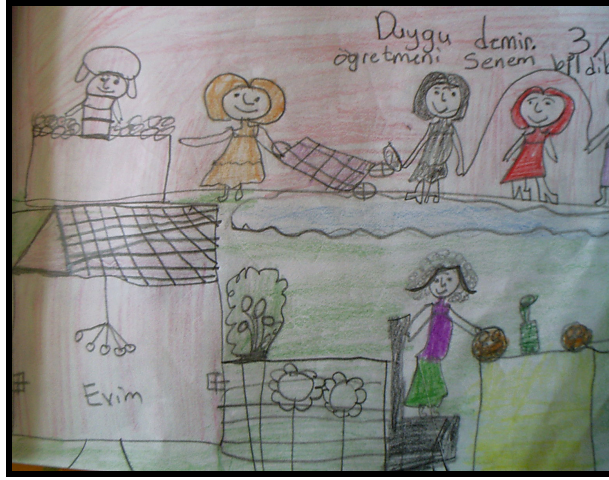
Çocukların ilk resim değimi karalama ile başlar. Bu karalamalar çocukların beyin ve el yeteneklerine daha gelmediklerini gösterir. Karalama evresi bazı çocuklarda fazla sürmektedir. Kısa sürede yerine alımlı ve biçimli çizgilere bırakır. Örneğin bu bir tren, bu annem, bu çarşıya giderken der.

Resim 6

6 Yaş (Şematik öncesi Evresi)

b. Şematik öncesi Evresi:

Bu evrede dış dünya ile kurduğu ilişkinin zenginleşmeye başlayan çocuk bilinci, biçimle ortaya koymaya çalışır. Değişik tarz anlatıma girmiş olur. 3 yaş çocuğu çok tipik olarak adam resmini bir kafa olarak çizer. Bu yaştaki çocuğa en önemli görünen kısım kafadır. Gözler, burun ve ağız genellikle yüze yerleştirilecektir. 3 yıl 6 aydan sonra bir çizimin ayrıntılarını birbiriyle bağlamaya başlar. Bu evrede çocuk çizimlerinin çoğu basit formüllere ya da şemalara dayandırılmış gibidir. Altı yaşına yaklaştıkça durulur. Kendine Özgü bir insan tipi yaratmaya başlar.

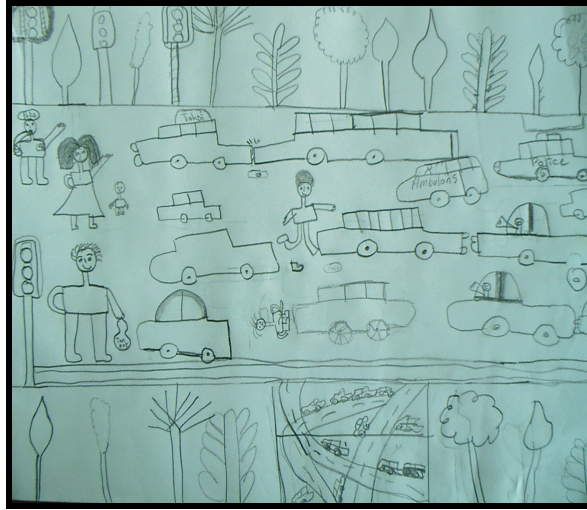
Resim 7

8 Yaş (Şematik Evre)

c. Şematik Evre (7–9) yaş:

Kendine özgü bir insan ve çevresinin resmini yapar. Tekrar ederek güven duygusu kazanır ve geometrik çizgiler uygular. İlk boşluk anlayışını yer çizgisiyle ortaya koyar.

Tekrardan meydana gelen bir renk anlayışı, konu, biz, ben ve arkadaşım...İnsan çizerken vücudun önemli parçalarını abartmak, önemsizleri yok etmek net bir devirdir. Bu bir ağaç, bu bir araba gibi... İsimlendirir.

Resim 8

10 Yaş Gerçekçilik Evresi

d. Gerçeklik Evresi (9–11) yaş:

Çocuk toplumun bir üyesi olduğunun farkındadır. Bunu çizgilerine yansıtır. Daha ayrıntılı çizer daha gerçekçi yaklaşım vardır. Bir dönem çocuğun resminde erken yılların güçsüz fakat özgür havası kalmış içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ölçülerine uyma kaygısı egemen olmuştur. Gerçekçi çizgilere, süslemeye giden ilk bilinçli eğim vardır. Bilinçleşen renk anlatımı vardır.

Resim 9

13 Yaş. Mantık Dönemi

e. Mantık Evresi (11–13) yaş:

Bilincine tam varılmamış gelişimsiz bir zekâ vardır. Gerçeğe yanaşma hareket ve dramatik yöne eğilim insan resminde eklemleri görüp resme aktarma, doğanın değişimlerine tanık olma (görsel) orantı uzak, yakındaki eşyalarının boyutlarındaki ayrımları görme ufuk çizgisi (görsel) yakın ve uzak renklerin değişimi (görsel) duyguya bağlanan renkler (öznel) olarak özellikleri saptana bilir.

Resim 10

Yaş 13 üstü

f. Karar Evresi (13→) yaş

Bu yaştan sonra genç asıl mantık yaşına girmiş sayılır. Dünyada olayların çevresinde olup biteni yalnız somut değil soyut düşünceleri toplayıp biriktirip kavramlaştırır öğrenir. Kendinin ve başkalarının çalışmalarına eleştiri getirebilir. Kişisel ve toplumsal değerlerle daha çok ilgilenirler.

Resimsel birçok sorun çözümlenmeye başlar. Çözümü ise kendine bırakılmalıdır. Kurallarla değil kendi öz içtenliği ile oluşmalıdır. Çizgi leke renk, doku ile kompozisyonun bu sayılan öğelerinin her birinin veya hepsinin dengeli ve kişisel bir biçimde yerleşmesi ile vardır. (Yavuzer, 1992:31-67)

9.3. İlköğretim Dönemi Çocuk Resminde Yaratıcılığın Gelişimi

Büyüme ve Yan Etkiler:

Gelişen çocuğun sosyalleşmesi onun yaratıcılığının ve bu konudaki etkinliğini görülür bir şekilde arttırmaktadır. Fakat bu artışı ilköğretim dönemi dediğimiz somut işlemler döneminde düşünsel ve duygusal yaşamındaki kargaşalıktan dolayı okul öncesi dönemdeki gibi açıkça görmek mümkün değildir. Neden olarak da, fiziksel gelişmesi, el becerilerinin artışı, üst benliğin gelişimi, grup etkilerinin artışı belirginleşmiştir.

Anne, baba ve kardeşlerden oluşan küçük bir ortamdaki okul gibi (arkadaş, öğretmenlik) bir ortama geçiş ve bu geçişte arkadaşlıkların kolay incelenmesinin olmadığı, çabuk kaynaşılması çocuğun çevreye uyum sağlamasını kolaylaştırır. Yavaş yavaş bu dönem içerisinde toplumlaşmalarından karakteristikleri de buna göre değişir.

6 – 9 yaş arası

Şema Değişimleri: Bu dönem çocukların yaratıcı etkilerine bakılacak olursa kollarına egemen olması el becerilerini araştırmıştır. İnsanları ve onun belirgin özelliklerini yüz, el, parmak, diş veya bazı ayrıntılarını bazen çizip bazen de çizemezlik edebilir. Örneğin; parmağı çizip sonunda tırnakları göstermeyebilir. Gövdenin bölümlerinin tümü özellikle çizilir. Bunlar için şemalar oluşturmuştur. Şemalar için üçgen, kare, dairelerden yararlanırlar.

Mekân Duygusu: Kâğıdın alt tarafı yer çizgisi, sağ tarafı ise ufuk çizgisi olur. Bu aradaki insanlar birbirini kesmeyen yeri nerede olursa olsun büyüklerin boyu aynı, küçüklerin boyu aynı şeklinde belirginleşir. Genellikle insan figürleri birbirini kesmemesine karşın figürlerle nesnelere birbirini keserler.

Röntgen- Resim: Bu dönem çocuğu evin içini ya da denizin dibini göstermek ister. Hatta yer çizgisinin kâğıdın altından yukarıya doğru kaydırarak yerin altını göstermek ister. Böyle bir durumda resimde çizgiler birbirini kesebilir.

Düzenleme: Düşlerini, oyunlarını, oyuncaklarını ve çevreyle ilişkilerini kâğıt üzerine dökmeye, bunlarla kompozisyon oluşturmaya başlar. Fakat bazı çocuklarda bu kâğıdın paralelini kullanmak yerine kenarlarına sıkıştırmaya çalışırlar. Bu çocuklara yardım edilmeye başlanır.

9 – 12 Yaş Arası

Gerçekçilik – Doğalcılık: Ayrıntılı, fiziksel ve ruhsal gelişimlerini resmine yansıtır. Cinsel ayırım, insanların giyimleri ayırımı çizimlerine detay olarak belirginleşir. Yaşadığı toplumun kültürü ve ilişkileri resimde yer alır. Renklerde önceki dönemlerine nazaran daha seçici belirginleştiricidir.

Bunalımlar: Bu dönemde çocuk içine kapanmış bireyselleşmiştir. Çizimlerinde hız azalmış, anlatma gücü değişkenlikler göstermeye başlamıştır. Bu

düzen çocuğu çevresiyle ilişkilerinin ayrıntılara girmesi, kendisinde meydana gelen fiziksel, zihinsel ve duygusal büyüme geride kalan dönemlerin zevkleri doyurmaz. (Gençaydın, 1982: 53)

9.4. Çocukta Görsel Yaratıcılığa İlişkin Zihinsel Yetiler

Algı:

Sanat eğitiminde duygu ve duyuların eğitilmesi önemlidir. Duyularla algılama, bilme ve öğrenmenin büyük bir bölümünü oluşturduğu için çocukların duyarlılıkları eğitilmeli, yetilerini nasıl kullanacakları öğretilmelidir. Her çocuk duygu ve duyularını birbirinden farklı kullanır. Algı, göz önündeki nesnelerin beş duyu yoluyla alınan izlenim ve yorum işlemidir. Sanatsal etkinliğin en önemli aşamalarından birini görsel algılama meydana getirir.

Jersild'e göre çocukların desen çizme yetenekleri, biçimleri, dokunma duyusu yoluyla ayırt etme yetileriyle birlikte gelişir. Çocuk altı yaşlarında görmeden dokunma duyusu yoluyla yıldız, haç gibi karmaşık biçimleri tanım olarak kavrayabilmektedir.

Okul öncesindeki çocuk tek olarak figürleri algılaması, figürleri yer ve yerin üzerindeki figürlerle bağlantısı algılaması yetişkine yakın düzeydedir. Benzer nesnelerin büyüklükleri hakkında yetişkinler kadar yargılama yapabilir. Değişik biçimdeki figürlerle karşılaştığında güçlükle yanıt verebilir. Örneğin: Bir üçgenle bir karenin büyüklüğünü karşılaştırması istendiğinde gerekli ipucunu bulmakla zorlanır. Üç dört yaşları arasında geometrik şekillerin büyüklükleri arasında yanılma davranışı gösterir.

Büyük-Küçük Kavramları:

Büyüklik kavramı üç dört yaş arasında belirir. Nesnelerin farkına varma, en büyüğünü ve küçüğünü seçebilme davranışı görülür. Ana babanın ve kendi bedeninin büyüklüğünü gerçekçi olarak algılayabilir. Karşı cinsi daha büyük algılamaya eğilim gösterir.

Mekân:

Çocukta mekân duygusunun gelişmesi, mekân ile tanıdığı, büyüklüklerini ve kendisinden uzaklığını bildiği nesnelerin kıyaslamayı öğrenmesiyle başlar. Eşyanın

dış çizgilerinin niteliğini, renk durumunu ve eşyanın bazı ayrıntılarını çocuk ölçüt olarak kullanır. Nesnenin çocuğun bulunduğu yerden uzaklığı, nesnenin büyüklüğü hakkında yargıya varması bakımından önemlidir. Çocuk kendine yakın eşyayı olduğundan büyük, uzak olanı da olduğundan küçük sanabilir. Bu eşyalar çocuğun kendisinin büyüklüğüne olan oranlarına göre görünürler. Emekleme devresinde çocuk, oynadığı oyuncaklarına gidip gelmesiyle kısa ve uzun kavramlarını geliştirir. Kendi bedeniyle hiçbir ilişkisi olmayan uzaklıklarını tam olarak algılayamaz. Bu gibi uzaklıklar tam olarak ergenlik çağında algılanabilir. Uzak nesnelerin uzaklıkları hakkında kavram çocukta daha hızlı gelişir. Dört yaşında yakın kavramı yetişkine yakın düzeydedir.

İmge:

Piaget'e göre çocuğun zihinsel gelişiminde simgesel işlev öykünme ile öykünmenin içselleşip kısaltılmasıyla gelişir. Bu iç eylemler sonunda imgeleme ortaya çıkar.

İki yaş ortalarına kadar çocuk göz önünde yiten, ırak olan nesne ya da algıların, izlerini zihinde tutamamaktadır. Görsel olmadıkları sürece imgeler çok küçük çocukta yitip gitmektedir. Mekân içindeki nesnelerin şekilleri, konumları ve diğer nesnelerle arasındaki bağlantıların kurulması görsel imgenin görevidir. İkinci yaşın sonunda çocukta görsel imgeden söz edebilir. İmge yoluyla çocuk, kendini çevreleyen dünyanın somut, duygusal yönlerini zihinde canlandırabilir. Silimsiz imgenin işlevi tam olarak nesnenin somutluğunu verebilme böylece onu izole edebilir adlandırabilir ve soyutlanabilirliğini kanıtlamaktadır. Silimsiz imge ile çocuk somut nesneler arasındaki sağlam bağlantıları yavaş yavaş kurar; bu bağlantılar üzerine ileride soyut düşünceler temellen dirilebilir.

İmgeleme:

Çocuğun zihninde bir takım imgeler ve simgeler canlandırma yetisi imgeleme ile başlar. Zamanla parça parça olan imgeler bütünleşmeye ve çocukta zihinsel etkinliklerin bir çerçevesi haline gelmeye yönelir. Başlangıçta somut deney ve yaşantılardan yani görsel gözle görülmeyen şeyleri de düşünmeye başlar.

İmgeleme zihinsel bir akıştır. İmgeleme gücü yardımıyla simgeler ortaya çıkar. Bölük bölük parçalar bir araya gelip bütünleşir. Bu için temel bir gelişim basamağı saymaktadır.

Piaget'in simgesel işlev olarak adlandırıldığı bu gelişim aşaması, ikinci yaşının sonuna doğru gelişen yeni bir zihinsel süreçtir. İki-dört yaşları arasındaki çocuk, artık, göz önünde bulunmayan ve bu anlamda, var olmayan nesnelere temsil eden zihinsel simgeler geliştirir. Bu imgeler, sözcüklerde olabilirler. Zihindeki bu simgesel varlıklar yardımıyla çocuk yalnız yakın çevresiyle değil, geçmiş olaylarla da ilgilenmeye başlamaktadır.

Çocuk gördüğü öğeler hakkında düşünür ve onlara biçim verir. Düşlerinden kendini güçlkle ayırır. Benmerkezci bir dünyası vardır. Bu dünyada kendini dış güçlüklerden zorlukla ayırır, iç dünyasını dış dünyaya uydurmaya çalışır. Açık-seçik ayrımlar yapamaz. Çizdiği resim ile resmini yapmakta olduğu nesnelere tam bağdaştıramaz.(Piaget, 1980; San, 1979: 12)

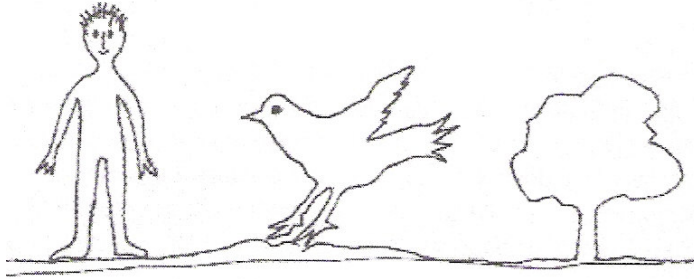
9.5 Çocuk Resminde Tipleme

Kendini en özgür ifade ettiği alanlardan biri olan resim, çocukların aynı zamanda kişilik ve ruhsal yapılarını en iyi gözlemleyebildiğimiz verilerdir. Her çocuk kendine has yaptığı resimde kendini ifade etmektedir. Çocuğun amacı, asla tarz oluşturmak olmasa da yaptığı resimde, eğitimciler tarafından oluşturulmuş olan çocuk resim tiplerini bilmek, çocuk resmini daha iyi anlayabilmek için girmektedir. Sanat eğitiminin kalitesi adına, çocuk ruhsal yapısının ve kişilik özelliklerinin gözlemleyebildiğimiz çocuk resim tiplerinin dikkate alınıp, eğitim programlarının düzenlenmesinde yer verilmesi gereken ve önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

9.5.1. Görsel Algılama Açısından Çocuk Tipleri:

Genel çerçeveleriyle çocuk resminde, görsel algılama açısından çocuk tipleri şu şekilde belirlenmiştir:

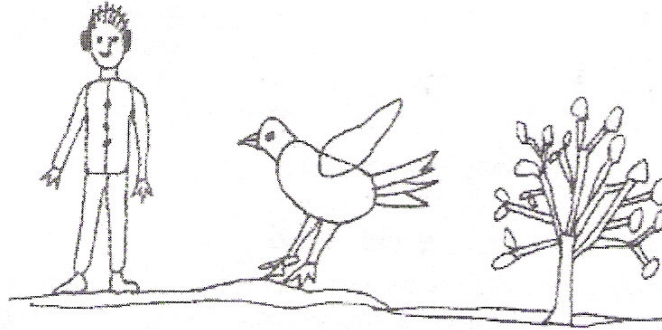
a)Görücü tipler, b)Yapıcı tipler, c)Karışık tipler.

Resim 11

— Görücü Tipler:

Bu çocuklar resim çalışmalarında konuyu bütünü ile ele alırlar. Çizgi halindeki resimlerde insanın baş, gövde, kol ve bacakları ayrıntısız çizilir. İnsan vücudu bir bütün içinde gösterilir. Vücudun bölüm ve ayrıntıları fark edilmez. Aynı çocuklar renkli çalıştıkları resimlerinde de bu anlayışlarını sürdürürler. Sözelimi ağaçlardan oluşan bir doğa parçasının resmini çizip, renklendirirken tüm ağaç dallarını bütünleştirerek topluca ifade ederler. Sanki bütün ağaçlar bölünmüş gibi anlatılır. Hayvan resimlerinde keza tüm baş, gövde ve bacak ayak ayrıntılarını düşünmeden yalnızca dış çizgileriyle sanki telden yapılmışçasına bir resim ortaya koyarlar. Desen çiziminden renkli resim aşamasına geçtiklerin de daha cesur davranırlar. Boyalarla daha iyi anlatma olanağına kavuştuklarını varsayarlar.

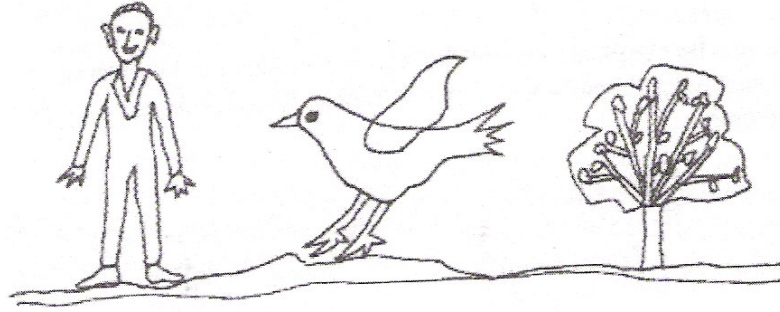

Resim 12

— Yapıcı (İnşacı) Tipler:

Bu gruptaki çocuklar nesnelere parçalar halinde düşünürler. Resimlerini yaparken nesnenin parçalarını ayrı ayrı birleştirerek bir bütünü elde ederler. Sözelimi bir insan figürü çizerken önce baş sonra gövde, kol ve bacaklar ele alınarak parçadan

bütüne gidercesine bir anlatım yolu izlerler. Bu özelliklerden ötürü bu guruba inşacı tip adı da verile bilir. Bu gruptaki çocukları yalnız insan figürlerin de değil tüm öteki konuların anlatımında da aynı tavır içinde gözleriz. Örneğin: Bir hayvan, bir ağaç, çiçek ve benzeri konuların tümü de evvelâ parçaları ayrıntılı olarak görür ve bunları birbirine ekleyerek anlatımını sürdürürler. Yapıcı veya inşacı tip olarak nitelenen bu çocuklar renkli resimlerinde daha bilinçli görünürler üç boyutlu anlatımlarda boya tel, kil, ağaç, mukavva çalışmalarında daha yaratıcı bir yeteneğe sahip grup olarak bu farklılıklarını belirtirler.

Resim 13

— Karışık Tipler : (Görücü, Yapıcı, Anlayış Ortası Ve Endüstriyel Tip)

Bu grup çocuklar hem görücü hem de yapıcı anlayışadrlar. Çoğu zamanda cetvel, pergel gibi araçların etkisiyle planlı çizimler oluştururlar. Çizgiler de doğruluk, ölçülük, düzenlilik tutkuları sezilir. Karışık ip olarak nitelenen bu grup çocukların resimlerinde bütün içinde parçalara yer verme anlayışı egemendir. Bunlar gerek çizgi gerekse boya ve üç boyutlu çalışmaya olanak veren maddelerle çalışmaya çok yatkındırlar. Resmin her türünde yaratıcı bir yapıları gözlenir. İncelemelerden çıkarılan verilere göre bu tip çocukların oranları okullarda çoğunluğu teşkil etmektedir. Ülkemiz okullarında bu çocuk görüntüsünü verenlerin oranı ise yaklaşık %90 civarındadır.” (Sezer,2001:16)

9.5. 2. Read'in Çocuk Resimlerini Anlatımsal Açıdan Tiplenmeleri

Herbert Read çocuk resimleri ile ilgili tiplene çalışmaları nda, hemen bir takım ruhsal tiplene gitmeden önce böyle bir yol izlemiştir. Önce çeşitli resimleri salt üslupları açısından sınıflamış ve ancak sonra bunların daha önceden saptanmış olan psikolojik tipler tarafından karşılanıp karşılanmayacağını görmek istemiştir. Birkaç bin çocuk resimlerini inceleyip, onlarda en belirgin üslup özelliği olarak ne bulduğunu bir anlatımla kaydettikten sonra, sonunda 12 sınıf ayırt edebilmiştir.

Herbert Read'in Saptadığı 12 Tip Şunlardır:

— Organik:

Dış nesnelere doğrudan ve duygudaşça, içten bir bağ, tek tek nesnelere çok grup halindeki ile ilgili; doğal orantıların ve organik ilişkilerin algılanması.

— Lirik:

Organik tipin birçok karakterini taşımakla birlikte duruk nesnelere yeğler, cansız doğa (natüremort) gibi. Bu tip tasvirleri ince ince işler, renkler alt tonlardadır. Kız çocuklarının resmi bu grup için daha karakteristiktir.

— İzlenimci:

Terim izlenimci resim akımda kullanılan genel anlamı içinde alınmıştır. Gözlemlenen karakteristik ayrıntılar, kavramsal bütüne yeğ tutulmaktadır. Lirik olmasına karşın özellikle ritmik olmaya bilir. Bir atmosfer vardır.

— Ritmik Örüntülü:

Resim gözlemlenen olguların örtüsünü uygular. Çizen çocuk bir motifi ele alır (ör. Sözelimi kartopu oynayan bir oğlan.) ve aynı örgeyi (motif) çeşitlemeler halinde yineler bu işi resmin tüm yüzeyini kaplayıncaya kadar sürdürür. Motif gözleme de dayansa doğası yönünden organik yada lirik karakter de de olsa genel örüntüye bağlıdır, örüntü egemendir.

— Dokusal Anlatım:

Bu oldukça ender bir tiptir. Motif veya örge kökenini hiçbir zaman özlemiden olmayan özetlemiş bir geometrik formüldür, bir temanın (konunun) stilizasyonudur,

doğal olan bir nesnede örüntünün algılanmasıdır. Ör. Kedi konulu bir resimde içe dönük sezgici, dokusal anlatım ve sivilizasyon hâkimdir.

— Şematik:

Resim ancak nesne ile simgesellikten öte bir bağlantısı yoktur. Örgensel dokuyla açıktan hiçbir bağlantısı olmayan geometrik formüldür şema. Çocuğun erken yıllarının şeması dural kalmıştır, belki de bir biçimlendirme olarak ve emekle işlenmiştir.

— Dokusal:

Resmin nesnesinin görsel algısına dayanmaz, ancak tam olarak şematikte değildir. İç fiziksel duymalardan gelen, elle tutulur ya da başka görsel olmayan imgelerin sergilenmesidir.

— Dışavurumcu:

Çizenin dış nesnelere (orman, sokak, kalabalık gibi) duymalarına göre nasıl yansıttığı (elle tutulur ya da bedencil bir takım duymalardan başka duymalarını denetimde bulundurduğunun) ifadesidir. Biçimi bozulmuş ve karikatürleştirilmiş olmakla birlikte görsel algı hareket noktası değildir. Ör. Sirk adlı resimde dışavurumcu bir anlatım görülmektedir.

— Sıralayıcı:

Tamamen nesne tarafından denetlenen çocuk nesneyi bir bütünlük yada atmosfer duymuyla bağlamayı başaramaz. Zahmetle görebildiği ve anımsayabildiği her ayrıntıyı başaramaz. Zahmetle göre bildiği ve anımsaya bildiği her ayrıntıyı resminde saptar bunları aralarında bir ayırım yapmadan birini yada ötekini vurgulamadan, yüzey üzerine eşitlikle geçirir. Sonuç olağan üstü gerçekçi olabilir, ancak bu gerçekçilik bir mimarın çizimine benzer, bir sanatçı anlayışına değil.

— Bezeyici:

Çizen ilk planda renk ve iki boyutlulukla ilgilidir, bunları neşeli bir örüntü elde etmek için kullanılır. Ör. Liman adlı resimde bu özellikler ve bezeyici bir anlatım görülür.

— Romantik:

Tema yaşamdan alınır, fakat düşlem ile zenginleştirilir. Bu resimde bellek imgelerin ve silimsiz imgelerin buluşu bir biçimde yeni kurulur. Düzenleme ve birleştirmelerini sergiler. Ör. Baca temizleyici resminde dışa dönük düşünmeci duyumcu, duygu sezgici anlatım vardır.

— Yazınsal:

Büsbütün düşlemsel, imgelem ürünü bir tema alınır. Bu aslında yazınsal eserdeki ya da öğretmenin anlattığı veya kendi uydurduğu bir konuya dayana bilir, imgeleme gücü ile silimsiz ve belleksel imgeler uyandırma ve yeniden düzenleme yetisi ile bu temayı temsil eder ve diğerleriyle bağlar.

Herbert Read bu sınıflamalar hakkında iddialı olmadığını da belirtmiştir. (Read, 1970;San, 1979:118)

BÖLÜM III

1.YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından katılımcı gözlem ve yarı-yapılandırılmış görüşme teknikleriyle gerçekleştirilmiş, veriler İçerik analizi ile kategorileştirilmiş ve analiz edilmiştir Ayrıca betimsel olarak çözümlenmiştir. Nitel araştırmada, temel amaç genelleme değildir. Bir durum ya da olayın yeterli ölçüde ayrıntılı çalışılması ve önceden keşfedilmemiş ilişkilerin sınırlı bir çerçevede anlaşılmasıdır. Nitel araştırmada amaç belirli bir okul, bir sınıf gibi ortamların derinlemesine ve ayrıntılı olarak irdelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 37–38).

Araştırma, ankete dayalı verilerden oluşmaktadır. Ayrıca, araştırma konusu, ilgili bilimsel yayınların listesini içeren indeks ve özetlerin taranması, kütüphane koleksiyonların taranması, ilgili programların incelenmesi ve bu konuda deneyimli Sanat eğitimcilerinin görüşleri ile betimlenmeye çalışılmıştır. Böylelikle güvenilirlik ve geçerlilik artırılmaya çalışılmıştır.

1.1 Araştırmanın Modeli

İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışının tespit edilmesinin amaçlandığı bu araştırmada “Tarama Modeli” kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar,1991: 77). Tarama modelindeki araştırmalar ilk ve temel araştırma eylemi niteliğini taşırlar. Eğitim sorunlarının birçoğu tanımlanabilir nitelikte olması nedeni ile tarama modelindeki araştırmalar bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuramcılara ve uygulayıcılara önemli katkılar sağlamaktadır (Balcı, 1997: 21).

1.2 Evren ve Örneklem

Araştırma örnekleminin seçiminde amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri tam anlamıyla nitel araştırma süreci içinde ortaya çıkmıştır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 69). Bu örneklemede seçim için önemli olduğu düşünülen ölçütler belirlenmekte ve bu ölçütlere göre seçilen örneklemin, araştırma evrenini bütün nitelikleri ile temsil edebildiği düşünülmektedir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bundan dolayı, çalışmada, amaca uygun bir örnekleme yoluna gidilmiştir

Buna göre örneklemede İzmir ili ilköğretim okullarında çalışan Görsek Sanatlar (Resim-İş)Eğitimi dersi öğretmenleri seçilmiştir Bu araştırmanın evreni, İZMİR ili merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan resim iş eğitimi öğretmenlerini kapsamaktadır. İZMİR ili 15 ilköğretim okulunda çalışan, amaçlı örnekleme yöntemleri ile seçilen ve değişik demografik özellikler taşıyan 22 öğretmenin algıları, açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan oluşan anketlerden yararlanılarak yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile kaydedildi ve gözlem yöntemi kullanıldı.

1.3. Veri Toplama Araçları Ve Çözümleme Teknikleri

Araştırmada öğretmenlerin algıları, yan-yapılandırılmış görüşme yöntemi ile kaydedilmiştir. Veriler, katılımcı gözlem ve yarı-yapılandırılmış görüşme teknikleriyle elde edilmiştir. *Katılımcı gözlem*, davranışın gerçekleştiği doğal ortamlarda yapılır ve çoğu durumlarda araştırmacının ortamda yer almasıyla gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 125). Katılımcı gözlem, öğretim süreçleri gibi sosyal süreçleri doğal ortamlarında araştırmaya olanak veren bir tekniktir. *Yarı-yapılandırılmış görüşme*, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar, görüşme sırasında görüşülen kişi/kişilere kısmi esneklik sağlanarak sorular yeniden düzenlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 95-96). Araştırmada, katılımcı gözlem ve yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği birlikte kullanılarak veri çeşitlemesi yoluna gidilmiş ve verilerin geçerliği artırılmaya çalışılmıştır. Böylece, aynı araştırma sorusunun yanıtlanmasında farklı nitelikteki verilerin birbirini desteklemesine,

karşılaştırılmasına ve doğrulamasına olanak sağlanmıştır (Patton, 1990; Türnüklü, 2001: 10)Bu çerçevede İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramıyla ilgili olup sağlıklı veriler elde edilebileceğine inanılan, İlköğretim okullarında çalışan Güzel sanatlar eğitimi(Resim –İş Eğitimi) dersi öğretmenlerinin algıları, açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan oluşan anketlerden yararlanılarak yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile kaydedildi ve gözlem yöntemi kullanıldı.

Araştırmanın İzmir ili Buca ilçesinde 6 ilköğretim okulu, Gaziemir ilçesinde 4 ilköğretim okulu, Menderes ilçesinde 5 ilköğretim olmak üzere toplam 15 ilköğretim okulu irtibat kurulmuş ve bu okullarda görev yapan toplam 22 Güzel sanatlar eğitimi(Resim –İş Eğitimi)dersi öğretmenleriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere yönelik 9 ‘ü kapalı uçlu; 13 ‘i açık uçlu olmak üzere 22 soru sorulmuştur. Görüşme formlarının doldurulmasına ilişkin açıklamalarda katılımcılara emin olmadıkları sorulara yanıt vermemeleri istenmiştir.

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı bir araştırmadır. Elde edilen verilerin analizinde nitel araştırma veri analiz yöntemlerinden içerik ve betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, içerik analizi doğrultusunda, kategorileştirilmiş ve analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları kullanılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek,2000:183-184)

Görüşme sorularının hazırlanması ve toplanan verilerin analizi sırasında tema ve kategoriler oluşturulurken, literatürden yararlanılacaktır. Ulaşılan veriler, nitel araştırma yöntemi kapsamında içerik analiziyle işlenip bilgisayara aktarılacak ve veri seti oluşturulacaktır. Oluşturulan veri setleri esnasında görüşmeye katılan kişiler kodlanacaktır. Excel programı yardımıyla, görüşme dokümanlarından(kişilerin belirttiği görüşler) elde edilen veriler, temalar göre cümleler halinde; her ana tema ve alt temalar karşısında gösterilecektir. Bu aşama tamamlandıktan sonra, ana ve alt temalara karşılık gelen yüzdeler hesaplanacak ve tabloluşturılacaktır. Verilerin analizinden frekans (f) ve (%) değerleri kullanılacaktır. Elde edilen veriler analiz edildikten sonra, yorumlanıp değerlendirilecektir. Ayrıca toplanılan tüm yazılı ve görsel belgeler dosyalanacak; çözümlenerek yorumlanacaktır.

Araştırmanın, görüşme formu III. bölümden ve toplam 22 sorudan oluşmaktadır.

I Bölümün ilk 4 sorusunda, çocukta yaratıcılık kavramının nasıl algılandığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

1. soru katılımcıların yaratıcı çocuk özelliklerini nasıl algıladıklarını,
2. soru, yaratıcılık kavramını etkileyen etkenlerin neler olduğunu,
3. soru yaratıcılık kavramıyla eğitimin ilişkisini ve
4. soruda yaratıcılık kavramının çocuğun hayatındaki önemini belirlemek için sorulmuştur.

II. bölümün başlangıcı olan 5. sorudan itibaren 18. soruya kadar ilköğretim dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramı etkileyecek olan etkenlerin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

5. soruda çocuğun hangi derslerde yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri,
6. soruda resim dersinin öneminin algılanışı,
7. soruda sınıf ortamında yaratıcı çocuk tavrı,
8. soruda çocuk resminde yaratıcı izleri,
9. soruda yaratıcı ders ortamının tanımı,
10. soruda çocuğun sosyal çevresinin nerdeyse tamamını oluşturan ve eğitimi devam ettiği okulun sahip olduğu donanımın, sosyal ve ekonomik çevresinin çocuğun yaratıcılığına etkisi olup olmadığı,
11. soruda öğretmenin kullandığı öğretim yönteminin etkisi,
12. soruda yaratıcı öğretmen özelliklerinin neler olduğu,
13. soruda resim ders saatinin çocuğun yaratıcılığına etkisini,
14. soruda sınıf dışı etkinliklerin çocuğun yaratıcılığındaki etkisi,
15. soruda resim dersinin işleniş esnasında kullanılan araç gereç ve çocuğun sahip olduğu malzeme ve donanımın etkisini,
16. soruda resim dersi müfredat programı kapsamında yaratıcılık kavramının yeri belirlenmeye çalışılmıştır.
17. soruda ise resim öğretmenleri olan katılımcılarımızdan müfredat dâhilinde yaratıcı öneriler istenmiştir.

Görüşme formunun III. bölümünün oluşturan 18. ve 22 sorularda ise katılımcılarımızın okullarında çocuk resmi çerçevesinde yaratıcılık kavramına dair neler yapabildikleri belirlenmeye çalışılmış;

18.soruda öğrencilerinin yaratıcı resimler yapabilmeleri için hangi yöntemleri kullandıkları,

19. soruda okulda resim atölyesine sahip olup olmadıkları,

20. soruda ders dışı etkinlik yapıp yapamadıkları,

21.soruda ders esnasında yaratıcı drama uygulayıp uygulayamadıkları sorularına cevap aranmış,

22.soruda ise okullarında uygulanan eğitim programlarını yaratıcılık açısından değerlendirmeleri istenmiştir.

Araştırmaya katılan İlköğretim Görsel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi dersi öğretmenleri tarafından doldurulan Görüşme formlarının değerlendirilmesi esnasında kullanılan sıra kodlaması aşağıda verilmiştir.

1. Öğr. Bilge KEYSAN
2. Öğr. Sema YEŞİL
3. Öğr. Serap KIR
4. Öğr. Remzi AKGÜNLÜ
5. Öğr. Kamil SERTTAŞ
6. Öğr. Sibel ÖZEL
7. Öğr. Muazzez DÖNMEZ
8. Öğr. Özlem DRAMALI
9. Öğr. Halil KILIÇ
10. Öğr. Funda SEZEN
11. Öğr. Düriye KÜÇÜKKURT
12. Öğr. Ratibe YILMAZ
13. Öğr. Nilgün KIZILBOĞA
14. Öğr. Sibel SOĞUKKUYU
15. Öğr. Dilek Yıldırım
16. Öğr. Neşe TÜMER
17. Öğr. Songül OKUR
18. Öğr. Hüseyin KILIÇ
19. Öğr. Meliha AYDOĞAN
20. Öğr. Filiz KURTÇA
21. Öğr. Zeki GÜRAL
22. Öğr. Fatma Hanım SELVİ

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin, ayrı ayrı her soruya verdikleri anlamlı cevapların metni, yukarı da verilen sıralama takip edilerek oluşturulmuştur. Böylelikle veriler değerlendirilirken daha sağlıklı kararlar verilecek ve değerlendirmeye alınan anlamlı veriler kolaylıkla tespit edilip, anlaşılacaktır.

Altı çizili ve italik karakterli yazılan sözcükler anlamlı veri niteliğindedir ve veriler temalara göre, tablolaştırılıp betimlenirken kullanılacaktır.

İçerik analizi yapılan 1. ,2. ,5. ,6. ,7. ,8. ,12. ,13. ,14. ,17. ,18. ,20. ,21. soruların analizi sıralaması öncelikle sorulara verilen anlamlı cevapların metni, sonrasında bulgularan temalara göre oluşturulan veri tabloları, sonuç analiz grafiği ve yüzde grafiği şeklinde düzenlenmiştir.

Betimsel analiz yapılan 4. ,9. ,11. ,19. ,22. soruların analizi sorulara verilen anlamlı cevapların metni ve betimsel analizi olarak düzenlenmiştir.

3 lük Likert tipi anket soruları özelliğinde hazırlanan 3. ,10. ,15. ,16.soruların analizi sıralaması, verilen anlamlı cevapların metni ve seçenekler dâhilinde verilen cevaplardan elde edilen sonuç analiz grafiği ve yüzde grafiği şeklinde düzenlenmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. "Sizce, yaratıcı çocuk özellikleri nelerdir?" Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. "Değişik fikirler üretir. Araştırmacıdır. Akademik yönden başarılı olmayabilir."
2. Öğr. "Özgür iradeye sahip, özgüveni gelişmiş, hayata ve yaşanan olaylara farklı bakarak düşünebilen, duyarlı davranabilen"
3. Öğr. "Yaptığı etkinliği özgürce ve sıkılmadan yapabilen bunun yanında kendisinden bir şeyler katarak zenginleştiren ve keyif alan çocuk yaratıcıdır."
4. Öğr. "Doğayı doğru algılayan, yorumlayan, yaptığı çalışmadan zevk duyan, kendini yenileyen, bilgiyi sonsuz gören çocuk yaratıcıdır."
5. Öğr. "Kendini, çevresini, duygu ve düşüncelerini resimsel olarak ifade edebilen çocuktur."
6. Öğr. "Hayal gücü geniş, farklı düşünen, kendine güvenen ve düşüncelerini dışa vurmakta zorlanmayan."
7. Öğr. "Meraklı, ilgili, araştırmacı, edindiği bilgiler doğrultusunda düzenli, planlı, özenli çalışarak zekice ortaya çalışmasını çıkarabilmesi."
8. Öğr. "Alışılmışın dışında farklı dil kodları kullanabilen, çocukların yaratıcı olduklarını düşünüyorum."
9. Öğr. "Çabuk kavrar. Kendisine özgü sonuçlara gidebilir"
10. Öğr. "Cesaretili, meraklı, Düşünebilen, bilinçli, konuyu kavrayan, dikkatli, farklı ve orijinal fikirlere sahip"
11. Öğr. "Yaratıcı çocuk, problem bulan ve bu problemin çözümüne özgün öneriler getirebilen çocuktur."
12. Öğr. "Akılcı, esnek, özgün ve bunları ustalıkla harmanlayabilecek sezgiye sahip çocuk yaratıcıdır."
13. Öğr. "Farklı işler ortaya koyabilen, kendi düşüncesini uygulamakta ısrarcı, kendinden emin yaşadığı dünyaya eleştirel gözle bakabilir yeni çözüm yolları önerebilir."

14. Öğr. “Yaratıcı çocuk ;verilen konuyu değişik açıdan görür.,konu bulmakta zorlanmaz,biçimleri ele alışı ve işleyişi farklıdır.Renk sınırlaması yoktur,içtendir.Algılamaları ve gözlemleri ile hemen fark edilir.”
15. Öğr.” Çevresinde gördükleri ve olaylara karşı ilgilidir. Araştırmayı sever. Yeni şeyler öğrenmeye açıktır. Ders sırasında verilen malzemeyi en iyi şekilde kullanır,İfade eder, farklı teknikleri dener. Kendisi mutlaka öğretilenin üzerine bir şeyler ekler.”
16. Öğr.” Kendine özgü davranışlar ortaya koyabilmesi
—Özgün düşüncelerini resim diliyle ifade edebilmesi
—Resimde farklı teknikler, formlar, biçimler oluşturabilmesi”
17. Öğr.” Geniş bir hayal dünyası, dikkatli ve detaycı bakış açısı. Duygu ve düşüncülerinin rahat ifade edilmesi.”
18. Öğr. “Problem çözebilme yetisine sahiptir ve farklı yaklaşımlar sergiler.”
19. Öğr.” Duygularını ifade edebilen, hayal dünyası zengin olan çocuktur.”
20. Öğr. “Dikkatli, Araştırmacı, Rahat, Farklı.”
21. Öğr.” Dünyayı farklı gözlerle sorgulaması, algı ve biçimsel nesnelere bakış açısı, herkesin sahip olamadığı görme yeteneği.”
22. Öğr.” Pratik zekâya sahip olması, sıra dışı düşünmesi.”

1-“Sizce, yaratıcı çocuk özellikleri nelerdir?” Sorusuna verilen cevapların

İçerik analizi

Tablo1. “Sizce, yaratıcı çocuk özellikleri nelerdir?” Sorusunun Tema –Alt tema tablosu

Tema	Alt temalar
1.Soru için	
Yaratıcı çocuk özellikleri	Meraklı (İlgili; Araştırmacı dâhil)
Yaratıcı çocuk özellikleri	Hayal gücü
Yaratıcı çocuk özellikleri	Özgün
Yaratıcı çocuk özellikleri	Güçlü ifade
Yaratıcı çocuk özellikleri	Özgüvenli
Yaratıcı çocuk özellikleri	Zeki
Yaratıcı çocuk özellikleri	Keyif Alan
Yaratıcı çocuk özellikleri	Problem Çözen
Yaratıcı çocuk özellikleri	Dikkatli

Tablo1.1''Merak''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Meraklı (İlgili; Araştırmacı dâhil)	'' Araştırmacıdır. Akademik yönden başarılı olmayabilir.''
7-Öğr.	Meraklı (İlgili; Araştırmacı dâhil)	'' Meraklı, ilgili, araştırmacı...''
10-Öğr.	Meraklı (İlgili; Araştırmacı dâhil)	''Meraklı...''
15-Öğr.	Meraklı (İlgili; Araştırmacı dâhil)	''Çevresinde gördükleri ve olaylara karşı ilgilidir. Araştırmayı sever. Yeni şeyler öğrenmeye açıktır.''
20-Öğr	Meraklı (İlgili; Araştırmacı dâhil)	''Araştırmacı...''

Tablo1.2''Hayal gücü''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
4-Öğr.	Hayal gücü	''kendini yenileyen, bilgiyi sonsuz gören çocuk...''
6-Öğr.	Hayal gücü	''Hayal gücü geniş...''
17-Öğr.	Hayal gücü	''Geniş bir hayal dünyası...''
19-Öğr.	Hayal gücü	''hayal dünyası zengin olan çocuktur...''

Tablo1.3''Özgün''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Özgün	''Değişik fikirler üretir''
2-Öğr.	Özgün	''Hayata ve yaşanan olaylara farklı bakarak düşünebilen...''
3-Öğr.	Özgün	''Yaptığı etkinliğe kendisinden bir şeyler katarak zenginleştiren...''
6-Öğr	Özgün	''Farklı düşünen...''
8-Öğr	Özgün	''Alışılmışın dışında farklı dil kodları kullanabilen...''
9-Öğr	Özgün	''Kendisine özgü sonuçlara gidebilir''
10-Öğr	Özgün	'' farklı ve orijinal fikirlere sahip...''
11-Öğr	Özgün	''Problemin çözümüne özgün öneriler getirebilen...''
12-Öğr	Özgün	''Özgün...''
13-Öğr	Özgün	''Farklı işler ortaya koyabilen...''
14-Öğr	Özgün	''Verilen konuyu değişik açıdan görür. biçimleri ele alış ve işleyiş farklıdır. Algılamaları ve gözlemleri ile hemen fark edilir.''
15-Öğr	Özgün	''Farklı teknikleri dener.''
16-Öğr	Özgün	''Kendine özgü davranışlar ortaya koyabilmesi...''

18-Öğr	Özgün	“Farklı yaklaşımlar sergiler.”
20-Öğr	Özgün	“Farklı...”
21-Öğr	Özgün	“Dünyayı farklı gözlerle sorgulaması algı ve biçimsel nesnelere bakış açısı, herkesin sahip olamadığı görme yeteneği...”
22-Öğr	Özgün	“Sıra dışı düşünmesi...”

Tablo1.4’’Güçlü ifade’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
5-Öğr.	Güçlü İfade	“Kendini, çevresini, duygu ve düşüncelerini resimsel olarak ifade edebilen “
6-Öğr.	Güçlü İfade	“düşüncelerini dışa vurmakta zorlanmayan”
14-Öğr	Güçlü İfade	“ konu bulmakta zorlanmaz, Renk sınırlaması yoktur
15-Öğr	Güçlü İfade	“ Ders sırasında verilen malzemeyi en iyi şekilde kullanır ve ifade eder...”
16-Öğr	Güçlü İfade	“ Özgün düşüncelerini resim diliyle ifade edebilmesi, Resimde farklı teknikler, formlar, biçimler oluşturabilmesi
17-Öğr	Güçlü İfade	“ Duygu ve düşüncülerinin rahat ifade edilmesi.
19-Öğr	Güçlü İfade	“ Duygularını ifade edebilen
20-Öğr	Güçlü İfade	“ Rahat ifade eden

Tablo1.5’’Özgüven’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr	Özgüven	“Özgür iradeye sahip, özgüveni gelişmiş”
3-Öğr	Özgüven	”Yaptığı etkinliği özgürce ve sıkılmadan yapabilen”
6-Öğr	Özgüven	“kendine güvenen”
10-Öğr.	Özgüven	“Cesaretli...”
13-Öğr	Özgüven	“kendi düşüncesini uygulamakta ısrarcı, kendinden emin yaşadığı dünyaya eleştirel gözle bakabilir ...“
15-Öğr	Özgüven	“Kendisi mutlaka öğretilenin üzerine bir şeyler ekler...”

Tablo1.6’’Zeki’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
4-Öğr	Zeki	“Doğayı doğru algılayan, yorumlayan”
7-Öğr	Zeki	“Edindiği bilgiler doğrultusunda düzenli, planlı, özenli çalışarak zekice ortaya çalışmasını çıkarabilmesi.”
9-Öğr	Zeki	“Çabuk kavrar.”
10-Öğr	Zeki	“düşünebilen, bilinçli, konuyu kavrayan...”
12-Öğr.	Zeki	“ Akılcı, esnek düşünen...”
22-Öğr.	Zeki	“ Pratik zekâya sahip olması...”

Tablo1.7 ''Keyif alan''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
3-Öğr.	Keyif alan	'' keyif alan çocuk yaratıcıdır.''
4-Öğr.	Keyif alan	''yaptığı çalışmadan zevk duyan''

Tablo1.8''Problem çözen''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
11-Öğr	Problem çözen	''problem bulan ve bu problemin çözümüne özgün öneriler getirebilen ...''
13-Öğr	Problem çözen	''yeni çözüm yolları önerebilir ...''
18-Öğr	Problem çözen	. Problem çözebilme yetisine sahiptir ...''

Tablo1.9''Dikkatli''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
17-Öğr	Dikkatli	''Dikkatli ve detaycı bakış açısı...''
20-Öğr.	Dikkatli	Dikkatli...''

1 .''Sizce, yaratıcı çocuk özellikleri nelerdir?''Sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

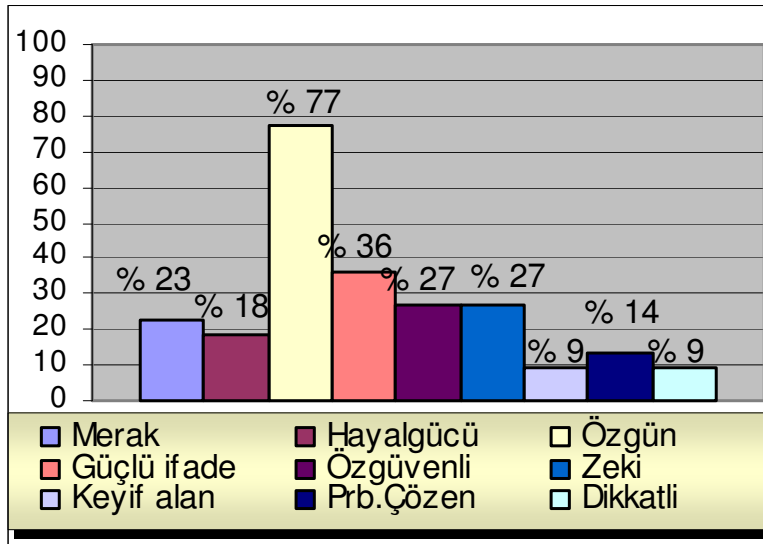
Tablo 1.10 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1.Soru																							
Merak	1						1		1						1					1			
Hayal gücü				1		1											1		1				
Özgün	1	1	1			1		1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	
Güçlü ifade					1	1							1	1	1	1			1	1			
Özgüvenli		1	1			1				1			1		1								
Zekâ				1			1	1	1		1											1	
Keyif alan			1	1																			
Prb. Çözen											1		1						1				
Dikkatli																		1			1		

Tablo 1.11 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Merak	22	5	% 23
Hayal gücü	22	4	% 18
Özgün	22	17	% 77
Güçlü ifade	22	8	% 36
Özgüvenli	22	6	% 27
Zekâ	22	6	% 27
Keyif alan	22	2	% 9
Prb. Çözen	22	3	% 14
Dikkatli	22	2	% 9

Şekil 1 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Grafiği

Şekil 1 de görüldüğü gibi “Sizce, yaratıcı çocuk özellikleri nelerdir?” Sorusuna katılımcıların %77 si özgün(farklı), %36 si güçlü ifadeleri olan,%27 si özgüveni gelişmiş ve zeki,%23 ü meraklı,%18 i hayal gücü gelişmiş,%14 ü karşılaştıkları problemleri çözebilen ve %9 ü derste dikkatli ve yaptığı etkinlikten keyif alan çocuk özelliklerini, yaratıcı çocuk özellikleri olarak değerlendirmiştir.

Katılımcılar yaratıcı çocuk özelliklerinin başında sayılan, özgün, (kendine has, farklı) ve ifade yetenekleri güçlü olan yaratıcı karakter özelliğinde ortak bakış açısında birleşmişlerdir.

2-“Genel olarak çocuklarımızın yaratıcılık yetisini etkileyen sebepler sizce neler olabilir?” Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. “ Hazırcılık, Ezbercilik, ödev veriş yöntemleri dersi anlatma ve işleyiş yöntemleri, ailedeki yetiştirme tarzı, alışkanlıklar, fazla TV izleme, akademik eğitimin fazla önemsenmesi olumsuz etkiler”
2. Öğr. “ Toplumca oluşturulmuş kurallar, baskı ve asla olamazlar yaratıcılığı olumsuz; olabilirler ve özgürlükler olumlu”
3. Öğr.” Derse ve sanata karşı toplumun duyarsızlığı çocuklara da sanatın gereksiz ve önemsiz olduğunu aşıyor. Çocuklar derste ilgisiz kalıyor.”
4. Öğr.” Yaşadığı çevre, ekonomik durum. Sosyal gelişmesi, Araç kullanmadaki becerisi yeteneği yaratıcılığı etkiler”
5. Öğr. “ Aile, okul, arkadaş çevresi, gördüğü resimler”
6. Öğr. “ Sosyal aktivitelerden fazla yararlanmamaları, Kendine güven eksikliği, Sınıfların kalabalıklığı”
7. Öğr.” Bulunduğu ortam, aileden gelen genetik özellikler, ilgi duyduğu alan ile ilgili eğitim imkânına sahip olması”
8. Öğr.” Yanlış yönlendirme, ezberci eğitim sistemi, ailenin eğitim düzeyinin düşük olması çocuğun yaratıcılığına ket vurabilecek en önemli nedenlerdir.”
9. Öğr.” Yetiştirdiği çevre ve ortam; Kalıtsal özellikler; Geçirdiği eğitim süreci”.
10. Öğr. “Özgür ve cesaretli olmaları ve eğitim alanında bilgi ve tekniklerle çocuğun geliştirilmesi”
11. Öğr.” Ailenin tutumu, doğa ile ilişkisi, eğitim politikaları”
12. Öğr.” Yaratıcılı yetisi merak duygusuyla gelişir. Kendi öğrenme süreci, not kaygısı ve karşılaştırılıp kıyaslanma ise önler.”
13. Öğr.” Doğasından getirdiği ve öğrenilmiş özellikler”
14. Öğr. “Aile bireylerinin ilgisizliği ve eğitim durumları, maddi sıkıntılar.”
15. Öğr.” Yaratıcılığın gelişmesi için çocuğun fikrini özgürce ifade edebilme’i gerekir.Oyun ,yazı,resim şiir ifade ettiği duyguları kısıtlanmamalı,özgür

olabileceği ortam hazırlanmalı’’

16. Öğr.’’ —Aile ortamı ve edindiği tutum ve davranışlar
—Yaşadığı sosyal çevre, arkadaş ilişkileri, katıldığı etkinlikler.
—Çalışma koşulları, eğitim sistemi.’’
17. Öğr. “ Eğitimde farklı bakış açısından bakmalarını sağlayan tutumlar;
düşüncelerin geliştirilerek desteklenmesi, duygularına ve hayal dünyalarına
duyulan saygı.’’
18. Öğr. “Çevre, okul, aile gibi sosyal çevre ile çocuğun kişilik özellikleri,
psiko motor durumu, yaratıcılığını olumlu ya da olumsuz etkiler.’’
19. Öğr.’’Çevre Şartları, Aile, Öğretmen tutumu.’’
20. Öğr. “Etkilenme, Çevre, Psikolojik sebepler, ifade gücüne imkân tanınan
ortam.’’
21. Öğr.’’Toplumda, okullarda verilen resim eğitimine karşın klasikleşen resim
uğraşısının yeteri kadar değere sahip olmaması ve gelecek kaygısıyla
ailenin çocuğunu bu yetenek düzeyinden mahrum bırakarak başka alanlara
kendi istekleri ve beklentilerine (aile)yönlendirmeleri’’
22. Öğr.’’ Çocuğun doğal yeteneği ve dış etkinler’’

2-“Genel olarak çocuklarımızın yaratıcılık yetisini etkileyen sebepler sizce neler olabilir?” Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 2. “Genel olarak çocuklarımızın yaratıcılık yetisini etkileyen sebepler sizce neler olabilir?” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt temalar
2.Soru için	
Çocuk Yaratıcılığını Etkileyen Faktörler	Eğitim
Çocuk Yaratıcılığını Etkileyen Faktörler	Çevre
Çocuk Yaratıcılığını Etkileyen Faktörler	Aile Tutumu-Kalıtım

Tablo 2. 1 “Eğitim” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt temalar	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Eğitim	“Hazırcılık, Ezbercilik, ödev veriş yöntemleri dersi anlatma ve işleyiş yöntemleri akademik

		eğitimin fazla önemsenmesi olumsuz etkiler ...”
4-Öğr.	Eğitim	“ Araç kullanmadaki becerisi yeteneği yaratıcılığı etkiler...”
5-Öğr.	Eğitim	“Okul, gördüğü resimler...”
6-Öğr.	Eğitim	“Sınıfların kalabalıklığı...”
7-Öğr.	Eğitim	” ilgi duyduğu alan ile ilgili eğitim imkânına sahip olması...”
8-Öğr.	Eğitim	“Yanlış yönlendirme, ezberci eğitim sistemi...”
9-Öğr.	Eğitim	“Geçirdiği eğitim süreci...”
10-Öğr.	Eğitim	“eğitim alanında bilgi ve tekniklerle çocuğun geliştirilmesi...”
11-Öğr.	Eğitim	“eğitim politikaları...”
12-Öğr.	Eğitim	“Kendi öğrenme süreci..”
13-Öğr.	Eğitim	“öğrenilmiş özellikler...”
15-Öğr.	Eğitim	
16-Öğr.	Eğitim	“eğitim sistemi...”
17-Öğr.	Eğitim	“Eğitimde farklı bakış açısından bakmalarını sağlayan tutumlar...”
18-Öğr.	Eğitim	“okul...”
19-Öğr.	Eğitim	“Öğretmen tutumu...”

Tablo 2. 2 ”Çevre”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt temalar	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr.	Çevre	“Toplumca oluşturulmuş kurallar, baskı ve asla olamazlar yaratıcılığı olumsuz; olabilirler ve özgürlükler olumlu...”
3-Öğr.	Çevre	“Derse ve sanata karşı toplumun duyarsızlığı çocuklara da sanatın gereksiz ve önemsiz olduğunu aşıyor...”
4-Öğr.	Çevre	“Yaşadığı çevre...”
5-Öğr.	Çevre	“arkadaş çevresi...”
6-Öğr.	Çevre	“Sosyal aktivitelerden fazla yararlanmamaları...”
7-Öğr.	Çevre	“Bulduğu ortam...”
9-Öğr.	Çevre	“Yetiştirdiği çevre ve ortam...”
11-Öğr.	Çevre	“doğa ile ilişkisi...”
15-Öğr.	Çevre	“Yaratıcılığın gelişmesi için çocuğun fikrini özgürce ifade edebilmesi gerekir Özgür olabileceği ortam hazırlanmalı...”
16-Öğr.	Çevre	“Yaşadığı sosyal çevre, arkadaş ilişkileri, katıldığı etkinlikler...”
18-Öğr.	Çevre	“ sosyal çevre...”
19-Öğr.	Çevre	“Çevre Şartları...”
21-Öğr.	Çevre	“Okullarda verilen resim eğitimine karşın resim uğraşısının yeteri kadar değere sahip

		olmaması...’’
22-Öğr.	Çevre	’’dış etkinler...’’

Tablo 2. 3 ’’ Aile Tutumu-Kalıtım’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt temalar	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Ailedeki yetiştirme tarzı...’’
5-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Aile...’’
7-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Aileden gelen genetik özellikler...’’
9-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Kalıtsal özellikler...’’
11-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Ailenin tutumu...’’
13-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’ Doğasından getirdiği...’’
14-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Aile bireylerinin ilgisizliği...’’
16-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Aile ortamı ve edindiği tutum ve davranışlar...’’
18-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Aile...’’
19-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Aile...’’
21-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	’’Gelecek kaygısıyla ailenin çocuğunu bu yetenek düzeyinden mahrum bırakarak başka alanlara kendi istekleri ve beklentilerine (aile)yönlendirmeleri...’’
22-Öğr.	Aile Tutumu-Kalıtım	Çocuğun doğal yeteneği

2. ’’Genel olarak çocuklarımızın yaratıcılık yetisini etkileyen sebepler sizce neler olabilir?’’ Sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

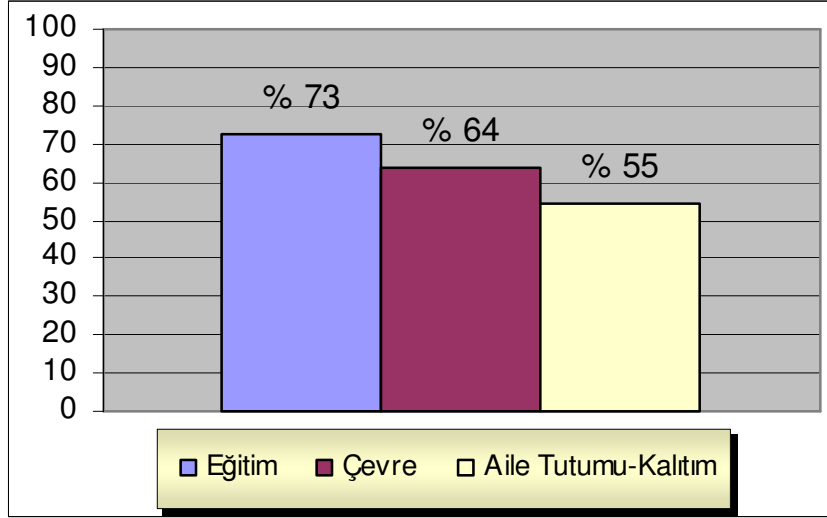
Tablo 2. 4 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
2.Soru																							
Eğitim	1			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1				
Çevre		1	1	1	1	1	1	1		1					1	1		1	1		1	1	
Aile Tutumu-Kalıtım	1				1		1	1		1		1	1		1			1	1		1	1	

Tablo 2. 5 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Eğitim	22	16	% 73
Çevre	22	14	% 64
Aile Tutumu-Kalıtım	22	12	% 55

Şekil 2. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 2 de görüldüğü gibi "Genel olarak çocuklarımızın yaratıcılık yetisini etkileyen sebepler sizce neler olabilir?" Sorusuna katılımcıların %73 ü Eğitim faktörünün, % 64 ü çevre faktörünün, % 55 i de aile tutumunun, çocuğun yaratıcılık yetisinde etkili olduğunu belirtmiş ve katılımcıların bakış açılarının ortak olduğu belirlenmiştir.

3 –‘ Sizde Yaratıcılık doğuştan getirilen bir yetenek olmasının ötesinde, eğitimle de geliştirilebilir mi? ‘Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr.” Yaratıcılık geliştirilebilir. Bazı yöntemlerle çocuklar düşünmeye, araştırmaya, fikir üretmeye yönlendirebiliriz”
2. Öğr. “ Bu sağlanırsa öğrencilerin görme ve algulamaları daha güçlenir.
3. Öğr. Yaptığı sanat ne olursa olsun bütün sanatların prensibi ve teorik bilgi vardır. Bunları eğitimle öğrenebilir.”
4. Öğr. “Çocuklara beceriyi, eğitimciler olarak yaşamında da kazandırabiliriz.”
5. Öğr... (Açıklama yapılmamıştır)
6. Öğr. “Resim ve diğer bütün branşların öğrenilebildiğine inanıyorum. Yaratıcılık konusunda ise kısmen geliştirilebileceğine inanıyorum.”
7. Öğr. “İlgisi doğrultusunda aldığı eğitimle daha başarılı olabileceğine inanıyorum.”
8. Öğr.” Eğitimin doğru bir şekilde yapılması gerekiyor. Baskıcı ve ezberci bir sistem yaratıcı özelliklerin gelişmesini olumsuz anlamda etkileyecektir.”
9. Öğr. “Son bilimsel bulgular (çoklu zekâ kuramı vb.)böyle olduğunu gösteriyor. Eğitim kapasiteyi genişletir, kullanılmasına olanak sağlar.”
10. Öğr. “Yaratıcılık doğuştandır, ancak eğitimle açığa çıkartılabilir ve geliştirilebilir.”
11. Öğr.” Geliştirilebilir.”
12. Öğr. ... (Açıklama yapılmamıştır.)
13. Öğr.” Yaratıcılık düşünme gibi insana ait bir özelliktir. Değişik biçimlerde her insanda bulunur ve geliştirilebilir.”
14. Öğr. “Çocukların hayal güçleri geliştirilebilir. Çocuklara araç-gereç çalışma fırsatı sunularak; resim, heykel fotoğraf sergileri ve müzelere yönlendirerek; çocukların seviyelerine uygun eserler inceltirilerek geliştirilebilir.”
15. Öğr. “Yeteneği ailesi tarafından fark edilmeyen çocuk okulda öğretmeni tarafından fark edilir, var olan yetenek çalışarak geliştirilir, yönlendirilir.

Yapılan çalışmalar ve sunulan teknikler yaratıcılığın gelişmesini de sağlar.”

16. Öğr. “Doğuştan gelen yeteneklerin gelişmesi için özgürlükçü, çocuk merkezli, her türlü baskıdan uzak rahat ve uygun çalışma koşullarının sunulduğu bir eğitim gereklidir. Aksi durumda yetenekler körelebilir.”
17. Öğr. “Var olan yeteneklerin eğitimle iyi bir yönde geliştirilebileceğine inanıyorum”
18. Öğr.” Bilgi birikimi dünya görüşü ve hayata dair kazanımlarda yaratıcılığı geliştirir.”
19. Öğr. “Yaratıcı bir çocuk aile, çevre ve öğretmen desteği olmadan geliştirilmesi mümkün değildir. Yetenek eğer işlenmezse boşa gider.”
20. Öğr. “İstekler doğrultusunda geliştirilir. İlgi ve istekte önemlidir.”
21. Öğr.”Çünkü çocuk kendi dünyasındaki farklılıkları teknik bilgi ile desteklendiğinde ileriki yıllarda başarılı insanlar haline gelebiliyor”
22. Öğr. “Çocuğun resme karşı isteği ve birazda yeteneği varsa eğitimle çok daha başarılı olabilir.”

3. ‘ Sizce Yaratıcılık doğuştan getirilen bir yetenek olmasının ötesinde, eğitimle de geliştirilebilir mi? ‘ Sorusunun verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

Tablo 3. 1 ‘Katılıyorum’ seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Katılıyorum	‘‘Yaratıcılık geliştirilebilir. Bazı yöntemlerle çocuklar düşünmeye, araştırmaya, fikir üretmeye yönlendirebiliriz’’
2-Öğr.	Katılıyorum	‘‘ Bu sağlanırsa öğrencilerin görme ve algılamaları daha güçlenir.’’
3-Öğr.	Katılıyorum	‘‘ Yaptığı sanat ne olursa olsun bütün sanatların prensibi ve teorik bilgi vardır. Bunları eğitimle öğrenebilir.’’
4-Öğr.	Katılıyorum	‘‘ Çocuklara beceriyi, eğitimciler olarak yaşamında da kazandırabiliriz.’’
5-Öğr	Katılıyorum	‘‘Yaratıcılık geliştirilebilir. Bazı yöntemlerle çocuklar düşünmeye, araştırmaya, fikir üretmeye yönlendirebiliriz’’
7-Öğr	Katılıyorum	‘‘ İlgisi doğrultusunda aldığı eğitimle daha başarılı olabileceğine inanıyorum.’’
9-Öğr	Katılıyorum	‘‘ Son bilimsel bulgular (çoklu zekâ kuramı vb.)böyle olduğunu gösteriyor. Eğitim kapasiteyi genişletir, kullanılmasına olanak sağlar.’’

10-Öğr	Katılıyorum	“ Yaratıcılık doğuştandır, ancak eğitimle açığa çıkartılabilir ve geliştirilebilir.”
11-Öğr	Katılıyorum	“ Geliştirilebilir.”
12-Öğr	Katılıyorum	...(Açıklama yapılmamıştır.)
13-Öğr	Katılıyorum	“ Yaratıcılık düşünme gibi insana ait bir özelliktir. Değişik biçimlerde her insanda bulunur ve geliştirilebilir.”
14-Öğr	Katılıyorum	“ Çocukların hayal güçleri geliştirilebilir. Çocuklara araç-gereç çalışma fırsatı sunularak; resim, heykel fotoğraf sergileri ve müzelere yönlendirilerek; çocukların seviyelerine uygun eserler inceltirilerek geliştirilebilir.”
15-Öğr	Katılıyorum	“ Yeteneği ailesi tarafından fark edilmeyen çocuk okulda öğretmeni tarafından fark edilir, var olan yetenek çalışarak geliştirilir, yönlendirilir. Yapılan çalışmalar ve sunulan teknikler yaratıcılığın gelişmesini de sağlar.”
16-Öğr	Katılıyorum	“ doğuştan gelen yeteneklerin gelişmesi için özgürlükçü, çocuk merkezli, her türlü baskıdan uzak rahat ve uygun çalışma koşullarının sunulduğu bir eğitim gereklidir. Aksi durumda yetenekler körelebilir.”
17-Öğr.	Katılıyorum	“ Var olan yeteneklerin eğitimle iyi bir yönde geliştirilebileceğine inanıyorum”
20-Öğr	Katılıyorum	“ İstekler doğrultusunda geliştirilir. İlgi ve istekte önemlidir”

Tablo 3. 2 “Kısmen Katılıyorum” seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
6-Öğr	Kısmen katılıyorum	“ Resim ve diğer bütün branşların öğrenilebildiğine inanıyorum. Yaratıcılık konusunda ise kısmen geliştirilebileceğine inanıyorum.”
8-Öğr	Kısmen katılıyorum	“ Eğitimin doğru bir şekilde yapılması gerekiyor. Baskıcı ve ezberci bir sistem yaratıcı özelliklerin gelişmesini olumsuz anlamda etkileyecektir.”
18-Öğr	Kısmen katılıyorum	“ bilgi birikimi dünya görüşü ve hayata dair kazanımlarda yaratıcılığı geliştirir.”
19-Öğr	Kısmen katılıyorum	“ Yaratıcı bir çocuk aile, çevre ve öğretmen desteği olmadan geliştirilmesi mümkün değildir. Yetenek eğer işlenmezse boşa gider.”
21-Öğr.	Kısmen katılıyorum	“ Çünkü çocuk kendi dünyasındaki farklılıkları teknik bilgi ile desteklendiğinde ileriki yıllarda başarılı insanlar haline gelebiliyor”
22-Öğr.	Kısmen katılıyorum	“ Çocuğun resme karşı isteği ve birazda yeteneği varsa eğitimle çok daha başarılı olabilir.”

3. “ Sizce Yaratıcılık doğuştan getirilen bir yetenek olmasının ötesinde, eğitimle de geliştirilebilir mi? ”sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

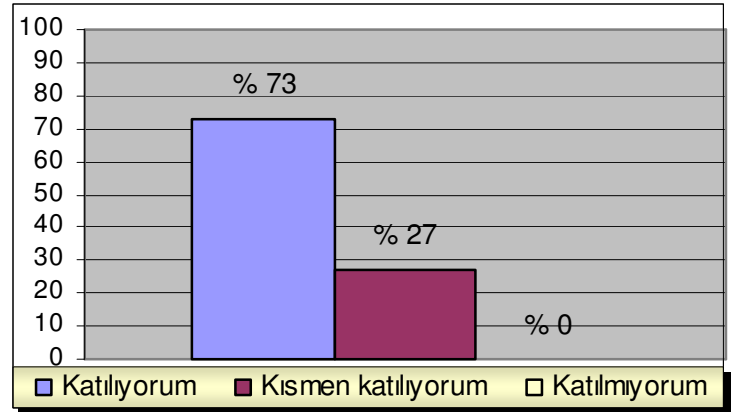
Tablo 3. 3 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen görüşleri	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Katılıyorum	1	1	1	1	1		1		1	1	1	1	1	1	1	1	1			1			16
Kısmen katılıyorum						1		1										1	1		1	1	6
Katılmıyorum																							-

Tablo 3. 4 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Katılıyorum	22	16	%73
Kısmen katılıyorum	22	6	%27
Katılmıyorum	22	0	%0

Şekil 3. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 3 de görüldüğü gibi “ Sizce Yaratıcılık doğuştan getirilen bir yetenek olmasının ötesinde, eğitimle de geliştirilebilir mi?”sorusuna katılımcıların %73 ü eğitimle çocuğun yaratıcılık yetilerinin desteklenip, geliştirilebileceğini belirterek katıldıklarını ifade etmiş, %27 si ise yaratıcılık konusunun diğer branşlardan farklı olduğunu, aile, çevre, öğretmen desteği olmadan ve istekli olunmadan yaratıcılığın kısmen gelişeceğine dair, bakış açılarını belirtmişlerdir.

4-“Sizce Yaratıcılık kavramı, çocukta önemli bir özellik midir? “

Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

1. Öğr.” Hangi konuda olursa olsun, bir fikir üretebilmeli, düşüncesini söyleyip yorum yapabilmeli”
2. Öğr.” Çocuğun birey olmasını sağlayan ve kişiliğinin oluşmasında en önemli rol oynayan özelliklerden biridir.”
3. Öğr.” Sanat ve yaratıcılık olmazsa kendini yeterince geliştiremez.”
4. Öğr. “Soysal gelişimini çok etkiler.”
5. Öğr ... (Açıklama yapılmamıştır.)
6. Öğr. “İşini kolaylaştırır. Yaratıcılıktan uzak bir öğrenciye göre daha az çalışmayla iyi sonuçlar elde edebilir.”
7. Öğr. “İlgisi doğrultusunda aldığı eğitimle daha başarılı olabileceğine inanıyorum.”
8. Öğr. “Yaratıcı bireyler karşılaştıkları sorunlara çözüm üretebilen ve toplumların gelişmesinde ciddi katkılar sunabilen insanlardır.”
9. Öğr. “Yaratıcılık özelliği olan bireyler özgün, orijinal sonuçlar oluşturabilir.”
10. Öğr. “Yaratıcı çocuk değişik alanlarda proje oluşturur, icat yapar ve üretir.”
11. Öğr. “Kendi hayatında belirleyicidir”
12. Öğr. (Açıklama yapılmamıştır.)
13. Öğr. “Öğrenciyi dış dünya ile yüzleştirir. Öğrencinin kendini, insanları, doğayı tanumasını sağlar. Özgür ve çözüm üreten davranışlar kazanmasını sağlar.”
14. Öğr. “Bu yetenek çocuğun iç dünyasını ifade etmesine yardımcı olur.”
15. Öğr. “Çocuğun içyapısı zengindir, hayal dünyası geniştir. Yazdığı, anlattığı ve resmettiği her şeyde bu zengin hayal dünyasının desteklediği yaratıcılığı görürüz.”
16. Öğr.” Yaratıcı kişiliğe sahip olan ve geliştiren çocuklar, toplumda daima yenilikçi, özgür, düşünceli, geleneksel ve var olan değerlere yeni şeyler

katabilen, sorgulayan, meslek hayatında ilerleyebilen ve başarılı bireyler olurlar.”

17. Öğr.” Farklı düşünmek, detayları görmek, duygularını, görüşlerini ifade etmek önemli bir özellik kazandırır çocuğa. Farklı olduğu ortaya koyacak kadar önemlidir.”
18. Öğr.” Hayata dair tüm problemleri çözebilme yetisine sahip olur”
19. Öğr.” Hayal dünyası zengin bir çocuk, her alanda kendini yansıtabilir. Hayata bakışı farklıdır ve daha başarılı olurlar.”
20. Öğr.” Kendini farklı yollarla ifade etmeyi öğrenir.”
21. Öğr.” Çocuk kendi dünyasındaki farklılıkları teknik bilgi ile desteklendiğinde ileriki yıllarda başarılı insanlar haline gelebiliyor.”
22. Öğr.” Resim açısından düşünürsek bence çocuk da olması gereken en önemli özelliklerden biridir. Yaratıcılığın insanı monotonluktan uzaklaştırdığına inanıyorum.”

4- “Sizce Yaratıcılık kavramı, çocukta önemli bir özellik midir? “sorusuna ilişkin elde edilen verilerin betimsel analizi:

“Sizce Yaratıcılık kavramı, çocukta önemli bir özellik midir? “ sorusuna verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler altı çizili ve italik karakterde belirtilmiştir.

Anketi dolduran katılımcılarımız bu soruya genellikle ,çocuğun sosyal ve kişilik gelişimi, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesi, toplumun gelişimi ve devamı için yaratıcılık yetisinin önemli bir özellik olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yaşamında başarılı olabilmesinde, çözüm üreten ve çözüme kolay ulaşan davranışlar kazanmasında da, etkili bir özellik olduğu vurgulanmıştır.

5.” Sizce İlköğretim çağında çocuk, okulda hangi derslerde yaratıcılığını daha rahat ortaya koyabilir? “Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. “Öncelikle akla yetenek dersleri geliyor ama her derste yararıklık gereklidir ve ortaya çıkartılabilir.”
2. Öğr.” Sanat ve spor derslerinde.”
3. Öğr.” Tüm derslerde yaratıcılık önemlidir. Yalnız resimde çocuk daha özgürdür. Çünkü bu alanda kurallar daha esnektir.”
4. Öğr. ” Resim, müzik, beden eğitimi matematik dersleri zihinsel ve düşsel yaratıcılığında etkilidir.”
5. Öğr. ” Resim, müzik, kompozisyon, şiir, proje çalışmaları.”
6. Öğr.” Resim, müzik, ev ekonomisi, iş – teknik dersler.”i
7. Öğr.” İş Eğitimi, Fen Bilgisi, Müzik, Beden Eğitimi”
8. Öğr. ”Yaratıcılık özelliği hayatın her alanında ve aşamasında varlık gösterebilen bir olgudur. Ancak ülkemizde daha çok çocuğun yaratıcılığının uygulamalı derslerde daha net görülebileceği gibi bir yanı vardır.”
9. Öğr.” Her derste olabilir ama sanatsal (müzik, resim, iş eğitimi), uygulamalı alanlarda daha çabuk fark edilir.”
10. Öğr.” Görsel sanat derslerinde (Resim, İş Eğitimi, müzik, seramik heykel vb). Fen Bilgisi(deney, icat), Türkçe-Edebiyat (Şiir, kompozisyon, makale vb.)”
11. Öğr. ” Resim, İş-Eğitimi, Müzik dersleri.(uygun ders ortamı ve koşullarında).”
12. Öğr. ” Resim, müzik, edebiyat, fen alanlarında da.”
13. Öğr.” Resim, Müzik, Türkçe”
14. Öğr. ” Resim, İş eğitimi, Müzik, Beden Eğitimi, Türkçe, Matematik.”
15. Öğr. ” Resim, iş Eğitimi, Müzik, Türkçe dersleri”
16. Öğr.” Resim, İş Eğitimi, Müzik, Beden Eğitimi, Türkçe, Edebiyat, Bilgisayar, Fen bilgisi”.
17. Öğr.” Resim, İş-Eğitimi, Müzik, Fen Bilgisi.”
18. Öğr.” Resim-İş Eğitimi derslerinde, Müzik ve Beden Eğitimi dersleri.”
19. Öğr. ” Resim, İş Eğitimi, Türkçe(Kompozisyon, Tiyatro vs.)fen Teknoloji, Beden Eğitimi, Müzik”
20. Öğr.” İş-Eğitimi, Resim, Fen Bilgisi.”
21. Öğr. ” Matematik, resim, müzik”
22. Öğr. ” Resim, Müzik, Beden, İş Eğitimi.”

5-“ Sizce İlköğretim çağında çocuk, okulda hangi derslerde yaratıcılığını daha rahat ortaya koyabilir?” Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 5.” Sizce İlköğretim çağında çocuk, okulda hangi derslerde yaratıcılığını daha rahat ortaya koyabilir? ” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt tema
Yaratıcılığın ortaya konulduğu dersler	Yetenek Dersleri (Resim, İş Eğitimi, Beden Eğitimi, Müzik.)
Yaratıcılığın ortaya konulduğu dersler	Sayısal Dersleri (Matematik, Fen ve Teknoloji .)
Yaratıcılığın ortaya konulduğu dersler	Sözel Dersleri(Türkçe, Edebiyat.)
Yaratıcılığın ortaya konulduğu dersler	Tüm dersler

Tablo 5. 1 ” Yetenek Dersleri” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Akla yetenek dersleri geliyor...”
2-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Sanat ve spor derslerinde...”
3-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim dersinde çocuk daha özgürdür.”
4-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, müzik, beden eğitimi...”
5-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, müzik, proje çalışmaları...”
6-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, müzik, ev ekonomisi, iş – teknik dersleri...”
7-Öğr.	Yetenek Dersleri	“İş Eğitimi Müzik, Beden Eğitimi...”
8-Öğr.	Yetenek Dersleri	“çocuğun yaratıcılığının uygulamalı derslerde daha net görülebileceği gibi bir yanı vardır.”
9-Öğr.	Yetenek Dersleri	“sanatsal (müzik, resim, iş eğitimi),uygulamalı alanlarda...”
10-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Görsel sanat derslerinde (Resim, İş Eğitimi, müzik, seramik heykel vb)...”
11-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, İş-Eğitimi, Müzik dersleri.(uygun ders ortamı ve koşullarında)”
12-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, müzik...”
13-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, Müzik...”
14-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, İş eğitimi, Müzik, Beden Eğitimi...”
15-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, İş Eğitimi, Müzik...”
16-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, İş Eğitimi, Müzik, Beden Eğitimi...”
17-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, İş-Eğitimi, Müzik...”
18-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim-İş Eğitimi derslerinde, Müzik ve Beden Eğitimi dersleri...”
19-Öğr.	Yetenek Dersleri	“Resim, İş Eğitimi Beden Eğitimi,

		Müzik...’’
20-Öğr.	Yetenek Dersleri	’’İş-Eğitimi, Resim...’’
21-Öğr.	Yetenek Dersleri	’’resim, müzik...’’
22-Öğr.	Yetenek Dersleri	’’Resim, Müzik, Beden, İş Eğitimi...’’

Tablo 5. 2 ’’ Sayısal Dersler’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
4-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Matematik dersleri...’’
7-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Fen Bilgisi...’’
10-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Fen Bilgisi(deney, icat)...’’
12-Öğr.	Sayısal Dersler	’’fen alanlarında...’’
14-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Matematik...’’
16-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Fen bilgisi...’’
17-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Fen Bilgisi...’’
19-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Fen Teknoloji...’’
20-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Fen Bilgisi...’’
21-Öğr.	Sayısal Dersler	’’Matematik...’’

Tablo 5. 3 ’’ Sözel Dersler’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
5-Öğr.	Sözel Dersler	’’kompozisyon, şiir...’’
10-Öğr.	Sözel Dersler	’’Türkçe-Edebiyat (Şiir, kompozisyon, makale vb.)...’’
12-Öğr.	Sözel Dersler	’’edebiyat...’’
13-Öğr.	Sözel Dersler	’’Türkçe...’’
14-Öğr.	Sözel Dersler	’’Türkçe...’’
15-Öğr.	Sözel Dersler	’’Türkçe dersleri...’’
16-Öğr.	Sözel Dersler	’’Türkçe, Edebiyat...’’
19-Öğr.	Sözel Dersler	’’Türkçe(Kompozisyon, Tiyatro vs.)’’

Tablo 5. 4 '' Tüm dersler'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Tüm dersler	''her derste yaratıcılık gereklidir.''
3-Öğr.	Tüm dersler	''Tüm derslerde...''
9-Öğr.	Tüm dersler	''Her derste olabilir...''

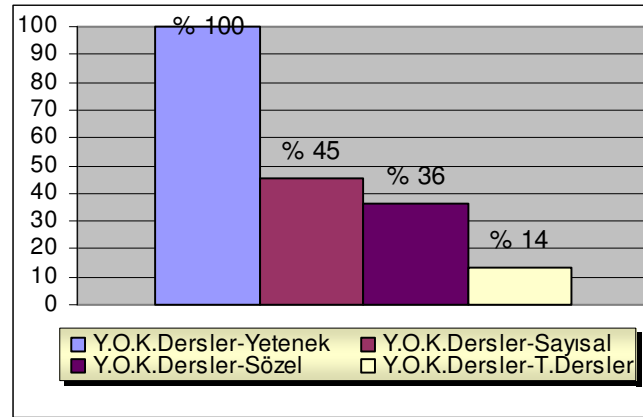
5.''Sizce İlköğretim ağında ocuk, okulda hangi derslerde yaratıcılığını daha rahat ortaya koyabilir? ''Sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

Tablo 5. 5 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
5.Soru																							
Yetenek Dersleri	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Sayısal Dersler				1			1			1		1		1		1	1		1	1	1		
Sözel Dersler	1									1		1	1	1	1	1			1				
Tüm Dersler	1		1							1													

Tablo 5. 6 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Yetenek Dersleri	22	22	%100
Sayısal Dersler	22	10	% 45
Sözel Dersler	22	8	% 36
Tüm Dersler	22	3	% 14

şekil 5. Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

şekil 5 de görüldüğü gibi''Sizce İlköğretim ağında ocuk, okulda hangi derslerde yaratıcılığını daha rahat ortaya koyabilir?''sorusuna katılımcıların %100  yetenek derslerinde ,%45 i sayısal derslerde,%36 si sözel derslerde , %14  ise tüm derslerde yaratıcılıklarını ortaya koyabileceklerini belirtmiştir. Bu sonuç dâhilinde katılımcılarımız, yetenek derslerinin çocukta yaratıcılık yeteneğinin gelişebilmesi için çok kadar önemli olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

6-“Sizce Resim dersinin çocuğun yaratıcı yetisini ortaya koymadaki önemi nedir?”Sorusuna verilen cevaplar 103

1. Öğr. “Resim dersinde resme ilgisi olan öğrenciler iyi tasarım yapar. Her çocuk için resim dersi bir fırsat olmayabilir.”
2. Öğr. “Kişiliğini dışa vurmak için uygun bir fırsattır.”
3. Öğr. “Duygularını ve düşüncelerini en özgürce anlatabileceği ders resim dersidir.”
4. Öğr.” Hayal gücünü geliştirmede, doğayla daha içli dışlı olmada resim dersi etkilidir.”
5. Öğr. “Resim dersi yaratıcılıkta önemli bir derstir. Duygu ve düşüncelerini ifade etmeye fırsat bulabilir.”
6. Öğr. “Kesinlikle Çünkü yaratıcılığı ortaya çıkarılmasına yardımcı olur.”
7. Öğr. “Çünkü resim dersi düzenli, planlı çalışma alışkanlığı kazandırır.”
8. Öğr.” Resim dersinin görsel bir özellik taşıması yaratıcı özelliğin ortaya çıkarmasını kolaylaştırmaktadır.”
9. Öğr. “Uygulama sonucunda ortaya çıkan ürün yaratıcı yetinin daha çabuk fark edilmesini sağlar ve müdahale etme ortamı daha genişler.”
10. Öğr. “Yaratıcılık resim derslerinde gözlemlenebilir ve geliştirilebilir. Bilgiyi sınavlarda ölçebiliriz ancak yaratıcılık eğitim sürecinde gözlemlenir.”
11. Öğr.” Resim doğada doğru parçaları bulup, doğru şekilde düzenlemeyi ve ifade etmeyi öğretir.”
12. Öğr.” Duyguları ifade edebilme yollarındandır.”
13. Öğr. “Evet. Çocuk duygu ve düşüncelerini çok rahat ifade eder.”
14. Öğr. “Çocuğun iç dünyasını ve kişiliğini ortaya çıkarmaya yardım eden bir derstir. Sözle anlatamadığı duygularını resim ile ifade eder.”
15. Öğr.” Çocuk resim yoluyla hayallerini, düşüncelerini ve değiştirmek istediklerini en iyi şekilde ifade edebilir.”
16. Öğr.” Önemlidir, Çünkü çocuk kendine özgü düşüncelerini resimle kâğıda aktarırken farklı tarz, teknikler ortaya çıkarabilir. Kendini ifade eder ve tanır. Yeteneklerini keşfeder ve gelişmesi için farklı yöntemler arar. Araştırmacı kişiliği ile birlikte yaratıcılığı da gelişir.”
17. Öğr. “Yaratıcı fikirlerini fark edilip, karşısındakine aktarmada iyi bir yoldur resim.”
18. Öğr.” Kendisi olarak gerek bedenlen gerek ruhen, kendisinin yarattığı ve kendisini ifade edebildiği bir dünyadır resim çocuk için.”
19. Öğr. “Resim dersinde hemen hemen tüm konular için yaratıcılık gerekir. Somut konuların yanı sıra soyut konular da çok fazla olduğundan, önemlidir.”
20. Öğr. “Bu derste hayal ettiği her şeyi çizgilerle ifade edebilme imkânı bulur.(Fazla ayrıntıya ve malzemeye gerek olmadan)”
21. Öğr. “Evet, resim dersi önemlidir. Çünkü hayatı sorgulamak ve yaşamın anlamını kendi isteklerimize göre ifade edebilmek adına.”
22. Öğr. “Resim dersinde kendiyile baş başa kalır ve yaratma sürecine girer.”

6. “ Sizce Resim dersinin çocuğun yaratıcı yetisini ortaya koymadaki önemi nedir? ” Sorusuna verilen cevapların İçerik Analizi

Tablo 6. ” Sizce Resim dersinin çocuğun yaratıcı yetisini ortaya koymadaki önemi nedir? ” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt temalar
Resim Dersinin Önemi	Özgür ifade Ortamı sunar
Resim Dersinin Önemi	Yaratıcılık fark edilir, geliştirilebilir.
Resim Dersinin Önemi	Hayal gücü gelişir
Resim Dersinin Önemi	Davranış Geliştirir.(Planlama, Araştırma vs)

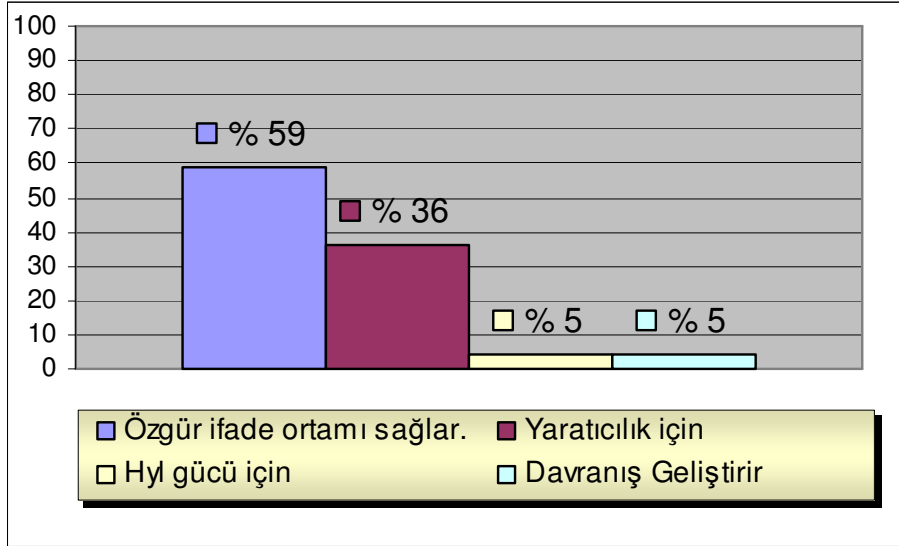
Tablo 6. 1 ”Özgür ifade Ortamı. ” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Resim dersinde resme ilgisi olan öğrenciler iyi tasarım yapar.”
2-Öğr.	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Kişiliğini dışa vurmak için uygun bir fırsattır.”
3-Öğr.	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Duygularını ve düşüncelerini en özgürce anlatabileceği ders...”
5-Öğr.	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Duygu ve düşüncelerini ifade etmeye fırsat bulabilir.”
11-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Resim doğada doğru parçaları bulup, doğru şekilde düzenlemeyi ve ifade etmeyi öğretir.”
12-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Duyguları ifade edebilme yollarındandır.”
13-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Çocuk duygu ve düşüncelerini çok rahat ifade eder.”
14-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Çocuğun iç dünyasını ve kişiliğini ortaya çıkarmaya yardım eden bir derstir. Sözle anlatamadığı duygularını resim ile ifade eder.”
15-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Çocuk resim yoluyla hayallerini, düşüncelerini ve değiştirmek istediklerini en iyi şekilde ifade edebilir.”
16-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Çünkü çocuk kendine özgü düşüncelerini resimle kâğıda aktarırken farklı tarz, teknikler ortaya çıkarabilir. Kendini ifade eder ve tanıır.”
18-Öğr.	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Kendisi olarak gerek bedenlen gerek ruhen, kendisinin yarattığı ve kendisini ifade edebildiği bir dünyadır resim çocuk için.”
20-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“Bu derste hayal ettiği her şeyi çizgilerle ifade edebilme imkânı bulur.”
21-Öğr	Özgür ifade Ortamı sağlar	“hayatı sorgulamak ve yaşamın anlamını kendi isteklerimize göre ifade edebilmek adına ...”

Tablo 6. 5 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Özgür ifade ortamı sağlar.	22	13	% 59
Yaratıcılık için	22	8	% 36
Hayal gücü için	22	1	% 5
Davranış Geliştirir	22	1	% 5

Şekil 6. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 6 da görüldüğü gibi “Sizce Resim dersinin çocuğun yaratıcı yetisini ortaya koymadaki önemi nedir?” sorusuna katılımcıların %59 ü özgür bir ifade ortamı sağladığı için,%36 sı yaratıcılık için,%5 i hayal gücünün gelişmesi ve diğer %5 i de davranış geliştirdiği için önemli olduğunu vurgulamışlardır.

7-“Sınıf ortamında yaratıcı çocuğu, derse tavrı ve davranışları açısından nasıl tanırırsınız?”Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr.”Farklıdır. Konuyu farklı çizer tasarımı ilginçtir. Derse ilgilidir. Davranış açısından çok kendini ortaya atmaz, genelde sessiz olurlar.”
2. Öğr.” Bu öğrenciler her zaman dikkat çekmeyi bilir. Resimleri kişiliğini dışa vurur ve ifadesi güçlüdür.”
3. Öğr.” Derse ilgilidir. Merakla dersi dinler. Soru sorar ve resim yaparak derse katılır. Resimleri diğer öğrencilerden ayırt edilir, farklılık gösterir.”
4. Öğr.” Sözlü anlatımıyla, yorumlarıyla, çizimleriyle farklıdır.”
5. Öğr. “Çalışmalarının, resimlerinin farklılığından.”
6. Öğr.” Daha ilgili olur. Motivasyonu güçlüdür.”
7. Öğr. “Malzeme eksikliği olmaması, derse karşı ilgili olması, yaptığı çalışmalarına iyi ya da kötü yönde eleştiri istemesi, temiz çalışır ve zamanında çalışmasını bitirir.”
8. Öğr.”Yaratıcı çocuk ilginç ve farklı düşünce biçimleri geliştirir. Herkesten daha ayrıcalıklı fikir ve plastik unsurlar kullanır.”
9. Öğr. “Çabuk kavrar. Az ama öz sorular yöneltir. Sonuca daha az yardım görerek ve tam gider.”
10. Öğr. “Çocukta öğrenme ve yaptığı çalışmayı yapma isteği güçlüdür. İşine konsantre olur. Konuyla ilgilidir.”
11. Öğr.” Soru soran, kendisine verilen çalışmayı diğerlerinden daha geç bitiren yani işini tamamlayan öğrenci yaratıcıdır.”
12. Öğr.” Katılma istekli oluşundan.”
13. Öğr. “Meraklıdır. Konuyu anlamadıysa mutlaka açımını yaptırır. Cesurdur; yaptığı çalışmayı bozmaktan korkmaz.”
14. Öğr. ‘Konu bulmada hızlıdır. Konuya değişik açıdan bakar. Bir an önce konusunu tasarlayıp, öğretmenin fikrini almak ve düşüncelerini paylaşmak ister.”
15. Öğr. “Derse ilgisi fazladır. Algılaması güçlüdür. Verilen malzemeyi çok farklı biçimlerde değerlendirir.”
16. Öğr. “Derse ilgilidir. Arkadaşlarının resimlerinden etkilenmez, taklit

etmez.” Araştırmacı ve hayal gücü gelişmiş çocuklardır.

17. Öğr.” *İlgisiyle ve sorularıyla.”*
18. Öğr. “*Ders ilgili yaklaşımı, konuya farklı yaklaşımı, renk, çizgi ve kompozisyon gibi resimin vazgeçilmezlerini kullanmadaki başarısı. Samimiyeti ve çıkan eserden sonra çocuğun duygusal doyumundan.”*
19. Öğr. “*Genellikle sessiz ama derse karşı çok ilgili, hayal dünyası oldukça zengin, çoğu zaman içe kapalı, ancak kendini resimlerinde ifade gücü sınırsızdır.”*
20. Öğr.” *Dikkatlidir, soru sorar, fikrini paylaşır, fikrinin arkasında durur.”*
21. Öğr.”*Renk kullanımı, boya çeşitliliği(karışım), nesnelere ve biçimleri sıradan yapmamasıyla.”*
22. Öğr. “*Değişik fikirler ortaya koyması ve resimlerinden tanınır.”*

7-“ Sınıf ortamında yaratıcı çocuğu, derse tavrı ve davranışları açısından nasıl tanırırsınız?” Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 7. “ Sınıf ortamında yaratıcı çocuğu, derse tavrı ve davranışları açısından nasıl tanırırsınız? ” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt Temalar
7.Soru	
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	İlgilidir
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	Farklı tasarım, çizim yapar.
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	İfadesi güçlüdür.
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	Motivasyonu tamdır.
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	Çalışmasını tamamlar.
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	Hayal gücü gelişmiştir.
Sınıfta Yaratıcı Çocuk Tavrı	Sessizdir

Tablo 7. 1 “İlgili ” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	İlgilidir	“Derse ilgilidir”
3-Öğr.	İlgilidir	“Derse ilgilidir”

6-Öğr	İlgilidir	“Daha ilgili olur”
7-Öğr	İlgilidir	“Derse karşı ilgili olması”
10-Öğr	İlgilidir	“Konuyla ilgilidir”
12-Öğr	İlgilidir	“Katılıma istekli oluşundan.”
15-Öğr	İlgilidir	“Derse ilgisi fazladır”
16-Öğr	İlgilidir	“Derse ilgilidir”
17-Öğr	İlgilidir	“İlgisiyle”
18-Öğr	İlgilidir	“Ders ilgili yaklaşımı”
19-Öğr	İlgilidir	“Derse karşı çok ilgili”

Tablo 7. 2 “ Farklı tasarım, çizim”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Farklıdır. Konuyu farklı çizer tasarımı ilginçtir”
3-Öğr.	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Resimleri diğer öğrencilerden ayırt edilir, farklılık gösterir.”
4-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Sözlü anlatımıyla, yorumlarıyla, çizimleriyle farklıdır”
5-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Çalışmalarının, resimlerinin farklılığından.”
8-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“İlginç ve farklı düşünce biçimleri geliştirir. Herkesten daha ayrıcalıklı fikir ve plastik unsurlar kullanır”
14-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Konuya değişik açıdan bakar.”
15-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Verilen malzemeyi çok farklı biçimlerde değerlendirir.”
18-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Konuya farklı yaklaşımı”
21-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“ Renk kullanımı, boya çeşitliliği(karışım), nesnelere ve biçimleri sıradan yapmamasıyla”
22-Öğr	Farklı tasarım, çizim yapar.	“Değişik fikirler ortaya koyması”

Tablo 7. 3 “Güçlü ifade”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr	İfadesi güçlüdür.	“ifadesi güçlüdür”
19-Öğr	İfadesi güçlüdür.	“kendini resimlerinde ifade gücü sınırsızdır”

Tablo 7. 4 “ Motivasyon”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
3-Öğr	Motivasyonu tamdır.	“resim yaparak derse katılır”
6-Öğr	Motivasyonu tamdır.	“Motivasyonu güçlüdür”
10-Öğr	Motivasyonu tamdır.	“İşine konsantre olur.”

Tablo 7. 5 ‘‘Meraklı (Soru soran. Araştırmacı)’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
3-Öğr.	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Merakla dersi dinler. Soru sorar’’
9-Öğr	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Az ama öz sorular yöneltilir’’
11-Öğr	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Soru soran,’’
13-Öğr	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Meraklıdır.’’
16-Öğr	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Araştırmacı’’
17-Öğr	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Sorularıyla.’’
20-Öğr	Meraklıdır. Soru sorar. Araştırmacıdır	‘‘Soru sorar,’’

Tablo 7. 6 ‘‘Çalışmasını tamamlar.’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
7-Öğr	Çalışmasını tamamlar.	‘‘zamanında çalışmasını bitirir.’’
9-Öğr	Çalışmasını tamamlar.	‘‘Sonuca daha az yardım görerek ve tam gider’’
11-Öğr	Çalışmasını tamamlar.	‘‘kendisine verilen çalışmayı diğerlerinden daha geç bitiren yani işini tamamlayan öğrenci yaratıcıdır’’

Tablo 7. 7 ‘‘ Hayal gücü’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
16-Öğr	Hayal gücü gelişmiştir.	‘‘hayal gücü gelişmiş çocuklardır’’
19-Öğr	Hayal gücü gelişmiştir.	‘‘hayal dünyası oldukça zengin’’

Tablo 7. 8 ‘‘Sessiz’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr	Sessizdir	‘‘Davranış açısından çok kendini ortaya atmaz, genelde sessiz olurlar.’’
19-Öğr	Sessizdir	‘‘Genellikle sessiz’’

7.’ Sınıf ortamında yaratıcı çocuğu, derse tavrı ve davranışları açısından nasıl tanırırsınız? ‘ Sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

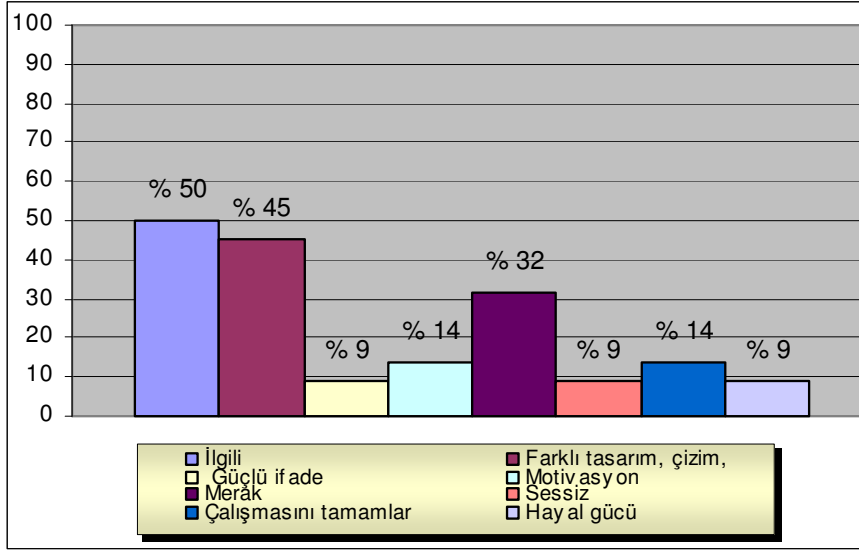
Tablo 7. 9 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen görüşleri	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
7.Soru	1		1			1	1			1		1			1	1	1	1	1				
İlgili	1		1			1	1			1		1			1	1	1	1	1				11
Farklı tasarım, çizim,	1		1	1	1			1						1	1			1			1	1	10
Güçlü ifade		1																	1				2
Motivasyon			1			1				1													3
Merak			1						1		1		1			1	1			1			7
Çalışmasını tamamlar							1		1		1												3
Hayal gücü																1			1				2
Sessiz	1																		1				2

Tablo 7. 10 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
İlgili	22	11	% 50
Farklı tasarım, çizim,	22	10	% 45
Güçlü ifade	22	2	% 9
Motivasyon	22	3	% 14
Merak	22	7	% 32
Çalışmasını tamamlar	22	2	% 9
Hayal gücü	22	3	% 14
Sessiz	22	2	% 9

Şekil 7. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 7 da görüldüğü gibi ” Sınıf ortamında yaratıcı çocuğu, derse tavrı ve davranışları açısından nasıl tanırınız? Sorusuna katılımcıların %50 si ilgili,%45 i farklı tasarım ve çizim yapan,%32 si meraklı,%14 ü motivasyonu güçlü ve çalışmasını tamamlayan,%9 u ise hayal gücü gelişmiş, güçlü ifadeleri olan ve sessiz çocukları, sınıf ortamında yaratıcı çocuk olarak nitelemiştir.

Ayrıca katılımcılar,“her zaman dikkat çekmeyi bilen, resimleriyle kişiliğini dışa vuran, malzeme eksikliği olmayan, sonuca daha az yardım görerek giden, çabuk kavrayan, cesur, yaptığı çalışmayı bozmaktan korkmayan, konu bulmada hızlı, algılaması güçlü, arkadaşlarının resimlerinden etkilenmeyen, taklit etmeyen, renk, çizgi ve kompozisyon gibi resimin vazgeçilmezlerini kullanmada başarılı, samimi ve çıkan eserden duygusal doyuma ulaşan, dikkatli, fikrini paylaşan ve fikrinin arkasında duran “ gibi öğrenci tavırlarını da yaratıcı olarak belirtmişlerdir.

8-“Sizce hangi özellikleri taşıyan çocuk resimlerine, yaratıcı izler taşıyor diyebiliriz?”Sorusuna verilen cevaplar 113

1. Öğr.” Sınıf genelinde farklı tasarımlar yapıyorsa, ya da yaşitlarına göre daha iyi çizim yapıyorsa.”
2. Öğr. “Çizgi rahat, boya sürüş rahat ve konuya herkesin bakışı dışında bir yorum getirebiliyor, hâkim olabiliyor ise yaratıcıdır.”
3. Öğr.” Farklı ve özgür çalışılmış izler taşıyan resimler.”
4. Öğr.” Konuyu farklı yorumlayış, çizgileri, hayal gücünü yansıtmayı, renklerin kullanımı.”
5. Öğr. “Sosyal ve kültürel olayları resimle ifade edebilen öğrenci”
6. Öğr. “Farklılık yaratabilen.”
7. Öğr. “Duygu ve düşüncelerini kâğıda iyi aktarabilmiş, kâğıt yüzeyini iyi kullanabilmiş, seçtiği renkler arasında uyum olan, boyama tekniklerini iyi kullanılmış.”
8. Öğr. “Teknik anlamda farklı buluşlar ve ifadeler gösteren, düşünsel anlamda ilginç kurgular geliştiren çocuk resimlerine yaratıcı diyebiliriz.”
9. Öğr.” Kompozisyon düzenlemede, renk ve biçimsel armoniler oluşturmada, Konuları özgün ifade etmesinde.”
10. Öğr.” Konunun kavrandığı, özgün ve hayal gücünün izleri olan, istekle yapıldığı belli olan resimler.”
11. Öğr.” Renklerin doğru kullanıldığı, form oluştururken objelerin geçirilmediği.”
12. Öğr.” Gözlem yeteneği kuvvetli, Huzurlu.”
13. Öğr.” Konu farklı yorumlanmıştır. Güçlü ifade biçimleri vardır. Nesnelere, varlıkların biçimleri, şekilleri doğru ifade edilmiştir. Renk özgürce kullanılmıştır.”
14. Öğr.” Arkadaşlarından farklı resimler yapan, renkleri farklı kullanan.”
15. Öğr.” Boyalarla veya verilen malzemeyle yeni denemeler ve araştırmalar yapan çocuk yaratıcıdır. Elindeki malzemeyi sıra dışı şekilde kullanabilir.”
16. Öğr. “Çevrede gördüklerinin aynısını değil, kendi hayal gücünün ve tarzını ortaya çıkaran resimler yaparlar. Objelere ve doğaya bakış açıları

farklıdır.”

17. Öğr. “Verilen konuyu ya da yaşanan olayı ifadesi, anlatım şekli, konuyu değişik açılardan yakalaması. Kendine özgü renk ve şekilleri kullanması. Özgür ifadesi.”
18. Öğr.” Renk, çizgi ve kompozisyon gibi unsurları farklı ve başarılı kullanır. Yaptığı çalışmadan keyif alır.”
19. Öğr.” Renkçi, leke çalışması olan resimler. Bazı çocuklar renkçi, bazıları desen ağırlıklı çalışır. Diğerlerinden farklı olan çalışmalar yaratıcıdır.”
20. Öğr.” Renkleri özgürce kullanır. İçinde bulunduğu gruba göre farklıdır, ayrıntılar vardır.”
21. Öğr.” Bulutları veya gökyüzünü cesaretle mavi yerine kırmızı, çimenleri mor renkle boyayabiliyorsa v.b gibi sıra dışılıklarla yaptıklarının kendine göre haklı savunmasında bulunabiliyorsa.”
22. “Görmek ve bakmak arasındaki farkı yakalayan.”

8.“Sizce hangi özellikleri taşıyan çocuk resimlerine, yaratıcı izler taşıyor diyebiliriz? “ Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 8.“Sizce hangi özellikleri taşıyan çocuk resimlerine, yaratıcı izler taşıyor diyebiliriz? “ sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt Temalar
Yaratıcı Çocuk resimleri	Farklı tasarım ve yorum yapar.
Yaratıcı Çocuk resimleri	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir
Yaratıcı Çocuk resimleri	Güçlü ifadeleri vardır.
Yaratıcı Çocuk resimleri	İyi kompozisyon kurarlar

Tablo 8.1 ” Farklı tasarım ve yorum” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Sınıf genelinde farklı tasarımlar yapıyorsa,”
2-Öğr.	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“konuya herkesin bakışı dışında bir yorum getirebiliyor”
4-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Konuyu farklı yorumlayışı”
6-Öğr	Farklı tasarım ve	“Farklılık yaratabilen”

	yorum yapar.	
8-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“düşünsel anlamda ilginç kurgular geliştiren çocuk resimlerine”
9-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Konuları özgün ifade etmesinde.”
10-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“özgün ve hayal gücünün izleri olan”
13-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Konu farklı yorumlanmıştır.”
14-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Arkadaşlarından farklı resimler yapan,”
16-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Çevrede gördüklerinin aynısını değil, kendi hayal gücünün ve tarzını ortaya çıkaran resimler yaparlar. Objelere ve doğaya bakış açıları farklıdır.”
17-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Verilen konuyu ya da yaşanan olayı ifadesi, anlatım şekli, konuyu değişik açılardan yakalaması”
19-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Diğerlerinden farklı olan çalışmalar yaratıcıdır.”
20-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“İçinde bulunduğu gruba göre farklıdır”
21-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“sıra dışılıklarla yaptıklarının kendine göre haklı savunmasında bulunabiliyorsa.”
22-Öğr	Farklı tasarım ve yorum yapar.	“Görmek ve bakmak arasındaki farkı yakalayan”

Tablo 8. 2 “ Farklı teknik- Çizgiye ve boyaya hâkim” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr.	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Çizgi rahat, boya sürüş rahat ,hâkim olabiliyor ise yaratıcıdır”
3-Öğr.	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Farklı ve özgür çalışılmış izler taşıyan resimler.”
4-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“çizgileri, hayal gücünü yansıtmaları, renklerin kullanımı.”
7-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“seçtiği renkler arasında uyum olan, boyama tekniklerini iyi kullanılmış”
8-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Teknik anlamda farklı buluşlar ve ifadeler gösteren”
9-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“renk ve biçimsel armoniler oluşturmada.”
11-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya	“Renklerin doğru kullanıldığı, form oluştururken objelerin geçirilmediği”

	hâkimdir	
13-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Nesnelerin, varlıkların biçimleri, şekilleri doğru ifade edilmiştir. Renk özgürce kullanılmıştır.”
14-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“renkleri farklı kullanan”
15-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Boyalarla veya verilen malzemeye yeni denemeler ve araştırmalar yapan çocuk yaratıcıdır. Elindeki malzemeyi sıra dışı şekilde kullanabilir.”
17-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Kendine özgü renk ve şekilleri kullanması”
18-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Renk, çizgi ve kompozisyon gibi unsurları farklı ve başarılı kullanır”
20-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Renkleri özgürce kullanır”
21-Öğr	Farklı teknik dener ve Çizgiye ve boyaya hâkimdir	“Bulutları veya gökyüzünü cesaretle mavi yerine kırmızı, çimenleri mor renkle boyayabiliyorsa”

Tablo 8. 3 “ Güçlü ifade” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
5-Öğr.	Güçlü ifadeleri vardır.	“Sosyal ve kültürel olayları resimle ifade edebilen öğrenci”
7-Öğr.	Güçlü ifadeleri vardır.	“Duygu ve düşüncelerini kâğıda iyi aktarabilmiş”
13-Öğr	Güçlü ifadeleri vardır.	“Güçlü ifade biçimleri vardır”
17-Öğr	Güçlü ifadeleri vardır.	“Özgür ifadesi.”

Tablo 8. 4 “ İyi kompozisyon” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
7-Öğr	İyi kompozisyon kurarlar	“kâğıt yüzeyini iyi kullanabilmiş”
9-Öğr	İyi kompozisyon kurarlar	“Kompozisyon düzenlemede”
18-Öğr	İyi kompozisyon kurarlar	“kompozisyon gibi unsurları farklı ve başarılı kullanır.”

8.Soru.‘‘Sizce hangi özellikleri taşıyan çocuk resimlerine, yaratıcı izler taşıyor diyebiliriz? ‘‘ Sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

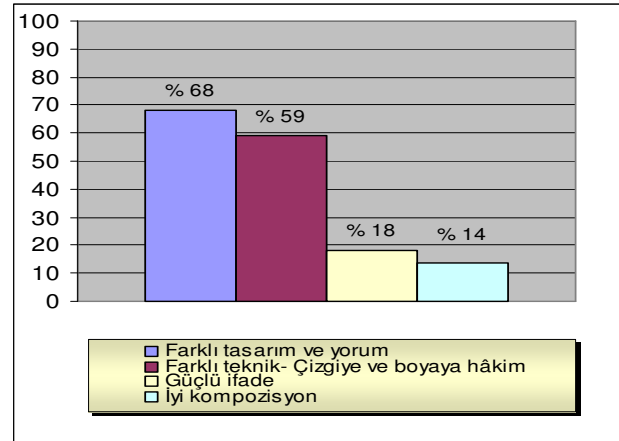
Tablo 8. 5 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen görüşleri	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
8.Soru																							
Farklı tasarım ve yorum	1	1		1		1		1	1	1			1	1		1	1		1	1	1	1	
Farklı teknik- Çizgiye ve boyaya hâkim		1	1	1			1	1	1		1	1	1	1	1			1		1	1		
Güçlü ifade					1		1						1				1						
İyi kompozisyon							1		1									1					

Tablo 8. 6 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Farklı tasarım ve yorum	22	15	%68
Farklı teknik- Çizgiye ve boyaya hâkim	22	13	%59
Güçlü ifade	22	4	%18
İyi kompozisyon	22	3	%14

Şekil 8. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 8 de görüldüğü gibi ‘‘Sizce hangi özellikleri taşıyan çocuk resimlerine, yaratıcı izler taşıyor diyebiliriz?’’sorusuna; katılımcıların %68 i farklı tasarım ve yorum yapılmış,%59 u farklı teknik kullanıp, çizgi ve boyaya hâkim olunan, %18 i resimlerde güçlü ifade dili kullanılmış,%14 ü ise iyi kompozisyonla tasarlanmış çocuk resimlerinin yaratıcı izler taşıdığını ifade etmişlerdir.

9-“ Sizce Araştırmaya imkân veren, eleştiriye açık özgür ders ortamı çocukta yaratmayı destekler mi?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

1. Öğr. “Zaten doğru olan bu ama bu her ders için geçerli olmalı.12 dersin biri böyle yapılıyorsa amaca ulaşmaz.”
2. Öğr. “İlköğretim çağında çocuklar sadece bilgi makinesi olarak görülmemeli. Bütün derslere ihtiyaçları var ama en çok sosyal aktivitelere.”
3. Öğr.”Araştıran çocuk öğrenir. Ders daha çok ilgisini çeker ve böyle bir döngüyle yaratıcılığı ateşlenir”
4. Öğr.”Özgürce hareket eden çocuk düşüncelerini iyi ifade eder. İyi düşünceler çocukların hareketlerine yansır.”
5. Öğr.” Çalışma ortamı çok önemlidir.”
6. Öğr.” Çocuk kendini daha rahat ifade edebilir. Fakat bu en fazla 15 kişilik sınıflarda sağlanabilir.45 kişiyi özgür bıraktığınızda maalesef...”
7. Öğr.”Çocuk yaptığı yanlış ve hataları tekrarlamamayı öğrenerek, yaratmayı destekleyebilir.”
8. Öğr.”Özgür eğitim ortamında bir bireyin de özgür ve yaratıcı fikirler geliştirmesi elbette son derece doğaldır. Dar kalıplar ve sabit fikirli, kısıtlı bir ortam özgür düşünceyi engeller.”
9. Öğr. “Sınıflandırmaları ortadan kaldırır.”
10. Öğr. “Böyle bir ders ortamı, becerilerin gelişmesi kadar yaratıcılık duygusunu da geliştirir”.
11. Öğr...(Açıklama yapılmamıştır)
12. Öğr...(Açıklama yapılmamıştır.)
13. Öğr.”Duygu ve düşüncelerini anlatan çocuk daha istekli çalışır. Çevresindeki varlık ve olayları görüp, tanıyan, anlayan çocuk, onlardan hoşlanmaya daha keyifli çalışmaya başlar.”

14. Öğr.” Çocuk rahattır, bu ortam çocuğu cesaretlendirir.”
15. Öğr.” Çocuk araştırarak farklı kaynaklardan beslenir, özgür ders ortamıyla kısıtlı ortamdaki kurtulur.”
16. Öğr.” Bu ortamda çocuklar baskılardan uzaklaşıp kendi düşüncelerini, hayal gücünü çalıştırabilir ve resim yoluyla ifade edebilir.”
17. Öğr.” Araştırmalar çocuğa yeni keşif noktaları belirler. Eleştirilerle, eksikler tamamlanarak desteklenir. Yeni fikirlerin oluşması sağlanır.”
18. Öğr.” özgür ders ortamında çocuk daha çok benim diyebildiği ürünlerle, toplumsal yapıda yer bulabiliyor. Üretimleriyle bu benim diyebiliyor ve kabul görüyor.”
19. Öğr.” Öğretmenin bakış açısı ve tavrı yaratıcılığını gelişimi açısından önemlidir.”
20. Öğr. Çünkü... (açıklama yapılmamıştır.)
21. Öğr.” Çünkü Araştırmaya imkân veren Görsel ve somut olan her çalışma ve özgür ders ortamı çocukta etkilidir”
22. Öğr.” Çocuk özgür bırakıldığında aklına ilk gelen şeyleri korkusuzca söyleyecektir. Yanlış veya doğru söylemesi önemli değildir. Özgürce düşüncesinin söylemesi ve kendine güveni önemlidir.”

9-“ Sizce Araştırmaya imkân veren, eleştiriye açık özgür ders ortamı çocukta yaratmayı destekler ”sorusuna ilişkin elde edilen verilerin betimsel analizi:

Anketi dolduran katılımcılarımızdan olumlu veriler belirten 19 kişi; genellikle özgür ve eleştiriye açık ders ortamında, öğrencilerin, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebileceklerini; hataları ve doğrularıyla öğrenip, beceri ve yaratma yetilerinin böyle ortamlarda daha rahat gelişebileceğini; öğrencilerin daha keyifli ve istekli çalışabileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca tüm derslerde de aynı niteliğin olması gerektiği vurgulanmıştır.

Kısmen olumlu cevap vermiş olan 1 kişi kalabalık sınıflarda özgür ders ortamının oluşturulmasının zorluğunu belirtmiştir. Ayrıca 21 kişiden 3 kişi, soruya olumlu yanıt vermiş, ancak açıklama yapmamışlardır.

10- Sizce Çocuğun devam ettiği okulun sahip olduğu donanım, ekonomik ve sosyal çevrenin (Okulun maddi gücü ve donanımı, okul velisinin ekonomik ve eğitim düzeyi, okulun bulunduğu semt vb.)çocuğun yaratıcılığına etkilidir midir?

- 1.Öğr. "Özellikle aile yapısı çok önemli, çocuğa verilen özen ve ilgi hemen belli oluyor. Okulda eğer öğrenciyi destekler, iyi yönlerini ortaya çıkarır, ödüllendirirse çocuğu hiç kimse tutamaz."
- 2.Öğr. "Ekonomik durumun kötü olması öğrencinin ezik olarak yetişmesine neden oluyor. Çevrenin ve ailenin eğitimsizliği de bence en önemli ve değiştirilmesi zor faktörlerden."
- 3.Öğr. "Çocuğun kendisini ifade etmesini etkiler. Boyası olmayan çocuk resim yapamaz. Çevrede göremezse etkilenemez. Aile kızarsa uzaklaşır. Vb. etkileyen faktörler çocuğun sanata ilgisini olumsuz etkiler."
- 4.Öğr. "Kullanacağı ders araç gereci, düzenli beslenmesi, ailenin sosyal durumu, çocuğun cebinde harçlığının olması çocuğun yaratıcılığında olumlu etkiler yapar."
- 5.Öğr. "Çalışma malzemeleri kaliteli olursa, çevresi ve ekonomik durumu uygun olursa resimleri daha yaratıcı olur"
- 6.Öğr. "Çünkü ekonomik düzeyin düşüklüğü soysallığı olumsuz etkiler. Sosyalliğin olmadığı bir ortamda büyüyen çocuklarda ufkunu genişletmekte zorlanıyorlar."
- 7.Öğr. "Bulunduğu ortam eğitimine uygun olmalı. İhtiyaç duyduğu malzemelere sahip olamayan, çocuk yaratıcılık yeteneğinin gelişebileceğine inanmıyorum."
- 8.Öğr. "Etkilidir özellikle uygulamalı derslerde malzeme çok önemlidir."
- 9.Öğr. "Bu özellikler çocuğun elini rahatlatıyor ve daha geniş imkânlar sağlıyor."
10. Öğr. "Maddi gücü ve donanımı olmayan okullarda da doğuştan yaratıcı zekaya ve yeteneğe sahip bir çok öğrencim var. Bunlar ileri de istek ve öğrenme meraklarını sürdürmedikleri takdirde başarılı olabilirler. Tabi ki donanımlı ve olanaklı okulda bu tür çocuklar eğitim süreçlerini daha kolay tamamlarlar."
11. Öğr. "Katılıyorum...(Açıklama yapılmamıştır)"
12. Öğr. "Çünkü yaratıcılık bütünüyle çevre etkisi altında şekillenmez."
13. Öğr. "Ancak kazanılacak deneyim ve bilgiler gereçlerde de saklıdır. Gereçlere kolay ulaşmak, anlamsız zaman kaybını önler.(Öğretmen açısından)"
14. Öğr. "Çünkü çocuk rahattır, bu ortam çocuğu cesaretlendirir"
15. Öğr. "Çocuğa sunulan imkânlar, çocuğun görüş açısını genişleterek ilgi alanını çoğaltır. Farklı alanlara ilgisi keşfedilebilir"
16. Öğr. "Çünkü okulda donanımlı bir atölye olmadan yaratıcılığı geliştirebilen verimli çalışmalar yapmak olanaksız görünüyor. Çocuklar sınıflarda kısıtlı alanı olmaksızın bir şeyler üretmezler. Ayrıca ailelerinin maddi durumu olmadan çocuk malzeme getirmeyeceğinden ya da okul bunları sağlayamazsa yine bir şey üretmeleri çok zordur."

17. Öğr. ''Çünkü sağlanan imkânlar, çevrenin etkisi çocuğu etkiliyor. Daha doğrusu etkileşim. Ailenin eğitimi düzeyi ve çocuğa gösterdiği ilgi, destek çocuğun kendini geliştirmesine daha yaratıcı olmasına etki ediyor. Ama daha kırsal kesimde olup, eğitimsiz, ekonomik düzeyi iyi olmayan ailelerin çocuklarında da yaratıcı düşünen yetenekleri çocuklar olabilir. Tanık oldum sayıları az olsa.''
18. Öğr. '' Donanımın gerek ekonomik gerek sosyal çocuğun yaratıcılığını desteklediğini göz ardı edemeyiz. Donanımı iyi okullarda çocuk daha rahat daha iyi ürünler ortaya koyuyor. ''
19. Öğr. '' Yukarıda yazılanlarda önemli ancak edindiğim tecrübelerden yola çıkarak şunu diyebilirim ki; Çevre yetersiz, aileler ilgisiz ve okul yetersiz olmasına karşın yaratıcılık öyle bir şey ki ona engel olamıyorsunuz. İçte durduramıyorsunuz. Öyle ince bir çizgi ki... Donanım, maddi güç, İlgi olmasa da yaratıcılık olabiliyor. Ancak devamı gelemeyebiliyor.''
20. Öğr. Çünkü... (açıklama yapılmamıştır.)
21. Öğr. '' Çünkü Yaratıcı olmak için tüm olumlu olanakların bir araya gelmesi şart değil önemli olan bulunduğu imkânları en iyi şekilde değerlendirerek kendisi için faydalı olanlar seçmektir.''
22. Öğr. '' Tabi ki dış etkenler etkilidir. Ama çocukta yaratıcılık yoksa bunların çokta etkili olacağını düşünmüyorum.''

10. '' Sizce Çocuğun devam ettiği okulun sahip olduğu donanım, ekonomik ve sosyal çevrenin (Okulun maddi gücü ve donanımı, okul velisinin ekonomik ve eğitim düzeyi, okulun bulunduğu semt vb.) çocuğun yaratıcılığına etkilidir midir?'' Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

Tablo 10. 1 ''Katılıyorum'' seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Katılıyorum	''Özellikle aile yapısı çok önemli, çocuğa verilen özen ve ilgi hemen belli oluyor. Okulda eğer öğrenciyi destekler, iyi yönlerini ortaya çıkarır, ödüllendirirse çocuğu hiç kimse tutamaz.''
2-Öğr.	Katılıyorum	''Ekonomik durumun kötü olması öğrencinin ezik olarak yetişmesine neden oluyor. Çevrenin ve ailenin eğitimsizliği de bence en önemli ve değiştirilmesi zor faktörlerden.''
3-Öğr.	Katılıyorum	'' Çocuğun kendisini ifade etmesini etkiler. Boyası olmayan çocuk resim yapamaz. Çevrede göremezse etkilenemez. Aile kızarsa uzaklaşır. Vb. etkileyen faktörler çocuğun sanata ilgisini olumsuz etkiler.''
4-Öğr.	Katılıyorum	'' Kullanacağı ders araç gereci, düzenli beslenmesi, ailenin sosyal durumu, çocuğun cebinde harçlığının

		olması çocuğun yaratıcılığında olumlu etkiler yapar.”
5-Öğr	Katılıyorum	” Çalışma malzemeleri kaliteli olursa, çevresi ve ekonomik durumu uygun olursa resimleri daha yaratıcı olur”
6-Öğr	Katılıyorum	”Çünkü ekonomik düzeyin düşüklüğü soysallığı olumsuz etkiler. Sosyalliğin olmadığı bir ortamda büyüyen çocuklarda ufkunu genişletmekte zorlanıyorlar.”
7-Öğr	Katılıyorum	” Bulunduğu ortam eğitimine uygun olmalı. İhtiyaç duyduğu malzemelere sahip olamayan, çocuk yaratıcılık yeteneğinin gelişebileceğine inanmıyorum.”
8-Öğr	Katılıyorum	”Etkilidir özellikle uygulamalı derslerde malzeme çok önemlidir.”
9-Öğr	Katılıyorum	”Bu özellikler çocuğun elini rahatlatıyor ve daha geniş imkânlar sağlıyor.”
11-Öğr	Katılıyorum	”Katılıyorum...(Açıklama yapılmamıştır)”
14-Öğr	Katılıyorum	”Çünkü çocuk rahattır, bu ortam çocuğu cesaretlendirir”
15-Öğr	Katılıyorum	”Çocuğa sunulan imkânlar, çocuğun görüş açısını genişleterek ilgi alanını çoğaltır. Farklı alanlara ilgisi keşfedilebilir”
16-Öğr	Katılıyorum	”Çünkü okulda donanımlı bir atölye olmadan yaratıcılığı geliştirebilen verimli çalışmalar yapmak olanaksız görünüyor. Çocuklar sınıflarda kısıtlı alanı olmaksızın bir şeyler üretmezler. Ayrıca ailelerinin maddi durumu olmadan çocuk malzeme getirmeyeceğinden ya da okul bunları sağlayamazsa yine bir şey üretmeleri çok zordur.”
18-Öğr	Katılıyorum	” Donanımın gerek ekonomik gerek sosyal çocuğun yaratıcılığını desteklediğini göz ardı edemeyiz. Donanımı iyi okullarda çocuk daha rahat daha iyi ürünler ortaya koyuyor
20-Öğr	Katılıyorum	”Katılıyorum...(Açıklama yapılmamıştır)”

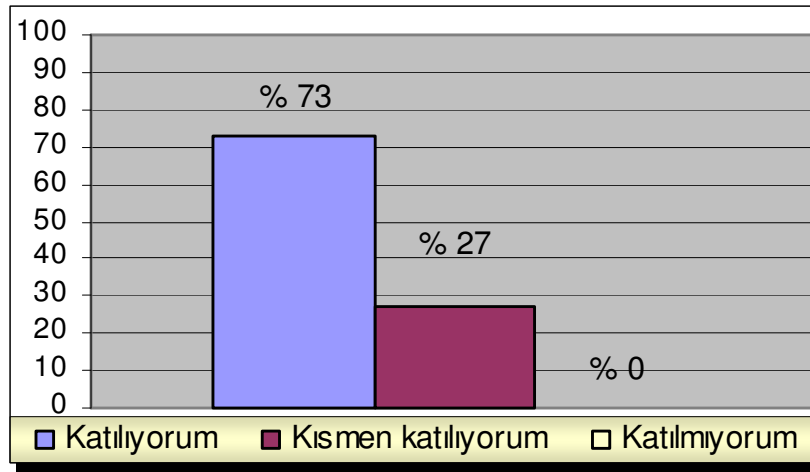
Tablo 10. 2 ”Kısmen Katılıyorum” seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
10-Öğr	Kısmen katılıyorum	” Maddi gücü ve donanımı olmayan okullarda da doğuştan yaratıcı zekâya ve yeteneğe sahip bir çok öğrencim var. Bunlar ileri de istek ve öğrenme meraklarını sürdürmedikleri takdirde başarılı olabilirler. Tabi ki donanımlı ve olanaklı okulda bu tür çocuklar eğitim süreçlerini daha kolay tamamlarlar.”
12-Öğr	Kısmen katılıyorum	” Çünkü yaratıcılık bütünüyle çevre etkisi altında şekillenmez.”
13-Öğr	Kısmen katılıyorum	” Ancak kazanılacak deneyim ve bilgiler

Tablo 10. 4 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Katılıyorum	22	15	% 73
Kısmen katılıyorum	22	6	% 27
Katılmıyorum	22	-	% 0

Şekil 10. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 10. da görüldüğü gibi “Sizce Çocuğun devam ettiği okulun sahip olduğu donanım, ekonomik ve sosyal çevrenin (Okulun maddi gücü ve donanımı, okul velisinin ekonomik ve eğitim düzeyi, okulun bulunduğu semt vb.) çocuğun yaratıcılığına etkilidir midir?” sorusuna katılımcıların %73 katılarak okulun sahip olduğu donanımın ekonomik ve sosyal çevrenin, çocuğun yaratıcılığına etkisi olduğunu belirmiş, %27 si ise kısmen etkisi olduğunu belirterek yaratıcı yetinin her türlü koşulda ortaya çıkabileceğini ifade etmişlerdir.

11.” Sizce Sanat eğitimcinin alanında uzmanlığı, tercih ettiği öğretim yöntemi, ders işleyiş tarzı başarıyı ve çocukta yaratıcı yetiyi etkili midir?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

1. Öğrt. “Çünkü Sanat eğitimcisi bir kere dersini ve çocukları çok sevmeli. Kendini yetiştirmiş olmalı. Dersi işleyişi de çok önemli. Öğrenciyi heyecanlandırmalı, meraklandırmalı. O zaman çocuklarda aynı enerjiyi alır.”
2. Öğrt.” Zaten bizlerin çokta olmazları olan öğretmenler olduğumuzu düşünmüyorum. Yaptığı işi övmek ve sahip çıkmak, onun yaratıcılığını toplum içinde ve arkadaşlarına karşı belirtmek çok önemli.”
- 3.öğrt.”Çünkü Öğretmen bu konuda birikimli ve bilinçliyse daha geniş kapsamlı ders anlatır ve değişik yöntemler uygulayabilir.”
- 4.öğrt. “Çünkü Doğru metotlar, yaratıcılığı ve çocuğun gelişimini olumlu etkiler.
- 5.öğrt.. “Katılmıyorum—Çünkü... (açıklama yapılmamıştır.)”
- 6.öğrt ‘ne denli iyi yetişmişse o denli öğrenciyi geliştirebilir.”
- 7,öğrt ‘Bulunduğu ortam ,eğitimine uygun olmalı. İhtiyaç duyduğu malzemelere sahip olamayan, çocuk yaratıcılık yeteneğinin gelişebileceğine inanmıyorum.”
- 8,öğrt ‘çocuk çevresindeki insanları model alacağından ,sanat eğitimcisinin de iyi yetişmiş olması, başarısının ve yaratıcılığını olumlu anlamda pekiştirecektir.”
- 9.öğrt ‘Öğretmen doğru bir yönlendirmede bulunabilir.”
- 10.öğrt ‘eğitimcinin de çocuktaki yaratıcılığı açığa çıkartıp, yönlendirmesiyle çocuk üzerinde etkili olacağını düşünüyorum”
- 11,öğrt . “Katılmıyorum—Çünkü... (açıklama yapılmamıştır.)”
- 12.öğrt . “Katılmıyorum—Çünkü... (açıklama yapılmamıştır.)”
- 13.öğrt ‘olumlu etkileri olur.”
- 14.öğrt.” Çocuğu yönlendirebilmesi için etkilidir. Alanında kendini geliştirmiş, iyi yetiştirmiş bir eğitimci, öğrencilerini de iyi yetiştirebilmek için çaba

gösterir. Çocuğa bir şeyler kazandırdıkça mutlu olur.’’

- 15.öğrt .’’Çünkü iyi eğitim almış eğitimci çocuğu gözlemlemeyi, ona nasıl yaklaşacağını, nasıl işleyeceğini iyi bilir.’’
- 16.öğrt ‘‘Çünkü Çocukların doğasında zaten var olan yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde, sanat eğitimcinin üstlendiği yol göstericiliği, uyguladığı yöntem ve tekniklerin niteliği, zenginliği, aldığı eğitime ve birikimlerine bağlıdır.’’
- 17.öğrt ‘‘Çocuğu olumlu güdülemesi tercih ettiği yöntemdir. Elbette çocuğun başarısını etkiler. Yaratıcı düşünen, yetenekli bir çocuk iyi eğitimle yönlendirmeye, ancak bunları kullanabilir.’’
- 18.öğrt ‘‘Donanımlı eğitimci daha iyi rehberlik yapar.’’
- 19.öğrt ‘‘yaratıcı insanlar aynı zamanda duygusal insanlar olduğundan öğretmenin tavrın nedeni ile soğuyabiliyor ve ondaki yetenek hiç keşfedilmemiş olabiliyor.’’
- 20.öğrt ‘‘Çünkü hepsi bir bütündür.’’
- 21.öğrt.’‘Bahsedilen unsurlardan donanımlı olmayan bir eğitimcinin yaratıcı çocuğa böylelikle bilgi, beceri ve yeteneğin gelişmesinde etkili olamaz.’’
- 22.öğrt.’‘Çünkü sanat eğitimcisinin yaratıcı olması, yeniliklere açık olması gerekir. Ben sanat eğitimi alan insanların dünyaya diğer insanlardan daha farklı bir gözle baktığına inanıyorum.’’

11-’’ Sizce Sanat eğitimcinin alanında uzmanlığı, tercih ettiği öğretim yöntemi, ders işleyiş tarzı başarıyı ve çocukta yaratıcı yetiyi etkili midir?’’

‘‘sorusuna ilişkin elde edilen verilerin betimsel analizi:

Anketi dolduran katılımcılarımızın hepsi olumlu veriler belirtmiştir. Sanat eğitimcisini yaratıcı yeti konusunda birikimli ve bilinçliyse, daha geniş kapsamlı ders anlatıp değişik yöntemler ve doğru metotlar uygulayabileceği; çocuğu gözlemlemeyi, ona nasıl yaklaşacağını, dersi nasıl işleyeceğini iyi bileceği; iyi rehberlik yaparak, öğrenciyi heyecanlandırıp, meraklandırabileceğine belirtilmiş, ayrıca çocuğa model olacağından dolayı, öğretmen faktörünün önemli olduğu vurgulanmıştır.

12.”Sizce Resim-iş eğitimi dersinde çocukların yaratıcı yeteneklerini destekleyen, Yaratıcı öğretmen özellikleri ve davranışları nelerdir?

Sorusuna verilen cevaplar

- 1.Öğrt. “Öğretmenin kendisi de yaratıcı olmalı, Kendini yenilemeli, geliştirmeli. Kitap okumalı, işini sevmeli, heyecanlı olmalı, yenilikler yapmalı, çocuklara sanatı sevdirmeli.”
2. Öğrt. “Konuyu, olayları canlandırma anlatımlarla, sözel ve görsel olarak ifade etmeli. Ancak öğrencilere somut örnekler göstermemeli. Çünkü bu öğrencilerde hazırcılığa ve taklide alıştıırır.”
3. Öğrt.”Rehberlik yapan, hataları söyleyip düzeltebilen, destekleyici bilgiler veren, motive eden.”
- 4.öğrt “Şiirsel anlatım sunmalı, dramayla eğitimi destekleyen, hayal kurmalarını sağlayan özellikleri olmalı.”
5. Öğrt.”Öğrencilerini tanır. Yetenekli öğrencilerini her konuda yardım eder, destekler, uygun çalışma ortamı hazırlar.”
6. Öğrt. “Kesinlikle Çünkü yaratıcılığı ortaya çıkarılmasına yardımcı olur.”
7. Öğrt.” Teknolojik araç gereçlerden faydalanan, çalışmalarını bol örneklerle kavranılmasını kolaylaştıran.”
8. Öğrt.” Bilgileriyle yetinmeyip, sürekli yenilenmeye ihtiyaç duyan, çağdaş, değişimlere ayak uydurabilen, akılcı bir kişilik sergileyen bireylerdir.”
9. Öğrt. “Sınıflandırmaları ortadan kaldırır ve ortam hazırlar. “
10. Öğrt. “Özgür ortam sağlayan, güdüleyen, çocuğu ilgi duyduğu alanlarda cesaretlendiren, araştırmaya yönlendiren, bilgi ve tekniklerle çocuğu destekleyen.”
11. Öğrt. “Çok örnek gösterir. Çocukları problem bulmaya ve çözmeye teşvik eder.”
12. Öğrt. “Aktif katılım sağlar, Hayal gücünü geliştirmeye yönelik anlatım yapar.”

13. Öğrt.” Kendini sürekli geliştiren, öğrenciye çok çeşitli gereç olanağı sağlayan, bireysel farklılıkları yakalayan, bireysel gelişimi takip eden, yaratıcı çalışmanın zihinsel ve disiplinli bir çaba gerektirdiğini kavrayabilen, bilinçli algılamayı, gözlemlemeyi alışkanlık haline getiren.”
14. Öğrt. “Araştırmacı, öğrencilerine ders dışında zaman ayıran, onları yönlendiren, değişik fikirler sunan, dersi öğrencilerinin dikkatini çekecek şekilde değişik metotlarla işlenen, öğrencilerini sergilere müzelere sıkı sıkı götürüp gezdirebilinen”
15. Öğrt. “Çocuğun yeteneğini fark eden onu yeteneği doğrultusunda yönlendirir.(Resim yarışmaları, sergiler, güzel sanatlar liselerine hazırlık çalışmaları, akademik eğitim hazırlığı gibi”.
16. Öğrt. “Yaratıcı bir öğretmen özgür ortam sağlar. Her türlü araç gereç ve materyalin kullanımını sağlar. Eleştiriye açık bir ders sistemi oluşturur. Çocukların yaratıcılıklarını tetikleyen ve hayal güçlerini olumlu etkileyecek konular seçer. Gösterdiği örneklerle yapabilecekleri kısıtlamaz. Sınırsız seçeneklere yol gösterir.”
17. Öğrt. “Disiplin içerisinde, özgür düşüncelerini sağlayan, araştırma ve denemelerine fırsat tanıyan, yapıcı eleştiriler yapan, değerlendirmelerde detayları önemseyen, dolayısıyla çocuğu olumlu güdüleyen”
18. Öğrt. Teorik bilgiyi az, pratiğe ve drama eğitimine çok yer veren, yardım eden değil yönlendiren öğretmen tipi iyidir diye düşünüyorum.
19. Öğrt. “Her olumsuzlukta olumlu yön bulabilen, hayal dünyası zengin, sakin yumuşak huylu.”
20. Öğrt. “Aktif ders işlemek, Onların düşüncelerine önem vermek ve geliştirmek, Hepsinin birer birey ve kişilik özelliklerine göre davranmak”
21. Öğrt.” Gerektiğinde bulunduğu koşulları çığına çevirmeli, renk kullanımıyla öğrencilere örnek olmalı, değişik yöntemlerle farklı ders teknikleri uygulayabilmeli.”
22. Öğrt.” Çocuğu resimle ilgili her konuda özgür bırakmak, desteklemek, motive etmek, yönlendirmek.”

12. "Sizce Resim-iş eğitimi dersinde çocukların yaratıcı yeteneklerini destekleyen, Yaratıcı öğretmen özellikleri nelerdir?" Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 12. "Sizce Resim-iş eğitimi dersinde çocukların yaratıcı yeteneklerini destekleyen, Yaratıcı öğretmen özellikleri nelerdir?" sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt Temalar
Yaratıcı öğretmen özellikleri	Yenilikçi ve kendini geliştiren
Yaratıcı öğretmen özellikleri	Özgür ortam hazırlayan
Yaratıcı öğretmen özellikleri	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen
Yaratıcı öğretmen özellikleri	Yönlendirerek, destekleyen
Yaratıcı öğretmen özellikleri	Öğrenciyi tanıyıp, gelişimini takip eden

Tablo 12. 1 "Yenilikçi ve kendini geliştiren" alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Yenilikçi ve Kendini geliştiren	"Kendini yenilemeli, geliştirmeli"
8-Öğr.	Yenilikçi ve Kendini geliştiren	"Bilgileriyle yetinmeyip, sürekli yenilenmeye ihtiyaç duyan, çağdaş, değişimlere ayak uydurabilen, akılcı bir kişilik sergileyen bireylerdir."
13-Öğr.	Yenilikçi ve Kendini geliştiren	"Kendini sürekli geliştiren"
14-Öğr.	Yenilikçi ve Kendini geliştiren	"Araştırmacı"

Tablo 12. 2 "Özgür Ortam sağlayan" alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
5-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	"uygun çalışma ortamı hazırlar."
9-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	"sınıflandırmaları ortadan kaldırıp, ortam hazırlar."
10-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	"Özgür ortam sağlayan"
13-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	"öğrenciye çok çeşitli gereç olanağı sağlayan,"
16-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	Yaratıcı bir öğretmen özgür ortam sağlar. Her türlü araç gereç ve materyalin kullanımını sağlar"
21-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	"Gerektiğinde bulunduğu koşulları ve ortamı çığına çevirmeli,"
22-Öğr.	Özgür ortam hazırlayan	"Çocuğu resimle ilgili her konuda özgür bırakmak,"

Tablo 12. 3'' Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''Konuyu, olayları canlandırma anlatımlarla, sözel ve görsel olarak ifade etmeli.''
4-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''Şiirsel anlatım sunmalı, dramayla eğitimi destekleyen, hayal kurmalarını sağlayan özellikleri olmalı.''
12-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''Aktif katılım sağlar,Hayal gücünü geliştirmeye yönelik anlatım yapar.''
14-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''değişik fikirler sunan, dersi öğrencilerinin dikkatini çekecek şekilde değişik metotlarla işlenen''
16-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''Çocukların yaratıcılıklarını tetikleyen ve hayal güçlerini olumlu etkileyecek konular seçer.''
18-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''Teorik bilgiyi az, pratiğe ve drama eğitimine çok yer veren, ''
20-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''Aktif ders işlemek''
21-Öğr.	Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	''değişik yöntemlerle farklı ders teknikleri uygulayabilmeli.''

Tablo 12. 4 '' Yönlendirip, destekleyen'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
3-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''Rehberlik yapan, hataları söyleyip düzeltebilen, destekleyici bilgiler veren, motive eden.''
5-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''Yetenekli öğrencilerini her konuda yardım eder, destekler,''
6-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''yaratıcılığı ortaya çıkarılmasına yardımcı olur.''
10-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''güdüleyen,çocuğu ilgi duyduğu alanlarda cesaretlendiren , , bilgi ve tekniklerle çocuğu destekleyen.''
11-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''Çocukları problem bulmaya ve çözmeye teşvik eder.''
14-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''Öğrencilerini yönlendiren''
15-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''Çocuğun yeteneğini fark eden onu yeteneği doğrultusunda yönlendirir.''
17-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''araştırma ve denemelerine fırsat tanıyan,''
18-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''yardım eden değil yönlendiren öğretmen tipi''
22-Öğr.	Yönlendirip, destekleyen	''desteklemek, motive etmek, yönlendirmek.''

Tablo 12. 5 ” Öğrenciyi tanıyıp, gelişimini takip eden” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
5-Öğr.	Öğrenciyi tanıyıp, gelişimini takip eden	“Öğrencilerini tanıyan.”
13-Öğr.	Öğrenciyi tanıyıp, gelişimini takip eden	“bireysel farklılıkları yakalayan bireysel gelişimi takip eden,”
20-Öğr.	Öğrenciyi tanıyıp, gelişimini takip eden	“Hepsinin birer birey ve kişilik özelliklerine göre davranarak, düşüncelerine önem vermek ve geliştirmek”

12. ”Sizce Resim-iş eğitimi dersinde çocukların yaratıcı yeteneklerini destekleyen, Yaratıcı öğretmen özellikleri nelerdir?” Sorunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

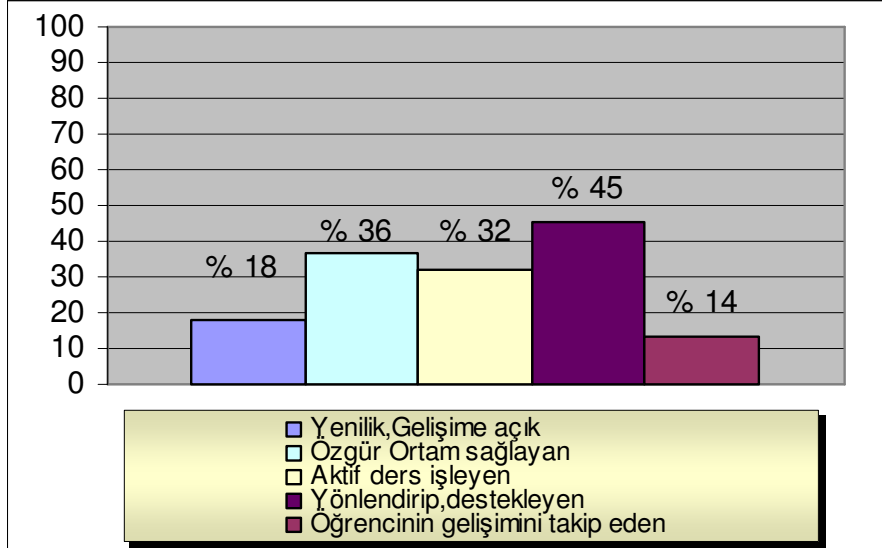
Tablo 12. 6 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1.Soru																							
Yenilik, Gelişime açık	1							1					1	1									4
Özgür Ortam sağlayan					1				1	1			1			1					1	1	8
Aktif ders işleyen		1		1										1		1		1			1	1	7
Yönlendirip, Destekleyen			1		1	1				1	1			1	1		1	1				1	10
Öğrencinin gelişimini takip eden					1									1							1		3

Tablo 12. 7 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Yenilikçi ve kendini geliştiren	22	4	%18
Özgür ortam hazırlayan	22	8	%36
Hayal gücüne yönelik aktif ders işleyen	22	7	%32
Yönlendirerek, destekleyen	22	10	%45
Öğrenciyi tanıyıp, gelişimini takip eden	22	3	%14

Şekil 12
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 12. de görüldüğü gibi "Sizce Resim-iş eğitimi dersinde çocukların yaratıcı yeteneklerini destekleyen, Yaratıcı öğretmen özellikleri nelerdir?" sorusuna; katılımcıların %45 i çocuğu yönlendirerek, destekleyen, %36 sı çocuklara özgür ortam sağlayan, %32 si aktif ders işleyen, %18 i yenilikler ve gelişime açık, %14 ü ise öğrencinin gelişimini takip eden öğretmen özelliklerini, yaratıcı öğretmen özelliği olarak nitelemiştir.

Ayrıca, katılımcılar, teknolojiyi takip eden, ders dışında öğrencilerine zaman ayıran, öğrencilerini sergi ve müzelere götürebilen, örneklerle öğrencilerini sınırlandırmayan, yapıcı eleştiri yapan, işini seven ve her olumsuzlukta olumlu bir yan bulan gibi ifadeleri de yaratıcı öğretmen özellikleri olarak belirtmişlerdir.

13. "Sizce Resim iş eğitimi ders saatinin az ya da çok olması öğrencinin yaratıcılığında etkilidir midir?" sorusuna verilen cevaplar

- 1.öğrt."Çünkü ders saatleri çok az,2 ders olmasını isterdim. Çünkü tasarımı bitiremeyen çocuk mutsuz oluyor. Yarım kalan işler dersten soğutuyor."
- 2.öğrt."Ders saatinin azlığı olumsuz etkiliyor. Çünkü öğrenci heveslenerek başladığı resmi yarım bırakmak zorunda kaldığı için haftaya kadar aynı heyecanı duyamıyor."
- 3.öğrt."Çünkü İlgi duyan öğrenci her koşulda yaratıcılığını gösterir. Ama olumlu etkisinin olduğuna inanıyorum. Ders saati fazla olursa daha çok şey öğrenir. Daha çok motive olur."
- 4.öğrt."Çünkü sanat eğitimi dersleri haftada 3 saat olmalı. Kısa sürelerde öğrenci kendini anlatamıyor."
- 5.öğrt."Katılıyorum. Çünkü resim dersi yeterli zaman ister."
- 6.öğrt."Çünkü 1 ders saatinde hem öğrencileri tanımak hem de kişiye göre yönlendirmek mümkün olmayabilir. "
- 7.öğrt."Çünkü Ders saatinin az olması, sınıfların kalabalık olması öğrencilerin yaratıcılığını olumsuz etkiliyor."
- 8.öğrt."Çünkü ders süresinin (40 dak.)1 ders saati oluşu çocukların coşkusunu azaltıyor;çalışmalarını sonlandıramıyorlar ya da zaman alan belli teknikleri öğrenemiyorlar."
- 9.öğrt."Çünkü Giriş,gelişme ve sonuç değerlendirmeleri için yeterli sürenin olması gereklidir. "
- 10.öğrt."Çünkü düşünme,tasarlama,problemleri,tesbit etme,konuyu oluşturma vb. gibi durumlarda 1 ders saati öğrenciye yetmemektedir."
- 11.öğrt."Çünkü resim dersi düşünülmeden,tasarlanmadan yapılması mümkün olmayan bir etkinliktir.Yeterli süre gereklidir."
- 12.öğrt."Çünkü daha erken yaşta sanatsal eğilimler desteklenmesi önemlidir."
- 13.öğrt."Çünkü öneli olan işin öneminin kavratılması.Gözle düşünmenin davranışa dönüştürülmesidir.Gerisi kendiliğinden gelecektir."

- 14.öğrt. ”Çünkü yaratıcılık resim iş dersi içinde gözlenebilir, geliştirilebilir. Ders saatinin az olmasından dolayı çocuklarla yeteri kadar ilgilenilemiyor. Sınıflar çok kalabalık.”
- 15.öğrt. ”Çünkü resim dersinin haftada 1 saat olması kalabalık sınıflarda konu işleme telaşıyla geçen derste ,yetenekli öğrencilerle ilgilenilecek zaman bırakmıyor.”
- 16.öğrt. ”Çünkü çocukların konuya yoğunlaşmaları, düşünce ve hayal güçlerini çalıştırabilmeleri bir ders saatiyle kısıtlanamaz.”
- 17.öğrt. ”Kısmen katılıyorum çünkü...”
- 18.öğrt. ”Çünkü öğrenciler şimdiki ders saatlerinde sadece resmi kurguluyorlar. Boyama, tamamlama, sonuçlandırma aşamalarına zaman yetersiz kalıyor ve işler yarım kalıyor.”
- 19.öğrt. ”Çünkü şu anda resim dersi 1 saat ve kalabalık sınıflarda ders yapmak mümkün değil. Öğrenciyi tanımak imkânsız.40’ yetersiz.”
- 20.öğrt. ”Çünkü 1 ders saati yeterli değildir.Konuya açıklık getiriliyor,örneklendirme yapılıyor,tam öğrenci hazır hale geliyor, ders bitiyor ve yarım kalıyor tüm çaba.”
- 21.öğrt. ”Çünkü, 1 ders saatinle sanat eğitiminin imkansızlığı ve alt yapıdan yoksunluklar hem öğrencide olumsuzluk yaratıyor hem de öğretmeni mesleğinden soğutmaya yeterli. “
- 22.öğrt. ”Çünkü 1 ders saati öğrenciye konuyu anlatıp motive ediyorsunuz, ders bitiyor. Ders iki saat olursa daha verimli olacağını düşünüyorum”

13.” Sizce Resim iş eğitimi ders saatinin az ya da çok olması öğrencinin yaratıcılığında etkilidir midir?” Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 13.” Sizce Resim iş eğitimi ders saatinin az ya da çok olması öğrencinin yaratıcılığında etkilidir midir?” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt Temalar
Öğrenci Yaratıcılığında ders saatinin etkileri	Ders saati az
Öğrenci Yaratıcılığında ders saatinin etkileri	Öğrencinin hevesi kırılıyor
Öğrenci Yaratıcılığında ders saatinin etkileri	Sınıflar kalabalık
Öğrenci Yaratıcılığında ders saatinin etkileri	Öğrenciyi tanımak zorlaşıyor

Tablo 13. 1 “ Ders saati az ”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1.Öğr.	Ders saati az	“Ders saatleri çok az...”
2.Öğr.	Ders saati az	“saatinin azlığı olumsuz etkiliyor.”
3.Öğr.	Ders saati az	“Ders saati fazla olursa daha çok şey öğrenir. Daha çok motive olur.”
4.Öğr.	Ders saati az	“Kısa sürelerde öğrenci kendini anlatamıyor.”
5.Öğr.	Ders saati az	“Çünkü resim dersi yeterli zaman ister.”
6.Öğr.	Ders saati az	“1 ders saatinde hem öğrencileri tanımak hem de kişiye göre yönlendirmek mümkün olmayabilir.”
7.Öğr.	Ders saati az	“Ders saatinin az olması,”
8.Öğr.	Ders saati az	“ders süresinin (40 dak.) 1 ders saati oluşu...”
9.Öğr.	Ders saati az	“yeterli sürenin olması gereklidir. “
10. Öğr.	Ders saati az	“ ders saati öğrenciye yetmemektedir.”
11. Öğr.	Ders saati az	“Yeterli süre gereklidir”
12. Öğr.	Ders saati az	Katılıyorum.(Açıklama yapılmamıştır.)
13. Öğr.	Ders saati az	Katılıyorum.(Açıklama yapılmamıştır.)
14. Öğr.	Ders saati az	“Ders saatinin az olmasından dolayı çocuklarla yeteri kadar ilgilenilemiyor.”
15. Öğr.	Ders saati az	“resim dersinin haftada 1 saat olması yetenekli öğrencilerle ilgilenilecek zaman bırakmıyor.”
16. Öğr.	Ders saati az	“bir ders saatiyle kısıtlanamaz.”
17. Öğr.	Ders saati az	Katılıyorum.(Açıklama yapılmamıştır.)
18. Öğr.	Ders saati az	“zaman yetersiz kalıyor ve işler yarım kalıyor.”
19. Öğr.	Ders saati az	

		“şu anda resim dersi 1 saat.40’ yetersiz.”
20. Öğr	Ders saati az	”Çünkü 1 ders saati yeterli değildir”
21. Öğr	Ders saati az	”1 ders saatinle sanat eğitiminin imkânsızlığı olumsuzluk yaratıyor”
22. Öğr	Ders saati az	”1 ders saati öğrenciye konuyu anlatıp motive ediyorsunuz, ders bitiyor.”

Tablo 13. 2” Öğrencinin hevesi kırılıyor” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Çünkü tasarımı bitiremeyen çocuk mutsuz oluyor. Yarım kalan işler dersten soğutuyor”
2.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Çünkü öğrenci heveslenerek başladığı resmi yarım bırakmak zorunda kaldığı için haftaya kadar aynı heyecanı duyamıyor.”
4.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”sanat eğitimi dersleri haftada 3 saat olmalı. Kısa sürelerde öğrenci kendini anlatamıyor.”
8.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”1 ders saati oluşu çocukların coşkusunu azaltıyor; çalışmalarını sonlandıramıyorlar ya da zaman alan belli teknikleri öğrenemiyorlar.”
9.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Giriş, gelişme ve sonuç değerlendirmeleri için yeterli sürenin olması gereklidir. “
10.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Düşünme, tasarlama, problemleri, tesbit etme, konuyu oluşturma vb. gibi durumlarda 1 ders saati öğrenciye yetmemektedir.”
11.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Çünkü resim dersi düşünülmeden, tasarlanmadan yapılması mümkün olmayan bir etkinliktir. Yeterli süre gereklidir.”
16.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Çünkü çocukların konuya yoğunlaşmaları, düşünce ve hayal güçlerini çalıştırabilmeleri bir ders saatiyle kısıtlanamaz.”
18.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Çünkü öğrenciler şimdiki ders saatlerinde sadece resmi kurguluyorlar. Boyama, tamamlama, sonuçlandırma aşamalarına zaman yetersiz kalıyor ve işler yarım kalıyor.”
20.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	”Konuya açıklık getiriliyor, örneklendirme yapılıyor, tam öğrenci hazır hale geliyor, ders bitiyor ve yarım kalıyor tüm çaba.”

21.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	“1 ders saatinle sanat eğitiminin imkânsızlığı ve alt yapıdan yoksunluklar hem öğrencide olumsuzluk yaratıyor.”
22.Öğr	Öğrencinin hevesi kırılıyor	“Çünkü 1 ders saati öğrenciye konuyu anlatıp motive ediyorsunuz, ders bitiyor.”

Tablo13. 3’’ Sınıflar kalabalık ’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
7.Öğr.	Sınıflar kalabalık	“Çünkü sınıfların kalabalık olması öğrencilerin yaratıcılığını olumsuz etkiliyor.”
14.Öğr.	Sınıflar kalabalık	“ Sınıflar çok kalabalık.”
15.Öğr.	Sınıflar kalabalık	“Kalabalık sınıflarda konu işleme telaşıyla geçen derste”
19.Öğr.	Sınıflar kalabalık	“kalabalık sınıflarda ders yapmak mümkün değil.”

Tablo 13. 4 ’’ Öğrenciyi tanımak zorlaşıyor’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
6.Öğr	Öğrenciyi tanımak zorlaşıyor.	“hem öğrencileri tanımak”
19.Öğr	Öğrenciyi tanımak zorlaşıyor.	“ve Öğrenciyi tanımak imkânsız.”

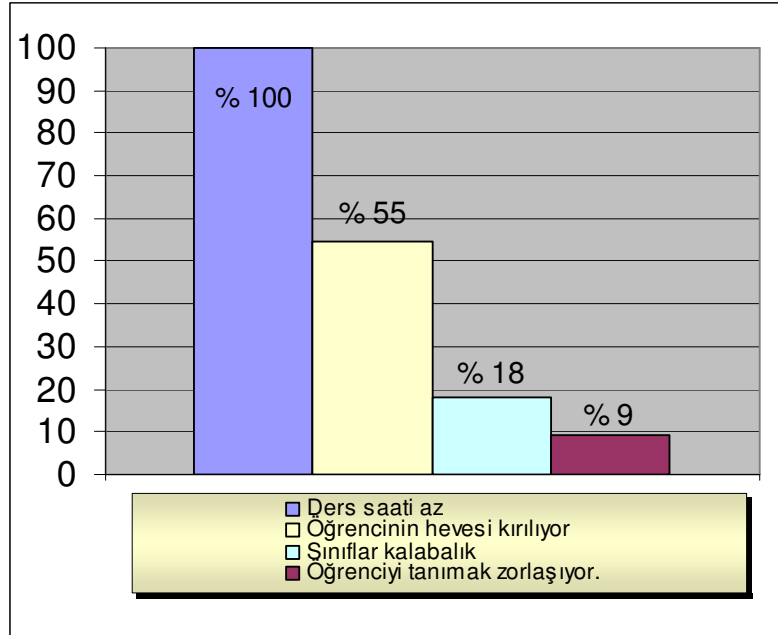
13. ’’ Sizce Resim iş eğitimi ders saatinin az ya da çok olması öğrencinin yaratıcılığında etkilidir midir?’’Sorusunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

Tablo 13. 5 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
13.Soru	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	22
Öğrencinin hevesi kırılıyor	1	1		1				1	1	1	1					1		1		1	1	1	12
Sınıflar kalabalık							1							1	1				1				4
Öğrenciyi tanımak zorlaşıyor.						1													1				2

Tablo 13. 6 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Ders saati az	22	22	%
Öğrencinin hevesi kırılıyor	22	12	%
Sınıflar kalabalık	22	4	%
Öğrenciyi tanımak zorlaşıyor.	22	2	%

Şekil 13
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 13. de görüldüğü gibi’’ Sizce Resim iş eğitimi ders saatinin az ya da çok olması öğrencinin yaratıcılığında etkilidir midir?’’sorusuna; katılımcıların %100 ü ders saatinin az olduğunu , %55 i bu sebepten dolayı öğrencilerin heveslerinin kırıldığını ve öğrencilerin olumsuz etkilendiğini,% 18 i sınıfların kalabalık olduğunu, %9 ü da öğrenciyi tanımmanın zorlaştığını ifade etmiştir.

14.”Sizce sınıf dışı etkinlikler (müze gezisi, dersin dış mekânda işlenişi vb) çocuğun yaratıcılığında etkili midir?” sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. “Çünkü çok önemli, çocuklarla sınıf dışı iletişim kurmak bile farklı sonuçlar ortaya koyuyor. Onların farklı ortamlar da farklı yönlerini görüyorsun, ortam değişikliği iyi olur.”
2. Öğr. “Çünkü dersi dışarıda işlemek ve geziler derslerin daha etkin geçmesini unutulmamasını sağlıyor”
3. Öğr.” Çünkü başka insanların yaptıklarını (eserlerini) izleyen kişi etkilenir, esinlenir ve yeni fikirlere kapı açar.”
4. Öğr. “Çünkü Bu gibi etkinlikler çocuğun düşünce ve yaşam felsefesinde önemli değişiklikler yapar.”
5. Öğr. “Çünkü Çevresel etkiler çocuğun yaratıcılığını olumlu etkiler.”
6. Öğr. “Katılıyorum. Çünkü ufkunu genişletir.”
7. Öğr.” Çünkü Bu tür etkinlikler ilgisinin daha yoğunlaşmasına, yaratıcılığının gelişiminde olumlu yönde etkileyebilir.”
8. Öğr. “Çünkü ilham kaynağı bizi çevreleyen her şey olabileceği için farklı mekânlarda çalışmak çocukları heveslendiriyor.”
9. Öğr.” Çünkü Çocuğun görsel uyarılarını arttırır. Yaratıcılığını tetikler.”
10. Öğr. “Çünkü bu etkinliklerde çocuk için bir eğitim türüdür. Yaratıcılığı destekler.”
11. Öğr. “Çünkü ne kadar görme, o kadar yaratıcılık.”
12. Öğr.” Katılmıyorum Çünkü dış mekân ve aktiviteler her çocukta aynı etkiyi yapmaz.”
13. Öğr. “Çünkü Değişik mekânlar duyu organlarını farklı etkileyebilir. Duyu organlarıyla edinilen izlenimler bilgi birikimi olarak, her öğrenci farklı bir şekilde etkilenebilir.”
14. Öğr.” Çünkü yaratıcılığın gelişmesi için inceleme-gözlem önemlidir. Çocuğun çalışmalarının yaparken değişik ortamlardaki atmosferde ve çocuğun yaratıcılığını geliştirir.”
15. Öğr. “Çünkü dış mekânlarda yaptığımız ‘çevre’ konulu resimler gözleme dayalı uygulandığı için daha iyi sonuçlar aldık. Yaratıcılıklarını olumlu

etkilediğini gözlemledim.”

17. Öğr. *“Çünkü sergiler görüş zenginliği kazandırır.”*
18. Öğr. *“Çünkü öğrenciler her gördüğünden yararlanabilen, her gördüğünden izler taşıyabilen bir öğrenim biçimini barındırıyorlar. Yaratıcılıkları olumlu etkilenir.”*
19. Öğr. *“Çünkü konulara göre mekânlarda çalışmak derse ilgiyi ve yaratıcılığı kesinlikle etkiler.”*
20. Öğr. *“Çünkü farklı bakış açıları getirir.”*
21. Öğr. *“Katılmıyorum, Çünkü eğer çocuğun içinde varsa dışarının görsel anlamda pekiştireç olarak kullanılması pek anlam bulmayabilir”*
22. Öğr. *“Çünkü Katılıyorum Çünkü yaşayarak görmesi, görsel olması çocuklar üzerinde yaratıcılıkları açısından daha olumlu etki yapar”r.*

14. “Sizce sınıf dışı etkinlikler (müze gezisi, dersin dış mekânda işlenişi vb) çocuğun yaratıcılığında etkili midir?” Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 14. “Sizce sınıf dışı etkinlikler (müze gezisi, dersin dış mekânda işlenişi vb) çocuğun yaratıcılığında etkili midir?” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt Temalar
Sınıf dışı etkinliklerin çocuğun yaratıcılığına etkisi	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.
Sınıf dışı etkinliklerin çocuğun yaratıcılığına etkisi	Derse ilgiyi artırır
Sınıf dışı etkinliklerin çocuğun yaratıcılığına etkisi	Yaratıcılığı olumlu etkiler
Sınıf dışı etkinliklerin çocuğun yaratıcılığına etkisi	Görüş zenginliği sağlar

Tablo 14. 1” Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1.Öğr.	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“çocuklarla sınıf dışı iletişim kurmak bile farklı sonuçlar ortaya koyuyor. Onların farklı ortamlar da farklı yönlerini görüyorsun”
3.Öğr.	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“Çünkü başka insanların yaptıklarını (eserlerini) izleyen kişi etkilenir, esinlenir ve yeni fikirlere kapı açar.”
4.Öğr.	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“çocuğun düşünce ve yaşam felsefesinde önemli değişiklikler yapar.”
6.Öğr.	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“Çünkü ufkunu genişletir.”

13.Öğr	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“Değişik mekânlar duyu organlarını farklı etkileyebilir. Duyu organlarıyla edinilen izlenimler bilgi birikimi olarak, her öğrenci farklı bir şekilde etkilenebilir.”
16.Öğr	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“çevredeki sanat etkinlikleri izlemek görmek öğrenmek tanımak çocuğun bilgi dağarcığını arttırdığı gibi”
20.Öğr	Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	“farklı bakış açıları getirir.”

Tablo 14. 2 “Derse İlgiyi arttırır ”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
7.Öğr.	Derse İlgiyi arttırır	“Bu tür etkinlikler ilgisinin daha yoğunlaşmasına...”
8.Öğr.	Derse İlgiyi arttırır	“ilham kaynağı bizi çevreleyen her şey olabileceği için farklı mekânlarda çalışmak çocukları heveslendiriyor.”
19.Öğr.	Derse İlgiyi arttırır	“Çünkü konulara göre mekânlarda çalışmak derse ilgiyi etkiler.”

Tablo 14. 3” Yaratıcılığı olumlu etkiler ”alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
7.Öğr.	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“Yaratıcılığının gelişiminde olumlu yönde etkileyebilir.”
9.Öğr.	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“Yaratıcılığını tetikler.”
10.Öğr	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“Çocuğun çalışmalarının yaparken değişik ortamlardaki atmosferde ve çocuğun yaratıcılığını geliştirir.”
14.Öğr	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“yaratıcılığın gelişmesi için inceleme-gözlem önemlidir.”
15.Öğr	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“dış mekânlarda yaptığımız “çevre” konulu resimler gözleme dayalı uygulandığı için daha iyi sonuçlar aldık. Yaratıcılıklarını olumlu etkilediğini gözlemledim”
18.Öğr	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“öğrenciler her gördüğünden yararlanabilen, her gördüğünden izler taşıyabilen bir öğrenim biçimini barındırıyorlar. Yaratıcılıkları olumlu etkilenir.”
19.Öğr	Yaratıcılığı olumlu etkiler	“yaratıcılığı kesinlikle etkiler.”

Tablo 14. 4'' Görüş zenginliği sağlar ''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
16.Öğr	Görüş zenginliği sağlar	''çevredeki sanat etkinlikleri izlemek görmek öğrenmek görsel zenginliklerini de çoğaltır. ''
17.Öğr	Görüş zenginliği sağlar	''sergiler görüş zenginliği kazandırır.''

14.'Sizce Sınıf Dışı Etkinlikler (Müze Gezisi, Dersin Dış Mekânda İşlenişi Vb) Çocuğun Yaratıcılığında Etkili Midir?''Sorusunun Sorunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

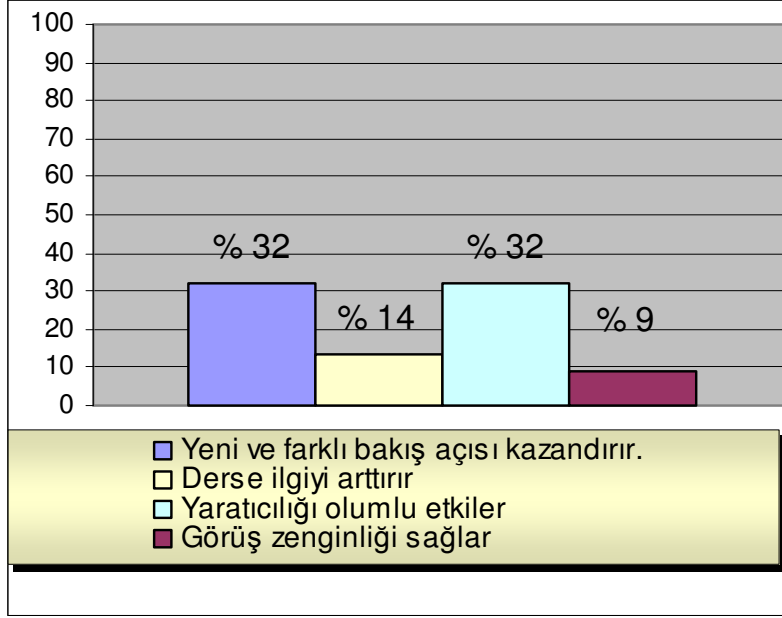
Tablo 14. 5 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
14.Soru																							
Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	1		1	1		1						1				1				1			
Derse ilgiyi artırır							1	1											1				
Yaratıcılığı olumlu etkiler							1	1	1				1	1				1	1				
Görüş zenginliği sağlar																1	1						

Tablo 14. 6 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Yeni ve farklı bakış açısı kazandırır.	22	7	%32
Derse ilgiyi artırır	22	3	%9
Yaratıcılığı olumlu etkiler	22	7	%14
Görüş zenginliği sağlar	22	2	%32

Şekil 14.
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 14. de görüldüğü gibi” ’Sizce Sınıf Dışı Etkinlikler (Müze Gezisi, Dersin Dış Mekânda İşleniş Vb) Çocuğun Yaratıcılığında Etkili Midir?’’ sorusuna; katılımcıların %32 si bu etkinliklerin öğrenciler yeni ve farklı bakış açısı kazandırabileceğini ve yaratıcılıklarını olumlu etkileyebileceğini % 14 ü derse olan ilgilerinin arttırabileceğini %9 ü ise görüş zenginliği sağlayacağını ifade etmiştir.

15. "Sizce Resim-iş eğitimi dersi işlenişi esnasında kullanılan ve dersi destekleyen araç gereçler (televizyon, sanat vcd'leri, vb.) ,çocuklara ait resim malzemelerinin kalitesi, miktarı, malzemenin devamlılığı çocukta yaratıcılığa etkili midir? "sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr." Katılıyorum. Ancak Televizyonun yararına inanmıyorum. Kullanılan malzemenin kaliteli olması çok etkili oluyor. Bunu yaşayarak görüyoruz. İyi malzeme ile keyifli çalışıyorlar."
2. Öğr." Katılıyorum. Sanat vcd'leri ve görsel destekleyiciler olumlu etkiler."
3. Öğr. "Kısmen katılıyorum.İlgi duyan öğrenci daha işlenmemiştir. Yol gösterici olunursa daha iyiye gider. Kaliteli boya daha gösterişli, canlı resimler yapmaya yardımcı oluyor."
4. Öğr." Katılıyorum. Televizyon dışında diğer faktörler çok önemli."
5. Öğr. "Katılıyorum ""(açıklama yapılmamıştır.)
6. Öğr." Katılıyorum Derse karşı isteği arttırır."
7. Öğr. "Katılıyorum Tüm imkân ve fırsatlara sahip olmalı. Çocuğun yaratıcılığını olumlu etkileyebilir."
8. Öğr. "Katılıyorum Tek tip materyal kullanımı motivasyonu azaltır; farklı materyal ise görsel zenginliği arttıracığından daha etkili ve eğlenceli olacaktır."
9. Öğr. "Kısmen katılıyorum İstek ve yaratıcılık varsa eksik imkânlarla da olumlu sonuçlar alabilinir."
10. Öğr." Kısmen katılıyorum Teknik, bilgi vb. gibi konularda bu tür malzemelerden yararlanılabilir. Ancak yaratma konusunda kendi duygu ve düşüncelerinin yansıtan, özgün çalışmalar, önemlidir."
11. Öğr." Katılıyorum Çünkü motivasyonu arttırabilir."
12. Öğr. "Kısmen katılıyorum Yeteneğin ve yaratıcılığın malzeme kalitesi ile bağlantısı yoktur. İyi malzeme ortaya çıkan işin kalitesini etkiler."
13. Öğr." Kısmen katılıyorum."(açıklama yapılmamıştır.)
14. Öğr. "Katılıyorum Çünkü malzemeleri iyi olmayan çocuk çalışması sonucunda amacına ulaşamıyorsa hayal kırıklığına uğruyor ve bütün hevesi gidiyor. Ayrıca TV ve sanat vcd'leri çocuğun dikkatini çeker ve bilgi

edinip fikir üretmesine yardımcı olabilir.'

15. Öğr.'' Katılıyorum Bizim derslerimizde kullanılan araç gerecin ve malzemenin kalitesi ve bolluğu kaliteli, detaylı işlenmiş, farklı uygulamalar denenmiş bir resim atölyesindeki çalışmalarıyla, kalabalık sınıflardaki küçük sınıflarda çalışmanı farkı çok açıktır.'
16. Öğr.'' Katılıyorum Çünkü bunlar var olan yaratıcılıklarını yansıtırken, üretirken yardımcı olacak elemanlardır. Kullanılan materyallerin kalitesi de tabi ki sonucu etkiler.'
17. Öğr.'' Katılıyorum Çünkü olumlu etkileşim sağlanıyor. İzlenen cd, kitap görüş zenginliği kazandırıyor. Yine malzeme kalitesi de çocuğun iyi sonuç alması açısından önemli. Sonucun vereceği zevk sonraki çalışmada yaratıcılık ölçüsünü de etkiliyor.'
18. Öğr.'' Katılıyorum Teorik donanımı ancak bu materyalleri kullanan öğrenciler tamamlayabildiğini gözlemliyorum.'
19. Öğr.'' Katılıyorum Görsel doyum ne kadar fazla olursa içsel zekâ o kadar besleneceğinden yaratma daha kolay olacaktır.'
20. Öğr.'' Katılıyorum Çocukları bu konuda beslemek desteklemek gerekir.'
21. Öğr.'' Katılıyorum Çünkü evet hem de çok önemli. Ders içinde anlatılan teorik bilgiler görsel bir anlatımla desteklenmesi yaratıcı kişiliğin ortaya çıkmasında yardımcı unsurdur.'
22. Öğr. 'Kısmen katılıyorum. Çünkü çocuğun ilgi ve yeteneği daha ön plandadır.'

15. ‘‘Sizce Resim-iş eğitimi dersi işlenişi esnasında kullanılan ve dersi destekleyen araç gereçler (televizyon, sanat vcd’leri, vb.) ,çocuklara ait resim malzemelerinin kalitesi, miktarı, malzemenin devamlılığı çocukta yaratıcılığa etkili midir? ‘‘ Sorusunun verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

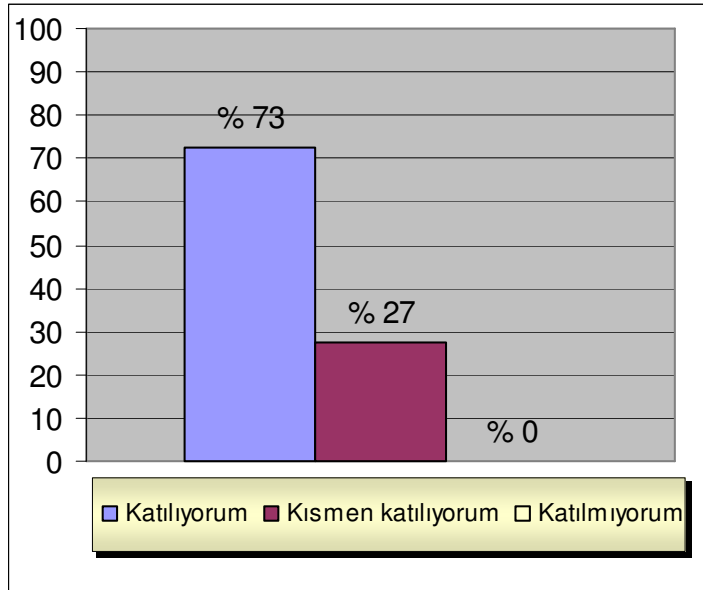
Tablo 15. 1 ‘‘Katılıyorum’’seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr.	Katılıyorum	‘‘Televizyonun yararına inanmıyorum Kullanılan malzemenin kaliteli olması çok etkili oluyor. Bunu yaşayarak görüyoruz. İyi malzeme ile keyifli çalışıyorlar.’’
2-Öğr.	Katılıyorum	‘‘Sanat vcd’leri ve görsel destekleyiciler olumlu etkiler.’’
4-Öğr.	Katılıyorum	‘‘Televizyon dışında diğer faktörler çok önemli.’’
5-Öğr	Katılıyorum	Katılıyorum.—Çünkü...(açıklama yapılmamıştır.)
6-Öğr	Katılıyorum	‘‘Derse karşı isteği artırır.’’
7-Öğr	Katılıyorum	‘‘Tüm imkân ve fırsatlara sahip olmalı. Çocuğun yaratıcılığını olumlu etkileyebilir’’
8-Öğr	Katılıyorum	‘‘Tek tip materyal kullanımı motivasyonu azaltır; farklı materyal ise görsel zenginliği arttıracalığından daha etkili ve eğlenceli olacaktır.’’
11-Öğr	Katılıyorum	‘‘Çünkü motivasyonu artırabilir.’’
14-Öğr	Katılıyorum	‘‘Çünkü malzemeleri iyi olmayan çocuk çalışması sonucunda amacına ulaşamıyorsa hayal kırıklığına uğruyor ve bütün hevesi gidiyor. Ayrıca TV ve sanat vcd’leri çocuğun dikkatini çeker ve bilgi edinip fikir üretmesine yardımcı olabilir.’’
15-Öğr	Katılıyorum	‘‘Bizim derslerimizde kullanılan araç gerecin ve malzemenin kalitesi ve bolluğu kaliteli, detaylı işlenmiş, farklı uygulamalar denenmiş bir resim atölyesindeki çalışmalarıyla, kalabalık sınıflardaki küçük sınıflarda çalışmanı farkı çok açıktır.’’
16-Öğr	Katılıyorum	‘‘Çünkü bunlar var olan yaratıcılıklarını yansıtırken, üretirken yardımcı olacak elemanlardır. Kullanılan materyallerin kalitesi de tabi ki sonucu etkiler.’’
17-Öğr.	Katılıyorum	‘‘Çünkü olumlu etkileşim sağlanıyor. İzlenen cd, kitap görüş zenginliği kazandırıyor. Yine malzeme kalitesi de çocuğun iyi sonuç alması açısından önemli. Sonucun vereceği zevk sonraki çalışmada yaratıcılık ölçüsünü de etkiliyor.’’

Tablo 15. 4 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Katılıyorum	22	16	% 73
Kısmen katılıyorum	22	6	% 27
Katılmıyorum	22	-	% 0

Şekil 15. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 15. de görüldüğü gibi "Sizce Resim-iş eğitimi dersi işlenişi esnasında kullanılan ve dersi destekleyen araç gereçler (televizyon, sanat vcd'leri, vb.) ,çocuklara ait resim malzemelerinin kalitesi, miktarı, malzemenin devamlılığı çocukta yaratıcılığa etkili midir? " sorusuna; katılımcıların %73 ü, ders esnasında kullanılan malzemenin ve dersi destekleyen araç gerecin öğrenciyi isteklendirdiğini ve yaratıcılıklarına olumlu katkıları olduğunu belirtmiştir.%27 si ise iyi malzemenin sadece resmin kalitesini etkileyebileceğini, yaratıcılık konusunda sadece malzeme ya da ders esnasında kullanılan araç gerecin yeterli olamayacağını, olanakları sınırlı olan ortamlarda da öğrencinin yaratıcılığını ortaya koyabileceğini belirtmiştir.

16. ‘‘Sizce İlkretim resim iş eğitimi dersi müfredat programı kapsamında¹⁴⁹ yaratıcılık kavramını geliştirilmesine yönelik uygulamalar yeterince yer almakta ve uygulanmakta mıdır?’’ sorusuna verilen cevaplar:

- 1.Öğr. ‘‘Katılıyorum. Çünkü Müfredatta olumsuz bir Şey yok. Zaten önemli olan onu kullanan kişi. Değiştirebilirsin, esnek.’’
- 2.Öğr. ‘‘Katılmıyorum.’’ (açıklama yapılmamıştır.)
- 3.Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum. Çünkü konu başlıkları kapsamlı. Fakat ders saati yetersiz. Ayrıca görsel olarak yetersiz ders yapılıyor.’’
- 4.Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum.’’ (Açıklama yapılmamıştır.)
- 5.Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum. Çünkü Yeterli zaman ayrılmıyor ve uygun ortamlar hazırlanmıyor.’’
6. Öğr. ‘‘Katılmıyorum.’’ (Açıklama yapılmamıştır)
7. Öğr. ‘‘ünkü Temel eğitim anlamında yaratıcılık yeteneğinin gelişmesi açısından yeterli buluyorum.’’
8. Öğr. ‘‘Katılmıyorum çünkü müfredat programı kapsamında bulunan konu ve yöntemlerin yoğunluğu ile ders saatinin azlığı rtişmemektedir. Ayrıca çoğu okulda atölye ortamı yoktur.’’
9. Öğr. ‘‘Katılmıyorum çünkü sistemde böyle bir yapılanma yok.’’
10. Öğr. ‘‘Katılmıyorum çünkü her Şeyden te okullardaki ders saatinin diğer derslerden en azı olması (haftada 1 ders saati) nemli bir problemdir.’’
11. Öğr. ‘‘Katılmıyorum.’’ (Açıklama yapılmamıştır.)
12. Öğr. ‘‘Katılıyorum.’’ (Açıklama yapılmamıştır.)
13. Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum.’’ (Açıklama yapılmamıştır.)
14. Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum.’’ (Açıklama yapılmamıştır.)
15. Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum. Çünkü müfredat programında uygun konular yer alsa bile bu konular uygulayacak iş atölyesi, resim atölyesi gibi mekânlar bulunmadığından uygulama tam anlamıyla yapılamıyor.’’
16. Öğr. ‘‘Kısmen katılıyorum. Çünkü yaratıcılığı geliştiren program çocuğun sosyo-ekonomik ve diğer çevresel faktörler göz niine alındığında kısıtlı kalabilir, farklı yöntemler programlar bazen gerekebilmektedir. Eğitici’’

olarak bu konuda gerekli değişiklikleri yapmalıyız.”

17. Öğr.” *Kısmen katılıyorum. Özellikle 8.sınıf öğrencilerinde müfredat tam uygulanamıyor.”*
18. Öğr.” *Kısmen katılıyorum. Çünkü öğretmenin mesleki donanımı ve öğrenci ilgisi ile doğrudan ilgili olan bu kavram öğretmen – öğrenci motivasyonu ile gerçekleşmektedir.”*
19. Öğr. “ *Katılmıyorum. Çünkü müfredat programı değiştirilmelidir. Her şeyin değiştiiği bu ortamda değişim kaçınılmaz. Ancak konular kendimiz belirleyip yönlendirdiğimizden dolayı öğretmen çok önemlidir.”*
20. Öğr. “ *Kısmen katılıyorum. Çünkü ders saati az.”*
21. Öğr.” *Kısmen katılıyorum. Çünkü müfredat hantal ve eski bu yüzden müfredatın içeriği ve konular tamamıyla günümüze uyarlanarak daha yeniliğe açık hale getirilmeli.”*
22. Öğr. “ *Kısmen katılıyorum. Çünkü programın çok fazla yaratıcılık yönünün olmadığını düşünüyorum. Resimle İlgili yeterli araç gereçlerinde olmaması bu konuda etkili. “*

16.‘ Sizde İlköğretim resim iş eğitimi dersi müfredat programı kapsamında yaratıcılık kavramını geliştirilmesine yönelik uygulamalar yeterince yer almakta ve uygulanmakta mıdır? ‘Sorusunun verilen cevaplardan elde edilen anlamlı veriler:

Tablo 16. 1’’Katılıyorum’’seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr	Katılıyorum	‘‘Çünkü Müfredatta olumsuz bir şey yok. Zaten önemli olan onu kullanan kişi. Değiştirebilirsin, esnek.’’
7-Öğr	Katılıyorum	‘‘Çünkü Temel eğitim anlamında yaratıcılık yeteneğinin gelişmesi açısından yeterli buluyorum.’’
12-Öğr	Katılıyorum	Çünkü...(Açıklama yapılmamıştır.)

Tablo 16. 2 ’’Kısmen Katılıyorum’’seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
3-Öğr.	Kısmen katılıyorum	‘‘Çünkü konu başlıkları kapsamlı. Fakat ders saati yetersiz. Ayrıca görsel olarak yetersiz ders yapılıyor.’’
4-Öğr.	Kısmen katılıyorum	Çünkü ...(açıklama yapılmamıştır.)
5-Öğr.	Kısmen katılıyorum	‘‘Çünkü Yeterli zaman ayrılmıyor ve uygun ortamlar hazırlanmıyor.’’
13-Öğr.	Kısmen katılıyorum	Çünkü...(Açıklama yapılmamıştır.)

14-Öğr	Kısmen katılıyorum	Çünkü...(Açıklama yapılmamıştır.)
15-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Çünkü müfredat programında uygun konular yer alsaydı bu konular uygulayacak iş atölyesi, resim atölyesi gibi mekânlar bulunmadığından uygulama tam anlamıyla yapılamıyor.”
16-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Çünkü yaratıcılığı geliştiren program çocuğun sosyo-ekonomik ve diğer çevresel faktörler göz önüne alındığında kısıtlı kalabilir, farklı yöntemler programlar bazen gerekebilmektedir. Eğitici olarak bu konuda gerekli değişiklikleri yapmalıyız.”
17-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Özellikle 8.sınıf öğrencilerinde müfredat tam uygulanamıyor.”
18-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Çünkü öğretmenin mesleki donanımı ve öğrenci ilgisi ile doğrudan ilgili olan bu kavram öğretmen – öğrenci motivasyonu ile gerçekleşmektedir.”
20-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Çünkü ders saati az.”
21-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Çünkü müfredat hantal ve eski bu yüzden müfredatın içeriği ve konular tamamıyla günümüze uyarlanarak daha yeniliğe açık hale getirilmeli.”
22-Öğr	Kısmen katılıyorum	“Çünkü programın çok fazla yaratıcılık yönünün olmadığını düşünüyorum. Resimle ilgili yeterli araç gereçlerinde olmaması bu konuda etkili..”

Tablo 16. 3” Katılmıyorum” seçeneğinin veri tablosu

Kişi		Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr	Katılmıyorum	Çünkü ...(açıklama yapılmamıştır.)
6-Öğr	Katılmıyorum	Çünkü ...(Açıklama yapılmamıştır)
8-Öğr	Katılmıyorum	“Çünkü müfredat programı kapsamında bulunan konu ve yöntemlerin yoğunluğu ile ders saatinin azlığı örtüşmemektedir. Ayrıca çoğu okulda atölye ortamı yoktur.”
9-Öğr	Katılmıyorum	“Çünkü sistemde böyle bir yapılanma yok.”
10-Öğr.	Katılmıyorum	“Çünkü her şeyden öte okullardaki ders saatinin diğer derslerden en azı olması (haftada 1 ders saati) önemli bir problemdir.”
11-Öğr.	Katılmıyorum	Çünkü...(Açıklama yapılmamıştır.)
19-Öğr.	Katılmıyorum	“Çünkü müfredat programı değiştirilmelidir. Her şeyin değiştiği bu ortamda değişim kaçınılmaz. Ancak konular kendimiz belirleyip yönlendirdiğimizden dolayı öğretmen çok önemlidir.”

16. ‘‘Sizce İlkretim resim iş eğitimi dersi müfredat programı kapsamında yaratıcılık kavramını geliştirilmesine yönelik uygulamalar yeterince yer almakta ve uygulanmakta mıdır? ‘‘sorularını Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

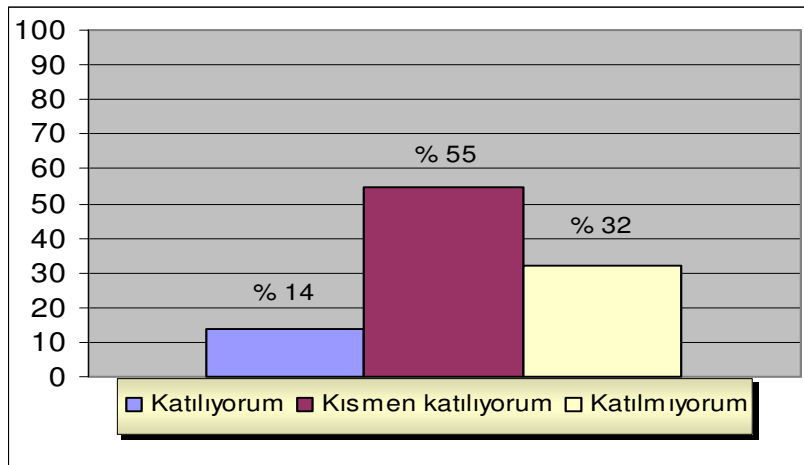
Tablo 16. 4 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen görüşleri	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Katılıyorum	1						1					1											3
Kısmen katılıyorum			1	1	1								1	1	1	1	1	1		1	1	1	12
Katılmıyorum		1				1		1	1	1	1									1			7

Tablo 16. 5 Veri Analiz Sonucunun Yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Katılıyorum	22	3	%
Kısmen katılıyorum	22	12	%
Katılmıyorum	22	7	%

şekil 16. Veri Analizinin Yüzde Grafiği

şekil 16. da görüldüğü ‘Sizce İlkretim resim iş eğitimi dersi müfredat programı kapsamında yaratıcılık kavramını geliştirilmesine yönelik uygulamalar yeterince yer almakta ve uygulanmakta mıdır? Sorularına; katılımcıların %55 i müfredatın güncellenmesi gerektiği, ders saatinin yetersizliği, atölye ortamının olmaması gibi sebeplerden dolayı müfredatta yaratıcılıkla ilgili uygulamaların kısmen yer aldığını.%32 si ise kısmen katılan öğretmenlere paralel görüşler belirterek, müfredat programında yaratıcılık kavramının neredeyse hiç bulunmadığını.%14 ü ise müfredatın esnek olduğunu, önemli olanın müfredatı kullanmak olduğunu belirtmiştir.

17. ‘Resim iş eğitim dersi müfredat programı çerçevesinde, çocukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici önerileriniz nelerdir?

—Çalışma konuları bakımından önerileriniz?

—Çalışma alanları bakımından önerileriniz?

—Öğretim Yöntemleri bakımından önerileriniz?’sorusuna verilen cevaplar:

- 1.Öğr.’Konuyu veriş yöntemi, motive etme, anlatım çok önemli, soru-cevap, coşku. Hepsi olmalı, aynı çalışmalar olmamalı. Değişik konular uygulanmalı. Yarışma konularından ve güncel konulardan yararlanıyorum’’Çocuk ve köpek, düşlerimdeki odam veya okulum’’ vb.’’
- 2.Öğr.’Yaratıcı ve ilgili öğrencilere seçmeli resim dersi konulabilir. Geziler düzenlenerek sanat özendirilebilir.Sanat eseri inceleme konular (Vcd vs.) görsel destekli yapılmalıdır.Yaratıcılığı köreltmek için zaman zaman hayal gücünü geliştirici konular seçilmelidir’’
- 3.Öğr.’Müfredatta konular esnek,ancak sanat eserleri inceleme ile ilgili doküman yetersiz, Gözlem sonucu yetenekli çocukları seçip egzersiz dersi yapıyoruz. Olumlu etkiliyor. Ders seçmeli olmalı.Sınıf mevcutları çok olduğundan dolayı teknikleri uygulamakta zorlanıyoruz.Önemli gün ve haftalarla ilgili konular çok sıkıyor.’’
- 4.Öğr.’Alt sınıflarda, öyküleme ve yaratıcı dramaya daha çok önem verilmeli.7–8 sınıflarda proje ve müze eğitim verilmeli.4–5–6 sınıflarda iki boyutlu çalışmalar ve birazda üç boyutlu çalışmalarda verilebilir.Ulusal duyguları yüceltici konular,Peyzaj,Natiürmort,Duyguları ifade edici çalışmalar.’’
5. Öğr. ‘ Müfredat programı çerçevesinde hepsi kullanılabilir’’
6. Öğr. ‘ Hepsi de kullanılabilir.’’
7. Öğr. ‘ Konulara ilişkin ön bilginin verilmesi, konunun birleştirilerek aktarılması, teknolojik araç gereçlerden faydalanılması, yapılan resimlerin değerlendirilmesi ve sergilenmesi. Tüm çalışma alanlarında yeterli zaman ayrılması, Konular işlenirken öncelikle öğrencilerden fikir alınması, ortak konularda birleşilmesi, doğru olan çalışmaların örnek gösterilmesi.’’

8. Öğr.” Aktif öğrenme yöntemlerinin her biri uygulanmalıdır. Ders süresinin haftalık azlığı, çalışma ortamlarının yetersizliği özellikle üç boyutlu çalışma imkânlarını engellemektedir. Müfredattaki çalışma konularının (resim alanında) çevre şartlarına göre İş Teknik ve Ev Ekonomisi programında olduğu gibi paket üniteler şeklinde işlenmesi gerekir.”
9. Öğr.” Diğer derslerle bütünsel bir program yoğunlaşması uygulanmalı Malzeme imkanları okul tarafından sağlanıp,bolca egzersiz eğitimleri Konular daha yaratıcı ve çocuklar tarafından konular seçilebilmeli”.
10. Öğr. “Yukarıda belirtilen yöntemleri konulara göre hepsinin uygulanmasını öneririm.”
11. Öğr.”Çalışma koşullarının düzeltilmesi, ders saatinin haftada en az 4 saat olması, dersin bol örnekle desteklenmesi.”
12. Öğr.” Proje eğitimine ve eser inceleme konularına ağırlık verilmelidir. Klişe, tekdüze konulardan kaçınılmalıdır.”
13. Öğr.”Hepside kullanılabilir.”
14. Öğr. “Hepsi de kullanılmalıdır.”
15. Öğr.”Çeşitli aktivitelere yer veren yapıcı düzenlemeler olmalı. Sınıfta okunan bir hikaye resim yoluyla anlatılabilir. Okunan hikayenin en dikkat çeken bölümünün resmi yapılabilir.Çocukların önerileri ,tasarımları doğrultusunda duvar resmi yapılabilir.Sınıflar arası en iyi tasarım yarışması yapılabilir.Üç boyutlu çalışmalara mutlaka yer verilmeli.I.kademe çocukların oyuncak olarak kullanabilecekleri objeler tasarlanabilir.İlaç kutularından arabalar ,kozalıklardan ve yünlerden bebekler.”
16. Öğr.”Hepsi kullanılabilir.”
17. Öğr.” Proje uygulamalarının amacına ulaştığını düşünmüyorum. Öyküleme ve drama iyi. Ayrıca her çalışmanın özelliği farklı olduğundan hepsi uygulanmalıdır. Konu olarak hayal dünyasını zenginleştirici çalışmalar seçilebilir.”
18. Öğr.” Hepsi kullanılabilir.”
19. Öğr.” Psikolojik yöntem, Öyküleme, Drama, Görerek Algılama, Sergilerin gezilmesi ve Tasarım şart...İki, Üç boyutlu çalışma.(Kolâj Tekniği),Eser

inceleme (Sanatçıların incelenmesi).Desen ve renk (leke)ağırlıklı çalışmalar.’’

20. Öğr.’’Psikolojik yöntem, Yaratıcı drama, Eser inceleme, İlginç konular(Uzay aracı, hayal kahramanı tasarlama)’’
21. Öğr.’’Yaşayarak ve görerek öğrenme, Müzik ve diğer bilim dersleriyle olan bağlantılarının çoğaltılması, Kişisel çözümlere yönelik detaylandırılması. Eser incelemelerinde daha titiz davranılmalı ve müfredatta uygun yaş seviyesine ayarlanmalı. Çalışma konuları bakımından önerileriniz Çalışma konuları her sınıfta yıllara bölünmeli aynı yöntem ve tekniğe dayalı konular yıllara göre seviye ve zorlukları ayrıştırılmalı.’’
22. Öğr.’’Bence seçmeli bir ders olmalı. İstekli öğrenci gelmeli. Müze gezisi, sergi gezisi görsel etkinliklerin olumlu olacağını düşünüyorum.’’

17. ‘‘Resim iş eğitim dersi müfredat programı çerçevesinde, çocukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici önerileriniz nelerdir?’’

—Çalışma konuları bakımından önerileriniz?

—Çalışma alanları bakımından önerileriniz?

—Öğretim Yöntemleri bakımından önerileriniz?’’sorusuna verilen cevaplar: Sorusuna verilen cevapların İçerik Analizi

Tablo 17 ‘‘Resim iş eğitim dersi müfredat programı çerçevesinde, çocukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici önerileriniz nelerdir? Sorusundan elde edilen Tema ve Alt tema tablosu

Tema	Alt Temalar
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Tüm müfredat programı kullanılmalı.(Müfredata dâhil, Öğretim Yöntemleri, Çalışma alanları, Çalışma konuları vs)’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Eser inceleme önemsenmeli.’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Hayal gücünü geliştirici konular’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Öyküleme, yaratıcı drama’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Sergi ve müze eğitimi önemsenmeli’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Çalışma koşullarının iyileştirilmeli’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Resim dersi seçmeli olmalı’’
Yaratıcılığa olumlu önerileriniz	‘‘Psikolojik yöntem’’

Tablo 17. 1'' Tüm müfredat kullanılmalı''alt temasının veri tablosu

Kişi	Temalar –Alt Temalar	Görüş (doğrudan alıntı)
1.Öğr.	Tüm müfredat kullanılmalı	''Hepsi olmalı''
5.Öğr.	Tüm müfredat kullanılmalı	''Müfredat programı çerçevesinde hepsi kullanılabilir. ''
6.Öğr.	Tüm müfredat kullanılmalı	''Hepsi de kullanılabilir.''
8.Öğr.	Tüm müfredat kullanılmalı	''Aktif öğrenme yöntemlerinin her biri uygulanmalıdır.''
10.Öğr	Tüm müfredat kullanılmalı	''Yukarıda belirtilen yöntemleri konulara göre hepsinin uygulanmasını öneririm.''
13.Öğr	Tüm müfredat kullanılmalı	''Hepsinde kullanılabilir.''
14.Öğr	Tüm müfredat kullanılmalı	''Hepsi de kullanılmalıdır.''
16.Öğr	Tüm müfredat kullanılmalı	''Hepsi kullanılabilir.''
17.Öğr	Tüm müfredat kullanılmalı	''Ayrıca her çalışmanın özelliği farklı olduğundan hepsi uygulanmalıdır.''
18.Öğr	Tüm müfredat kullanılmalı	''Hepsi kullanılabilir.''

Tablo 17. 2 '' Eser inceleme önemsenmeli''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2.Öğr.	Eser inceleme önemsenmeli	''Sanat eseri inceleme konular (Vcd vs.) görsel destekli yapılmalıdır.''
3.Öğr.	Eser inceleme önemsenmeli	''ancak sanat eserleri inceleme ile ilgili doküman yetersiz''
12.Öğr.	Eser inceleme önemsenmeli	''eser inceleme konularına ağırlık verilmelidir.''
19.Öğr.	Eser inceleme önemsenmeli	''Eser inceleme (Sanatçıların incelenmesi).''
20.Öğr	Eser inceleme önemsenmeli	''Eser inceleme''
21.Öğr	Eser inceleme önemsenmeli	''Eser incelemelerinde daha titiz davranılmalı.''

Tablo 17. 3'' Hyl gücü geliştirici konular ''alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1.Öğr.	Hayal gücünü geliştirici konular	''Değişik konular uygulanmalı.''
2.Öğr.	Hayal gücünü geliştirici konular	''hayal gücünü geliştirici konular seçilmelidir.''
9.Öğr	Hayal gücünü geliştirici konular	''Konular daha yaratıcı ve çocuklar tarafından konular seçilebilmeli.''
12.Öğr	Hayal gücünü geliştirici konular	''Klişe,tekdüze konulardan kaçınılmalıdır.''
17.Öğr	Hayal gücünü geliştirici konular	''Konu olarak hayal dünyasını zenginleştirici çalışmalar seçilebilir.''
20.Öğr	Hayal gücünü geliştirici konular	''İlginç konular(Uzay aracı, hayal kahramanı tasarlama)''

Tablo 17. 4 '' Öyküleme, yaratıcı drama'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
4-Öğr	Öyküleme, yaratıcı drama	''Öyküleme ve yaratıcı drama''
15-Öğr	Öyküleme, yaratıcı drama	''Sınıfta okunan bir hikaye resim yoluyla anlatılabilir.''
17-Öğr	Öyküleme, yaratıcı drama	''Öyküleme ve drama iyi.''
19-Öğr	Öyküleme, yaratıcı drama	''Öyküleme, drama''
20-Öğr	Öyküleme, yaratıcı drama	''Yaratıcı drama''

Tablo 17. 5'' Sergi ve müze eğitimi '' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2.Öğr.	Sergi ve müze eğitimi	Geziler düzenlenerek sanat özendirilebilir.
4.Öğr.	Sergi ve müze eğitimi	''7-8 sınıflarda proje ve müze eğitim verilmeli.''
19.Öğr	Sergi ve müze eğitimi	''Sergilerin gezilmesi''
22.Öğr	Sergi ve müze eğitimi	''Müze gezisi,sergi gezisi görsel etkinliklerin olumlu olacağını düşünüyorum''

Tablo 17. 6'' Çalışma koşullarının iyileştirilmeli'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
8-Öğr	Çalışma koşullarının iyileştirilmeli	''Ders süresinin haftalık azlığı, çalışma ortamlarının yetersizliği''
9-Öğr	Çalışma koşullarının iyileştirilmeli	''Malzeme imkânları okul tarafından sağlanıp,''
11-Öğr	Çalışma koşullarının iyileştirilmeli	''Çalışma koşullarının düzeltilmesi, ders saatinin haftada en az 4 saat olması''

Tablo 17. 7'' Resim dersi seçmeli olmalı '' alt temasının veri tablosu

Kişi	Temalar –Alt Temalar	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr	Resim dersi seçmeli olmalı	''Yaratıcı ve ilgili öğrencilere seçmeli resim dersi konulabilir.''
3-Öğr	Resim dersi seçmeli olmalı	''Ders seçmeli olmalı''
22-Öğr	Resim dersi seçmeli olmalı	''Bence seçmeli bir ders olmalı.İstekli öğrenci gelmeli.''

Tablo 17. 8'' psikolojik yöntem'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Temalar –Alt Temalar	Görüş (doğrudan alıntı)
19-Öğr	Psikolojik yöntem	''Psikolojik yöntem''
20-Öğr	Psikolojik yöntem	''Psikolojik yöntem''
21-Öğr	Psikolojik yöntem	''Kişisel çözümlere yönelik''

17. ‘Resim iş eğitim dersi müfredat programı çerçevesinde, çocukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici önerileriniz nelerdir?’ Sorunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

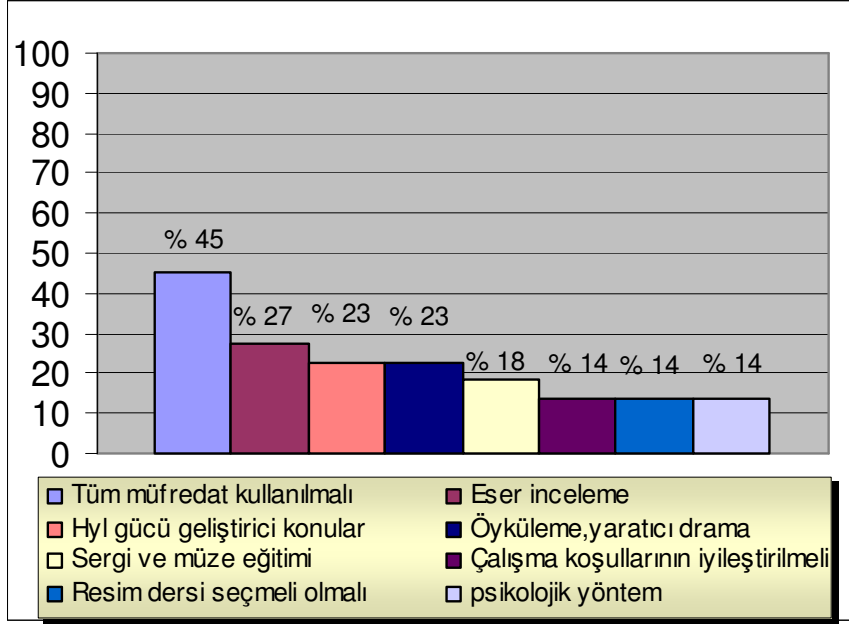
Tablo 17. 9 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
17.Soru	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Tüm müfredat kullanılmalı	1				1	1		1		1			1	1		1	1	1					10
Eser inceleme		1	1									1							1	1	1		6
Hyl gücü geliştirici konular	1	1										1					1			1			5
Öyküleme, Yaratıcı drama				1											1		1		1	1			5
Sergi ve müze eğitimi		1		1														1				1	4
Çalışma koşulları iyileştirilmeli								1	1		1												3
Resim dersi seçmeli olmalı		1	1																			1	3
Psikolojik Yöntem																			1	1	1		3

Tablo 17.10 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Tüm müfredat kullanılmalı	22	10	% 46
Eser inceleme	22	6	% 27
Hyl gücü geliştirici konular	22	5	%23
Öyküleme, Yaratıcı drama	22	5	%23
Sergi ve müze eğitimi	22	4	%18
Çalışma koşullarının iyileştirilmeli	22	3	%14
Resim dersi seçmeli olmalı	22	3	%14
Psikolojik yöntem	22	3	%14

Şekil 17
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil

17 de görüldüğü gibi "Resim iş eğitimi dersi müfredat programı çerçevesinde, çocukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici önerileriniz nelerdir?" Sorusuna; katılımcıların %45 i tüm müfredat programının kullanılabileceğini, %27 si eser inceleme konusuna önem verilmesi gerektiğini, %23 ü hayal gücünü geliştirici konuların seçilebileceğini belirtmiş. %23 ü öyküleme, yaratıcı drama yöntemini, %18 i Sergi ve müze eğitiminin verilmesi gerektiğini, %14 ü çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulayarak, resim dersinin seçmeli ders olması gerektiğini ve psikolojik yöntemin kullanılabilceğini önermiştir.

18. “Siz dersinizde öğrencilerinizin daha yaratıcı resimler yapabilmesi için hangi öğretim yöntemini ya da yöntemlerini daha çok kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar:

1. Öğr. “Farklı konular ve teknikler seçip anlatıyorum. Hayal gücüne yönelik konular seçmeye çalışıyorum. Örnekleme gibi.”
2. Öğr.” Konuyu sıkmadan kısa ve anlaşılır bir dille yaşamdan örnekler vererek anlatıyorum. Bir de somut örnekleri göstermiyorum. Çünkü çocuklar istem dışı etkileniyorlar.”
3. Öğr. “Müzik eşliğinde ders işliyorum. Motive etmeye özen gösteriyorum. Örneklerle çeşitlendiriyorum. Ama görsel olarak yetersiz kalıyorum (cd ve slâyt gibi materyallerde.)”
4. Öğr.” Öyküleme, Drama, Görsel çalışmalar”
5. Öğr.” Öyküleme, Psikolojik yöntem”
6. Öğr. “Öyküleme, parçadan bütüne vs.”
7. Öğr.” Konuya ilişkin ön bilgi veriyorum. Uyulması gereken kuralların neler olduğunu, dikkat edilmesi gereken konuların açıklamalarını yapıyorum. Ayrıca zorlandıkları çalışmalarda yardımcı oluyor, fikir veriyor, çalışmaların sonunda değerlendirip ve sergiliyorum.”
8. Öğr.” İşbirlikli öğrenme, öğreterek öğrenme, gözlem–inceleme, yaparak yaşayarak öğrenme v.b”
9. Öğr.” Örnekleme yöntemi (Gösterip, yaptırma)”
10. Öğr.” Gözlem ve inceleme yöntemi, modelden çalışma yöntemi, proje yöntemi, bazı konularda kopyalama yöntemi, çözümleme birleşim yöntemi vb.”
11. Öğr.” Bol örnek istiyorum”
12. Öğr. (Açıklama yapılmamıştır.)
13. Öğr. “Psikolojik yöntem ve çözümleme-Birleşim.”
14. Öğr.” Yaparak-yaşayarak öğrenme, örnekleme, araştırma, dramatizasyon, gözlem, gösterim, anlatım, soru-yanıt.”
15. Öğr.” Konunun anlatımı, örneklerle anlatım, farklı uygulamaların yapıldığı örnek çalışmaların gösterilmesi, yapılacak çalışma için farklı fikir üretme ve düşüncelerin paylaşılması.”

16. Öğr.” Daha çok psikolojik yöntem, öyküleme ve proje yöntemlerini kullanıyorum.”
17. Öğr. (Açıklama yapılmamıştır.)
18. Öğr. “Drama, Röprodüksiyon inceleme, tartışma.”
19. Öğr.” Öyküleme, Drama, Görerek Algılama”
20. Öğr. “Soru –cevap, Drama, Örnek çalışmalar, çalışma esnasında tek tek fikirlerini alarak geliştiriyorum.”
21. Öğr.” Müzik eşliğinde imgesel çalışma, gelecekle ilgili günümüzde şu an için olması zor olan hayali konular. Uygulama, anlatım, gösterip yaptırma ve örnekleme yöntemleri”
22. Öğr.” Çocuklara konuyu anlatıp, fikir alışverişi yaptıktan sonra renk seçimi ve konu tasarımı özgür olduklarını söylüyorum.”

18.“Siz dersinizde öğrencilerinizin daha yaratıcı resimler yapabilmesi için hangi öğretim yöntemini ya da yöntemlerini daha çok kullanıyorsunuz?” Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 18. “Siz dersinizde öğrencilerinizin daha yaratıcı resimler yapabilmesi için hangi öğretim yöntemini ya da yöntemlerini daha çok kullanıyorsunuz?” sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema	Alt Temalar
18.Soru için	
Uygulanan öğretim yöntemi	Görsel Etkinlikler (Demostrasyon Yöntemi)- Örnekleme
Uygulanan öğretim yöntemi	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap
Uygulanan öğretim yöntemi	Çözümleme-Birleştirme (Öyküleme)
Uygulanan öğretim yöntemi	Drama Yöntemi
Uygulanan öğretim yöntemi	Psikolojik Yöntem

Tablo 18. 1” Örnekleme” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Örnekleme”
2-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“örnekler vererek anlatıyorum”
3-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Örneklemeyle çeşitlendiriyorum”
4-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Görsel çalışmalar”

9-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Örnekleme yöntemi (Gösterip, yaptırma)”
14-Öğr.	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“gösterim örnekleme,”
15-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Örneklerle anlatım farklı uygulamaların yapıldığı örnek çalışmaların gösterilmesi,”
18-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Röprodüksiyon inceleme”
20-Öğr	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Örnek çalışmalar”
21-Öğr.	Görsel Etkinlikler- Örnekleme	“Gösterip yaptırma ve örnekleme”

Tablo 18. 2 “ Anlatım, Soru Cevap” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr	Öğretmen Merkezli Yöntem- Anlatım, Soru Cevap	“Farklı konular ve teknikler seçip anlatıyorum.”
7-Öğr	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap	“Konuya ilişkin ön bilgi veriyorum. Uyulması gereken kuralların neler olduğunu, dikkat edilmesi gereken konuların açıklamalarını yapıyorum. Ayrıca zorlandıkları çalışmalarda yardımcı oluyor, fikir veriyor, çalışmaların sonunda değerlendirip ve sergiliyorum.”
14-Öğr	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap	“ Anlatım, soru-yanıt.”
15-Öğr.	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap	“Konunun anlatımı,”
20-Öğr	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap	“Soru –cevap ve çalışma esnasında tek tek fikirlerini alarak geliştiriyorum.”
21-Öğr.	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap	“Anlatım, yöntemleri”
22-Öğr	Öğretmen Merkezli Yöntem-Anlatım, Soru Cevap	“Çocuklara konuyu anlatıp, fikir alışverişi yaptıktan sonra”

Tablo 18. 3”Öyküleme ” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
4-Öğr	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Öyküleme,”
5-Öğr	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Öyküleme,”
6-Öğr	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Öyküleme”
10-Öğr.	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Çözümleme birleşim yöntemi”

13-Öğr	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Çözümleme-Birleşim”
16-Öğr.	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Öyküleme”
19-Öğr	Çözümleme- Birleştirme(Öyküleme)	“Öyküleme,”

Tablo 18. 4’’Drama Yöntemi ’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
4-Öğr	Drama Yöntemi	“Drama,”
14-Öğr	Drama Yöntemi	“dramatizasyon...”
18-Öğr	Drama Yöntemi	“Drama,”
19-Öğr.	Drama Yöntemi	“Drama,”
20-Öğr	Drama Yöntemi	“Drama,”

Tablo 18. 5’’Psikolojik Yöntem’’alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
5-Öğr	Psikolojik Yöntem	“Psikolojik yöntem”
13-Öğr	Psikolojik Yöntem	“Psikolojik yöntem”
16-Öğr	Psikolojik Yöntem	“Daha çok psikolojik yöntem”

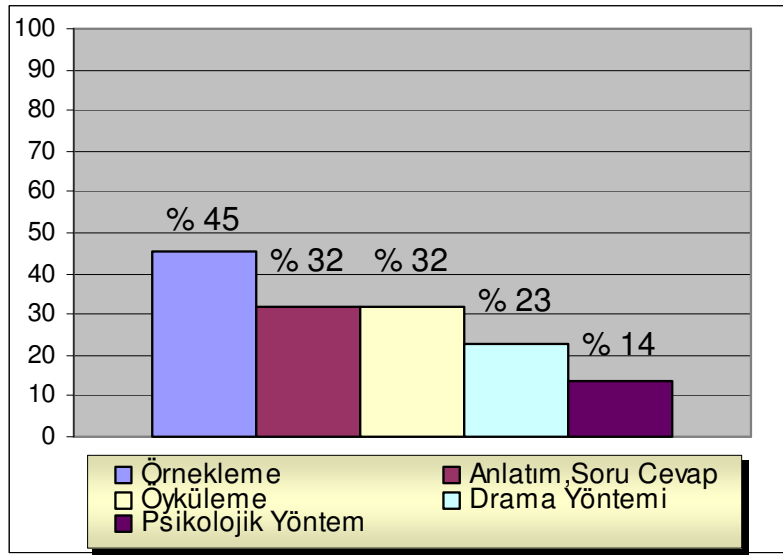
18.‘Siz dersinizde öğrencilerinizin daha yaratıcı resimler yapabilmesi için hangi öğretim yöntemini ya da yöntemlerini daha çok kullanıyorsunuz?’’ Sorunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

Tablo 18. 6 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
18.Soru	1	1	1	1					1					1	1			1		1	1		
Örnekleme	1	1	1	1					1					1	1			1		1	1		
Anlatım ,Soru Cevap	1						1							1	1					1	1	1	
Öyküleme				1	1	1			1				1			1			1				
Drama Yöntemi				1										1				1	1	1			
Psikolojik Yöntem					1									1			1						

Tablo 18. 7 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Örnekleme	22	10	% 45
Anlatım, Soru Cevap	22	7	% 32
Öyküleme	22	7	% 32
Drama Yöntemi	22	5	% 23
Psikolojik Yöntem	22	3	% 14

Şekil 18
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 18. de görüldüğü gibi "Siz dersinizde öğrencilerinizin daha yaratıcı resimler yapabilmesi için hangi öğretim yöntemini ya da yöntemlerini daha çok kullanıyorsunuz?" Sorusuna; katılımcıların %45 i örnekleme yöntemini, %32 si anlatım-soru cevap yöntemini ve öyküleme yöntemini, %23 ü yaratıcı drama yöntemini, %14 ü ise psikolojik yöntemi kullandıklarını belirtmiştir.

Ayrıca; Müzik eşliğinde ders işleme, parçadan bütüne anlatım, İşbirlikli öğrenme, öğreterek öğrenme, gözlem-inceleme, yaparak yaşayarak öğrenme v.b Gözlem ve inceleme, modelden çalışma yöntemi, proje yöntemi, bazı konularda kopyalama yöntemi, Yaparak-yaşayarak öğrenme, imgesel çalışma gibi öğretim yöntemlerini de kullandıklarını belirtmişlerdir.

19 –‘ Okulunuzda Resim-iş eğitimi atölyesi var mı? Varsa donanımından memnun musunuz?’Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. ‘Var. Çok memnunum.’
2. Öğr. ‘Yok’
3. Öğr. ‘Var ama yetersiz. Donanım yok, çok kısıtlı.’
4. Öğr. ‘İş eğitimi atölyesi var. Resim atölyesi yok.’
5. Öğr. ‘Yok’
6. Öğr. ‘Var, ancak kullanılır durumda değil.’
7. Öğr. ‘Resim atölyesi yok. İş teknik atölyesi var. Donanımı iyi değil. Öğrencilerin maddi ve çevre olanaklarına uygun konular seçiliyor.’
8. Öğr. ‘Var ancak donanımı yeterli değil.’
9. Öğr. ‘Var, memnunum.’
10. Öğr. ‘Var ancak dar ve donanımsız. Kalabalık sınıflarla çalışmak çok zor oluyor.’
11. Öğr. ‘Yok’
12. Öğr. ‘Yok’
13. Öğr. ‘Var. Evet memnunum.’
14. Öğr. ‘Var ama çok yetersiz.’
15. Öğr. ‘Var, ancak çok küçük ve donanımı yok.’
16. Öğr. ‘Yok.’
17. Öğr. ‘Atölyemiz yok.’
18. Öğr. ‘Yok.’
19. Öğr. ‘Resim atölyesi yok.’
20. Öğr. ‘Yok.’
21. Öğr. ‘Hayır şimdilik maalesef yok küçük sınıflarda ortalama 35-40 mevcutla ders yapıyoruz.’
22. Öğr. ‘Maalesef atölyemiz yok.’

19-“ Okulunuzda Resim-iş eğitimi atölyesi var mı? Varsa donanımından memnun musunuz? ”sorusuna ilişkin elde edilen verilerin betimsel analizi:

Araştırma örneklemini oluşturan, İzmir ili, 15 ilköğretim okulu kapsamında, 10 okulda çalışan 12 resim öğretmeni, atölyelerinin olmadığını, diğer 5 okulda çalışan 9 resim öğretmeni de, atölyelerinin olduğunu belirtmiştir.

Atölyelerinin var olduğunu belirten 9 öğretmenin sadece 3’ü memnun olduklarını, 6 tanesi de var olan atölyelerin dar ve donanımsız olduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak 15 okulun 10’u atölyesiz oluşu, atölyesi olan 5 okulda çalışan 9 öğretmenin sadece 3’ünün memnuniyetini belirtmesi okullarda var olan sanat eğitimiyle ilgili olanakların ne kadar az olduğunu göstermektedir.

20 .“ Öğrencilerinizle ders dışı -Müzeye gitmek, galeri gezebilmek-gibi etkinlikler gerçekleştirebiliyor musunuz? Neler yapabiliyorsunuz? “Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. ‘‘Bucadaki sergileri geziyoruz. Daha dışarı çıkamıyoruz.’’
2. Öğr.’ ‘Hiçbiri.’’
3. Öğr. ‘‘Zaman zaman yapabiliyorum. Sergi gezmek gibi.’’
4. Öğr. ‘‘Yılda bir defa.’’
5. Öğr. ‘‘Zaman zaman’’
6. Öğr. ‘‘Hayır, Bunun için bir sürü resmi izine ihtiyaç var, yani prosedürü çok fazla.’’
7. Öğr. ‘‘Sık olmasa da arada sergilere gezi düzenlenebiliyor.’’
8. Öğr.’ ‘Uygulamak istiyorum. Ancak sürenin yetersizliği sebebiyle bu sefer uygulamaya zaman kalmıyor.’’
9. Öğr.’ ‘Sergi düzenliyoruz ve etkinliklere yönlendiriyoruz.’’
10. Öğr.’ ‘Bazen yapabilirim.’’
11. Öğr. ‘‘Hayır.’’
12. Öğr.’ ‘Hayır. Gerçekleştiremiyoruz.’’
13. Öğr.’ ‘Güzel sanatlar liselerine tanıtın gezileri ve müzeler inceleme gezileri yapıyoruz.’’
14. Öğr. ‘‘Şimdi ye kadar topluca Efes gezisi yaptık. Bu imkânımız çok kısıtlı.’’
15. Öğr.’‘Efes gezisi yaptık ancak zorlanıyor ve engellerle karşılaşıyoruz formalitelerden dolayı.’’
16. Öğr.’‘Hayır yapamıyorum. Bu konuda okul idaresinden destek göremiyorum.’’
17. Öğr.’ ‘Bazen.’’
18. Öğr.’‘Evet, sergi ve okul gezileri, fotoğraf çekimleri gerçekleştirebiliyorum.’’
19. Öğr.’ ‘Mümkün oldukça gidiyoruz.’’
20. Öğr.’ ‘Öğrencileri yönlendirerek ve bilgilendirerek etkinliklerden haberdar ediyorum.’’
21. Öğr. ‘‘Yapamıyoruz çünkü resmi prosedür işlemleri insanı o etkinliği yapmasından alıkoyuyor.’’
22. Öğr. ‘‘Bazen.’’

20. ‘‘ Öğrencilerinizle ders dışı -Müzeye gitmek, galeri gezebilmek-gibi etkinlikler gerçekleştirebiliyor musunuz? Neler yapabiliyorsunuz?’’ Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 20. ‘‘ Öğrencilerinizle ders dışı -Müzeye gitmek, galeri gezebilmek-gibi etkinlikler gerçekleştirebiliyor musunuz? Neler yapabiliyorsunuz?’’ sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema / Alt Temalar	
Ders dışı etkinlik	Yapamıyorum
Ders dışı etkinlik	Bazen yapıyorum
Ders dışı etkinlik	Yapabiliyorum

Tablo20. 1 ‘‘ Yapamıyorum’’ alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Hiçbiri’’
6-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Hayır, Bunun için bir sürü resmi izine ihtiyaç var, yani prosedürü çok fazla.’’
8-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Ancak sürenin yetersizliği sebebiyle bu sefer uygulamaya zaman kalmıyor’’
11-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Hayır’’
12-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Hayır. Gerçekleştiremiyoruz.’’
14-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Bu imkânımız çok kısıtlı.’’
15-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Zorlanıyor ve engellerle karşılaşıyoruz formalitelerden dolayı’’
16-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Hayır yapamıyorum. Bu konuda okul idaresinden destek göremiyorum’’
20-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Öğrencileri yönlendirerek ve bilgilendirerek etkinliklerden haberdar ediyorum’’
21-Öğr	Yapamıyorum	‘‘Yapamıyoruz çünkü resmi prosedür işlemleri insanı o etkinliği yapmasından alıkoyuyor’’

Tablo20. 2 ‘‘ Bazen yapıyorum’’ alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
3-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Zaman zaman yapabiliyorum. Sergi gezmek gibi.’’
4-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Yılda bir defa’’
5-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Zaman zaman’’
7-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Sık olmasa da arada sergilere gezi düzenlenebiliyor’’
10-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Bazen yapabilirim’’
17-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘ Bazen.’’
19-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Mümkün oldukça gidiyoruz.’’
22-Öğr	Bazen yapıyorum	‘‘Bazen’’

Tablo20. 3''Yapabiliyorum'' alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr	Yapabiliyorum	''Bucadaki sergileri geziyoruz. Daha dışarı çıkamıyoruz''
9-Öğr	Yapabiliyorum	''Sergi düzenliyoruz ve etkinliklere yönlendiriyoruz.''
13-Öğr	Yapabiliyorum	''Güzel sanatlar liselerine tanıtım gezileri ve müzeler inceleme gezileri yapıyoruz''
18-Öğr.	Yapabiliyorum	''Evet, sergi ve okul gezileri, fotoğraf çekimleri gerçekleştirebiliyorum''

20. ''Öğrencilerinizle ders dışı -Müzeye gitmek, galeri gezilebilir-gibi etkinlikler gerçekleştirebiliyor musunuz? Neler yapabiliyorsunuz? ''Sorunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

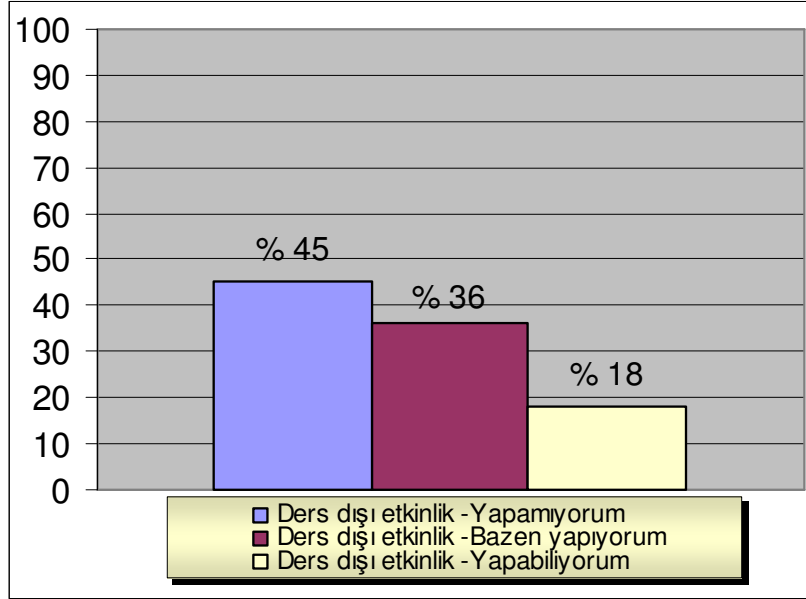
Tablo20. 4 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
17.Soru																							
Yapamıyorum		1				1		1			1	1		1	1	1				1	1		10
Bazen yapıyorum			1	1	1		1			1							1		1			1	8
Bazen yapıyorum	1								1				1					1					4

Tablo 20. 5 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Yapamıyorum	22	10	% 45
Bazen yapıyorum	22	8	% 36
Bazen yapıyorum	22	4	% 18

Şekil 20
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 20 de görüldüğü gibi “Öğrencilerinizle ders dışı -Müzeye gitmek, galeri gezebilmek-gibi etkinlikler gerçekleştirebiliyor musunuz? Neler yapabiliyorsunuz? ” Sorusuna; katılımcıların %45 i zamanın yetersizliği, resmi prosedürlerin ve izin sürecinin çok sıkı olmasından, okul idaresi tarafından desteklenmedikleri gibi sebeplerden dolayı dışı etkinlik yapamadıklarını,%36 si bazen yapabildiklerini, %18 i ise çocuklarla okul tanıtımı gezileri, müze ve sergi ziyaretleri gibi ders dışı etkinlik yapabildiklerini belirtmiştir.

21 –“ Dersinizde esnasında, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyor musunuz? ‘Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr.” Sanat akımlarını anlatırken teorik konularda sık sık kullanıyorum.”
2. Öğr.” Zaman zaman Özellikle derste komik ve esprili bulunan öğrencilerle uyguluyorum.”
3. Öğr. “ Drama yapıyoruz ama sınıfın kalabalıklığından dolayı derse karşı ilgisiz olan çocuklar sabote edebiliyor ve sağlıklı bir ders işleyişi gerçekleşmiyor.”
4. Öğr.” Uyguluyorum.”
5. Öğr. “ Bazen.”
6. Öğr.” 45 kişiyle maalesef çok zor.”
7. Öğr.” Hayır.”
8. Öğr. “ Uygulamak istiyorum. Ancak sürenin yetersizliği sebebiyle bu sefer uygulamaya zaman kalmıyor.”
9. Öğr.” Konulara göre uyguluyoruz.”
10. Öğr. “ Sık değil. Ders saati çok az.”
11. Öğr.” Evet.”
12. Öğr. “ Hayır.”
13. Öğr.” Evet.”
14. Öğr. “ Zaman zaman öykü veya herhangi bir konuyu canlandırabiliyoruz.”
15. Öğr.” Mümkün olduğunca.”
16. Öğr. “ Bazen.”
17. Öğr.” Hayır.”
18. Öğr. “ Sıklıkla uygulamaya özen göstersem de yüzde yüz başarılı olduğu söylenemez.”
19. Öğr.” Uygulamaya çalışıyorum.”
20. Öğr.” Soru-Cevap, Drama uygulayabiliyorum.”
21. Öğr.” Kısmen evet ama sürekli yapmak için müfredatı ve konuları es geçmek şartıyla.”
22. Öğr.” Bazen.”

21. ‘‘ Dersinizde esnasında, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyor musunuz?’’ Sorusuna verilen cevapların İçerik analizi

Tablo 21. ‘‘ Dersinizde esnasında, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyor musunuz?’’ sorusundan elde edilen Tema ve Alt temaların tablosu

Tema / Alt Temalar	
Yaratıcı drama yöntemini	Uygulayabiliyorum
Yaratıcı drama yöntemini	Bazen uyguluyorum
Yaratıcı drama yöntemini	Uygulayamıyorum

Tablo 21. 1 ‘‘ Uygulayabiliyorum’’ alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
1-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Sanat akımlarını anlatırken teorik konularda sık sık kullanıyorum.’’
4-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Uyguluyorum’’
9-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Konulara göre uyguluyoruz’’
11-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Evet’’
13-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Evet’’
18-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Sıklıkla uygulamaya özen göstersem de yüzde yüz başarılı olduğu söylenemez.’’
19-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Uygulamaya çalışıyorum.’’
20-Öğr	Uygulayabiliyorum	‘‘Drama uygulayabiliyorum’’

Tablo 21. 2 ‘‘ Bazen uyguluyorum’’ alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
2-Öğr	Bazen uyguluyorum	‘‘Zaman zaman Özellikle derste komik ve esprili bulunan öğrencilerle uyguluyorum.’’
3-Öğr	Bazen uyguluyorum	‘‘Bazen drama yapıyoruz ama sınıfın kalabalıklığından dolayı derse karşı ilgisiz olan çocuklar sabote edebiliyor ve sağlıklı bir ders işleyişi gerçekleşmiyor.’’
5-Öğr	Bazen uyguluyorum	‘‘Bazen.’’
10-Öğr	Bazen uyguluyorum	‘‘Sık değil. Ders saati çok az.’’
14-Öğr	Bazen uyguluyorum	‘‘Zaman zaman öykü veya herhangi bir konuyu canlandırabiliyoruz.’’
15-Öğr.	Bazen uyguluyorum	‘‘Mümkün olduğunca’’
16-Öğr.	Bazen uyguluyorum	‘‘Bazen’’

21.Öğr.	Bazen uyguluyorum	“Kısmen evet ama sürekli yapmak için müfredatı ve konuları es geçmek şartıyla”
22.Öğr.	Bazen uyguluyorum	“Bazen”

Tablo 21. 3” Uygulayamıyorum” alt temasının veri tablosu

Kişi	Alt Tema	Görüş (doğrudan alıntı)
6.-Öğr	Yaratıcı drama yöntemini uygulayamıyorum	“45 kişiyle maalesef çok zor.”
7.-Öğr	Yaratıcı drama yöntemini uygulayamıyorum	“Hayır”
8.-Öğr	Yaratıcı drama yöntemini uygulayamıyorum	“Uygulamak istiyorum. Ancak sürenin yetersizliği sebebiyle bu sefer uygulamaya zaman kalmıyor”
12.-Öğr.	Yaratıcı drama yöntemini uygulayamıyorum	“Hayır”
17.-Öğr.	Yaratıcı drama yöntemini uygulayamıyorum	“Hayır”

21. ” Dersinizde esnasında, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyor musunuz?” Sorunun Veri Analiz Sonuç Tablosu Ve Yüzde Grafiği

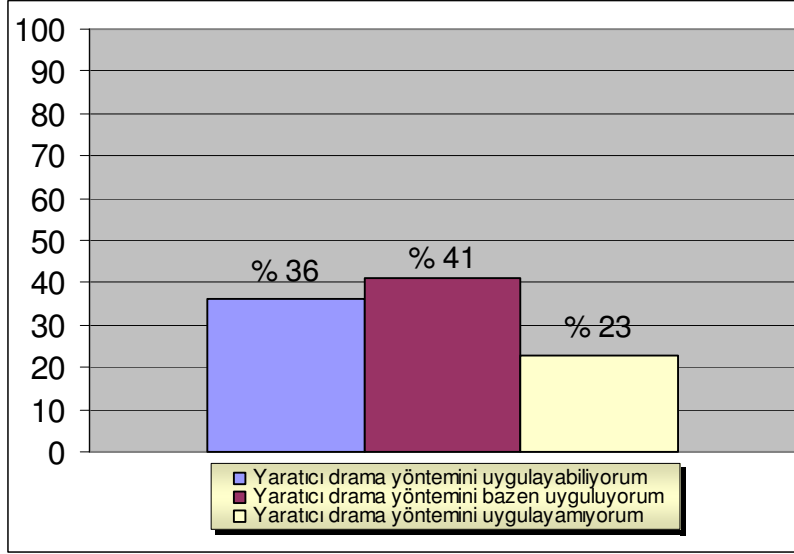
Tablo 21. 4 Veri Analiz Sonuç Tablosu

Öğretmen Görüşü	Katılımcılar																						f	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
21.Soru																								
Uygulayabiliyorum	1			1					1		1		1					1	1	1			8	
Bazen uyguluyorum		1	1		1					1				1	1	1						1	1	9
Uygulayamıyorum						1	1	1				1						1						5

Tablo 21. 5 Veri Analiz sonucunun yüzde Tablosu

Öğretmen görüşleri	Toplam	f	%
Yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyorum	22	8	% 36
Yaratıcı drama yöntemini Bazen uyguluyorum	22	9	% 41
Yaratıcı drama yöntemini uygulayamıyorum	22	5	% 23

Şekil 21
Veri Analizinin Yüzde Grafiği

Şekil 21 de görüldüğü gibi ” Dersinizde esnasında, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyor musunuz?” sorusuna; katılımcıların %41 i yaratıcı drama yöntemini uygulayabildiğini, %36 sı zamanın yetersizliği, sınıfların kalabalıklığı, müfredatı yetiştirme zorunluluğu ve ilgisiz çocukların sabote girişimi gibi sebeplerden dolayı bazen uygulayabildiklerini,%23 ise yaratıcı drama yöntemini hiç uygulayamadıklarını belirtmiştir.

22-“ Genel olarak, sizce şu an okulunuzda uygulanan, eğitim programlarında, yaratıcılık kavramının yeri nedir?”Sorusuna verilen cevaplar

1. Öğr. “Yaratıcılık resim dersine özgüymüş gibi algılanıyor. Aslında her derste ihtiyaç var. Çocuklar yaratıcı olamadıkları için eleştiriliyor. Fakat kendimizi hiç eleştirmiyoruz. Ezberci sistem aynen devam ediyor.”
2. Öğr. “Çok olduğuna inanmıyorum.”
3. Öğr. “Neredeyse yok. Resim dersi zaten ciddiye alınmıyor, sınavda kapsam dışı. Öğrenciler sınava yöneldiğinden dolayı dersimiz boş ve gereksiz dersmiş gibi nitelendiriliyor. Yetenekli öğrencilerde OKS sınavına hazırlandığından dolayı derse girmeyip dershaneye gidiyorlar.”
4. Öğr. “Yeni ilköğretim programında, öğrencinin kendini ifade etmesi biraz daha ön plana çıkartılmıştır.”
5. Öğr. “Yeterince.”
6. Öğr. “Çok fazla değil. Daha az sınıfa girip, öğrencileri birebir daha iyi tanımayı ve kişiye özel zaman ayırabilmeyi isterdim”.
7. Öğr. “Okulumuzda uygulanan eğitim programında maalesef öğrenciler araştırmadan uzak, hazır ve kolay çalışmalar tercih ettikleri görülüyor.”
8. Öğr. “Milli Eğitim sistemi içerisinde yaratıcılığı tam olarak anlamıyla ölçen değerler yok. Daha çok çocukların sorumluluk anlayışı ve derse ilgisi değerlendiriliyor.”
9. Öğr. “Sınırlı bir alanda. Çok değil.”
10. Öğr. “İş Teknik derslerinin proje uygulama etkinliklerinde bilgi ve becerilerinin yanında yaratıcılıklarını da ortaya koyuyorlar.”
11. Öğr. “Yetersiz.”
12. Öğr. “Yaratıcılığın geliştirilmesi temel amacımızdır.”
13. Öğr. “Kalabalık sınıflarda işlemek zorunda kaldığımız derslerden dolayı çok zorlanıyoruz. Genel olarak, resim dersi diğer dersler gibi çok önemsenmediğinden dolayı, ne yazık ki dersi öğrenciye anlatırken çok zorlanıyoruz. Herkesin sanat eğitimi alması gerektiğine inanıyorum.”

14. Öğr. “Yaratıcılık üzerine yeteri kadar durulmuyor. Belirli gün ve haftalar almak zorunluluğu var. Program dışına çıkamıyoruz. Daha özgür bir program olmalı.”
15. Öğr. “Çocuğun fark edilir yetenek ve yaratıcılığı destekleniyor. Doğru yönlendirmeye çabalıyoruz. Ancak veli profiline sosyo-kültürel yapısı düşük olduğundan güzel sanatlar eğitiminin gereğine inanılmıyor.”
16. Öğr. “Bence bu konuda gereken önem verilmiyor. Yeni uygulamaya başlanan programda bu konu belki önem taşıyor ama uygulamada başarılı olunabileceği mi? Zaman gösterecek.”
17. Öğr. (Açıklama yapılmamıştır.)
18. Öğr. “Yaratıcılığı okullarımızda uygulanan eğitim programlarında yeteri derecede göremiyorum. Programlardaki yaratıcılık kavramı ve uygulamaları yetersiz.”
19. Öğr. “Yaratıcılık tüm dersleri, eğitim alanını ilgilendiren eğitimin dışında, gelecek bence yaratıcılıkta. Çünkü hangi meslek olursa olsun yaratıcılık yoksa o kişinin meslek hayatında ve her alanında başarılı olacağına inanmıyorum. Herkesin yaptığını yapan değil farklı olanı yapan yaratıcıdır, başarılı olur.”
20. Öğr. “Yeni sistemde araştırmaya yönelinmesinden dolayı yaratıcı etkinlikler umut vaat ediyor.”
21. Öğr. “Eğer yaratıcı çocuk için bu konuda uzman kişilerden yardım eşliğinde bilgi alışverişi olursa ne mutlu. Ama ülkemizin bu karmaşık eğitim sistemi içinde yaratıcı çocuk kavramını bırakın normal resim eğitimi alan öğrenciler bile göz ardı ediliyor. Daha doğrusu bu dersin ne kadar gereksiz olduğu ve bizler sadece ve sadece çağdaş, eğitimli çocuk bakıcıları olmaktan kurtulamıyoruz.”
22. Öğr. “Bu programla çocuğun yeteneği ve yaratıcılığının çok fazla ortaya çıkacağını düşünmüyorum.”

22-“Genel olarak, sizce şu an okulunuzda uygulanan, eğitim programlarında, yaratıcılık kavramının yeri nedir?” ilişkin elde edilen verilerin betimsel analizi:

Soruya cevap veren katılımcılarımızda 16 Resim öğretmeni; Resim dersinin diğer derslere göre önemsenmediğine; eğitim sistemi içinde ezberci eğitimin devam ettiğine; Çocukların yaratıcı yetisinden ziyade sadece sorumluluk ve derse karşı ilgilerinin dikkate alındığına; derste müfredata bağlı kalınması zorunluluğuna; yaratıcılıkla ilgili uygulama yetersizliğine ve şu an ki eğitim programının çocuğun yeteneğin ve yaratıcılık yetisini çok fazla ortaya çıkartamayacağına dair olumsuz görüşlerini belirtmişlerdir.

2 resim öğretmeni yeni eğitim sisteminde bu kavramın önem taşıdığına ancak uygulama da başarının zaman içinde görüleceğine dikkat çekmişlerdir. 1 resim öğretmeni yaratıcılığın önemli bir kavram olduğunu ve 1 resim öğretmenide sadece İş Teknik derslerinde yaratıcılık kavramının ortaya koyulabildiğini söylemişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ

“İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması” adlı bu araştırmada;

- Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersi kapsamında, çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığını ortaya çıkarmak;
- İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinde uygulanmakta olan yaratıcı etkinliklerin neler olduğunu ve yaratıcı etkinliklerin ne kadar uygulanabildiğini tanımlamak;
- İlköğretim okullarında uygulanan Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinin, çocuğun sanatsal yaratıcılık yetisine katkısını, ortaya koymak;
- İncelenen İlköğretim okullarında, resim-iş dersinde uygulanan yöntemlerin çocuğun resim yapmasında ne kadar etkili olduğu, ders içi ve dışı uygulanan etkinlikleri, ders öğretmenin tutumu, okulun fiziki koşulları gibi etki eden faktörlere yönelik bilgiler elde etmek ve
- Resim –İş Eğitimi dersi öğretim yöntemlerinde, yaratıcı etkinliklerin, daha çok uygulanabilmesine ilişkin önerilerde bulunmak amaçlamış, yapılan analizlerden elde edilen bulgularla şu sonuçları ortaya çıkartılmıştır.

I. Bölümün ilk 4 sorusuyla, çocukta yaratıcılık kavramının genel anlamda nasıl algılandığı, Çocukta yaratıcılık kavramını etkileyen etkenlerin neler olduğu, Yaratıcılık kavramıyla eğitimin ilişkisi ve Yaratıcılık kavramının çocuğun hayatındaki önemine ortaya koyulmaya çalışılmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir.

Katılımcıların yaratıcı çocuğu; özgün(farklı),güçlü ifade unsurları kullanan, özgüveni gelişmiş ve zeki, meraklı, hayal gücü gelişmiş, problem çözebilen, derste dikkatli, yaptığı etkinliklerden zevk alan çocuk, olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukta yaratıcılık kavramını etkileyen etkenlerin başında eğitim, sonrasında çevre ve aile faktörünün çok önemli olduğu sonucu ortaya konulmuştur.

Yaratıcılık kavramıyla eğitimin ilişkisi ise, bu kavramın eğitimle desteklenip geliştirilebileceği yönündedir.

Yaratıcılık kavramının çocuğun hayatındaki önemine ise, genellikle çocuğun sosyal ve kişilik gelişimi, duygu ve düşüncelerini ifade etme, toplumun gelişimi ve devamı için yaratıcılık yetisinin önemli bir özellik olduğu yönündedir. Ayrıca yaşamında başarılı olabilmesinde, çözüm üreten ve çözüme kolay ulaşan davranışlar kazanmasında da, etkili bir özelliktir.

II. bölümün başlangıcı olan 5.sorudan itibaren 18.soruya kadar ilköğretim dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramı etkileyecek olan etkenlerin neler olduğu ve etkileri belirlenmeye çalışılmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir.

Çocuğun yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri derslerin başında yetenek dersleri geldiği, resim dersinin, çocuğun özgür ifadesini ve hayal gücünü kullanmasına ortam yaratması, çocuğun yaratıcılığını ve olumlu davranışlarını geliştirmesi gibi, olumlu etkilerinden dolayı çok önemli bir ders olduğunu ortaya konulmuştur.

Katılımcılar, derse tavrı ve davranışları açısından yaratıcı çocuğu, ilgili, farklı tasarım ve çizim yapan, meraklı, motivasyonu güçlü ve çalışmasını tamamlayan, ise hayal gücü gelişmiş, güçlü ifadeleri olan ve sesiz çocukları, olarak nitelemiştir. Ayrıca dikkat çekmeyi bilen, resimleriyle kişiliğini dışa vuran, çabuk kavrayan, cesur, konu bulmada hızlı, algılaması güçlü, arkadaşlarının resimlerinden etkilenmeyen, taklit etmeyen, samimi ve çıkan eserden duygusal doyuma ulaşan ve fikrinin arkasında duran gibi özellikler sergileyen öğrencilerin de, yaratıcı öğrenci tavrına sahip olduğu vurgulanmıştır.

Farklı tasarım ve yorum yapılmış, farklı teknik kullanıp, çizgi ve boyaya hâkim olunan, resimlerde güçlü ifade dili kullanılmış, iyi kompozisyonla tasarlanmış çocuk resimlerinin yaratıcı izler taşıdığı, sonucu belirlenmiştir.

Özgür ve eleştiriye açık ders ortamında, öğrencilerin, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebileceklerini; hataları ve doğrularıyla öğrenip, beceri ve yaratma yetilerinin böyle ortamlarda daha rahat gelişebileceğini; öğrencilerin daha keyifli ve istekli çalışabilecekleri sonuçlarına ulaşılmış. Ayrıca tüm derslerde de aynı niteliğin olması gerektiği vurgulanmıştır. Kalabalık sınıflarda, özgür ders ortamının oluşturulmasının zorluğunu da ortaya konulmuştur.

Çocuğun sosyal çevresinin nerdeyse tamamını oluşturan ve eğitimini devam ettiği okulun sahip olduğu donanımın, sosyal ve ekonomik çevresinin, çocuğun yaratıcılığına olumlu ya da olumsuz etkisi birçok etkisi sonucuna ulaşılmıştır.

Sanat eğitimcisini yaratıcı yeti konusunda birikimli ve bilinçliyse, daha geniş kapsamlı ders anlatıp değişik yöntemler ve doğru metotlar uygulayabileceği; çocuğu gözlemlemeyi, ona nasıl yaklaşacağını, nasıl işleyeceğini iyi bileceği; iyi rehberlik yaparak, öğrenciyi heyecanlandırıp, meraklandırabileceğine belirlenmiş, ayrıca çocuğa model olacağından dolayı, öğretmen faktörünün önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuğu yönlendirerek, destekleyen, çocuklara özgür ders ortam sağlayan, aktif ders işleyen, yenilikler ve gelişime açık ve öğrencinin gelişimini takip eden öğretmen özelliklerinin, yaratıcı öğretmen özelliği olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Ayrıca, teknolojiyi takip eden, ders dışında öğrencilerine zaman ayıran, öğrencilerini sergi ve müzelere götürebilen, örneklerle öğrencilerini sınırlandırmayan, yapıcı eleştiri yapan, işini seven ve her olumsuzlukta olumlu bir yan bulan gibi ifadeleri de yaratıcı öğretmen özellikleri olarak belirtmişlerdir.

Resim –İş eğitimi ders saatinin az ve sınıfların kalabalık olduğu, bu sebeplerden dolayı, öğretmen açısından öğrenciyi tanımanın zorluğu ve öğrencilerin derse karşı heveslerinin kırılması gibi olumsuz sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür

Sınıf dışı etkinliklerin çocuğun yaratıcılığına olumlu etkilerinin olabileceği belirlenmiş, bu etkinliklerin öğrencilere yeni ve farklı bakış açısı kazandırabileceği, derse olan ilgilerinin arttırabileceği ve öğrenciye görüş zenginliği sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dersin işlenişi esnasında kullanılan malzemenin ve dersi destekleyen araç gerecin, öğrenciyi isteklendirdiği ve yaratıcılıklarına olumlu katkıları olduğu görüşü çoğunlukta ortak bir fikir olarak tespit edilmiştir.

Ancak, iyi malzemenin sadece resmin kalitesini etkileyebileceği, yaratıcılık konusunda sadece malzeme ya da ders esnasında kullanılan araç gerecin yeterli olamayacağı ve olanakları sınırlı olan ortamlarda da öğrencinin yaratıcılığını ortaya koyabileceği gibi sonuçlara da ulaşılmıştır.

Müfredat programı dâhilinde, yaratıcılıkla ilgili uygulamaların, ders saatinin yetersizliği, müfredat programının güncellenmesi gerektiği ve atölye ortamının olmaması gibi sebeplerden dolayı kısmen yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Müfredat programı çerçevesinde, çocukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici öneri olarak, tüm müfredat programının kullanılabilmesi ve eser inceleme, hayal gücünü geliştirici konular, öyküleme, yaratıcı drama yöntemi, sergi ve müze eğitimi, psikolojik yöntemin gibi yöntemlerin önerildiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve resim dersinin seçmeli ders olması gerektiği gibi öneriler de tespit edilmiştir.

Görüşme formunun III. bölümünün oluşturan 18.sorudan 22. soruya kadar ise katılımcılarımızın okullarında çocuk resmi çerçevesinde yaratıcılık kavramına dair neler yapabildikleri belirlenmeye çalışılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin, öğrencilerinin yaratıcı resimler yapabilmeleri için; örnekleme, anlatım-soru cevap, öyküleme, yaratıcı drama ve psikolojik yöntemi gibi yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca; Müzik eşliğinde ders işleme, parçadan bütüne anlatım, İşbirlikli öğrenme, öğreterek öğrenme, gözlem–inceleme, yaparak yaşayarak öğrenme v.b Gözlem ve inceleme, modelden çalışma yöntemi, proje yöntemi, bazı konularda kopyalama yöntemi, Yarak-yaşayarak öğrenme, imgesel çalışma gibi öğretim yöntemlerini de kullandıkları tespit edilmiştir.

Araştırma örneklemini oluşturan, İzmir ili, 15 ilköğretim okulu kapsamında, 10 okulda çalışan 12 resim öğretmenin, atölye ortamına sahip olmadığı, sadece 5 okulda çalışan 9 resim öğretmenin atölye ortamında ders işleyebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Atölyelerinin var olduğunu belirten 9 öğretmenin sadece 3'ü memnun olduğu, 6 tanesi de var olan atölyelerin dar ve donanımsız olduğundan dolayı memnun olmadıkları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak 15 okulun 10'u atölyesiz oluşu, atölyesi olan 5 okulda çalışan 9 öğretmenin sadece 3'ünün, memnuniyetini belirtmesi, okullarda var olan sanat eğitimiyle ilgili olanakların ne kadar az olduğunu göstermiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerimiz, zamanın yetersizliği, resmi prosedürlerin ve izin sürecinin çok sıkı olması, okul idaresi tarafından desteklenmedikleri gibi sebeplerden dolayı dışı etkinlik yapamadıkları tespit

edilmiştir. Bazen yapabildiklerini belirten öğretmenlerimizin ise, dar olanaklar dâhilinde, çocuklarla okul tanıtımı gezileri, müze ve sergi ziyaretleri gibi ders dışı etkinlik yapabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabildiği, ancak bir kısmının ise zamanın yetersizliği, sınıfların kalabalıklığı, müfredat programını yetiştirme zorunluluğu ve ilgisiz çocukların sabote girişimi gibi sebeplerden dolayı bazen uygulayabildiği ya da hiç uygulayamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcılarımızdan, okullarında uygulanan eğitim programlarını, yaratıcılık açısından değerlendirmeleri istendiğinde, maalesef resim dersinin, diğer derslere göre fazla önemsenmediği, eğitim sistemi içinde ezberci eğitimin devam ettiği, çocukların yaratıcı yetisinden ziyade sadece sorumluluk ve derse karşı ilgilerinin dikkate alındığı, derste müfredata bağlı kalınması zorunluluğu, yaratıcılıkla ilgili uygulamaların yetersizliği ve şu an ki eğitim programının çocuğun yeteneğin ve yaratıcılık yetisini çok fazla ortaya çıkartamayacağı gibi olumsuz sonuçlara ulaşılmıştır.

Sonuç olarak;Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersi kapsamında, çocuk resminde, yaratıcılık kavramının algılanışı, çocuğun sosyal ve kişilik gelişimi, estetik duyarlılığının oluşması, çocuğun sanatsal yaratıcılık yetisine katkısı, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesi, toplumun gelişimi ve devamı için önemli bir özellik olduğu yönündedir. Ancak bu önemin farkında olunmasına rağmen İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) dersinde çocuğun yaratıcılığını etkileyecek olan yaratıcı etkinliklerin çokta yer almadığı, resim öğretmenleri tarafından yer verilmeye çalışılsa da birçok engelle karşılaştığı ortadadır.

İncelenen İlköğretim okullarında, resim-iş dersinde öğretmenler çocuğun yaratıcı resimler yapması için gerekli olan yöntemleri uygulamak istediklerini ifade etseler de, olanaksızlıklar ve müfredat programını yetiştirmek gibi kaygılar sebebiyle, genellikle ders işleyiş esnasında, sadece teknik bilgi aktarımı, örnek gösterme ve sonucu değerlendirme gibi sınırlar arasında kaldıkları belirlenmiştir.

Ders saatinin yetersizliği, sınıfların kalabalıklığı, atölye ortamının azlığı, müfredat programının çok yüklü olması, yaratıcılığı olumlu etkileyeceği düşünülen ders dışı etkinliklerin birçok sınırlayıcı sebepten dolayı yeterli yer almaması,

öğretmenlerimizin çalışma koşullarının yetersizliği gibi nedenler de, uygulanan öğretim yöntemlerinin daha çok öğretmen merkezli olmasına ve yaratıcı yöntemlerin atlanılmasına sebep olmaktadır

Okulun fiziki koşulları gibi etkinlerin yetersizliği ve resim dersinin diğer derslere göre eğitim sistemimizde sözde çok önemsenip, özde öyle olmaması, çocukların daha çok sayısal ve sözel derslere yönlendirilmeleri, aileleri tarafından sınavlara hazırlık aşamalarında resim dersinin çokta önemli bir ders olmadığına vurgulanması, ayrıca okullarda resim dersinin sadece okulun vizyonunu oluşturan ders olarak görülmesi, idari anlamda desteklenmeyen resim öğretmenlerinin sadece yılsonu sergilerinde hatırlanılması, gibi etkenlerde çocuğun yaratıcılığını en rahat ortaya koyduğu resim dersine olumsuz bakış açılarını ortaya koyan ve dersi olumsuz etkileyen etkenlerdir.

İlköğretim eğitimi içinde, çocuğun en yaratıcı etkinliği olan resim yapma eylemini gerçekleştirerek yaratıcılığını geliştirilmesi ve sanat eğitimini sağlıklı sürdürebilmesi amacını güden İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş)Eğitimi dersi, ne yazık ki karşı karşıya kaldığı birçok olumsuz etkenden dolayı amacını özellikle uygulama aşamasında gerçekleştirememektedir.

Çocuk eğitiminde, sanat eğitiminin önemi, çocuğun gerek aile ortamında gerekse okul ortamında ve genel eğitim sistemi içinde doğru algılanıp, gerekli düzenlemeler yapılmadığı takdirde, İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının olumlu gelişme göstermesi beklenilmemelidir.

ÖNERİLER

“İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması” adlı bu araştırmada elde edilen bulgu ve sonuçlar dâhilinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının olumlu gelişme göstermesi için şu önerilerde bulunulabilir.

İlköğretim okullarında uygulanan, Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi çerçevesinde, çocuk resminde yaratıcılık kavramına ve bu kavramın en çok hayat bulacağı resim dersine daha çok önem verilmelidir.

İlköğretim okullarında Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersinin uygulandığı mekânlar, çocuğun yaratıcılığa olumlu etkisi olacak şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi çerçevesinde görmek demenin aynı zamanda yaratmakta en önemli faktörlerden biri olduğu unutulmamalı ve çocuk ders dışı etkinlik olan sergi izlemek, müze gezmek gibi farklı ortamlarla buluşturulmalıdır. Bu konular da okul idareleri tarafından Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi öğretmenleri desteklenmelidir.

Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi müfredat programı güncellenmeli ve resim dersi çerçevesinde yaratıcılık kavramıyla ilgili yöntem ve tekniklerin uygulanabilirliğinin sağlanmalıdır.

Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi müfredat programının uygulama aşamasındaki esnek yapısının olumsuz değerlendirileceği göz önünde bulundurularak, yaratıcılık kavramıyla ilgili yöntem ve konuların daha çok ön planda tutulacağı bir program geliştirilmelidir.

Milli Eğitim ilköğretim okullarında görev yapan Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi dersi öğretmenlerinin, okul içinde sahip oldukları çalışma olanakları, daha iyi bir seviyeye çıkarılmalı, hizmet içi eğitimlerle bu konudaki bilgilerinin güncellenmesi yoluna gidilmelidir.

KAYNAKÇA

- ARIK, A** (1987)*Yaratıcılık*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ARTUT, K** (2001). *Eğitim Fakülteleri Ve İlköğretim Öğretmenleri İçin Sanat Eğitimi Kuramları Ve Yöntemleri*, Birinci Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Sanat Eğitimi Kuramları Ve Yöntemleri*, Ankara Anı yay. Birinci Baskı.
- BALCI, A** (1997)*Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara, 2.Basım A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- CİCİOĞLU, H** (1985) Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim. Ankara, A.Ü.E.B.F.
- COŞKUNGÖNÜLLÜ, R** (1998)*Çoklu Zekâ Kuramı'nın 5. Sınıf öğrencilerinin Matematik Erişisine Etkisi*. Eğitim 97-98 Dergisi, Cilt:1 Sayı:1,Ekim, TED Ankara Koleji.
- DEMİRCİ, İ** (1974) *Çocuk Resmi*, Sanat Dünyamız. İstanbul, Eylül, Yapı Kredi Bankası Yayım.
- EDGÜ, F** (1980) *Çocuk Resimlerine Doğru Bakalım* , Sanat Dünyamız, İstanbul, Eylül, Yapı Kredi Bankası Yayınları.
- EYÜBOĞLU, B** (1980)*Güzel Eğitimi* Sanat Dünyamız, İstanbul, V, Eylül, Yapı Kredi Bankası Yayınları.
- GENÇAYDIN, Z** (1982)*Resim-İş Eğitimi*, Ankara Plastik Sanatlar Sempozyumu.
- KOÇER, H.A** (1980). *Eğitim Tarihi*, Ankara. A.Ü.E.F.Yayınları.
- TANSUĞ, S** (1985)*Çağdaş Türk Sanatı*, İstanbul. Remzi Kitabevi.
- KARASAR, N** (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
- KİRİŞOĞLU, O** (1979)*Küçük çocuğun Sanat Eğitimi*, Ankara, Ulusal Kültür Dergisi.
- KİRİŞOĞLU, O** (1991).*Gençlerin Sanat Eğitimi*, Güzel sanatlar fakültesi sanat Yazıları:2, Ankara, H.Ü G.S. F Yayınları:7,Ergün Matbaa.
- MAY, R**, (2001)*Yaratma Cesareti*, İstanbul 2.Baskı, , Metis yay.
- M.E.B**, (1992)*İlköğretim Okulları Resim-İş Eğitimi Dersi Öğretim Programı*, Ankara,MEB Yayınları:2502,Mevzuat Dizisi:241.
- MUTLU, E** (1997)*Plastik Sanatların Eğitiminin Gelişimi*, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

- ÖNCÜ, T.** (1989)Torrance Yaratıcı Düşünme Testleri ve Wartegg-Biedma Kişilik Testi Aracılığıyla 7 -11 Yaş Çocuklarının Yaratıcılığa ve Kişilik Yapıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Ankara, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- PASINLER, G** (1996)*Çağdaş Sanat Eğitimi Kuramları ve Sanat Eğitimi*, İzmir,(Yayınlanmamış Ders Notları).
- SEZER, H,** (2001)*İnköğretim Resim-İş Eğitimi*, Ankara, Modül 10, M.E.B Yayınları.
- SUNGUR, N.** (1992)*Yaratıcı Düşünce*, İstanbul. Özgür Yayın Dağıtım.
- SUNGUR, N.** (1997)*Yaratıcı Düşünce*, İstanbul. 2. Baskı, Evrim Yayınları.
- SABAN, A.** (2001)*Çoklu Zeka Teorisi Ve Eğitim* İstanbul, Ankara Nobel Yayın Dağıtım.
- SAN, İ.** 1979 *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*, Ankara 2 Baskı, Tisa Matbaası.
- SAN, İ.** 1983 *Sanat Eğitimi Kuramları*, Ankara, Baskı, , Özen Matbaası.
- SİNGER, D ve SİNGER, J** (1998)*Çocuklarda Yaratıcılığın Gelişimi*, İstanbul, Gendaş Yay.
- TAVŞANLI, E. ve ASLAN, E.** (2001).*İçerik Analizi Ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul, Epsilon Yayıncılık.
- TOPSES, G,** (1982)*Eğitim Felsefesi Temel Sorunları*, Ankara, Dayanışma Yayınları
- TÜRNÜKLÜ, A.** (2001)*Eğitimbilim Alanında Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması*. Eğitim ve Bilim.
- TÜRKDOĞAN, G** (1984) *Sanat Eğitimi Yöntemleri, Resim-iş Öğretimi*, Ankara, Kadioğlu Matbaası.
- ÜLGEN, G.** (1995)*Eğitim Psikolojisi*, Ankara, Bilim Yayınları.
- YAVUZER H.** (1992)*Resimleriyle Çocuk*, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- YETKİN, S.** (1979)*Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri* İstanbul, E.F. Dergisi.
- YONTAR, A.** (1993)*İnsanda Yaratıcılığın Gelişimi-Yaratıcılık ve Eğitim*", Ankara, Türk Eğitim Derneği 17. Eğitim Toplantısı, 2. Oturum Metni, Şafak Matbaası.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H.** (2000)*Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* Ankara, Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı. Seçkin Yayıncılık.

İNTERNET KAYNAKLARI

www.ogretmenlersitesi.com/yazi/egitimldrets.asp?id=196 - 60k - Ek

Sonuç(03.Mayıs.2006).

www.yok.gov.tr/egtfakdoc/ortasanat/unite4134.doc (03.Şubat.2006).

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi69/index-ayaydin.htm> (16.Haziran.2006).

www.maltepe.edu.tr/haberler/seminer/kitap.doc (01.Şubat.2006).

www.kultur.gov.tr/BelgeGoster.aspx (13.Nisan.2006)

EK 1

Merhaba, adım Serap TTNC ve Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-iş Bölümünde Yüksek Lisans ğrencisiyim. Aynı zamanda Gölcükler Adnan Olcay İlköğretim Okulunda İş Teknik-Resim İş ğretmenliği görevime devam etmekteyim. Yüksek Lisans Tez aşamasında" İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş)Eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması" adlı bir araştırma yapıyorum ve sizinle bu konu hakkında görüşmek istiyorum.

Bu görüşmedeki amacım;

- çocukta yaratıcılık ve çocuk resminde yaratıcılık kavramının nasıl algılandığını;
- İlköğretim okullarında uygulanan Resim -İş Eğitimi dersinin çocuğun yaratıcılık yetisine katkısının neler olduğunu, ortaya koyabilmek;
- Ayrıca Görsel Sanatlar(Resim -İş Eğitimi)ders kapsamının, müfredat programı, ders içi ve dışı uygulanan etkinlikler, ders ğretmen tutumu, okulun fiziki koşulları ve çocuğun doğuştan getirdiği yetenek gibi etkenlerin, çocuğun sanatsal yaratıcılığına etkilerini incelemektir.

Bu çalışmanın, hem bu okul hem de araştırdığım diğer okullar içi yararlı olmasını mit ediyorum.

Bu araştırma kapsamında İzmir ili İlköğretim okullarında çalışan Resim-iş eğitimi ğretmenleri, Rehber ğretmenleri ve Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimiyle ilgili akademisyenler ile görüşme yapıyorum. Yaptığım tüm görüşmelerde verilen tüm bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz ve zaman ayırdığınız içi şimdiden teşekkür ederim

Saygılarımla

Serap TTNC

D.E..Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim İş Bölümü

Yüksek Lisans ğrencisi

Adınız Soyadınız:
Çalıştığınız Kurumun Adı:
Mezun Olduğunuz Okul:
GENELSORULAR

1. Sizce, yaratıcı çocuk özellikleri nelerdir?

.....

2. Genel olarak çocuklarımızın yaratıcılık yetisini etkileyen sebepler sizce neler olabilir?

.....

3. Yaratıcılığın doğuştan getirilen bir yetenek olmasının ötesinde, eğitimle de geliştirilebilir.

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

.....

4. Yaratıcılık kavramı, çocukta önemli bir özelliktir

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

.....

II. BÖLÜM

5. Sizce ilköğretim çağında çocuk, okulda hangi derslerde yaratıcılığını daha rahat ortaya koyabilir?

.....

6. Resim dersi çocuğun yaratıcı yetisini ortaya koymada önemli bir ders midir?
 Neden?

7. Sınıf ortamında yaratıcı çocuğu, derse tavrı ve davranışları açısından nasıl tanırsınız?

8. Sizce hangi özellikleri taşıyan çocuk resimlerine, yaratıcı izler taşıyor diyebiliriz?

9. Araştırmaya imkân veren, eleştiriye açık özgür ders ortamı çocukta yaratmayı destekler.

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

10. Sizce Çocuğun devam ettiği okulun sahip olduğu donanım, ekonomik ve sosyal çevrenin (Okulun maddi gücü ve donanımı, okul velisinin ekonomik ve eğitim düzeyi, okulun bulunduğu semt vb.)çocuğun yaratıcılığına etkilidir midir?

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

11. Sizce Sanat eğitimcinin alanında iyi yetişmiş olması, tercih ettiği öğretim yöntemi, ders işleyiş tarzı başarıyı ve çocukta yaratıcı yetiyi etkili midir?

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

Çünkü-----

12.Sizce Resim-iş eğitimi dersinde çocukların yaratıcı yeteneklerini destekleyen, Yaratıcı öğretmen özellikleri ve davranışları nelerdir?

13.Sizce Resim iş eğitimi ders saatinin az ya da çok olması öğrencinin yaratıcılığında etkilidir midir?

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

Çünkü-----

14. Sizce sınıf dışı etkinlikler (müze gezisi, dersin dış mekanda işlenişi vb) çocuğun yaratıcılığında etkili midir?

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

Çünkü-----

15. Sizce Resim-iş eğitimi dersi işlenişi esnasında kullanılan ve dersi destekleyen araç gereçler (televizyon, sanat vcd'leri, vb.) ,çocuklara ait resim malzemelerinin kalitesi, miktarı, malzemenin devamlılığı çocukta yaratıcılığa etkili midir?

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

Çünkü-----

16. Sizce İlköğretim resim iş eğitimi dersi müfredat programı kapsamında yaratıcılık kavramını geliştirilmesine yönelik uygulamalar yeterince yer almakta ve uygulanmakta mıdır?

Katılıyorum kısmen katılıyorum Katılmıyorum

Çünkü-----

17. Resim iş eğitim dersi müfredat programı çerçevesinde, çocuklukta yaratıcılığı olumlu etkileyici ve destekleyici önerileriniz nelerdir?

—Öğretim Yöntemleri bakımından önerileriniz (Psikolojik yöntem, Çözümleme- Birleşim yöntemi (öyküleme), Yaratıcı drama, Proje, Müze eğitimi yöntemi vb.

—Çalışma alanlar bakımından önerileriniz(İki boyutlu, Üç boyutlu çalışmalar, Eser inceleme)

—Çalışma konuları bakımından önerileriniz

III. BÖLÜM

18. Siz dersinizde öğrencilerinizin daha yaratıcı resimler yapabilmesi için hangi öğretim yöntemini ya da yöntemlerini daha çok kullanıyorsunuz?

19. Okulunuzda Resim-iş eğitimi atölyesi var mı? Varsa donanımından memnun musunuz?

20. Öğrencilerinizle ders dışı -Müze'ye gitmek, galeri gezebilmek-gibi etkinlikler gerçekleştirebiliyor musunuz? Neler yapabiliyorsunuz?

21. Dersinizde esnasında, yaratıcı öğretim yöntemlerinden olduğu bilinen, yaratıcı drama yöntemini uygulayabiliyor musunuz?

22. Genel olarak, sizce şu an okulunuzda uygulanan, eğitim programlarında, yaratıcılık kavramının yeri nedir?

EK2**BUCA İLÇESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI****Makbule-Süleyman Alkan İ.Ö.O**

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Bilge KEYSAN
Mezun Olduğu Okul-Buca Eğitim Fakültesi

Saadet Emir İ.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Nilgün KIZILBOGA
Mezun Olduğu Okul-Buca eğitim Enst. Anadolu Üniv. Lisana Tamamlama

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Serap KIR
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Sibel ÖZEL
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Vali Rahmi Bey İ.Ö.O

—Güzel Sanatlar (Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Muazzez DÖNMEZ
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni M.Remzi AKGÜNLÜ
Mezun Olduğu Okul İzmir Eğitim Enstitüsü Resim- İş Bölümü

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Kamil SERTTAŞ
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Otuz Ağustos İ.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Özlem DRAMALI
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Halil KILIÇ
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Funda SEZEN
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Buca İlköğretim Okulu

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Fatma Hanım SEL vİ Mezun
Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Düriye KÜÇÜKKURT Mezun
Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Tuğsavul İ Ö

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Ratibe YILMAZ Mezun
Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

GAZİEMİR İLÇESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI**Gaziemir Cengiz han i.Ö.O**

—Güzel Sanatlar(Resim- İş)Eğitimi Öğretmeni Meliha AYDOĞAN
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Yahya kemal i. Ö. O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Filiz KURTÇA
Mezun Olduğu Okul-Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

E.B.Gazikent i.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Songül OKUR
Mezun Olduğu Okul- Gazi Üniversitesi -Resim Bölümü

Sabri Öney İ.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Neşe TÜMER
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

MENDERES İLÇESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI**Gölcükler Adnan Olcay İ.Ö.O**

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Sema YEŞİL
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Menderes i.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Hüseyin KILIÇ
Mezun Olduğu Okul- 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fak. Resim Bölümü

Çamdibi Kordon Birlik i.Ö.Okulu

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Zeki GÜRAL
Mezun Olduğu Okul- Buca Eğitim Fakültesi

Süleyman Çevik i.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Sibel SOGUKKUYU
Mezun Olduğu Okul-B.E.F

Altın tepe i.Ö.O

—Güzel Sanatlar(Resim-İş)Eğitimi Öğretmeni Dilek YILDIRIM
Mezun Olduğu Okul-B.E.F

